IRCICA

RESEARCH CENTRE FOR ISLAMIC HISTORY, ART AND CULTURE

AL QUDS
IN MUHIMME REGISTERS (1720-1749)

MÜHİMME DEFTERLERİNDE (1720-1749)
KUDÜS

4

IRCICA

IRCICA

RESEARCH CENTRE FOR ISLAMIC HISTORY, ART AND CULTURE

AL-QUDS
IN MUHIMME REGISTERS (1720-1749)

MÜHİMME DEFTERLERİNDE (1720-1749)
KUDÜS

4

Edited by
Halit Eren

Prepared by
Murat Uluskan   Yüksel Çelik   Davut Hut

İstanbul 2018

IRCICA

OIC | Organisation of Islamic Cooperation
IRCICA | Research Centre for Islamic History, Art and Culture

Alemdar Caddesi Bâbıâlî Girişi No. 15
Cağaloğlu Fatih 34110 İstanbul, Turkey

Tel | +90 212 412 00 00
Faks | +90 212 258 43 65

ircica.org
ircica@ircica.org

AL-QUDS IN MUHIMME REGISTERS (1720-1749) / MÜHİMME DEFTERLERİNDE KUDÜS (1720-1749)
IRCICA © **2018**

STUDIES ON AL-QUDS AND PALESTINE; NO. 7
ISBN | 978-92-9063-293-1 (set)
978-92-9063-331-0 (v.4)
İSTANBUL 2018

Cataloguing in Publication Data

Al-Quds in muhimme registers: 1720-1749 =Mühimme defterlerinde (1720-1749) Kudüs / edited by Halit Eren; prepared by Murat Uluskan, Yüksel Çelik and Davut Hut; translated by Salih Sadawi and Dilek Orbay.- İstanbul: Research Centre for Islamic History, Art and Culture, 2018.
v. (recd. v.4: 294, 12 p.): facsims.; 30 cm.- (Studies on al-Quds and Palestine; no.7)
V.1: 1545-1594 -- V.2: 1601-1699 – V.3: 1700-1719. – V.4: 1720-1749
Text in Turkish, English and Arabic.
ISBN 978-92-9063-331-0 (v.4)
1. Jerusalem (Palestine)--History--Ottoman period, 1517-1917--Sources. I. Eren, Halit. II. Uluskan, Murat. III. Çelik, Yüksel. IV. Hut, Davut. V. Sadawi, Salih. VI. Orbay, Dilek. VII. Series.
956.9442--dos21

Arabic Translation: Salih Sadawi
English Translation: Dilek Orbay
Design & index: Selahaddin Uygur
Printing and Binding: Seçil Ofset www.secilofset.com

CONTENTS | İÇİNDEKİLER

Preface 7
Önsöz 11
Abbreviations | Kisaltmalar 15
Edicts | Hükümler 21
Indeks | İndeks 211
Copy of the Original Edicts | Hükümlerin Görüntüleri 217

PREFACE

Hosting the most sacred spaces of the three heavenly religions and known as one of ancient civilizational centers on earth, Al-Quds preserves its importance and spiritual value for Muslims, Jews and Christians alike. Al-Quds is a city true to its name: It is the holy city for three heavenly religions, home of the Prophets and the place where some of the most important events unfolded in the early phases of human history. For Muslims, Al-Quds is the first qibla and location for the ascent (Miraj) of Prophet Muhammad (SAW) to heaven. Al-Quds Al-Shareef, as the Ottomans used to call, is the only city in the world that is accepted as sacred by three holy books. This historical background has made it possible for different nations and civilizations to leave their religious, cultural, and architectural traces in Al-Quds that have been transmitted to the present day.

Al-Quds carried great political, religious and cultural signifance in almost every period of history, and it was this feature of the city which caused major wars and feuds. Al- Quds acquired sacred status during the reigns of Prophet Davud (AS) and Prophet Suleyman (AS) and after the dominion of Babylonians it was ruled by Persians, Alexander the Great, Egyptian Ptolemies, Seleucids and Romans. After Sasanid and Byzantian rules, Al-Quds was conquered by the Muslims in 638 under the command of Caliph Omar (RA). This holy city was ruled by the Umayyads, Abbasids, Tulunids, Ikhshidids, Fatımis, Seljuks, Ayyubis, Mamluks, and finally the Ottomans in the following centuries.

Different religious, ethnic and cultural groups lived side by side in peace during the Ottoman Peace era, also known as Pax Ottomana, in Al-Quds which was conquered by Yavuz Sultan Selim during a military expedition which started in 1516. The Ottomans placed a premium on Al-Quds, the first qiblah and the third holy city of Islam and constantly contributed to the improvement of public services in the city. Beautifully constructed and made prosperous through the waqfs, Al-Quds under the reign of the Ottomans was abundant with beautiful examples of peaceful co-existence and living-together whose absence we greatly feel today. The most striking example of Ottoman tolerance and reconciliation culture is perhaps the inscription on the Halilurrahman Gate (Jaffa Gate) where

the words "Muhammadun Rasulullah" in Kalima Al-Tawheed were replaced with the expression "Ibrahim Khalilullah" in order to emphasize the importance of the city in terms of three heavenly religions. There is no doubt that this sensitivity in emphasizing the common grounds, rather than differences, is one of the most thoughtful and positive attitudes that humanity needs most in present day.

We are pleased to present the fourth volume of the project titled "Jerusalem in Muhimme Registers" which includes Arabic, English and Turkish translations of the verdicts issued by Ottoman Divan (Cabinet) on Al-Quds between 1720 and 1749 to the use of scholarly community. We believe that this scholarly work will make it easier for present and future researchers to use the archival records which are contained in a collection comprising hundreds of notebooks.

In this volume the following issues stand out: Securing the safety of the pilgrimage route and the pilgrims to and from Hijaz; fulfillment of the duties and responsibilities of the administrative-military personnel in a timely and flawless manner in order to meet the demands of the pilgrims and in this respect other officials in surrounding provinces should support the Amir of the Pilgrimage and Cerde Chieftainship (light cavalry units securing the pilgrims); the public administration of Al-Quds, municipal services, repair and safety of waterways, fair distribution of water and prevention of water leaks; the steps taken by the central administration to prevent intervention and assaults of the tribes insisting on a nomadic life and who interfere in the tribes who adopt a sedentary life; securing the safety of city and surroundings and elimination of bandit, jobbery or plunder activities in the region; not permitting the collection of money that is not-compliant with the laws and customs under the cover of taxes and fees either from Muslims or Non-Muslims, likewise not tolerating cheating and forgery of documents; observing the recognized privileges and exemptions of the non-Muslim people given by firmans and charters since the conquest; resolving the problems caused by janissaries, djebedjis, levends, gunners and auxiliary troops protecting Al-Quds and its surroundings; taking steps to eliminate the problems experienced in the administration of waqfs; restoration of Masjid al-Aqsa and Qubbat al-Sakhra and the demolition of added structures built around the aforementioned structures, procurement of the required labor power and transportation of building materials and supervision and inspection of the work by bureaucrats sent from the central administration; decisions taken by central administration for the resolution of disagreements among different Christian sects concerning the ownership and use of the sacred places; controversial issues dating back to the times of Salahuddin Ayyubi such as the permits granted for repair of the sacred places in a proper manner and without addition of illegal structures to ancient structures such as the Kamame Church (Church of the Holy

Sepulchre), The Tomb of Isa (AS), the dungeon where Isa (AS) was held, Tomb of Maryam (PBUH), Deyrü'l Amud, Mar Elyas, Mar Yorgi, Mar Yuhanna, Mar Sava, Mar Yakub and Mar Siyon and other holy places; disputes between Muslims and non-Muslims regarding the ownership and use of certain houses, lands, olive groves and cemeteries; not raising difficulties to Jews and Christians coming from abroad to visit Al-Quds and avoiding difficulties that are against the law; administrative-military appointments, discharges, promotions and reductions in rank and exchange of offices.

I hope that researchers of Al-Quds will benefit from the fourth volume of our project on Muhimme Registers. I would like to thank Assoc. Prof. Murat Uluskan, Prof. Davut Hut, Prof. Yuksel Celik for preparing the volume; Dr. Salih Sadawi and Dilek Orbay for translating the summaries of the verdicts into Arabic and English; Selahaddin Uygur for typography, page-setting and index; and finally Prime Ministry of the Republic of Turkey Ottoman Archives for their assistance in the maintenance of the archival records.

IRCICA will continue pursuing scholarly studies on the holy city of Al-Quds.

Dr. Halit Eren
IRCICA Director General

ÖNSÖZ

Dünya tarihinin kadim medeniyet merkezlerinden biri olan ve üç semavi dinin en kutsal mekânlarını bünyesinde barındıran Kudüs; Müslümanlar, Museviler ve Hıristiyanlar açısından kutsiyet ve önemini günümüzde de korumaktadır. Malum olduğu üzere Kudüs, ismiyle müsemma bir şehir olarak, üç semavi dinin mukaddes kenti, peygamberler-krallar şehri ve insanlık tarihinin kadim safhalarında en önemli hadiselerin yaşandığı müstesna bir yerdir. Kudüs aynı zamanda Müslümanların ilk kıblesi ve Kuran-ı Kerim'de zikredilen "Mirac" hadisesinin gerçekleştiği mekândır; Museviler için Süleyman Mabedi'ni; Hıristiyanlar için ise Hz. İsa'nın doğduğu-yaşadığı topraklar ve ardında bıraktığı kutsal mekânları ve hatıraları barındıran kadim bir beldedir. Osmanlıların verdikleri isimle Kudüs-i Şerif, üç semavi din tarafından mukaddes kabul edilen yegâne şehirdir. Bu zengin tarihi arka plan, zamanla farklı milletlerin ve medeniyetlerin Kudüs ve civarında, bir kısmı günümüze de intikal eden dini, kültürel, sanatsal ve mimari izler bırakmalarının başlıca nedeni olmuştur.

Kudüs insanlık tarihinin hemen her döneminde siyasi, dini ve kültürel manada büyük önem arz etmiş, bu hususiyeti de farklı milletler arasında büyük savaşları ve hesaplaşmaları da beraberinde getirmiştir. Hz. Davud ve Hz. Süleyman peygamberlerin krallıkları döneminde kutsiyet kazanan şehir, Babil hâkimiyetinden sonra Persler, Makedonya Kralı İskender, Mısırlı Ptolemeler, Selevkoslar ve Romalıların hâkimiyetine girmiş, Sasani ve Bizans egemenliğinin ardından 638'de Hz. Ömer'in hilafetinde Müslümanlar tarafından fethedilmiştir. Bu kutsal belde müteakip asırlarda Emeviler, Abbasiler, Tulunoğulları, İhşidîler, Fatımîler, Selçuklular, Haçlılar, Eyyübiler, Memlükler ve nihayet Osmanlılar tarafından idare edilmiştir.

1516'da başlatılan sefer sürecinde Yavuz Sultan Selim tarafından fethedilen Kudüs'te "Pax Ottomana" olarak da anılan Osmanlı Barışı devirlerinde farklı dini, etnik ve kültürel gruplar barış içerisinde ve yan yana yaşamışlardır. Osmanlılar İslam'ın ilk kıblesi ve üçüncü kutsal şehri olan Kudüs'e daima özel bir önem atfetmişler ve şehrin imarına her dönemde ciddi katkılarda bulunmuşlardır. Özellikle vakıflar marifetiyle mamur hale getirilen Kudüs'ün Osmanlı asırları,

günümüzde en çok ihtiyaç duyulan birlikte yaşama tecrübesinin güzel numuneleriyle doludur. Osmanlı hoşgörüsünün ve uzlaşma kültürünün en çarpıcı örneği belki de Kudüs'te Sultan Süleyman Han'ın inşa ettirdiği Eski Şehrin duvarlarında bulunan, ayrıca Yafa Kapısı olarak da adlandırılan Halilürrahman Kapısı'nın kitabesindeki ibarelerdir. Bu kapıdan şehre girenlere hitaben, Kelime-i Tevhid'in ardından mutad olan "Muhammedun Resulullah" yerine, şehrin semavi üç din açısından arz ettiği önemi vurgulamak amacıyla 'İbrahim Halilullah' ibarelerine yer verilmiştir. Farklılıklar yerine ortak paydayı öne çıkaran bu hassasiyetin, günümüzde insanlığın en fazla ihtiyaç duyduğu birleştirici zihniyet ve müspet tavırlardan biri olduğunda şüphe yoktur.

İslam İşbirliği Teşkilatı İslam Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi (IRCICA) olarak, Mühimme Defterleri'nde Kudüs konulu proje kapsamında üçüncü cildini neşrettiğimiz bu eserde 1700-1719 yılları arasında sadır olmuş hükümleri Arapça, İngilizce ve Türkçe özetleriyle birlikte ilim âleminin istifadesine sunmaktan memnuniyet duyuyoruz. Neşre hazırlanan bu eserin, Kudüs'le ilgili konularda çalışan veya istikbalde çalışacak olan araştırmacılara yüzlerce defterden oluşan bir külliyatta yer alan kayıtları kullanmada büyük kolaylık sağlayacağı kanaatindeyiz.

Yayımlanan bu ciltte; Hac yolunun güvenliği ve hacıların Hicaz'a gidiş ve dönüşlerinde emniyetlerinin sağlanması, zahire ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması hususunda mülkî-askerî erkânın görev ve sorumluluklarını zamanında ve kusursuz bir biçimde ifa etmeleri, bu hususta çevre sancak ve eyaletlerde görev yapan diğer görevlilerin hac emiri ve cerde (hacıların karşılanması ve güvenliğinin sağlanmasıyla görevli hafif süvari birlikleri) başbuğuna destek vermeleri; Kudüs'ün idaresi, beledi hizmetler, suyollarının güvenliği, tamiri, suyun adil bir biçimde taksimi ve kaçakların engellenmesi; yerleşik hayata geçerek tarımla uğraşma kararı alan aşiretlere bedavette ısrar eden diğer aşiretlerin müdahalesi, merkezin bu tür müdahale ve taarruzları engellemeye yönelik adımları, Kudüs ve çevresinin güvenliği, imarı, bölgedeki eşkıyalık, yağma, talan vb. faaliyetlerin bertaraf edilmesi, Müslüman ve gayrimüslim halktan vergi, harç vb. adlar altında kanunlara ve teamüllere aykırı tahsilata ve suiistimallere müsaade edilmemesi, gayrimüslim halka fetihten beri ferman ve beratlarla tanınmış imtiyaz ve muafiyetlere riayet edilmesi, Kudüs ve çevresinin muhafazasında görev yapan yeniçeri, cebeci, arabacı ve topçuların neden olduğu sorunlar ve bunların halli, vakıfların idaresinde yaşanan suiistimaller, idarecilerin karıştığı yolsuzluklar ve bunların bertaraf edilmesine yönelik tedbirler, Sahratullah, Mescid-i Aksa, vb. yerlerin tamiri, merkezden nezaret ve teftiş için bürokrat, personel, amele ve malzeme sevki, bu bölgelerde bir şekilde inşa edilen muhdes yapıların yıktırılması, kutsal mekânların aidiyeti ve kullanımı hususunda farklı mezheplere mensup Hristiyan gruplar arasındaki

anlaşmazlıklar, sürtüşmeler ve çatışmalar, merkezin bu tür sorunların çözümüne yönelik olarak aldığı kararlar; başlangıcı Selahaddin Eyyubi devrine dek uzanan münazaalı meselelerden Kamame Kilisesi, Hz. İsa'nın kabri, Hz. İsa'nın zindanı, Meryem Ana makberi, Deyr-i Amud, Mar Elyas, Mar Yorgi, Mar Yuhanna, Mar Sava, Mar Yakub, Mar Siyon vb. kutsal mekânların tasarrufunda ve ayinlerin icrasında yaşanan sorunlar ve bu mekânların aslına uygun bir biçimde ve muhdes yapılar ilave edilmemek kaydıyla tamiratı, bazı haneler, araziler, mezarlıklar vb. yerlere dair Müslümanlar ve gayrimüslimler arasında mülkiyet ve tasarruf konusunda yaşanan sıkıntılar, Kudüs'ü ziyaret eden gayrimüslimlere kolaylık gösterilmesi, kanunlara aykırı idari zorluklar çıkarılmaması ve mali külfetler yüklenmemesi, mülki-askeri tayin, azil, tevcih, ibka, tevkil ve becayişler vb. konular öne çıkmaktadır.

Bu vesileyle dördüncü cildin ilim alemine, Kudüs konusunda çalışan yerli ve yabancı tüm araştırmacılara faydalı olmasını temenni ederken, söz konusu eseri neşre hazırlayan Doç. Dr. Murat Uluskan, Prof. Dr. Davut Hut ve Prof. Dr. Yüksel Çelik'e, hüküm özetlerini Arapça ve İngilizceye tercüme eden Prof. Dr. Najat Khalil ile Prof. Dr. Sadık Ünay'a, eserin dizgi-mizanpaj ve indeksini hazırlayan Selahaddin Uygur'a ve son olarak arşiv kayıtlarının temini hususunda yardımlarını esirgemeyen Başbakanlık Osmanlı Arşivi yetkililerine şükranlarımı sunuyorum.

IRCICA bundan sonra da mukaddes şehir Kudüs ve Kudüs araştırmaları ile ilgili çalışmalarını devam ettirecektir.

Doç. Dr. Halit Eren
IRCICA Genel Direktörü

ABBREVIATIONS | KISALTMALAR

A.DVNS.MHM.d	Dîvân-ı hümâyun Defterleri Kataloğu Mühimme Defterleri *The Catalogue of Divân-ı Hümâyun Books, Muhimme Records*
A.DVNS.MSR.MHM.d	Dîvân-ı hümâyun Defterleri Kataloğu Mühimme-i Mısır Defterleri *The Catalogue of Divân-ı Hümâyun Books, Egypt Muhimme Records*
B	Receb
BOA	Başbakanlık Osmanlı Arşivi | *Prime Ministry Ottoman Archive*
C	Cemâziyelâhir
Ca	Cemâziyelevvel
d.	Defter | *Record*
h.	Hüküm | *Decision*
L	Şevvâl
M	Muharrem
N	Ramazân
Nr.	Numara | *Number*
R	Rebî'ülâhir
Ra	Rebî'ülevvel
S	Safer
s.	Sayfa
p.	Page
Ş	Şa'bân
vr.	Varak | *Document*
Z	Zilhicce
Za	Zilka'de

PROVISIONS IN MUHIMME RECORDS RELATED WITH AL QUDS (1720-1749)

PRIME MINISTRY OTTOMAN ARCHIVE (BOA)
CATALOGUE OF DİVÂN-I HÜMÂYÛN BOOKS MUHİMME RECORDS (A.DVNS.MHM.d)

Nr.	Date Hijri	Date Gregorian	Nr of Pages	Nr of Decisions	Decision Entries
129	1131-1133	1718-1720	385	4	p/h. 247/938, 310/1142, 311/1144, 376/1344
130	1133-135	1720-1722	486	13	p/h. 74/211, 75/212, 98-99/262, 142-143/416, 180/508, 257/788, 292/874, 312-313/978, 379-380/1133, 399-400/1199, 413/1225, 428/1259, 476/1394
131	1135-1136	1722-1723	480	4	p/h. 50-51/110, 91-92/227, 212/568, 433/1333
132	1136-1138	1723-1725	409	2	p/h. 185/697, 279/1011
133	1138-1139	1725-1726	489	5	p/h. 56/208, 170/620, 171/622, 476/1598, 478/1601
134	1139-1140	1726-1727	386	2	p/h. 365/1258, 366-367/1262
135	1140-1141	1727-1728	487	2	p/h. 253/868, 255/874
136	1142-1143	1729-1730	401	2	p/h. 298-299/1251, 302/1254
137	1142	1729-1730	203	1	p/h. 5-6/10
138	1143-1145	1730-1732	412	6	p/h.141/491, 152/515, 196/639, 199/643, 212/693, 327-328/1160
139	1145-1146	1732-1733	453	5	p/h. 42/134, 215-216/864, 251-52/977, 320/1274, 331/1303
140	1146-1148	1733-1735	427	6	p/h. 105-106/383, 109-110/396, 115/417, 163/582, 230/812, 232/815
141	1148	1735	95	1	p/h. 38/128
142	1148-1150	1735-1737	358	4	p/h. 16/71, 31/119, 95/508, 188/950
143	1149-1150	1736-1737	228	2	p/h. 17-18/17, 210-211/357
144	1149-1150	1736-1737	244	3	p/h. 59/187, 88-89/256, 229-30/726
145	1150-1152	1737-1739	486	2	p/h. 240/1038, 243/1044
147	1152-1154	1739-1741	467	7	p/h. 22-23/67, 24/71, 44-45/226, 73-76/282, 198/766, 282/1022, 285/1026
148	1154-1155	1741-1742	339	4	p/h. 1/3, 100/288, 103/294, 163/507
149	1155-1156	1742-1743	191	7	p/h. 14/52, 19/75, 30/112, 52/182, 64/235, 69/244, 94/329

Nr.	Date Hijri	Date Gregorian	Nr of Pages	Nr of Decisions	Decision Entries
150	1156-1157	1743-1744	445	5	p/h. 30/104, 93-94/340, 109/411, 257/927, 403/1326
151	1157-1158	1744-1745	367	5	p/h. 201-202/578, 202-203/579, 204-205/583, 319/860, 321/865
152	1158-1160	1745-1747	394	4	p/h. 213/896, 215/900, 223-224/920, 316/1249
153	1160-1162	1747-1748	380	5	p/h. 59/176, 61/182, 268/1072, 270/1079 351/1395
154	1162-1164	1748-1750	528	2	p/h. 70-71/220, 73/225
266	1127-1206	1715-1791	204	2	p/h. 167-168, 168/2
Total Number of Decisions found				105	

THE CATALOGUE OF DİVÂN-I HÜMÂYÛN BOOKS
EGYPT MÜHİMME RECORDS (A.DVNS.MSR.MHM.d)

Nr.	Date Hijri	Date Gregorian	Nr of Pages	Nr of Decisions	Decision Entries
3	1131-1139	1718-1726	300	3	s/h. 51/137, 53/151, 90/254

Total Number of Decisions: 108

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVİ (BOA) DÎVÂN-I HÜMÂYÛN DEFTERLERİ KATALOĞU'NDA KAYITLI MÜHİMME DEFTERLERİ (A.DVNS.MHM.d)

Nr.	Hicrî Tarihi	Milâdî Tarihi	Sayfa Sayısı	Tespit Edilen Hüküm Sayısı	Sayfa ve Hüküm Numaraları
129	1131-1133	1718-1720	385	4	s/h. 247/938, 310/1142, 311/1144, 376/1344
130	1133-135	1720-1722	486	13	s/h. 74/211, 75/212, 98-99/262, 142-143/416, 180/508, 257/788, 292/874, 312-313/978, 379-380/1133, 399-400/1199, 413/1225, 428/1259, 476/1394
131	1135-1136	1722-1723	480	4	s/h. 50-51/110, 91-92/227, 212/568, 433/1333
132	1136-1138	1723-1725	409	2	/h. 185/697, 279/1011
133	1138-1139	1725-1726	489	5	s/h. 56/208, 170/620, 171/622, 476/1598, 478/1601
134	1139-1140	1726-1727	386	2	s/h. 365/1258, 366-367/1262
135	1140-1141	1727-1728	487	2	s/h. 253/868, 255/874
136	1142-1143	1729-1730	401	2	s/h. 298-299/1251, 302/1254
137	1142	1729-1730	203	1	s/h. 5-6/10
138	1143-1145	1730-1732	412	6	s/h.141/491, 152/515, 196/639, 199/643, 212/693, 327-328/1160
139	1145-1146	1732-1733	453	5	s/h. 42/134, 215-216/864, 251-52/977, 320/1274, 331/1303
140	1146-1148	1733-1735	427	6	s/h. 105-106/383, 109-110/396, 115/417, 163/582, 230/812, 232/815
141	1148	1735	95	1	s/h. 38/128
142	1148-1150	1735-1737	358	4	s/h. 16/71, 31/119, 95/508, 188/950
143	1149-1150	1736-1737	228	2	s/h. 17-18/17, 210-211/357
144	1149-1150	1736-1737	244	3	s/h. 59/187, 88-89/256, 229-30/726
145	1150-1152	1737-1739	486	2	s/h. 240/1038, 243/1044
147	1152-1154	1739-1741	467	7	s/h. 22-23/67, 24/71, 44-45/226, 73-76/282, 198/766, 282/1022, 285/1026
148	1154-1155	1741-1742	339	4	s/h. 1/3, 100/288, 103/294, 163/507
149	1155-1156	1742-1743	191	7	s/h. 14/52, 19/75, 30/112, 52/182, 64/235, 69/244, 94/329
150	1156-1157	1743-1744	445	5	s/h. 30/104, 93-94/340, 109/411, 257/927, 403/1326
151	1157-1158	1744-1745	367	5	s/h. 201-202/578, 202-203/579, 204-205/583, 319/860, 321/865
152	1158-1160	1745-1747	394	4	s/h. 213/896, 215/900, 223-224/920, 316/1249
153	1160-1162	1747-1748	380	5	s/h. 59/176, 61/182, 268/1072, 270/1079 351/1395

Nr.	Hicrî Tarihi	Milâdî Tarihi	Sayfa Sayısı	Tespit Edilen Hüküm Sayısı	Sayfa ve Hüküm Numaraları
154	1162-1164	1748-1750	528	2	s/h. 70-71/220, 73/225
266	1127-1206	1715-1791	204	2	s/h. 167-168, 168/2
Toplam Hüküm Sayısı				105	

DÎVÂN-I HÜMÂYÛN DEFTERLERİ KATALOĞU'NDA KAYITLI
MÜHİMME-İ MISIR DEFTERLERİ (A.DVNS.MSR.MHM.d)

Nr.	Hicrî Tarihi	Milâdî Tarihi	Sayfa Sayısı	Tespit Edilen Hüküm Sayısı	Sayfa ve Hüküm Numaraları
3	1131-1139	1718-1726	300	3	s/h. 51/137, 53/151, 90/254

Toplam Hüküm Sayısı: 108

EDICTS
HÜKÜMLER

BOA, A.DVNS.MHM.d. 129, s.247, h.938

Kudüs'teki Kamame Kilisesi'nin büyük kubbesi ile bazı bölümlerinin aslına uygun olarak tamirine izin verildiği, Hıristiyanların Hz. İsa'nın kabri addettikleri bölümdeki kabir taşlarına hiçbir gerekçeyle dokunulmaması, kırık dahi olsalar değiştirilmemesi, etrafı mermerle kaplı kabir üstündeki küçük kubbenin sıvanmasına kesinlikle izin verilmemesi ve söz konusu tamiratın aslına uygun olarak gerçekleştirilmesi.

حول أنه تمت الموافقة على ترميم وإصلاح القبة الكبرى في كنيسة القمامة (القيامة) في القدس مع بعض الأجزاء فيها بما يناسب الأصل، وعدم المساس تحت أي ذريعة بأحجار اللحد الكائن في الطرف الذي يعده المسيحيون قبر النبي عيسى (عليه السلام)، وعدم الإقدام على تغييرها حتى ولو كانت محطمة، وعدم السماح قطعياً بتمليط القبة الصغرى الواقعة فوق اللحد المكسية أطرافه بالمرمر، وأن تجري الترميمات المشار إليها بالشكل الذي يطابق أصلها.

Permission was given to repair the great dome and some sections of the Kamame Church with the condition that the restoration would be faithful to its original state; the gravestones in the section presumed to be the grave of Jesus Christ by the Christians are not to be touched at all whatever the reason; they will not be changed even if broken; plastering the small dome over the marble covered grave will definitely not be permitted and will be restored to its original state.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehûy*a ve Kudüs-i Şerîf monlâsına hüküm ki:

Bundan akdem Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kamâme Kilisesi'nin ta'mîre muhtâc olan büyük kubbe ve ba'zı mahallerini vaz'-ı kadîmî üzre ta'mîr ü termîmine izn-i hümâyûnumu müş'ir hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven şeref-yâfte-i sudûr olan şurût u kuyûdu müştemil mufassal ü meşrûh emr-i şerîf-i celîlü'ş-şânımdan tâ'ife-i Nasârânın Kabr-i Îsâ zu'm eyledikleri mevzi'in üzerinde olan küçük kubbeye ta'mîr esnâsında hatâ'en bir gûne zarar irişüp ta'mîre muhtâc olur ise izn-i hümâyûnum ile ta'mîr olundukda; Rûm tâ'ifesi râhibleri ma'rifetiyle vaz'-ı kadîmî üzre ta'mîr olunup ve lâkin kabr-i mezbûrun taşlarına zinhâr ve zinhâr vaz'-ı yed olunmayup kırık dahi olur ise değişilmeyüp alâ-hâlihî kalmak üzre tenbîh ü te'kîd olunduğundan mâ'adâ, Rûm patriki tarafından dahi bu husûsa nezâret ve hilâf-ı emr-i şerîf hareket murâd idenler olur ise Der-i Devlet-medârıma i'lâm olunmak üzre yedine başka emr-i şerîfim virilmişiken ve kabir üzerinde olan küçük kubbenin etrâfı mermerler ile mesdûd olup aslâ sıvaya muhtâc değil iken hâlâ vech-i meşrûh üzre izn-i hümâyûnumla ta'mîr olunan mahallerin sıvası bahânesiyle zikrolunan küçük kubbeyi dahi sıvamak üzre emr-i şerîf-i celîlü'l-unvânıma mugâyir vaz'-ı yede tasaddî murâd eyledikleri i'lâm olunmağla, imdi; siz ki mûmâ-ileyhimâsız; mukaddemâ sâdır

olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumla mu'anven emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrime mugâyir gerek kabr-i mezbûrun taşlarına ve gerek üzerinde olan kubbeye sıva ve âhar bir dürlü bahâne ile kat'â vaz'-ı yed itdirmeyüp men' u def' eyleyesiz. Şöyle ki; mevzi'-i mezbûrun taşlarına ve kubbesine bir dürlü bahâne ile vaz'-ı yed eylemelerine ruhsat u müsâ'ade gösterüp men' u def' itmeyecek olursanız ukûbet-i şedîde ile giriftâr olacağınız mukarrer ü muhakkak bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket ve kabr-i mezkûrun kubbesine ve taşlarına ve bir mahalline bir gûne bahâne ile vaz'-ı yed olunmakdan men' u def' eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı C sene [1]132 **(19-28 Nisan 1720)**

d.129, s.310, h.1142

Kudüs sancakbeyinin, hastalığından ötürü cerde hizmetinden (hacıların karşılanması ve güvenliğinin sağlanması) muaf tutulması karşılığında, Gazze sancakbeyi olan ve cerde askerine başbuğ tayin edilen İbrahim Paşa'ya destek olmak amacıyla sekiz kese akçe ve elli deve göndermesi.

وهو حول أن أمير سنجق القدس سوف يتوجب عليه لقاء إعفائه من خدمة التجريدة (استقبال الحجاج وتوفير الأمن والأمان لهم)، نتيجة لمرضه أن يكون عوناً لإبراهيم باشا أمير سنجق غزة الذي تم تعيينه قائداً لعساكر التجريدة ويؤدي له ثمانية أكياس من الأقجة مع خمسين جملاً.

Al Quds Sancakbeyi to be exempted from cerde duty (meeting and ensuring the the pilgrims' safety) due to his ailment; in exchange he is to forward eight purse full akçes and fifty camels to support Ibrahim Paşa, Gazza Sancakbeyi and commander of the cerde soldiers.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; illetine binâ'en emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olup işbu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ olan İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya sene-i sâbıka üzre sekiz kîse akçe ve elli deve ile imdâd ü i'ânet etmek üzre cerde hidmetinden ma'füvv ve sekiz kîse akçe ve elli mehâr devenin tahmîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîmi içün ( ) mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi; sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim vusûlünde mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ıcâleten sekiz kîse akçe ile elli mehâr deveyi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya edâ vü teslîm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri Ş sene [1]132 **(27 Haziran-6 Temmuz 1720)**

d.129, s.311, h.1144

Gazze sancakbeyi olan ve cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen İbrahim Paşa'nın, Kudüs sancakbeyinin cerde hizmetinden muaf tutulması karşılığında yardım olarak göndereceği sekiz kese akçe ile elli deveyi görevlilerden teslim alması.

وهو حول أن إبراهيم باشا أمير سنجق غزة الذي تم تعيينه قائداً على عساكر التجريدة (وحدات الخيالة الخفيفة المكلفة بحراسة الحجاج) قد تسلم مبلغ الثمانية أكياس أقجة والخمسين جملاً التي أرسلها أمير سنجق القدس عوناً له لقاء إعفائه من خدمة التجريدة.

Ibrahim Paşa, Gazza Sancakbeyi and commander of the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) is to take delivery of eight purse full akçes and fifty camels from the functionaries.sent by Al Quds Sancakbeyi in exchange for being exempted from cerde duty.

Ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olup işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ olan İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* işbu sene-i mübârekede sekiz kîse akçe ve elli mehâr deve ile sana i'ânet itmek üzre cerde hidmetinden ma'füvv olmağla, zikrolunan sekiz kîse akçe ile elli mehâr deveyi ıcâleten sana edâ vü teslîm eylemesi içün mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe emr-i şerîfim ısdâr ve mübâşir ta'yîn olunan ( ) ile irsâl olunup, imdi; sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; fermân-ı hümâyûnum üzre sekiz kîse akçe ile elli mehâr deveyi Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tahsîl ve me'mûr olduğun hidemât-ı hümâyûnumun edâ vü tekmîlinde ihtimâm-ı tâmm eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâ'il-i N sene [1]132 **(7-16 Temmuz 1720)**

d.129, s.376, h.1344

Denizyoluyla Yafa İskelesi'ne, oradan da Kudüs'e kutsal mekanları ziyaret maksadıyla giden Rum ve Ermenilerden "gafar" namıyla alınan ücret mukabilinde güvenli bir biçimde seyahat etmeleri sağlanmaktayken, bazı şahısların sırf menfaat temini maksadıyla bu işi organize eden görevlilerin vazifelerini yapmalarını engelledikleri, ziyaretçilerden bazılarının katledildiği, bazılarının da eşyalarının yağmalandığı bildirildiğinden; sorunun çözümü için Yafa İskelesi emini tarafından Ermeni ve Rumların onayı alınarak güvenilir bir tercüman atanması ve hariçten hukuka aykırı müdahalelere izin verilmemesi.

وهو حول أنه كانت قد جرت العادة لأجل الروم والأرمن المسافرين بطريق البحر إلى ميناء يافا ومن هناك إلى القدس لزيارة الأماكن المقدسة فيها بصورة آمنة في مقابل أجر يجري تحصيله

منهم تحت اسم "غَفَر"، لكنه تم الإعلان أخيراً بأن هناك بعض الأشخاص يقومون بمنع الموظفين المكلفين بإدارة ذلك العمل وذلك بقصد تحقيق منافع خاصة لهم، كما وقع قتل لبعض الزوّار، ونُهبت أيضاً أمتعة البعض الآخر. ولحل هذه المسألة فقد قام أمين ميناء يافا بعد الحصول على موافقة الأرمن والروم بتعيين ترجمان يوثق فيه وعدم السماح لأي شخص من الخارج بالتدخل في ذلك الشأن بما يخالف القانون.

Greeks and Armenians traveling by sea to Yafa Wharf to visit the holy places pay fees called "gafar" to ensure their safety; apparently, some people are hindering the officials organizing this service for their personal gain; some visitors are killed and the goods of some others are pillaged. To solve this problem, with the approval of the Greeks and Armenians, a dependable translator to be appointed by the Emin of Yafa Wharf and illegal interferences from outside prevented.

Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfına ve Kudüs-i Şerîf monlâsına hüküm ki:

Sen ki Kudüs-i Şerîf kādısı Mevlânâ Mehmed *zîdet fezâ'ilühû*sun; Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp; "Kudüs-i Şerîf'de vâkı' ziyâretgâh-ı Nasârâ olan mahalleri ziyâret içün deryâdan giden Rûm ve Ermeni ve sâ'irleri Yafa İskelesi'ne dâhil ve andan dahi Kudüs-i Şerîf'e gider olduklarında mu'tâd-ı kadîm üzre beher neferden 'gafar' nâmıyla yedişer guruş iskele emîni olanlara virüp Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tarafından iskele tercümânı olan kimesne iskele-i mezbûra dâhil olan ziyâretçileri himâye iderek ma'an Kudüs-i Şerîf'e götürüp âminen ve sâlimen mürûr u ubûr iderler iken hâlâ ba'zı kimesne mücerred ta'cîz ve celb-i mâl içün kadîme mugâyir üç-dört seneden berü Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tarafından ta'yîn olunan iskele tercümânını mahall-i mezbûrdan ref' u def' eyleyüp el-yevm Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tâ'ifesinin ziyâretçileri tercümânsız gidüp gelmeleriyle esnâ-yı râhda fellâhîn ve urbândan âminen ve sâlimen mürûr u ubûr idemeyüp içlerinden ba'zıları katl ve eşyâları gâret olunup ziyâde gadr u ta'addî vü tecâvüz olunmağla, mâ-tekaddemden berü Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tarafından iskele-i mezkûreye tercümân ta'yîn olunagelmiş ise Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tâ'ifesinin ziyâretçileri âminen ve sâlimen mürûr u ubûr eylemek içün kadîmîsi üzre tercümân ta'yîn olunup bir ferdi ta'allül ü tereddüd itdirilmemek içün bundan akdem emr-i şerîfim virilmekle, Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ tâ'ifesi tarafından marzîleri olan kimesne Yafa emîni olanlar ma'rifetiyle tercümân nasb u ta'yîn olunup Rûm ve Ermeni ve sâ'ir re'âyâ ziyâretçileri emîn ü sâlim mürûr u ubûr eylemeleriyçün emr-i şerîfim virilmek" bâbında ilhâhlarıyla arzeyledüğin ecilden, Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda; vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, mukaddemâ virilen emr-i şerîfim mûcebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhiri M sene [1]133 **(21-30 Kasım 1720)**

BOA, A.DVNS.MSR.MHM.d. 3, s.51, h.137

Mısır eski Hac Emiri İsmail'in Mısır'daki kanun ve düzen bozucu faaliyetlerinden dolayı idam cezasına çarptırıldığı, infaz için gereken emirlerin verildiği ancak kaçma ihtimalinden dolayı Trablusşam valisi ile birlikte Kudüs Sancakbeyi İbrahim Paşa'nın da kendi bölgesinde gereken tedbirleri alması.

الحكم بإعدام أمير الحج المصري السابق اسماعيل لانتهاكه القانون والنظام في مصر، وصدور الأمر اللازم لتنفيذ الحكم والأمر باتخاذ الإجراءات اللازمة من قبل والي طرابلس الشام وأمير سنجق القدس إبراهيم باشا في المنطقة للحيلولة دون هروبه.

That the former Hajj Emir of Egypt Ismail was sentenced to death because of his unlawful and disorderly activities in Egypt, the execution order was given but due to the possibility of escape, the Governor of Tripoli, along with al-Quds Sandjakbey Ibrahim Pasha, shall take the necessary precautions in his region.

Trablusşam vâlîsine hüküm ki:

Sâbıkā Mısır mîr-i hâccı olan İsmâil hayâlât-ı bâtıla ve kazûrât-ı âtılasına tab'ıyyet ile câdde-i istikāmetinden hurûc ve hukūk-ı ni'meti küfrân ile mukābele mesleğine duhûl u vülûc ile dîn ü Devlet-i aliyyeme nâfi' ve kānûn u kā'ide-i Mısrıyye ve nizâm-ı vilâyete dâ'ir umûr u husûsların temşiyet ü icrâsında vülât-ı Mısır'a ve tarîk-i hacc-ı şerîfde olan urbân tâ'ifesine ve evâmir-i şerîfeme muhâlefet ile bâ'is-i ihtilâl-i memleket ve hâ'in-i dîn ü Devlet-i aliyyem olmağla i'dâm ü izâlesi rütbe-i vücûba bâliğ olmağın, müfsid-i mezbûr huccâc-ı Mısrıyye ile Mısır'a dâhil olmazdan mukaddem ahz ü izâlesiyçün mahrûse-i Mısır tarafından fermân-ı hümâyûnum mûcebince âdemler ta'yîn ve irsâl olunup, lâkin el-hâ'in-i hâ'if medlûlünce müfsid-i mezbûrun firâr itmek ihtimâli olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; etrâf u eknâfa dîde-küşâ-yı basîret ve dâ'imâ tecessüs ü tefahhusunda ziyâde takayyüd ü ihtimâm üzre olup müfsid-i mezbûr İsmâil taht-ı eyâlet ve havza-i hükûmetinde her ne mahalde zuhûr ve haberi alınur ise alâ-eyyi hâl ahz ü habs ve Der-i Devlet-medârıma arz u i'lâm eyleyüp ihmâl ü tekâsüle kat'â rızâ vü cevâz göstermemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri S sene [1]133 **(22-30 Aralık 1720)**

Bir sûreti ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf İbrâhim Paşa'ya yazılmışdır.

...

A.DVNS.MSR.MHM.d. 3, s.53, h.151

Mısır eski hac emiri olup hakkında idam cezası verilen İsmail'in kaçarak Kudüs'e doğru gittiği ihbarı üzerine, Kudüs Sancakbeyi İbrahim Paşa'nın kendisini ve iki yakın adamını yakaladığında derhal infazlarını gerçekleştirerek kesik başlarını İstanbul'a göndermesi, yanındaki diğer adamlarını da kalebent ederek isimlerini bildirmesi.

ورود اخبار عن هروب أمير الحج المصري السابق والمحكوم بعقوبة الإعدام إسماعيل إلى القدس، والأمر إلى أمير سنجق القدس إبراهيم بتنفيذ حكم الإعدام به وباثنين من رجاله المقرّبين فوراً عند إلقاء القبض عليهم وحبس رجاله الآخرين في القلعة وإبلاغ أسمائهم.

Following the report that the former Hajj Emir of Egypt Ismail was sentenced to death but had fled to al-Quds, when seized al-Quds Sandjakbey Ibrahim Pasha shall immediately execute him and the accompanying two close men, send their severed heads to Istanbul, and shall confine the others to a fortress and report their names.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehûya* hüküm ki:

Sâbıkā Mısır mîr-i hâccı olan İsmâil'in birkaç seneden berü tagallüb ü tasallutu sebebiyle i'dâm u izâlesini muktezî fezâhat ü şenâ'ati zuhûrundan mâ'adâ, tâ'ife-i urbâna dahi nice dürlü cevr ü eziyyet ile tarîk-i hacc-ı şerîfin ihtilâl-i ahvâline ve fukarâ-yı Haremeyn-i Şerîfeyn'in gadr u zararını mü'eddî habâset ü hıyâneti mütahakkık olmağla, virilen fetvâ-yı şerîfe mûcebince izâle-i vücûd-ı habâset-âlûdu içün fermân-ı hümâyûnumla Mısr-ı Kāhire tarafından âdemler ta'yîn ve karşu irsâl olunmağla, müfsid-i mezbûr İsmâil'in firâr ideceği ihtimâli sûret-pezîr-i zamîr-i ilhâm-semîr-i mülûkânem olmağın, ol taraflarda tecessüs ü tefahhus ve her ne mahalde zuhûr iderse ahz ve elegetürilüp cezâsı tertîb olunmak üzre bundan akdem emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşidi. Müfsid-i mezbûr huccâc ile Mısır'a beş konak mesâfe olan Sahîl nâm mahalle geldikde ba'zı etbâ'ı ve yanında bulunan sâbıkā cerde beği İsmâil ve kendü kethüdâlığından gelme Abdullah Beğ dimekle ma'rûf müfsidler ile ma'an firâr ve Kudüs-i Şerîf'e doğru gitdüği yakînen haber alınmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; müfsid-i mezbûru ve yanında olan cerde beği İsmâil ve kendü kethüdâlığından gelme Abdullah'ı havza-i hükûmetin olan mahallerde kemâl-i ihtimâm ü takayyüd ile tecessüs ü tefahhus ve bulundukları mahalde ahzlarıyçün tarafından mukaddim ve kâr-güzâr âdemler ta'yîn ve irsâl ve sen dahi etrâf u eknâfa çeşm ü gûş tutup her ne mahalde haberleri alınursa merdâne ve müdebbirâne hareket ile alâ-eyyi hâl ahz ve mezbûr mîr-i hâcc-ı sâbık İsmâil ve cerde beği-i sâbık İsmâil ve kethüdâlığından gelme Abdullah'ın bilâ-te'hîr cezâların tertîb ve ser-i maktû'ların Der-i Devlet-medârıma irsâl ve etbâ'ından

ahzolunanları kal'abend ve ism ü resimleriyle Der-i Devlet-medârıma i'lâm eyleyesin. Müfsid-i mezbûrun ve mezbûrân İsmâil ve Abdullah'ın izâleleri rütbe-i vücûba resîde olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; sarf-ı ihtimâm ü dikkat ile bu husûsun temşiyet ü itmâmı senden matlûb-ı pâdişâhânem olup ve bu emr-i mühimmin temşiyetinde vücûda gelen sa'y u ihtimâmın marzî vü meşkûr olacağı mukarrer olmağın, bu bâbda ser-i mû tesâmuh u taksîre rızâ vü cevâz göstermeyüp mezbûrûnu kemâl-i dikkat ü ihtimâm ile tecessüs ü tefahhus ve alâ-eyyi hâl ahz ve elegetürmen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili Ra sene [1]133 **(31 Aralık 1720-9 Ocak 1721)**

A.DVNS.MHM.d.130, s.74, h.211

Cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) görevinden nakit para ve elli deve mukabilinde muaf tutulan Kudüs sancakbeyi İbrahim Paşa'nın cerde başbuğu İbrahim Paşa'ya develer karşılığında gönderdiği meblağın yeterli olup olmadığının araştırılması ve eksik olduğuna hükmedilirse kalan bedelin kendisinden tahsil edilmesi.

وهو حول التحقق من كفاية أو عدم كفاية المبلغ الذي أرسله إبراهيم باشا أمير سنجق القدس الذي تم إعفاؤه من قيادة التجريدة (استقبال الحاج وتأمين سلامتهم) لقاء تأديته مبلغاً نقدياً مع خمسين جملاً إلى إبراهيم باشا قائد التجريدة، فإذا جاءت النتيجة بعدم كفاية ذلك وَجَب تحصيل اللازم منه.

Al Quds Sancakbeyi Ibrahim Paşa had been exempted from cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety) in exchange for cash money and fifty camels sent to cerde commander Ibrahim Paşa; it should be questioned whether this amount is sufficient of not; if found to be inadequate, the remaining money to be collected from him.

Kudüs-i Şerîf kādısına hüküm ki:

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* geçen sene cerde hidmetinden ma'füvv olmak mukābili emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağı mutasarrıfı olup cerde askerine başbuğ olan İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya sekiz kîse akçe ve elli mehâr deve ile imdâd ü i'ânet itmek üzre fermân olunmuşiken, Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh meblağ-ı mezbûru virüp ancak elli mehâr deve bedeli fakat bin guruş virdüği i'lâm olunmağla, sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim vusûlünde vech-i meşrûh üzre Gazze sancağı mutasarrıfı mûmâ-ileyhe virilmesi fermânım olan develeri ma'rifet-i şer'le bahâların takdîr ve lâzim gelen kıymetlerinden kusûr kalanı

Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden mübâşir ta'yîn olunan ( ) *zîde kadruhû* ma'rifetiyle bi't-tamâm tahsîl ve Gazze sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm itdirmen bâbında yazılmışdır.

Fî evâsıtı Ca sene [1]133 **(10-19 Mart 1721)**

d.130, s.75, h.212

Kudüs sancakbeyi İbrahim Paşa'nın, cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) görevinden nakit para ve elli deve mukabilinde muaf tutulduğu ve merkezden gönderilen görevli marifetiyle bu ayni-nakdi yardımı cerde başbuğu tayin olunan Gazze sancakbeyi İbrahim Paşa'ya ulaştırması.

حول أن إبراهيم باشا أمير سنجق القدس قد تم إعفاؤه من خدمة التجريدة (مهمة استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) لقاء تأديته مبلغاً نقدياً مع خمسين جملاً، وأن ذلك العون النقدي والعيني قد تم إيصاله بمعرفة الموظف المرسل من المركز (استانبول) إلى إبراهيم باشا أمير سنجق غزة المعين قائداً على التجريدة.

Al Quds Sancakbeyi Ibrahim Paşa had been exempted from cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety) in exchange for cash money and fifty camels; this aid in cash and in kind to be taken to Gazza Sancakbeyi Ibrahim Paşa, who was appointed cerde commander, by means of a functionary sent from the headquarters.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû*ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf işbu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya sene-i sâbıka üzre sekiz kîse akçe ve elli mehâr deve ile imdâd ü i'ânet itmek üzre cerde hidmetinden ma'füvv ve sekiz kîse akçe ve elli mehâr devenin tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîmi içün ( ) mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi; sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim vusûlünde mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ıcâleten sekiz kîse akçe ile elli mehâr deveyi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh İbrâhim *dâme ikbâlühû*ya edâ vü teslîm eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı Ca sene [1]133 **(10-19 Mart 1721)**

d.130, s.98-99, h.262

Mescid-i Aksâ ve Sahratullah'ın tamiratının yapılması için bina emini Hacı Mustafa Efendi'yle İstanbul'dan Yafa İskelesi'ne gönderilen inşaat malzemesi, ustalar ve amelelerin güvenli bir biçimde Kudüs'e intikallerinin sağlanması ve bina eminine her konuda yardımcı olunarak işin mükemmel bir biçimde tamamlanması.

حول مواد البناء المرسلة من استانبول إلى ميناء يافا بصحبة أمين البناء مصطفى أفندي لاستخدامها في عملية الإصلاح والترميم في المسجد الأقصى وصخرة الله، وتأمين انتقال الأسطوات والعمال بصورة آمنة إلى القدس، ومساعدة أمين البناء في ذلك الشأن حتى يكتمل العمل على أحسن صورة.

Building materials, master builders and workers sent from Istanbul in the company of building custodian Mustafa Efendi to repair Mescid-i Aksâ and Sahratullah are to be safely transported to Al Quds; all possible assistance to be given to the building custodian so that the work is completed in the best possible way.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû*ya ve Kudüs-i Şerîf kādısına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' câmi'-i şeref-i evfâ olan Mescid-i Aksâ ve Sahratullâh-i şeref-iktihâmın ba'zı mevâzı'-ı müteberrikeleri mürûr-ı eyyâm ü dühûr ile müşrif-i harâb ve halel-pezîr olmağla, muhtâc-ı termîm ü ta'mîr olduğu bundan akdem Der-i Devlet-medârıma arz u inhâ olunmağın, ol hâ'iz-i şeref kerîme-i "Sübhânellezî esrâ" olan bukā'-i meymenet ihtivânın şeref-i hidmet-i ta'mîrin sebeb-i izdiyâd-ı ömr-i devlet ve bâ'is-i sa'âdet-i dünyâ ve âhiret bilüp, irsâl olunan müfredât-ı keşif defterlerin nâtık olduğu üzre matlûb olan ecnâs-ı kereste ve kurşun ve mühimmât-ı sâ'iresi Âsitâne-i devlet-âşiyânımdan tedârik ve Yafa İskelesi'ne nakl ü îsâl olunmak üzre Donanma-yı hümâyûnum kalyonlarından bir kıt'a kalyona vaz' u tahmîl ve irsâl ve bu hidmet-i bâhirü'l-meymenetin bi-avnillâhi'l-meliki'l-Allâm edâ vü itmâmı Devlet-i aliyyemin emekdâr ve mu'temed ve istikāmet-şi'ârlarından olup sâbıkā Hazîne-i âmiremin Şıkk-ı evvel defterdârı olan iftihârü'l-ümerâ'i'l-ekâbir mütecemmi'-i cemî'i'l-me'âlî ve'l-mefâhir el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû*nun uhde-i ihtimâmına tefvîz ü ilzâm ve neccâr ve sâ'ir ehl-i zimmet amelesi dahi i'dâd ve irsâl olunmağla, zikrolunan kereste ve kurşun ve levâzim-i sâ'irenin iskele-i merkūmeye vusûlünde kaldırılup bir gün mukaddem bi't-tamâm Kudüs-i Şerîf'e nakli ehemm-i mehâmdan olmağla, bu emr-i hatîrde teshîr-i sâkk-ı ihtimâm olunmak içün emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû*ya ve kıdvetü'l-kudât ve'l-hukkâm mevlânâ Yafa kādısı *zîde fezâ'ilühû*ya ve Yafa dizdârı *zide hıfzühû*ya ve neferât zâbıtlarına ve a'yân-ı vilâyet ve iş erlerine ve Nablus sancağı mutasarrıfı ( ) *dâme ikbâlühû*ya başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunmuşdur. İmdi; si[z] ki mîr-i mîrân ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız; Gazze sancağı mutasarrıfı ve Nablus sancağı mutasarrıfı ve Yafa kādısı ve dizdârı ve neferât zâbıtanı ve a'yân-ı mûmâ-ileyhim ile haberleşüp vech-i meşrûh üzre kalyon ile Yafa İskelesi'ne irsâl olunan kereste ve kurşun ve sâ'ir mühimmât müsâ'ade-i bâd-ı şurta-i tevfik ile iskele-i merkūmeye vusûl buldukda ittifâk u ittihâd ve gönderilen sûret-i defter mûcebince takayyüd-i tâmm ve ma'rifet-i şer'le kalyondan ihrâc ve vezni lâzim

geleni vezn ve ta'dâdı lâzim geleni ta'dâd **[99]** ve Kudüs-i Şerîf'e nakli araba ile mi ma'kûldür yohsa deve ile mi münâsibdir, her ne vechile ma'kûl ve münâsib ise lâzim gelen ücretleri binâ emîni mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû* yedinden virilmek üzre bir gün mukaddem nakline kıyâm ve hîn-i tahmîlde dahi vezn ve ta'dâd ve tahmîl olundukda, esnâ-yı râhda itlâf ü izâ'at ve sirka itdirilmeyüp muhâfazasında kemal-i mertebe takayyüd ü ihtimâm olunarak tamâmen Kudüs-i Şerîf'e nakl ü îsâli içün yanlarına kifâyet mikdârı müstakîm ve mu'temedün-aleyhim âdemler ta'yîn ve mikdâr-ı hilâl bir nesne zâyi' u telef olmaksızın cümlesini bi't-tamâm Kudüs-i Şerîf'e nakl ve emîn-i mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû*nun ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le bir me'men ve münâsib olan mahalle vaz' ve bu maslahat-ı hayr-encâm hüsn-i hitâm buluncaya dek muhâfazasında ziyâde takayyüd ü ihtimâm eyleyüp tesâhîl ü terâhî ve taksîrden begâyet ihtirâz eyleyesiz. Bu mühimm-i hatîrin bir ân akdem tekmîl ü itmâmı ehemm-i merâm-ı hayr-encam-ı mülûkânem olmağla, hakkınızda emîn-i mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû*nun şükr ü şikâyeti müsmir ve mü'essir olduğu muhakkak u mukarrer olmağın, şöyle ki; gerek zikrolunan kereste ve kurşun ve sâ'ir levâzim ü mühimmâtın ihrâc ve naklinde rehâvet ve bâ'is-i te'hîr olur hareketiniz ve gerek hîn-i ihrâc ve tahmîl ü nakilde muhâfazasında adem-i takayyüd ü ihtimâmınız sebebiyle mikdâr-ı hilâl bir nesne zâyi' u telef olunacak olur ise sizin bunun gibi ihtimâmı lâzim olan her ne ise size tazmîn itdirilmekle iktifâ olunmayup bu mühimm-i hatîrin te'hîrine bâ'is olan her kim olur ise olsun eşedd-i ukûbet ile mu'âkab u mu'âhez olacağın yakînen ma'lûm idinüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh ile hareket ve zikrolunan kereste ve sâ'ir eşyâyı ıcâleten sefîneden ihrâc ve bilâ-kusûr mahalline nakl ü îsâlde ve ta'mîrât-ı mezbûre hitâm-pezîr oluncaya dek emîn-i mûmâ-ileyhin takviyet-i emrinde bezl-i cidd ü tâmm ve her halde temşiyet-i umûr-ı me'mûresinde mu'âvenet ü mu'âdadatta ihtimâm eyleyüp, ser-i mû hilâfına rızâ vü cevâz göstermekden gâyetü'l-gâye tehâşî vü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıtı C sene [1]133 **(9-18 Nisan 1721)**

...

d.130, s.142-143, h.416

Geçen yıl nakit para ve elli deve mukabilinde cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) görevinden muaf tutulan Kudüs sancakbeyi İbrahim Paşa'nın, bu görevi devralan Gazze sancakbeyi İbrahim Paşa'ya develere karşılık bin kuruş gönderdiği, bu yıl aynı muafiyet için yine develere karşılık nakit para gönderdiği takdirde kabul edilmemesi, geçen yıl göndermediği de dahil yüz devenin cerde başbuğuna teslimi hususunda gerekenin yapılması.

حول أن إبراهيم باشا أمير سنجق القدس الذي جرى إعفاؤه في العام الماضي من قيادة التجريدة (استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) لقاء تأديته مبلغاً نقدياً وخمسين جملاً قد أرسل إلى إبراهيم باشا أمير سنجق غزة الذي تولى تلك المهمة من بعده مبلغ ألف قرش بدلاً من الخمسين جملاً، وإنه في هذه السنة إذا حدث وأرسل مبلغاً نقدياً بدلاً من الجمال مرة أخرى في مقابل الإعفاء فلن يُقبل منه، وضرورة قيامه باللازم في موضوع تسليمه المائة جمل أيضاً التي لم يرسلها العام الماضي إلى قائد التجريدة.

Al Quds sancakbeyi Ibrahim Paşa, who had been exempted from cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety) in exchange for cash money and fifty camels last year, had forwarded one thousand kuruş in compensation for the camels to Gazza Sancakbeyi Ibrahim Paşa; this year in case he sends cash money instead of camels again, it should not be accepted. Necessary action should be taken to deliver one hundred camels, which includes those that were not sent last year, to the cerde commander.

Kudüs-i Şerîf monlâsına ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup işbu sene-i mübârekede cerde askeri ihrâcına mübâşir ta'yîn olunan Mustafa *dâme mecdühû*ya hüküm ki:

Emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olup cerde askerine başbuğ olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû*nun geçen sene cerde masârifine medâr olmak içün Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı İbrâhim Paşa'dan cerdeden afvı mukābili emr-i şerîfimle sekiz kîse akçe ve elli mehâr deve havâle olunmağla, tarîk-i hacc-ı şerîfde devenin lüzûmu var iken aynî deve virmedüğünden mâ'adâ, deve bahâsı olmak üzre yalnız bin guruş virmekle, vech-i meşrûh üzre virilmesi fermânım olan elli mehâr devenin bahâları ma'rifet-i şer'le takdîr ve lâzim gelen kıymetlerinden kusûrunun edâ vü tekmîli içün bir kıt'a ve bu sene-i mübârekede dahi yine cerdeden ma'füvv olması mukābelesinde kezâlik cerde askerine başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe sekiz kîse akçe ile elli mehâr deve virilmesiyçün tenbîh ü te'kîdi müştemil başka bir kıt'a emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşiken bu âna dek edâda avk u te'hîr eyledüği Gazze sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından Der-i Devlet-medârıma arz u i'lâm ve tarîk-i hacda devenin eşedd-i lüzûmu olmağın, geçen sene deve mukābili virilen bin guruş ve bu sene fermânım olan sekiz kîse akçenin bin guruşuna takas ve kusûr altı kîse ile iki sene içün îcâb iden yüz mehâr aynî deve tahsîl olunmak bâbında istid'â-yı inâyet itmeğin, vech-i meşrûh üzre tahsîl olunmak fermânım olup, sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin; bu husûs içün müstakillen mübâşir ta'yîn olunmuşsundur. İmdi; işbu emr-i şerîfim vusûlünde Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhden Gazze sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe geçen sene ve bu sene virilmesi fermânım olan ellişer mehâr deveden yüz mehâr aynî deveyi ma'rifet-i şer'le alâ-

eyyi hâl tahsîl ve geçen sene deve mukābili olmak üzre virdüği bin guruşu bu sene-i mübârekede havâle olunan sekiz kîse akçenin bin guruşuna takas ve anın dahi kusûru olan altı kîse akçeyi dahi bi't-tamâm mübâşeretinle tahsîl ve cerde askerine başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm eyleyesin. Zikrolunan **[143]** akçe ve develer Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan huccâc-ı Müslimîn umûru masârifi içün ta'yîn ü tahsîs olunmağla, alâ-eyyi hâl bir gün akdem tahsîli emr-i mühimm olmağla, şöyle ki; bu emr-i mühimde tesâmüh ü tekâsül olunup huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın istikbâl ve muhâfazalarına me'mûr olan asâkirin te'hîrine bâ'is olacak olursanız Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin bilâ-emân müstahıkk olduğu cezâsı tertîb olunmağla, iktifâ olunmayup siz ki kādı ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâsız; böyle mühimm-i hatîrde tesâmüh ü tesâhülünüz içün siz dahi mes'ûl ü mu'âkab olacağınızı mukarrer ü muhakkak olduğun yakînen ma'lûm idinüp ana göre her biriniz bu mühimm-i hatîrde basîret üzre hareket ve her ne tarîk ile olur ise olsun zikrolunan aynî develeri ve akçeyi bir ân akdem tahsîl ve mahalline teslîm eyleyüp hilâfından begâyet ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri Ş sene [1]133 **(17-26 Haziran 1721)**

d.130, s.180, h.508

Şam üzerinden Haremeyn'i ziyaret için gidecek hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu Gazze sancakbeyi İbrahim Paşa'ya, tedarik edeceği zahire ve üç yüz askerle Kudüs sancakbeyi Salih Paşa'nın yardımcı olması ve ziyaret sonrasında hacıların yine güvenli bir biçimde memleketlerine dönüşlerinin sağlanması.

حول ضرورة قيام صالح باشا أمير سنجق القدس بمساعدة إبراهيم باشا أمير سنجق غزة وقائد الوحدات العاملة على استقبال الحجاج المسافرين لزيارة الحرمين الشريفين بطريق الشام وتأمين سلامتهم بأن يرسل إليه المؤن والجنود الثلاثمائة الذين قام بإعدادهم، والعمل أيضاً بعد تمام الحج والزيارة على عودة الحجاج إلى بلادهم بصورة آمنة.

Gazza Sancakbeyi Ibrahim Paşa, commander of the units meeting and ensuring the safety of the pilgrims traveling via Damascus to visit Harameyn, will assist Al Quds sancakbeyi Salih Paşa with three hundred soldiers and provisions and ensure that the pilgrims return to their country safely after their visit.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan Sâlih *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

İşbu sene-i mübârekede tarîk-i hâcc-ı Şâmî'den tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdâlü's-salâti ve's-selâm* içün zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın istikbâllerine me'mûr olan

tavâ'if-i askere emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i arpalık Gazze sancağına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve cerdeye me'mûr olanlar evâhir-i Zilhicce'ye kalmayup alâ-eyyi hâl evâ'il-i Zilhicce'de Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle mükemmel zahîreleriyle Müzeyrib'den hareket ve savb-ı maksûda azîmet ve Alâ Boğazı'ndan ötede vâkı' Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl eylemeleri içün evâmir-i şerîfem ile tenbîh ü te'kîd olunup, ancak bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri emrinde takayyüd ü ihtimâm olunmak muktezî olup ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; senden izhâr-ı gayret ü hamiyyet ile huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık merdâne hareket me'mûl-i pâdişâhânem olmağla, avâtıf-ı aliyye-i hüsrevânemden Kudüs-i Şerîf sancağı sana ber-vech-i arpalık inâyet ü ihsânım olup üç yüz nefer güzîde ve yarar u tüvânâ ve müsellah ve müretteb âdemlerinle cerde hidmetine me'mûr olmuşsundur. İmdi; işbu emr-i şerîfim vusûlünde ıcâleten tedârikin görüp me'mûr olduğun üzre üç yüz nefer pâk ve güzîde tâmmü's-silâh âdemlerinle ve kendü etbâ'ına kifâyeden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi medâr olacak vech üzre mükemmel zahîren ile bir gün evvel kalkup vakt ü zamânıyla varup cerde askerine başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile evâ'il-i Zilhicce'de savb-ı maksûda azîmet ve Bi'r-i Ganem'de veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlemim Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun re'y-i savâb-dîdine muvâfakat ile huccâcın muhâfazalarında ihtimâm iderek âminîn ü sâlimîn Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmet ile sa'yın meşkûr olmağa ihtimâm ü dikkat eyleyesin. Huccâc-ı Müslimînin istikbâlleriyle muhâfazaları husûsu Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olmağla, senden bu husûsda hidmet-i marzıyye me'mûl-i hümâyûnum olduğuna binâ'en bilâ-sâbıkā hidmet-i livâ-i mezbûr sana inâyet-i mülûkânem olup vakt-i cerde karîb olmağla, imdi; bu bâbda izhâr-ı gayret ve basîret üzre hareket ile ıcâleten tedârikin görüp fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre üç yüz nefer güzîde müsellah âdemlerinle bir gün evvel varup vaktiyle mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile Müzeyrib'den savb-ı maksûda azîmet ve hidmet-i mebrûre vücûda getürmeğe sarf-ı niyyet ile kıyâm ve bezl-i ihtimâm eyleyüp hilâfından begâyet hazer eyleyesin. Cerdeye me'mûr olan asâkirin Müzeyrib'de kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'dâd ü defterinin Der-i Devlet-medârıma irsâli fermânım olmağla, şöyle ki; vakt ü zamânıyla varup Müzeyrib'den evâ'il-i Zilhicce'de mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'an savb-ı me'mûra azîmetde ve me'mûr olduğun bu mühimm-i hatîrde kusûrun veyâhûd ol mikdâr güzîde asker ve mükemmel zahîre ile varmakda kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özrün makbûl olmayup cevâba kādir olamayacağını mukarrer ü muhakkak bilüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh üzre hareket ve senden

me'mûl-i hümâyûnum olduğu vech üzre me'mûr olduğun bu emr-i mühimde mesâ'î-i mebrûre vücûda getürmeğe bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili Za sene [1]133 **(24 Ağustos-2 Eylül 1721)**

A.DVNS.MSR.MHM,d. 3, s.90, h.254

Kudüs sancağının, sâbık Mekke Şerifi olan Şerif Yahya bin Berekât'a talebi üzerine arpalık olarak verildiği, kendisinin ikamet ettiği Mısır-Kahire'den süratle yeni görev yerine intikal ederek sancağın idaresini devralması.

منح لواء القدس إلى شريف مكة السابق الشريف يحيى بن بركان كآربالق بناء على طلبه والأمر بانتقاله على جناح السرعة من مصر القاهرة التي يقيم فيها إلى محل وظيفته وتواليها.

That al-Quds Sandjak was given as a benefice (arpalık) to the previous Sharif of Makkah Sherif Yahya bin Berekat upon his request, he shall quickly pass to the new post and take over the administration of the Sandjak.

Sâbıkā Mekke-i Mükerreme şerîfi olan Şerîf Yahya bin Şerîf Berekât'a hüküm ki:

Bundan akdem Âsitâne-i sa'âdetimden hareket ve Şâm-ı Şerîf'e ikāmetiniz fermân olunmağla, esnâ-yı azîmetinizde Kudüs-i Şerîf sancağı size inâyet ü ihsân olunmak üzre iltimâs etmeniz ile livâ-i mezbûr recâ vü iltimâsınıza binâ'en avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden ber-vech-i arpalık size inâyet ü ihsân ve tevcîh emr-i şerîfi Yûsuf *zîde kadruhû* ile tarafınıza irsâl olunmuş idi. El-hâletü hâzihî siz me'mûriyetiniz üzre Şâm-ı Şerîf'de ikāmet eylemeyüp Mısr-ı Kāhire tarafına azîmet ve hâlâ anda meks ü ikāmet üzre olduğunuz sem'-i hümâyûnuma resîde olmağla, tevcîh emr-i şerîfini götüren mûmâ-ileyh Yûsuf *zîde kadruhû* el-yevm vürûdunuza terakkub ile Kudüs-i Şerîf'de meks ü tevakkuf ve livâ-i mezbûr dahi hâkimden tehî olmağla, bir gün evvel varup livâ-i mezbûrun zabtına kıyam eylemeniz muktezî olmağın, imdi; işbu emr-i şerîfim vusûlünde te'hîr ü tevakkuf eylemeyüp amîmeten kalkup Kudüs-i Şerîf'e varup ahâlîsi beyninde icrâ-yı merâsim-i hüsn-i hükûmet ve ahâlî ve re'âyâ vü berâyâyı himâyet ü sıyânet ve sâ'ir fermânım olan umûr u husûsun edâ vü temşiyetinde ihtimâm ü dikkat eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâsıtı M sene [1]134 **(1-10 Kasım 1721)**

A.DVNS.MHM,d.130, s.257, h.788

Mescid-i Aksa ve Sahratullah'ın tamiratı için İstanbul'dan gönderilen malzemenin artan kısmı ihtiyaç halinde yeniden kullanılmak üzre mahzenlerde saklanagelmekte iken, mülki erkandan bazılarının ve vakıf mütevellilerinin söz konusu yapı malzemelerini keyfi bir biçimde kullandıkları, Harem-i Şerif tamiratı dışında başka bir yere veya şahsa bu malzemenin verilmemesi, gerektiğinde suiistimal edenlerden

tahsil ve tazmin edilmesi, başta şeyhülharem olmak üzere görevlilerin bu konuda gereken hassasiyeti göstermeleri, malzemenin kayıtlarını muntazam bir şekilde tutmaları ve konuyla ilgili bilgileri merkeze intikal ettirmeleri.

حول أنه جرت العادة بأن المقدار الزائد عن الحاجة من المواد المرسلة من استانبول لأجل ترميم المسجد الأقصى وصخرة الله أن يجري حفظه في المخازن هناك حتى يتم استخدامه من جديد عند الحاجة، لكن بعض أركان الإدارة المدنية والمتولين على الأوقاف قاموا باستخدام مواد البناء المشار إليها بالشكل الذي يحلو لهم، وعليه يجب أن لا تصرف تلك المواد لمكان أو شخص آخر عدا ترميم الحرم الشريف، وأن يجري عند الضرورة التعويض عنها وتحصيلها من الأشخاص الذين أساءوا استعمالها، وعلى الموظفين هناك – وفي مقدمتهم شيخ الحرم – أن يبذلوا العناية اللازمة في هذا الشأن، ويقوموا بتسجيل تلك المواد بشكل منظم وينقلوا إلى المركز كل ما يتعلق بذلك من معلومات.

Although the remaining material that was sent from Istanbul for the repairs of Mescid-i Aksa and Sahratullah had been stored in the cellars to be used when needed, some civil servants and some waqf trustees have been arbitrarily using the said material. The material is not to be given to anywhere or anyone but used for the repairs of Harem-i Şerif. When necessary, those who misuse it will have to compensate for the material; specifically şeyhülharem (governor of Medina) and other officials must be sensitive on this subject and keep a precise record of the material and report the related information to the headquarters.

Kudüs-i Şerîf mutasarrıfına ve kādısına ve müftîsine ve nakîbüleşrâfına ve Şeyh Muhammed Halîlî ve şeyhü'l-hareme hüküm ki:

Bundan akdem taraf-ı Devlet-i aliyyeden Mescid-i Aksâ-i Mübâreke ve Sahratü'l-Müşerrefe'nin bi'd-defa'ât ta'mîri fermân buyruldukca Âsitâne-i sa'âdet tarafından gönderilen ve mahallinde kabzolunan kereste ve mühimmâtdan iktizâsı mikdârı sarfolunup bakıyye kalanı mahzenlere vaz' ve lâzim geldikde Harem-i Şerîf termîmâtına sarfolunmak içün hıfz itdirilegelmişiken gelen vâlî ve kādı ve mütevellîler kendülere kurşun ve demir ve cam ve mismâr ve kereste ve sâ'ir mevcûd-ı mahzen olan mühimmâtdan ihfâ eylediği dilediklerini taleb ve mahzen emîni olanlar men'e kādir olamadıklarından ahz ü ihtilâs iderek mühimmâtı bi'l-cümle zâyi' u telef itmeleriyle, bâkıye-i mahzen bir şey kalmadığı zâhir ü âşikâr olup vülât ü kuzât ve mütevellî olanlar gelüp gidici olduklarından nâşî yoklama dahi olsa ahziden bulunmayup hâlâ bu def'a dahi ta'mîrden bakıyye kalan mühimmât fîmâ-ba'd gereği gibi hıfzetmezler ise yakın zamanda cümlesi sâbıkı misillü itlâf ü izâ'a olunacağı bedîhî ve zâyi' olmayup hıfzitdirilmesi, Kudüs-i Şerîf'de sâkin ve mütemekkin ba'zıların uhdelerine ilzâm ile nezâret ve aldıklarına muhtâc olur şurûta merbût kılınmak hesâbına ücret olduğun Mescid-i Aksâ ve Sahratullâh-i Müşerrefe ta'mîrâtına me'mûr el-Hâc

Mustafa Efendi kulları i'lâm ider. Fi'l-hakîka mevcûd olan mühimmâtın telef ü izâ'ından masûn olmamak vechiyle bir zâbıta tahtına ifrâğ olunması ehemm ü elzem olmağla, Kudüs-i Şerîf müftîsi ve nakîbi ve şeyhü'ş-şüyûh olan Muhammed Halîlî ve şeyhü'l-harem bulunanlar bu husûsa mahsûs nâzır ta'yîn ve hâlâ bu def'a ta'mîrâtdan bakıyye kalan cüz'î mühimmât cümle muvâcehesinde ma'rifet-i şer'le vezn ü ta'dâd olunduktan sonra Harem-i Şerîf mahzenlerine vaz' ve kapuları kilidlenüp ve nakîb ve şeyhü'ş-şuyûh ve şeyhü'l-harem olanlar her biri muhkem mühürleyüp hıfz ve fîmâ-ba'd Harem-i Şerîf termîmi içün mevcûd-ı mahzen olan mühimmâtdan bir şey sarfolunmak lâzim geldikde, bu husûsda mütevellî ve neccâr-ı Harem-i Şerîf olanların kavl-i mücerredleriyle kat'â i'timâd olunmayup nâzır ta'yîn olunan kimesneler Harem-i Şerîf'de meremmet olacak mahalle varup cümlesi bi'l-mu'âyene müşâhede ve ale'l-ittifâk mahzenlere varup mühürlerine nazar ve kapuların açup termîmi iktizâ iden mahall içün ne mikdâr mühimmât iktizâ ider ise ihrâc idüp lüzûmundan ziyâde bir hilâl çıkarmakdan hazer olunmak ve lüzûmu mertebe çıkardıktan sonra kapuların kilidleyüp ve cümlesi yine mühürlemeğin, der-akab mahkemeye varup mahzenlerden ne mikdâr şey çıkarmışlar ise sicilde mahfûz olan defterden cümlesi nezâret eyleyerek ehibbâsıyla aşağı varup ve çıkardıkları eşyânın mikdârını mübeyyin şerh yazup târîh vaz' olunmak eger vülât ü kuzât ve mütevellîler ve sâ'irîn sâkin oldukları hâneleri termîmi mevcûd veyâhûd kendü malzemelerine sarfolunmak içün Harem-i Şerîf mühimmâtından bir şey mutâlebesinde olur ise bir hilâl virilmeyüp emr-i şerîfimi ibrâz ve cümlesi ale'l-ittifâk reddiyle cevâb virilmek, şöyle ki; Harem-i Şerîf termîminden mâ'adâya bir hilâl virilecek olur ise yoklama itdirilüp bu noksân zâhir oldukda, bunu filân vâlî veyâhûd mütevellî ve kādı olanları "Men'e kādir olamadık" diyü a'zâr-ı vâhiyye cidden i'tibâr olunmayup ne mikdâr şey telef olmuş ise semeni cümlesinden ale's-seviyye tahsîl itdirilüp eger fevtolmuş var ise vereselerinden tazmîn itdirileceğin muhakkak bilüp her biri Harem-i Şerîf mühimmâtının hıfzında ana göre ale'l-ittifâk nezâret ve ihtimâm eylemek şartıyla emr-i şerîfi dahi sicillâta sebteyledikden sonra Sahratullâh-i Müşerrefe'de olan demir sanduka vaz' ve hıfz ve iktizâ itdikce ihrâc ve her-bâr mûcebince amel ve hilâfından hazer eyleyüp mahalline kayd içün vaz' olunan mühimmâtın sûret-i defterini irsâl ve Haremeyn Muhâsebesi'ne kayd içün ilmühaber kā'imesi virilmek içün iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'l başdefterdârım olan el-Hâc İbrâhim *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğin, i'lâmı mûcebince amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâhiri S sene [1]134 **(11-20 Aralık 1721)**

d.130, s.292, h.874

Başdefterdar Mustafa tarafından Kudüs'te tamiri tamamlanan yerlerin kontrollerinin yapılması, muhammen bedelinin bilirkişiler tarafından belirlenmesi ve ilgili kayıtların merkeze gönderilmesi.

حول قيام الباش دفتردار مصطفى بأعمال التفتيش على المواضع التي اكتمل ترميمها في القدس، وتحديد المبلغ المخمن لها من قبل الخبراء المحلفين ثم إرسال القيود المتعلقة بذلك إلى المركز.

Başdefterdar (chief officer of the provincial treasury) Mustafa to inspect the places that were repaired in Al Quds; experts to determine the estimated price; the related records to be forwarded to the headquarters.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlühû*ya ve Kudüs-i Şerîf monlâsına hüküm ki:

İftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir sâbıkā başdefterdâr olan el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû*nun bundan akdem Kudüs-i Şerîf'de vâkı' ta'mîrine me'mûr olduğu mevâzı'-ı şerîfenin pezîrâ-yı hitâm olduğu i'lâm olunmağla, işbu emr-i şerîfim vusûlünde ta'mîr olunan mahall-i şerîfenin üzerine varılup ma'rifet-i şer'le keşf ü mu'âyene ve levâzim ve masârifi ve ne mikdâr akçe ile husûl-pezîr olduğun erbâb-ı vukūf ve hibrenin tahmîn-i sahîhleriyle tahmîn ve defteri ile Der-i Devlet-medârıma sıhhati üzre arz u i'lâm olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'ili Ca sene 1134 **(17-26 Şubat 1722)**

d.130, s.312-313, h.978

Şehsüvaroğlu Seyyid Mehmed Paşa'nın; Trablusşam valisi olduğu dönemde halka zulmederek memleketlerini terketmelerine yol açtığı, hazineye göndermesi gereken meblağı zimmetine geçirdiği, biriktirdiği altınları bir evde demir sandıklarda sakladığı ve yolsuzlukta oğullarının kendisine yardımcı olduğu bildirildiğinden; Mehmed Paşa'nın bu tür faaliyetlere son vermemesi durumunda zimmetine geçirdiği meblağın tazmini, vezaret payesinin kaldırılarak avenesiyle birlikte Trablusşam Kalesi'nde hapsedilmesi, oğullarıyla birlikte zimmetlerine geçirdikleri devlet malının ve değerli eşyanın tespiti, Kudüs'te bazı tamirat işlerinin gerçekleştirilmesine nezaret etmekle görevlendirilmiş olan Başdefterdar İbrahim'in tahsilat işiyle görevlendirildiği.

حول أنه تم الإبلاغ بأن شهسوار أوغلى سيد محمد باشا أوقع العديد من المظالم بالأهالي عندما كان والياً على طرابلس الشام حتى جعلهم يهجرون بلادهم، وأن المبلغ الذي كان مقرراً أن يرسله إلى الخزانة العامة قد ظل في ذمته، وأن الذهب الذي اكتنزه يقوم بحفظه في أحد البيوت داخل صناديق من حديد، وأن أولاده ساعدوه وشاركوه في الاختلاس. وعليه فقد تم تكليف الباش دفتردار إبراهيم المكلف من الأساس بالإشراف على تحقيق بعض أعمال الترميم في القدس بأن

يتولى – في حالة عدم امتناع محمد باشا عن ممارسة مثل هذه الأمور - مطالبته بالمبلغ الذي استولى عليه وسحب درجة الوزارة منه ثم إلقائه مع أعوانه في سجن قلعة طرابلس الشام والتثبت من أموال الدولة التي استولى عليها هو وأولاده والأمتعة الثمينة التي أخذوها ثم تحصيل كل ذلك.

It is stated that while serving as the governor of Tripoli, Şehsüvaroğlu Seyyid Mehmed Paşa victimized the people and forced them to leave their country, embezzled money that should have been sent to the Treasury; stored the accumulated gold pieces in iron chests at his house together with his sons, who were his accomplices. Unless Mehmed Paşa does not put an end to such activities, he will reimburse the embezzled amount; his rank of minister will be stripped and he and his accomplices will be jailed in the Tripoli Castle; the amount of the state property and valuable goods he embezzled together with his sons will have to be determined. Başdefterdar Ibrahim, who is supervising some repairs in Al Quds, is charged with the collection.

Sâbıkā Şıkk-ı evvel defterdârı olup hâlâ Kudüs-i Şerîf'de ba'zı ta'mîrât husûsuna me'mûr olan el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû* ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından Derviş Mehmed *dâme mecdühû*ya hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem sâbıkā Trablusşam vâlîsi vezîrim Şehsüvâroğlu Seyyid Mehmed Paşa *edâmallahü te'âlâ iclâlehû*nun uhdesinde olan eyâlet-i mezbûre mukāta'âtı mâlından bin yüz otuz senesinden teslîmât ve havâlât ve ocaklıkdan gayrı bin on dokuz guruş ve bin yüz otuz bir senesinden kezâlik teslîmât ve havâlât ve ocaklıkdan gayrı kırk iki bin altı yüz yetmiş beş guruş ve bin yüz otuz iki senesinden dahi yetmiş dört bin ikiyüz otuz guruş ki üç seneden yüz on yedi bin dokuz yüz yirmi dört guruş ve bin yüz otuz üç senesinden masârif-i mukarreresinden gayrı, asıl irsâliyye mâlı olan iki yüz kırk yedi bin altı yüz kırk beş guruşdan bu def'a ber-vech-i nakd gelüp teslîm-i Hazîne olunan kırk dokuz bin dört yüz elli guruş aşağı varıldıkda, bâkî yüz doksan sekiz bin yüz doksan beş guruş ki eyâlet-i mezbûre mukāta'âtı mâlından üç yüz on altı bin yüz on dokuz guruş ve bin yüz otuz bir senesi mîrîye teberrî olunan yedi bin yedi yüz elli altı guruş defterdâr hissesi kalemiyyesi ve yine sene-i mezbûre cizyesi mâlından bin otuz beş guruş ve bin yüz yirmi bir senesi Musul eyâleti cizyesi mâlından dahi iki bin altı yüz altmış beş guruş ve bin yüz yirmi dokuz senesi Trablusşam eyâleti bedel-i sürsâtı mâlından müteveffâ Ahmed Paşa'nın kabzeylediği akçeden gayrı, vezîr-i müşârun-ileyhin makbûzu olan bin sekiz yüz yetmiş yedi buçuk guruş ve bin yüz otuz senesi defterdâr-ı sâbık Vezîr Osman Paşa'nın kalemiyyesinden mîrîye teberrî olunan üç bin yedi yüz elli altı guruş emvâl-i mezkûreden dahi on yedi bin seksen dokuz buçuk guruş ki mecmû'u vezîr-i müşârun-ileyhin üç yüz otuz üç bin iki yüz sekiz buçuk guruş sahîh zimmeti olduğu aklâmdan ihrâc olunmuşdur. Eyâlet-i mezbûre

mukāta'âtının zamân-ı zabtı Mart evvelinden olup bin yüz otuz üç senesi Martı ibtidâsından der-uhde eylediği vech üzre senesi dahi tamâm olup paşa-yı mezkûre eyâlet-i mezbûre mukāta'âtı mukaddemâ üç sene ber-tahvîl ile virilüp bir sene daha ziyâde zabt ve bu kadar fâ'iz alup ve zulm ü ta'addîsi ise hadden efzûn ve re'âyâ fukarâsın perâkende vü perîşân idüp cümle mâllarını ellerinden almışiken sene-i mezbûreden şimdiye değin Hazîne-i âmireye ancak kırk dokuz bin dört yüz elli guruş gönderüp bundan mâ'adâ bir akçe göndermeyüp ve sinîn-i sâbıkada ba'zı mahallere olan havâlâtı dahi vaktiyle edâ eylemeyüp ashâbını bir sene ve daha ziyâde meksitdirdiğinden, yüz otuz üç [senesi] mâlından havâleyi dahi kimesne kabûl eylemeyüp ve bu vakte değin birkaç def'a mübâşirler gönderilüp, gelen mektûbunda "Bundan sonra irsâl olunur" diyü tahrîr ve def' idüp hâlâ senesi tekmîl olunup zimmetinde mebâliğ-i kesîre olduğundan gayrı, ol tarafdan gelüp vukūf-ı tâmmı olan ba'zı kimesneden teferrüs ve mukāta'âtın keyfiyyeti istihbâr olundukda; eyâlet-i mezbûre mukāta'âtını vezîr-i müşârun-ileyh her sene bin kîseden mütecâviz mâl ile fürûht ve bu âna değin mültezimîn ve sâ'irin zimmetlerinde katî cüz'-i bevâkîsi kalup mâ'adâsını bi'l-cümle cem' u tahsîl ve ahz ü kabz ve altun idüp demir sandıklara vaz' ve sâbıkā kethüdâsı Zeynelâbidin Beğ'in hânesinde tavana vaz' ve hıfzidüp ve oğulları Mustafa ve Zeynel dahi mâl-i mîrîyi kendü hevâ vü heveslerine sarf ile telef ü izâ'at eylediklerini haber virirler. Vezîr-i müşârun-ileyhin iddihâr eylediği mâl-i mîrî olup ve oğulları dahi hevâ vü heveslerine tab'iyyet ile mâl-i mîrîyi itlâf ü izâ'at eyledikleri mütevâtir olmağla, şimdiden tedâriki görülmediği sûretde zimmetinde olan mâl-i mîrînin cümlesi zâyi' u telef olması mukarrer olmağla, sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin; bu husûs içün mübâşir ta'yîn ve mahalline vardıkda hâlâ eyâlet-i mezbûre tevcîh olunan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim ( ) paşa *edâmâllâhü te'âlâ iclâlehû* ma'rifetiyle vezîr-i müşârun-ileyhin zimmetinde olan ol mikdâr akçeyi ibtidâ kendüden taleb ve "Bugün-yarın edâ iderim" diyü tûl-ı mekse bâ'is avk u te'hîr ile cedâya tasaddî ider ise ısgâ olunmayup zimmetinde olan mâl-i mezbûru def'aten mutâlebe ve edâ eylediği sûretde ahz ü kabz ve eger edâda tehâvün ü ta'allül ider ise üzerinden vezâreti ref' ve kendüsi kal'a-bend **[313]** ve cezâsı tertîb olunacağını kendüye tefhîm idüp yine edâda muhâlefet ü huşûnet ile inâdında musırr ve bî-vech özr ü illete tasaddî ider ise mâl-i mîrîyi ekl ve beytülmâl-i Müslimîne hıyânet ve sâ'ir mültezimîne dahi mûcib-i ibret içün bilâ-tevakkuf ma'rifet-i şer'le ve cümle ahâlî ve a'yân-ı vilâyet ma'rifetleriyle kendüsi ve sâbık ve hâlâ kethüdâsı ve oğulları ve hazînedâr ve mühürdâr ve silâhdâr ve hazîne kâtibi ve sâ'ir umûruna karışanların dahi cümlesi ahz ve Trablus Kal'ası'nda kal'a-bend olunup haber virdikleri üzre sâbıkā kethüdâsı Zeynelâbidin'in hânesinde tavana vaz' ve hıfzeylediği altun sandıkları buldurılup ve sâ'ir mazanna olan mahaller dahi etbâ'ı ve hâricden vukūfu olanlardan teferrüs ü sü'âl ve ihfâ eylediği nukūd ve cevâhir ve sâ'ir bi'l-cümle eşyâ ve emlâk ve emvâli

alâ-eyyi hâl zuhûra getürilüp ve buldurılup ve ma'rifet-i şer'le zabt ve tahrîr ü defter ve mezkûrun ve oğullarının Kal'acık nâm mahalde olan emvâl ü eşyâ ve emlâklerin ve bi'l-cümle ismi mâl ıtlâk olunur her neleri var ise anlar dahi mîrîye olan deyni içün ahz ü kabz ve sâbıkā ve hâlâ kethüdâsı ve oğulları ve işe karışan cümle etbâ'ının dahi nukūd ve mecmû'u emvâl ü eşyâ ve emlâk ve bi'l-cümle ismi mâl ıtlâk olunur her neleri var ise anları dahi zabt ve tahrîr ü defter ve mültezimîn ve sâ'irin zimmetlerinde olan bevâkî ve gayrı zimmetleri dahi her ne ise zabt ve tahrîr ü defter olundukdan sonra mecmû'unu mîrî deyni içün ahz ü kabz ve bir mahalde hıfz ve zimmet olan bevâkîlerini yerlü yerinden cem' u tahsîle ihtimâm ü dikkat ve itmâm-ı maslahata dek anda meks ve bir gün evvel vâkı'-ı hâli ale't-tafsîl tahrîr ve kendü etbâ'ının zabtolunan nukūd ve emvâl ü eşyâsının müfredât defterleriyle keyfiyyeti mu'accelen Der-i Devlet-medârıma i'lâm olunmak içün Dîvân-ı hümâyûn tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında iftihârü'l-ümerâ ve'l-ekâbir bi'l-fi'l başdefterdârım olan el-Hâc İbrâhim *dâme-ulüvvühû* i'lâm itmeğin, husûs-ı mezkûr a'zam-ı umûr-ı Devlet-i aliyyemden olmağla, sen ki mûmâ-ileyh el-Hâc Mustafa *dâme ulüvvühû*sun; sen Devlet-i aliyyemin mû'temedi ve her vechile müstakîm ve sâdık ve kâr-güzârı olman ile vech-i meşrûh üzre merkūmun zimmetinde olan mâl-i mîrînin kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyle tahsîline emvâl ü eşyâsının ahz ü kabz ve tahrîr ü defterine müstakillen nâzır ve muhassıl ta'yîn olunmuşsundur. İmdi; işbu emr-i şerîfim vusûlünde başdefterdârım mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince bâlâda tafsîl olundığı üzre amel ü hareket ile emvâl-i mîriyyenin bi't-tamâm tahsîli ile itmâm-ı maslahata mübâderet ve ziyâde ihtimâm ü dikkat eylemen bâbında yazılmışdır.

Fî evâ'ili Ca sene [1]134 **(17-26 Şubat 1722)**

d.130, s.379-380, h.1133

Haremeyn'de bazı kimselerin azil, tayin, vergi ve hukuki işlere müdahale etmek suretiyle düzeni bozdukları, Şam valiliği ve hac emirliği de uhdesine verilen Rakka valisi Ali Paşa'nın bu sorunları halletmekle görevlendirildiği, Şam hac yolundan Hicaz'a seyahat eden hacıların bedevi aşiretlerin taarruzundan korunması amacıyla Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesine verilen ve cerde başbuğluğuna atanan Halep valisi Receb Paşa'nın bölgedeki askeri-mülki erkânın desteği ile Şam üzerinden gelen hacıların güvenli bir biçimde Hicaz'a seyahat edip memleketlerine dönmelerini sağlaması, bu önemli görevi ifa ederken Halep ve civarında güvenlik zafiyetinin oluşmasına meydan vermemesi.

حول أن بعض الأشخاص في الحرمين الشريفين يعملون على الإخلال بالنظام من خلال تدخلهم في شئون العزل والتعيين والضرائب والأمور الحقوقية، وأن علي باشا والي الرقة الذي أضيفت إلى عهدته أيضاً ولاية الشام وإمارة الحج قد تم تكليفه بحل تلك المشاكل، وأن رجب باشا والي حلب الذي أضيفت إلى عهدته أيضاً سناجق القدس وغزة ونابلس وعُيّن قائداً للتجريدة بقصد

حماية الحجاج المسافرين إلى الحجاز عن طريق الشام من غارات العشائر البدوية سوف يعمل بدعم من أركان الإدارة العسكرية والمدنية في المنطقة على سلامة الحجاج القادمين من طريق الشام وأدائهم لفريضة الحج ثم عودتهم إلى بلدانهم بشكل آمن، وأن يجتهد وهو يقوم بتلك المهام العظيمة ألاّ يسمح بتراجع حالة الأمن في حلب وما يجاورها.

It is stated that some persons in Harameyn are disrupting public order by interfering in legal issues such as terminations, appointments, tax and legal affairs; Governor of Rakka, Ali Paşa, under the responsibility of Governorate of Damascus and Emirate of Haj, is entrusted to solve these problems; Governor of Aleppo Receb Paşa, who was appointed commander of the cerde as well as being responsible for the sanjaks of Al Quds, Gazza and Nablus, will defend the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus from the attacks of the badawi tribes with the support of the military and civil officials in the region and ensure that the pilgrims will safely travel to Hejaz and return to their country. While carrying out this important duty, there should not be any weakness in the security of Aleppo and its environs.

Haleb vâlîsi Vezîr Receb Paşa'ya hüküm ki:

Birkaç seneden berü Mekke-i Mükerreme şürefâsından ba'zılarının hilâf-ı şer'-i şerîf harekâtları ve nice gûne mezâlim ü müteberri'ât ihdâsıyla tüccâra ve sâ'ir[e] ta'addî vü eziyyetleri ve ümerâ-i Mekke-i Mükerreme üzerine dahi "ma'lûm" nâmıyla hilâf-ı kadîm ziyâde akçe mutâlebesiyle tecâvüz ve azl ü nasblarına tasaddîye cesaretlerinden ve Medîne-i Münevvere'de dahi birkaç nefer müfsidlerin hâkim-i müstakill olan Şeyhü'l-haremü'n-Nebevî'ye adem-i itâ'at ve îkâz-ı fitne vü fesâda mübâderetleri sebebi ile gerek Mekke-i Mükerreme ve gerek Medîne-i Münevvere'nin nizâm-ı ahvâline ihtilâl tatarruk itdiği bu âm-ı meymenet-encâmda bu ihtilâlât ve ihtilâfâtın bi-tevfîkillâhi te'âlâ def' u ref'i ve Haremeyn-i Şerîfeyn ve sâ'ir aktâr-ı Hicâziyye'nin kâffe-i umûrının hüsn-i nizâma ircâ'ı içün düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem ber-vech-i mâlikâne Rakka eyâletine mutasarrıf olan vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* Şâm eyâleti ve mîrü'l-hâclığı inzimâmıyla me'mûr kılınup, lâkin geçen sene tarîk-i hacc-ı Şâmî'de urbân eşkıyâsı dahi sû'-i kasd ile huccâc-ı Müslimînin önlerin almağla on-on beş gün mikdârı ( ) nâm mahalde meks ü tevakkuflarına ve zâd ü teşviyeye zarûret ü müzâyaka ile zahmet ü meşakkatlerine bâ'is ü bâdî olmalarıyla, eşkıyâ-yı urbânın dahi def'-i şerr ü mazarrat ve huccâc-ı hidâyet-minhâcın iyâb ü zihâblarında emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyetlerinin esbâbına teşebbüs olunmak a'zam-ı umûr-ı Devlet-i aliyye ve ehemm-i mehâmm-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve bu mühimm-i hatîrin husûl-pezîr olması vüzerâ-yı izâmdan bir müdebbir ve nâmdâr ve ol tarîk-i hidâyet-refîkin ahvâlinden haberdâr vezîr-i mezbûr istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne me'mûr olanlara başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, makdûr u meysûr olunacağı me'mûl olduğundan mâ'adâ, vezîr-i müşârun-ileyh dahi hâlâ Şâm-ı

Şerîf'de bu husûsu ve vukūf u şu'ûru olanlar ile müzâkere vü müşâvere ve ittifâk-ı ârâ ile "Bu sâl-i meyâmin-ictimâlde cerde askerinin üzerine nâm u şân sâhibi zîr-i haşmet ü miknet ve Arabistan ahvâline ve urbânın keyfiyyet[in]den habîr bir vezîr-i sâhib-i tedbîr başbuğ nasb u ta'yîn olunmağa muhtâcdır" diyü Der-i Devlet-medârıma arz u inhâ itmekle, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın sen, nâm-âver ve şecâ'at-perveri ve vükelâ-yı fihâmımın her vechile umûr-dîde ve muvakkarı olduğundan mâ'adâ, mukaddemâ Arabistan vilâyetlerinden Şâm ve Haleb eyâletlerini zabt u tasarrufunda ve mîrü'l-hâclığında **[380]** ahvâl-i Arabistan'a vukūf-ı tâmm hâsıl ve keyfiyyet-i urbâna ilm-i yakînin şâmil ve urbân beynlerinde şecâ'at ile nâm ü şöhret ve vakār u haşmetin sâ'ir ü dâ'ir olmağla, bu emr-i mühimm senin uhde-i ihtimâmına taklîd ü ihâle ve zimmet ü hamiyyetine tefvîz ü havâle olunup ve tekmîl-i ıdd ü ıtâd ve teksîr ü tevfîr-i ihtiyâdın emrine takviyet içün Haleb eyâleti üzerinde kalmak şartıyla ber-vech-i zamîme Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları dahi avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden sana tevcîh ü ihsân-ı hümâyûnum olup düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Trablusşam vâlîsi olan vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* mu'tâd-ı kadîm üzre beş yüz nefer süvârî güzîde asker techîz ve vakt ü zamânıyla istikbâl-i huccâc içün kethüdâsıyla tarafına irsâl eylemek üzre tenbîh ü te'kîdi müştemil emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup ve bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr olanlar evâsıt-ı Zilhicce'ye kalmayup elbette ve elbette evâ'il-i Zilhicce'de hareket ve savb-ı merâma azîmet eylemeleri mühimm ü muktezî olmağla, mu'tâd üzre senin ile ma'an cerdeye me'mûr olan Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından güzîde ve tâmmü's-silâh müstevfî âdemler ile ve Nablus ve Gazze ve Leccun sancaklarının alaybeğleri dahi umûmen sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ile vakt ü zamânıyla varup senin ile ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleri tenbîh ü te'kîdi müştemil evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl kılınmışdır. İmdi; işbu emr-i şerîfim Hâssa silahşörlerimden mübâşir ta'yîn olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân ( ) *zîde mecdühû* ile vusûlünde, kemâl-i gayret ü hamiyyeti miyân-ı cidd ü ihtimâma bend ve tedârikini Haleb'de görüp ba'dehû hareket eylemek mi münâsibdir, yohsa ale'l-fevr kalkup varup mutasarrıf olduğun elviye-i mezbûreden bir münâsib olan sancakda tetmim-i asker ve tekmîl-i levâzim eylemek [mi] iktizâ ider. Her ne vechile ma'kūl ü münâsib ve muktezî ise ana göre amel ü hareket ve bi-tevfîkillâhi te'âlâ izhâr-ı gayret ü hamiyyet ile kavî tedârikini görmeğe şimdiden mübâşeret ve gereği gibi görüp kapun halkını tekmîl ve güzîde ve tâmmü's-silâh âdemlerin ve asker-i mevfûr ile vakt ü zamânıyla hareket ve vech-i meşrûh üzre seninle ma'an cerdeye me'mûr olanları dahi mükemmel zahîreleriyle yanına istishâb ve Müzeyrib'de mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle cerde askerinin cümlesini ta'dâd ve memhûr defterin Der-i Devlet-medârıma irsâl ve mükemmel zahîreleriniz ile evâ'il-i Zilhicce'de Müzeyrib'den kalkup savb-ı maksûda azîmet

ve inşâ'allâhü te'âlâ Alâ menzilinden öte Bi'r-i Ganem'de veyâhûd daha ilerüde varup huccâc-ı Müslimîne mülâkî olacağını de'b-i kadîm üzre pey-der-pey hüccâtlar ile Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhe i'lâm ü işâ'at ve huccâc-ı Müslimîni Alâ menzilinden öte Bi'r-i Ganem'de veyâhûd daha ilerüde istikbâl ve öteden berü dahi vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ve kemâl-i ittihâd ü ittifâk ile muhâfazalarına kıyâm iderek kavâfil-i huccâc-ı Müslimîni âminîn ü sâlimîn Şâm-ı Şerîf'e götürüp edâ-yı hidmete bezl-i kudret ve sarf-ı miknet eyleyesin. Bu sene-i amîmetü'l-meymenede bu hidmet-i celîleyi sana tefvîz ü taklîdden aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum sana hüsn-i i'timâd-ı pâdişâhânemden nâşî mücerred huccâc-ı Müslimînin kemâl-i emniyyet ü refâhiyyetleri olduğu zâhir ve Haleb tarafının dahi eşkıyâ-yı urbân gâ'ilesinden me'mûn olunur vechile tedâriki görülmeğe muhtâc olmağla, imdi; Haleb'de dahi urbân eşkıyâsının def'-i zarar u mekîdetleri ve re'âyâ vü berâyânın himâyet ü sıyânetlerine kādir, tarafından bir mu'temed ve mücerreb ü müşeccâ' ve bahâdır kimesneyi mütesellim nasb u ta'yîn ve yanına kifâyet mikdârı asker ifrâz ü intihâb ve tahsîs ü ta'yîn eyleyesin ki gâ'ile-i urbândan emniyyet hâsıl olur bir vechile hâsılı seni, sâ'ir vüzerâ-yı izâmımdan intihâb ve istikbâl-i huccâca me'mûr olanlara başbuğ nasbına ihtiyâr itmekden nihâyet merâm-ı hayr-encâm-ı pâdişâhânem mücerred huccâc-ı Müslimînin kemâl-i emn ü selâmeti olup, ancak Haleb tarafının dahi kavî tedâriki görülmek muktezî ve ol husûsu dahi senden matlûb-ı hümâyûnum olmağla, ser-i mû ihmâl ü tekâsüle rızâ vü cevâz göstermeyüp ve senden me'mûl-i hümâyûn-ı hıdîvânem olduğu üzre istikbâl-i huccâc içün dahi tevfîr-i asker husûsunda izhâr-ı gayret ü hamiyyet-i vezîrâne ve senin ile ma'an me'mûr olanları dahi vech-i meşrûh üzre bi'l-cümle vakt ü zamânıyla yanına istishâb ve bi-avnillâhi te'âlâ vakt ü zamânında Müzeyrib'den hareket ve külliyetlü asker ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden öte Bi'r-i Ganem'de veyâhûd dahi ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâle irişüp muhâfazalarında mesâ'î-i mebrûre vücûda getürmeğe cidd-i tâmm ve kemâ-yenbağî ihtimâm idüp sana olan hüsn-i zann-ı pâdişâhânemi tasdîk ile manzûr-ı enzâr-ı avâtıf-ı aliyye-i şâhâne ve meşmûl-i mülâtafât-ı seniyye-i hıdîvânem olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sadır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhir-i Ş sene [1]134 **(6-15 Haziran 1722)**

d.130, s.399-400, h.1199

Halep valisi olan ve Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Receb Paşa'nın Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklere başbuğ tayin edildiği, bu işi icra edebilmesi için gerekli meblağın kısmen karşılanabildiği, bu işte kendisine yardımcı olacak görevlileri ve birlikleri vaktinde toplayarak Zilhicce ayının başında maiyetiyle Müzeyrib'den hareket etmesi,

kafileleri Bi'r-i Ganem veya daha ileride bir mevkide karşılaması ve ziyaret sonrasında yine emniyet içerisinde Şam'a dönmelerini sağlaması.

حول أن رجب باشا والي حلب والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس قد تم تعيينه قائداً للوحدات المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحج عن طريق الشام وتأمين سلامتهم، وأن المبلغ اللازم للقيام بمهام ذلك العمل قد تم توفيره جزئياً، وأنه سوف يقوم في الوقت المحدد بجمع الموظفين والعساكر المكلفة بمعاونته في ذلك الأمر والتحرك في مطلع شهر ذي الحجة من مزيريب مع تلك القوة واستقبال القوافل عند بئر الغنم أو في موقع آخر متقدم، كما أنه سوف يعمل عقب أدائهم الفريضة على تأمين عودتهم سالمين إلى الشام.

Receb Paşa, Governor of Aleppo, also responsible for the sanjaks of Al Quds, Gazza and Nablus, is appointed commander of the units that will meet and ensure the safety of pilgrims traveling via Damascus; the required funds were partially collected to carry out this duty; he will collect the functionaries and units that will assist him on time and set off from Müzeyrib at the beginning of the month of Zilhicce with his men, meet the caravans at Bi'r-i Ganem or further along and ensure their safe return to Damascus after their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Haleb eyâletine mutasarrıf olup tarîk-i hacc-ı Şâmî'den istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne me'mûr tavâ'if-i askere başbuğ olan Vezîr el-Hâc Receb Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu sene-i amîmetü'l-meymenede Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûru olan istikbâl-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâca me'mûriyyetini müş'ir şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı celâlet-makrûnumla mu'anven ve mufassal ü meşrûh emr-i şerîf-i âlî-şânım Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim Osman *dâme mecdühû* ile sana vusûlünden sonra Der-i Devlet-medârıma irsâl eylediğin mektûb ve kā'imen gelüp manzûr ve nazar-ı sa'âdet-eser-i pâdişâhânem olmuşdur. Hulâsa-i mefhûmunda; bu husûs-ı sa'âdet-nusûs emr-i azîm olmağla, sinîn-i sâbıkada Trablus ve Sayda'dan ve eyâlet-i Şâm elviyesinden mu'tâd üzre istikbâl-i huccâc içün ihrâc ü irsâl olunagelen cerde askerinden mâ'adâ, ba'zı senelerde ve Adana ve Maraş eyâletlerinden dahi süvârî cerde askeri ihrâc ü irsâl olunagelüp siyyemâ geçen sene urbân eşkıyâsı yüze çıkup huccâc-ı Müslimîni tazyîk eylemelerinden nâşî, "Bu sene-i mübâreke sâ'ir senelere kıyâs olunmayup teksîr-i asker ve tedârik-i kaviyyeye muhtâc olunur" diyü zikrolunan mahallerden tertîb olunan asker ve kendüne iktizâ iden asker ve sâ'ir levâzimin techîz ü tedâriki masârifiyçün yüz elli kîse akçeye muhtâc olup ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancaklarının hâlâ îrâdâtının cem' u tahsîli zamânı olmamağla, el-hâletü hâzihî elviye-i merkūmeden akçe cem' u tahsîli hadd-i imkânda olmamağın, cânib-i mîrîden ol mikdâr akçe virilmek üzre arz u inhâ eylemişsin. Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Başmuhâsebe ve sâ'ir aklâm defterlerine

mürâca'at ve tetebbu' olundukda; bir vakitde cerde askerine başbuğ olan mîrîden bu mertebe akçe virildüği kaydı bulunmayup ve bu emr-i hatîr mu'azzamât-ı umûr-ı Devlet-i aliyyemden olduğundan mâ'adâ, bu sene-i mübârekede ziyâde ihtimâm lâzim ü lâbüdd olduğu bedîhî ve sen mücerrebe-i umûr ve akl ü rüşd[ü] bî-kusûr ve nâm ü şân ve şecâ'at-mevfûr ile sâ'ir vüzerâ-yı izâmdan mümtâz ü müstesnâ olmanla, senin re'yin ve kifâyet ve hüsn-i tedbîr ve vüfûr-ı şecâ'at ve kiyâsetine i'timâd-ı tab'-ı sedâd-i'tiyâd-ı pâdişâhânem olduğuna binâ'en bu emr-i azîm içün seni intihâb ile uhde-i ihtimâmına tefvîz ü taklîd ve ba'zı bu gûne ihtiyât iktizâ iden senelerde cerde askerine başbuğ olanlar yalnız Kudüs-i Şerîf sancağı ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun misillü cerde sancakları askeri ve Şâm'dan ta'yîn olunan asker ile edâ-yı hidmet eyledikleri mukarrer olup ve Diyârbekir ve Adana ve Maraş eyâletlerine sinîn-i sabıkada mutasarrıf olanlar cerde içün asker irsâl eyledikleri vâkı' olmuş ise dahi fukarâ vü zu'afâdan **[400]** envâ' mezâlim ile ahzeyledikleri akçe ile techîz ve irsâl eyledikleri bedîhî ve hâlâ zamân-ı Saltanat-ı seniyyemde cemî' mezâlim ve müteberri'ât Memâlik-i mahrûsemden def' u ref' ve îrâdları hâsları mahsûb ile ta'yîn olunan imdâd-ı hazariyyelerine münhasır olmağla, ancak kapuları halkının masârifine vefâ itmemekle cerde askeri techîzine imkân ve tahammülleri olmadığı zâhir olup ve avâtıf-ı aliyye-i hıdîvânemden senin mutasarrıf olduğun Haleb eyâleti bir kesîrü'l-cürdî mansıb-ı celîl iken, me'mûr olduğun bu emr-i mühimm-i hatîrde emrine takviyet içün Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları dahi ber-vech-i zamîme sana inâyet ü ihsân-ı hümâyûnum olup hâlâ mahsûl ve îrâd-ı mukarrerlerinin cem' u tahsîli vakti olmadığı takdîrde üzerinden ref' olunmak ihtimâli bertaraf olmağla, elbette vakt ü zamânıyla tarafınızdan cem' u tahsîl ve ahz ü kabz olunacağı bî-iştibâh olup düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Trablusşam vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından mu'tâd üzre beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri ihrâc ü irsâli fermân-ı hümâyûnum olmağla, hâlâ tekrâr te'kîd ve isti'mâliyçün tenbîh ü te'kîdi müştemil emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunup düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem ber-vech-i mâlikâne Rakka eyâletine mutasarrıf olup Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi tarafından Şâm-ı Şerîf'de mütesellimi ma'rifetiyle ber-vech-i mu'tâd altı yüz nefer süvârî cerde askeri techîz ve seninle ma'an cerde hidmetine irsâl eylemek üzre ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancaklarına mutasarrıf olan İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* dahi şurût-ı mâlikâne ve ta'ahhüdü üzre zikrolunan sancakların mâlıyla üç yüz nefer yarar u tüvânâ süvârî asker ile cerde hidmetin bilâ-kusûr edâ itmek üzre ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun sancaklarının alaybeğileri dahi umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi dahi mu'tâd üzre seninle ma'an me'mûriyyetleriyçün tenbîh ü te'kîdi müştemil evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl ve Diyârbekir eyâletinin dahi bu husûsda imdâd ü

i'ânete tahammülü olup Adana ve Maraş kıyâs olmamağın, hâlâ eyâlet-i merkūme mutasarrıfı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ahmed Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından dahi iki yüz nefer süvârî cerde askeri bedeli içün on kîse akçe sana virilmek üzre emr-i şerîfimle havâle olunduğundan gayrı, kendü tarafınızdan tertîb olunacak asker ve mühimmât-ı sâ'ire içün on beş bin guruş Sayda mukāta'âtı mâlından ve on beş bin guruş Haleb muhassıllığı mâlından havâle ve bu takdîrce üzerinde olan eyâlet ve elviyeden mâ'adâ, min-haysi'l-mecmû' yetmiş kîse akçe i'ânet ve evkāt-ı sâ'irede eslâfından birine vâkı' olmayan müsâ'ade hakkında erzânî kılınup bu vechile dahi emrine takviyet virilmişdir. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen her vechile matrah-ı envâr-ı teveccüh-i şâhâne ve manzûr-ı hüsn-i nazar-ı inâyet-eser-i pâdişâhânem olmanla, senden bilâ-özr ü illet sıdk-ı niyyet ve hulûs-ı azîmet ve nihâyet-i istikāmet ile rızâ-yı yümn- iktizâ-yı mülûkâneme muvâfık mesâ'î-i mebrûre ve me'ser-i meşkûre me'mûl-i hümâyûn-ı hıdîvânem olmağın, izhâr-ı gayret ü hamiyyet ile sen dahi mansıblarının îrâdı ve zikrolunan yetmiş kîse akçe ile bin beş yüz nefer pâk ve güzîde süvârî asker techîz ve i'dâd ve bi-tevfîkillâhi te'âlâ vakt ü zamânından mukaddem hareket ve vech-i meşrûh üzre seninle bu hidmet-i celîleye me'mûr olanları dahi kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh mübâşeretiyle mükemmel zahîreleriyle ma'iyyetine istishâb ve evâ'il-i Zilhicce'de Müzeyrib'den savb-ı maksûda azîmet ve bi-fazlillâhi te'âlâ Bi'r-i Ganem'den ilerüde huccâc-ı hidâyet-minhâcı istikbâle irişüp ve mahall-i mezbûra irişeceğini pey-der-pey hüccetler ile Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhe ihbâr ve öteden berü vezîr-i müşârun-ileyh ile kemâl-i ittifâk ü ittihâd ile huccâc-ı Müslimînin muhâfaza vü muhâreselerinde ziyâde ihtimâm ü dikkat iderek âminîn ü sâlimîn Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmet ve itmâm-ı maslahat ile mesâ'î ve hidemâtın marzî ve meşkûr olmağa mübâderet eyleyüp mazmûn-ı emr-i hümâyûnumdan ser-i mû inhirâfdan begâyet tevakkî ve mücânebet eyleyesin. Rızâ-yı hümâyûnum üzre harekete bâ'is-i izdiyâd-ı ızz ü rif'at ve sebeb-i irtifâ'-ı kahr u mezellet olduğu zâhir ü ayân ve müstağnî ani'l-beyân olmağla, vücûd-pezîr olan hidemât-ı lâyıkan zâyi' olmayup telâfî olunacağı mukarrer ü musammem olmağla, gerek fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre tedârik ve tekmîl-i askerde ve gerek istikbâl ve muhâfaza-i huccâc-ı Müslimîni eslâfına sâbıkda ve süyûk bi'l-misl olmayan me'ser-i celîle zuhûra getürmeğe sâk-ı cidd-i tâmm üzre kıyâm ve fîmâ-ba'd dahi marzî ve meşkûr olmağa ziyâde ikdâm ü ihtimâm eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâhiri N sene [1]134 **(5-14 Temmuz 1722)**

d.130, s.413, h.1225

Halep valisi olan ve Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Receb Paşa'nın hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklere başbuğ tayin edildiği, talebi doğrultusunda bu yıl da Şam valisi ve Hac emirinden 600 askerin istendiği, ancak kendisinin artan masraf ve azalan tahsisatlar nedeniyle bu talebi karşılayamayacağını bildirmesi üzerine sayının 300'e indirildiği, neticede Receb Paşa'nın bununla yetinmeyerek ilave asker talebinde bulunmaması.

حول أن رجب باشا والي حلب والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس قد تم تعيينه قائداً على القوة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم، وأنه بناءًا على طلبه قد طُلب من أمير الحج هذا العام قدر ستمائة من العساكر، إلاّ أن إبلاغه بعدم قدرته على تلبية ذلك الطلب بسبب الإنفاق المتزايد وتراجع المخصصات قد أدى إلى تخفيض عدد العساكر إلى ثلاثمائة، وبالتالي يجب على رجب باشا الاكتفاء بذلك القدر وعدم المطالبة بما هو أكثر.

Receb Paşa, presently Governor of Aleppo also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, was appointed commander of the units that will meet the pilgrims and ensure their safety; this year he demanded six hundred soldiers from the Governor of Damascus and Emir of Haj but was refused on the grounds that while the expenditure had risen the alloments were reduced; thus the number was brought down to three hundred. In conclusion, Recep Paşa should be satisfied with this information and refrain from requesting additional soldiers.

Kudüs-i Şerîf ve Nablus ve Gazze sancakları inzimâmıyla Haleb eyâletine mutasarrıf olup bu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunan Vezîr Receb Paşa'ya hüküm ki:

Bundan akdem huccâc-ı Müslimînin istikbâlleriyçün me'mûr olan cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn ve hidmet-i mezbûreye me'mûriyyetini müş'ir şeref-sudûr olan emr-i celîlü'l-kadrim vâsıl olduğu gibi cerde umûrının lâzimesine müte'allik ba'zı husûsu mutazammın Der-i Devlet-medârıma irsâl eyledüğin kā'imende; "Beher sene Şâm vâlîsi ve mîrü'l-hâccı olanlar tarafından Şâm-ı Şerîf'e nasbolunan mütesellimleri ma'rifetiyle mu'tâd üzre altı yüz nefer cerde askeri techîz olunagelmişdir" diyü tahrîr eyledüğine binâ'en ol mikdâr cerde askeri Şâm mütesellimi ma'rifetiyle tertîb ü âmâde ve Müzeyrib'de yanına ta'yîn ve irsâl itdirmesi içün hâlâ Şâm vâlîsi ve mîrü'l-hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl ve tekrâr isti'câlini müş'ir bir kıt'a emr-i şerîfimle te'kîd-i hâl olunmuşidi. El-hâletü hâzihî vezîr-i müşârun-ileyhin pey-der-pey iki kıt'a kā'imesi gelüp hulâsa-i mefhûmunda; bu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı şerîfin emniyyeti ve huccâc-ı Müslimînin selâmet ve refâhiyyetleriyçün sâ'ir senelerden ziyâde asker tedârik ü techîz ve levâzim-i sâ'iresi dahi masârif-i kesîreyi müstelzim olduğundan kat'-ı nazar Cebel-i Aclun

ve Leccun sancakları Şâm mîrü'l-hâclarına virilmek takrîbiyle elviye-i mezbûrenin mahsûlü ve Şâm Hazînesi'nden mu'ayyen olan sekiz bin guruş ile bir mikdâr cerde askeri tertîb ve irsâl idegelmişlerdir. Hâlâ elviye-i mezbûre ber-vech-i mâlikâne âharın uhdesinde olduğundan mâ'adâ, bu kadar masârif-i kesîre esnâsında cerde içün dahi asker tedârikine bir vechile iktidârı olmadığı tahrîr ü i'lâm ve bi'l-külliye afvolunması bâbında istirhâm itmekle, fi-nefsi'l-emr bu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı şerîfe kavî tedârik ile gidilmeğe muhtâc olup asâkir-i vâfire ve levâzim-i sâ'iresi masârif-i kesîreyi îcâb itmeğin, cerde içün fermân olunan altı yüz neferin üç yüz neferi tenzîl ve üç yüz nefer müsellah ve müretteb güzîde asâkir techîz ü tekmîl ve hâzır u âmâde ve Şâm-ı Şerîf'e vusûlünde sana teslîm eylemek üzre vezîr-i müşârun-ileyh tarafından Şâm mütesellimi olan ( ) *zîde mecdühû*ya mü'ekked ü müşedded emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmağla, imdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim vusûlünde mukaddemâ fermân olunan altı yüz neferin üç yüz neferi afvolunmağla, bu def'a fermân olduğu üzre üç yüz nefer güzîde askeri Şâm mütesellimi tertîb ve tarafına teslîm eyledikden sonra afvolunan üç yüz neferi mutâlebe olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur diyü yazılmışdır.

Fî evâhiri L sene 1134 **(4-13 Ağustos 1722)**

d.130, s.428, h.1259

Mevâlî bedevileri ve Benî Hâlid aşiretinden olup padişahın izni ile Hama, Humus ve Ma'arratü'n-Nu'mân kazalarına gelenler; Hama zabiti marifetiyle göçebelikten yerleşik hayata geçerek tarımla meşgul olduklarını, ancak bu tercihleri yüzünden bedevi aşiret liderlerinin kendilerine hasmane tavır takındıklarını, öteden beri alageldikleri remiyyeleri alamadıklarını ve yerleşik hayata geçmek isteyenlere engel olunduğunu bildirdiklerinden; sancak idarecilerinin bedevi iken yerleşik hayata geçen ve tarımla meşgul olanlara eskisi gibi remiyye verilmesini sağlamaları.

حول أن بدو الموالي والقادمين من عشيرة بني خالد إلى أقضية حماه وحمص ومعرة النعمان بإذن من السلطان قد أبلغوا أنهم قد تركوا حياة البداوة وراحوا يعملون بالزراعة وحياة الاستقرار بمساعدة ضابط حماة لهم، غير أنهم بسبب ذلك يتعرضون لمواقف عدائية من مشايخ العشائر البدوية، ولا يستطيعون الحصول على رميّاتهم (جمع رمية) التي اعتادوا الحصول عليها من قديم ويجري الوقوف في وجه كل من يريد الانتقال إلى حياة الاستقرار. وعليه يجب على حكام السناجق أن يساعدوا البدو الذين تحولوا إلى حياة الاستقرار والعمل بالزراعة وتأمين حصولهم على رميّاتهم كما كان في السابق.

People from the Mevâlî badawi and Benî Hâlid tribes that have come to Hama, Humus ve Ma'arratü'n-Nu'mân townships with the Sultan's permission have chosen settled life over nomadic life through the efforts of Hama officials and taken up

agriculture. However, for this choice the leaders of the badawi tribe are hostile towards them; they are unable to collect the remiyye that they had been receiving all along, and those who wished to settle down were resisted; sanjak administrators are requested to ensure that those badawis who settled down and taken up agriculture will receive the remiyye as before.

Rakka eyâletine mutasarrıf olup Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Ali Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları ilhâkıyla Haleb vâlîsi olan Receb Paşa'ya ve Hama zâbıtı olan İsmâil *dâme ikbâlühû* ve Mevâlî urbânı beği ( ) *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Sen ki Hama zâbıtı mûmâ-ileyhsin; Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp; "Bundan akdem Mevâlî urbânından ve Benî Hâlid aşîretinden bâ-fermân-ı âlî Hama ve Humus ve Ma'arrâtü'n-Nu'mân kazâlarına rızâlarıyla gelüp mekâsib-i şer'iyyeden zer' u harsa rağbet idüp tavâ'if-i merkūmeden kat'-ı alâ'ık idenlerin ihtiyârları tarafına varup, bizler konup göçmekden ferâgat ve kazâ-i mezbûrûn topraklarında zirâ'at ü hırâset ve sâ'ir re'âyâ misillü zer' u hars ile meşgûl olmağla, Mevâlî urbânı beğleri hevâlarına tâbi' olanlara kuvvet ve zer' u harsa rağbet idenlere nefret içün sâlifü'z-zikr kazâlardan ve Haleb kurâlarından müteveffâ İbşir Paşa'ya tahrîri mûcebince ebâ-an-cedd alıgeldiğimiz remiyyelerimizi hevâlarına tâbi' olan urbân âdemlerine tevcîh eylemekle, itâ'at ve iskâna müsâ'id olanlara infi'âl ve zer' u harsa mübâşeret idenlere ihtilâl virdiğinden mâ'adâ, içlerinden semt-i hilâfa meylidenleri dahi müceddeden fesâda mûcib-i ihtilâl oldukların i'lâm itmeleriyle, fi'l-vâkı' ber-vech-i meşrûh iskân kabûl idüp zirâ'at ü hırâset ile meşgûl oldukdan sonra kadîmden bu âna gelince alıgeldikleri remiyye yine sâkin oldukları mahallerde dahi kendülere virilüp Mevâlî beğleri tarafından 'Siz erbâb-ı zirâ'atdan oldunuz' diyü alıgeldikleri remiyyeleri âhara tevcîh olunmayup vech-i mesâğı üzre mezbûrlara virilür ise tavâ'if-i mezbûrenin ekseri belki cümlesi karîbü'l-vakitde iskânı kabûl idüp ehl-i tuğyân olanların cem'iyyetlerinin perîşânına ve memleketinin i'mârına bâ'is olacağı mukarrer olduğun" arz u inhâ itmekle, imdi; siz ki vezîrân-ı müşârun-ileyhimâ ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ve Mevâlî beğisiz; ol makūle iskânı kabûl idüp zirâ'at ile meşgûl olanların remiyyeleri kadîmî üzre ashâbına virilüp vech-i meşrûh üzre "Siz re'âyâ makūlesi oldınız" diyü remiyyeleri âhara tevcîh olunmayup ve işbu emr-i şerîfim düstûrü'l-amel olunmak üzre sicillâta kayd ve dâ'imâ mazmûn-ı münîfi ile amel ü hareket olunup hilâfına kat'â rızâ vü cevâz gösterilmekden ziyâde ictinâb ü ihtirâz olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'ili Z sene [1]134 **(12-21 Eylül 1722)**

d.130, s.476, h.1394

Hacıların karşılanması ve emniyetlerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olup, cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen ve Arabistan bölgesini oldukca iyi tanıyan Receb Paşa'nın faaliyetlerinin memnuniyetle karşılandığı, bundan sonra da Kudüs'te ikamet ederek bölgeyi eşkıya tehdidinden koruması ve hacıların karşılanması hususunda herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول أن استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم عمل توليه الدولة أهمية كبيرة، وأن أعمال رجب باشا الذي تم تعيينه قائداً للتجريدة (وحدات الخيالة الخفيفة العاملة على تأمين سلامة الحجاج) ويعرف جيداً منطقة الجزيرة العربية تُقابل بالممنونية من الدولة. وعليه فإن على رجب باشا بعد اليوم أن يقيم في القدس وأن لا يسمح بوقوع أي تراخي في مسألة حماية المنطقة من تهديد وقطّاع الطرق وتأمين سلامة الحجاج.

Meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state; Receb Paşa, appointed commander of the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), is quite familiar with this region of Arabia; his operations were received with pleasure; From now on he is to reside in Al Quds and defend the region from the bandit attacks as well as meet the pilgrims without encountering any problems

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Haleb eyâletine mutasarrıf olup cerde askerine başbuğ olan Vezîr Receb Paşa'ya hüküm ki:

Der-i Devlet-medârıma irsâl eylediğin mektûb ve kā'imen gelüp vâsıl ve bi'l-cümle mefhûmunda ilm-i kâmil-i cihân-ârâ-yı pâdişâhânem muhît ü şâmil olup havza-i husûle mevsûl olan sa'y-ı mevfûrun mebrûr u meşkûr olmuşdur, berhudâr olasın. Huccâc-ı Müslimînin istikbâli ve muhâfazaları Devlet-i aliyyemin azâ'im-i umûrundan olup ve sen vüzerâ-yı izâmın yarar u nâmdârı ve vükelâ-yı mehâmmın umûr-dîde ve mezîd ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bu emr-i celîlü'l-mikdârın kemâ-fi'l-evvel senin uhde-i ihtimâmına takayyüd ve ilzâmı lâyiha-i karîha-i sabîha-i hümâyûn ve ta'alluk-kerde-i irâde-i aliyye-i tab'-ı safâ-makrûn-ı hıdîvânem olduğundan mâ'adâ, bu mühimm-i hatîrde ve *şâvirhüm fi'l-emr* nass-ı kerîmî müsted'âsınca vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-i kirâm ve sâ'irleri istişare ile iktirâh-ı zenâd müşâvere olundukda, cümlesi ale'l-ittifâk bu vech-i vecîhî istihsân ve istisvâb eyleyüp ancak geçen sene elviye-i mezbûre sana hareketin esnâsında tevcîh olunmağla, "Mukaddem tevcîh olunmuş olsa mahsûlleri medâr-ı masârif olup mîrîden bir nesne mutâlebe olunmaz idi" diyü izhâr-ı i'tizâr ile mîrîden akçe taleb eyledüğine binâ'en hâlâ avâtıf-ı aliyye-i hıdîvânemden zikrolunan sancaklar inzimâmıyla eyâlet-i Haleb sana ibkā vü mukarrer kılınup kemâ-fi'l-evvel cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn ve Şâm eyâleti ile mîr-i hâclığı dahi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-

âlem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya ber-vech-i zamîme tevcîh ve bi-tevfîkillâhi te'âlâ bu ârâ-yı isâbet-intimâ ile tarîk-i hacc-ı Şâmî'nin takviyet-i nizâm-ı emniyyeti esbâbı tertîb ü tekmîl olunup, ancak öteden berü cerde askerine başbuğ olanlar Kudüs-i Şerîf'de ikāmet ve dâ'imâ etrâf u eknâfa dîde küşâ-yı basîret ve her ne mahalde urbân eşkıyâsı zuhûr ider ise iktizâsına göre hareket ile bi-avnillâhi te'âlâ tazyîk ve cem'iyyetlerin tefrîk ve mevsim-i hacc-ı şerîfe dek eşkıyâ-yı merkūmenin bu minvâl üzre tedmîr ve gûş-mâllerinden hâlî olmadıklarında eşkıyâ-yı merkūmenin za'f-ı hâlleri kuvvet bulmağla, bâdiye-i hazelânda sergerdân ve bî-tâb ü tüvân olmalarıyla şekāvetlerin icrâya mecâl bulamadıkları meşhûr u mütevâtir olmağla, bu kā'ide-i mevrûsü'l-fâ'ide mer'î tutulmak ehemm-i umûrdan olup ve sen ki vezîr-i muşârun-ileyhsin; Arabistan ahvâline husûsan ol etrâf u havâlînin keyfiyyet-i ahvâline vukūf-ı tâmmın olduğundan kat'-ı nazar, sen vüzerâ-yı izâmımın akl ü kiyâset ve rüşd ü şecâ'at cihetlerinden akdem ve ekremi olmanla bu husûsların sana tafsîlen ifâdesine muhtâc olmamağla, mâ-tekaddemden berü mer'î olan kā'ide-i müstahsene üzre Kudüs-i Şerîf'de ikāmet ve dâ'imâ basîret ü intibâh tarafına seni meslûk tutup etrâf u eknâfda ol makūle eşkıyâ zuhûr eyledikde iktizâsı üzre hareket ile kahr u tedmîrlerinde ihtimâm ve şimdiden levâzim-i tarîk-i istikbâl-i huccâcın tedârikine kıyâm ve inşâ'allâhü te'âlâ mevsim-i azîmet-i istikbâl-i huccâca dek gerek eyâlet-i Haleb'in ve gerek ber-vech-i zamîme mutasarrıf olduğun elviyenin nizâm-ı umûrlarında ve re'âyâ vü berâyânın himayet ü sıyânetlerinde ve temşiyet ü edâsı lâzime-i uhde-i ihtimâmın olan umûr u husûsların etemm vech üzre temşiyet ü icrâsında mesâ'î-i cemîle ve me'ser-i cezîle vücûda getürüp ser-i mû hilâfına rızâ vü cevâz göstermeyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâsıtı S sene [1]135 **(21-30 Kasım 1722)**

d.131, s.50-51, h.110

Hamad el-Abbas'ın etrafında toplanan eşkıyanın Rakka, Deyr ve Rahbe taraflarında bulundukları, Şavi, Semek, Ukeydat ve Baggare aşiretlerinin Hamad ile ittifak halinde çöl bölgesinde eşkıyalık faaliyetlerine devam ettikleri, bu nedenle Kudüs, Nablus ve Gazze sancaklarıyla birlikte Halep eyaleti de uhdesinde bulunan Receb Paşa'nın Rakka valisi Osman Paşa ile birlikte bazı aşiretleri eşkıya ittifakından ayırarak eski iskan bölgelerine sevk etmesi, ayrıca hiçbir aşiretin Murad Nehri kıyılarında ikametine izin vermeyerek bölgede emniyet ve asayişi sağlamaları.

حول أن قطّاع الطرق الملتفين حول حمد العباس موجودون في أطراف الرقة والدير والرحبة، وأن عشائر شادي وسمك وعقيدات وبَقّارة قد تحالفت مع حمد وتمارس أعمال الشقاوة في المنطقة الصحراوية، ولهذا السبب وجب على رجب باشا الذي يتولى أيالة حلب مع تعهده

بسناجق القدس ونابلس وغزة أن يقوم مع عثمان باشا والي الرقة بإبعاد بعض العشائر عن التحالف مع قطاع الطرق ونقلها إلى مناطق الإسكان القديمة، كما يجب عليهما عدم السماح لأي عشيرة بالإقامة على شواطئ نهر مراد وإقرار الأمن والهدوء في المنطقة.

The bandits gathered around Hamad el-Abbas are in Rakka, Deyr and Rahbe; Shawi, Semek, Ukeydat and Baggare tribes are continuing their banditry in the desert region in alliance with Hamad; for this reason Receb Paşa, who is responsible for the Al Quds, Nablus and Gazza sanjaks as well as the Aleppo province, is to cooperate with Osman Paşa, Governor of Rakka, and remove some tribes from the bandit alliance and send them to old settlement areas. Furthermore, none of the tribes will be allowed to reside on the shores of Murad River for reasons of safety and public security.

Ber-vech-i inzimâm Kudüs-i Şerîf ve Nablus ve Gazze sancaklarıyla Haleb eyâletine mutasarrıf olan Vezîr Receb Paşa'ya hüküm ki:

Mevâlî-i urbânının dimâğlarında fesâd olmakdan nâşî bulundukları Nalis(?) nâm mahalde beğleri olan Şiblî'yi içlerinden ihrâc ve Hamad el-Abbâs didikleri şakînin âdemlerini içlerine alup ve ol sâ'at oldukları mahalden göçüp ale'l-umûm Hamad'ın olduğu Deyr ve Rahbe semtlerine gitdikleri haber alınmağla, mevâlî içine ve Hamad tarafına, tarafından tecessüs-i ahvâl içün irsâl eyledüğin câsûsların birisi gelüp Mevâlî urbânı Rakka'nın karşusında Karaseki nâm mahalle irişüp ve Hamad dahi Deyr ile Rahbe beyninde olup Şâvî ve Semek tâ'ifesinden Ukeydât ve Baggâre ve bu misillü tâ'ifeler Hamad ile ittifâk üzre olup şimdilik Mevâlînin gelüp kavuşmasına müterakkıblardır. Cümlesi bir yere cem' oldukda karşu yaka tarafından şikâr almak fikr-i fâsidinde olup, ba'dehû fırsat buldukca garaz-ı kâsidlerin icrâ sevdâsında oldukların haber virüp ve mîr-i mezkûr Şiblî kendüye müte'allik Mevâlî gürûhundan ayrılan birkaç nefer ihtiyâr ile Haleb'e getürdilüp tâ'ife-i merkūmenin sebeb-i isyân ve firârları sü'âl olundukda; "Mevâlî eşkıyâsı öteden berü kendü hâllerinde olmayup cibilletlerinde fesâd merkûz olmağla, **[51]** birbirini ıdlâl ü ifsâd iderek Hamad el-Abbâs ve Şâvî ve Semek tâ'ifesiyle haberleşüp müteveccih-i bâdiye-i şekâvet olmuşlardır" diyü cevâb virmekle, fi-nefsi'l-emr Mevâlî urbânının Şâvî ve Semek gürûhundan iftirâkları iki tarafın dahi za'f-ı hâllerine bâ'is olacağı bedîhî olmağın, cümleden akdem ittifâk u ittihâdları metânet bulmamak içün Rakka tarafında iskân olunan Şâvî ve Semek tâ'ifesinin mevzi'-i iskânlarına nakil ve iskân ve kenâr-ı Murâd'da bir ahadın ikāmetine ruhsat virilmemek üzre kemâl-i mertebe takayyüd-i ihtimâma muhtâc olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; beri tarafdan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Rakka vâlîsi olan vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* karşu tarafından birbirinize mu'âvenet ü mu'âdadat iderek Murâd kenârları tathîr olunmak muktezî olduğu tarafından kā'imen ile Der-i Devlet-medârıma arz u i'lâm ve

Haleb kādısı tarafından dahi arzolunmağla, vech-i meşrûh üzre amel ü hareket ve cümleden mukaddem bu emr-i mühimmin itmâmına mübâderet olunmak üzre vezîr-i müşârun-ileyhe tenbîh ü te'kîdi müştemil mufassal ü meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmağla, imdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim mübâşir ta'yîn olunan ( ) ile vusûlünde bu mühimm-i hatîri sâ'ir umûra takaddüm ve vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp ve bilâ-imhâl mükemmel ü müstevfî âdemlerinle kalkup, sen beri tarafından ve vezîr-i müşârun-ileyh karşu cânibinden birbirinize imdâd ü müzâheret ile Murâd kenârını mezbûrlardan tathîr ve Şâvî ve Semek tâ'ifesini sürüp mahall-i iskânlarına îvâ vü iskân olunmalarına ihtimâm-ı tâmm ile itmâm-ı maslahata mübâderet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhiri R sene [1]135 **(28 Ocak-7 Şubat 1723)**

d.131, s.91-92, h.227

Kudüs sancağı ile Trablusşam eyaleti de uhdesinde bulunan ve cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin olunan İbrahim Paşa'nın Şam üzerinden gidecek hacıların güvenliğini sağlayacak tedbirleri alması, başta Şam valisi ve Hac emiri Osman Paşa olmak üzere Şam bedevi aşiretleri şeyhi de dahil tüm idarecilerin yeterlii asker ve zahireyle cerde başbuğu İbrahim Paşa'nın maiyetine katılmak üzere Müzeyrib'de toplanmaları, Hac emirinin talimatları doğrultusunda Zilhicce ayı başlarında Müzeyrib'den hareket ederek Bi'r-i Ganem mevkiinde hacıları karşılamaları ve ziyaret sonrasında yine güvenli bir biçimde Şam'a ulaşmalarını sağlamaları.

حول أن إبراهيم باشا المتعهد بأيالة طرابلس الشام مع سنجق القدس والمعين قائداً لعساكر التجريدة (وحدات الخيالة الخفيفة المكلفة بحراسة الحجاج) عليه أن يتخذ التدابير التي تضمن سلامة الحجاج المسافرين من طريق الشام، وأن يقوم الإداريون كافة وعلى رأسهم والي الشام وأمير الحج عثمان باشا مع شيخ العشائر البدوية بالاحتشاد مع العساكر والمؤونة الكافية عند مزيرب والانضمام إلى قوة إبراهيم باشا قائد التجريدة، ثم عليهم جميعاً بالتحرك في مطلع شهر ذي الحجة من مزيرب وعلى ضوء تعليمات أمير الحج، والقيام عند بئر الغنم باستقبال الحجاج، ثم العمل بعد انتهاء الزيارة أيضاً على تأمين عودتهم إلى الشام بصورة آمنة.

Ibrahim Paşa, appointed commander of the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) also responsible for the Al Quds Sanjak and Tripoli Province, will take necessary measures for the safety of the pilgrims traveling via Damascus; firstly Osman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, then all the administrators including the sheikh of Damascus badawi tribes will gather at Müzeyrib with sufficient number of soldiers and provisions; set off from Müzeyrib at the beginning of the month of Zilhicce in accordance with the instructions of the Emir

of Haj, meet the pilgrims at Bi'r-i Ganem area and ensure their safe return to Damascus after their visit

Kudüs-i Şerîf ilhâkıyla Trablusşam eyâletine mutasarrıf olan Vezîr İbrâhim Paşa'ya hüküm ki:

Tarîk-i hacc-ı Şâmî'den tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm* içün zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı Müslimînin muhâfaza vü muhâreseleri Devlet-i aliyyenin a'zam-ı umûrundan ve ehemm-i mehâmmından olup, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senden hüsn-i tedbîr ü rü'yet ve mezîd-i istikāmet ve izhâr-ı gayret ü hamiyyet ile devlete lâyık ve nâmûs-ı Saltanat-ı seniyyeme muvâfık hidemât-ı pesen-dîde melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, işbu sene-i amîmetü'l-meymenede istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne ta'yîn olunanların üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn olunagele[n] emrine takviyet içün avâtıf-ı aliyye-i hıdîvânemden Kudüs-i Şerîf sancağı sana ber-vech-i zamîme tevcîh ü inâyet ve mutasarrıf olduğun eyâlet-i merkūme vâlîleri tarafından öteden berü cerde içün tertîb olunagelen beş yüz neferden mâ'adâ, selefin düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Receb Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya olduğu vech üzre kapun halkını tevfîr içün eyâlet-i merkūme mukāta'âtı mâlından sana taraf-ı mîrîden i'ânet olmak üzre otuz bin guruş dahi havâle ve sebeb-i tahrîr hükmü irsâl olunmuşdur. Ve cerdeye me'mûr olanlar evâhir-i Zilhicce'ye kalmayup elbette evâ'il-i Zilhicce'de hareket ve savb-ı me'mûra azîmet eylemeleri muktezî olmağla, seninle ma'an cerdeye me'mûr olan emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Maraş beğlerbeğisi İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* mükemmel ü müstevfî kapusı halkı ve ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Leccun ve Cebel-i Aclun sancakları içün ta'ahhüdü üzre mükemmel ü müretteb âdemleriyle ma'iyyetine me'mûr ve Sayda eyâletinden beher sene cerdeye irsâli mu'tâd olan beş yüz nefer güzîde askeri vakt ü zamânıyla göndermek üzre hâlâ Sayda eyâleti ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya emr-i şerîfimle tenbîh ve Gazze ve Nablus sancakları mütesellimleri dahi vezîr-i müşârun-ileyhin tavsiye ve sipâriş eyledüği mikdârı âdemleriyle ta'yîn ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Rakka vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* yüz elli nefer güzîde ve müsellah cerde askeri tertîb ü techîz ve mu'temed ve kâr-güzâr ağalarından birini üzerlerine ta'yîn idüp vakt ü zamânıyla göndermek üzre ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Adana beğlerbeğisi Ali *dâme iclâlehû* elli nefer güzîde ve müsellah âdem techîz ve vakt ü zamânıyla göndermek üzre emr-i şerîfimle tenbîh ü te'kîdi ve Nablus ve Gazze ve Leccun sancaklarının alaybeğleriyle umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle me'mûr ve cümlesi iyâb ü zîhâblarında kendülere kifâyetden ziyâde huccâc-ı Müslimîne

dahi imdâd ü i'ânet olacak mükemmel zahîreleriyle vakt ü zamânıyla yanına varup seninle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün tenbîh ü te'kîdi müştemil her birine evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* mübâşir ta'yîn olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim vusûlünde şimdiden tedârikini görüp kıyâm ve öteden berü Şâm eyâletine mutasarrıf olanların techîz ü irsâl idegeldikleri beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver cerde askerini techîz ve i'dâd eylediğinden mâ'adâ, Kudüs-i Şerîf sancağı mahsûlü ve uhdende olan Şâm mukâta'âtı mâlından sana i'ânet olunan altmış kîse akçe ile kapun halkını tekmîl ve âdemlerini tevfîrde ziyâde ikdâm ü ihtimâm ve vech-i meşrûh üzre tedârikini Trablusşam'da görmen mi âsândır yohsa kalkup Kudüs-i Şerîf'e varup levâzim ü mehâmmını anda tedârik ü tekmîl eylemen mi münâsibdir, Şâm vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh ile dahi haberleşüp ne vechile ma'kûl ve münâsib görilür ise ana göre amel ü hareket eyleyüp, lâkin uhdende olan Trablusşam müstakill iken ve mukâta'âtı mâl-i mîrî olmağla, Kudüs-i Şerîf'e gitdüğin takdîrce Trablusşam eyâletinin zabt u rabtı ve mâl-i mîrînin tahsîli içün yerine tarafından bir mukaddim, müstakîm ve kâr-güzâr kimesne ta'yîn eylemen muktezî olmağla, eger tekmîl-i levâzimin içün Kudüs-i Şerîf'e gider isen ana göre basîret üzre hareket ve Trablusşam'da zabt u rabt ve mâl-i mîrînin tahsîline kādir olup bir dürlü gâ'ilesi çekilmeyecek bir mu'temedün-aleyh âdemini nasb u ta'yîn ve iktizâsı üzre hareket ile gerek zikrolunan beş yüz neferi ve gerek kapun halkı ve âdemlerini bi'l-cümle ricâl-i harb u kıtâlden olmak üzre techîz ve kapun halkını tevfîr ve hâzır u müheyyâ vech-i meşrûh üzre seninle cerdeye me'mûr olanları vakt ü zamânıyla mükemmel zahîreleriyle bi'l-cümle yanına istishâb ve inşâ'allâhü te'âlâ Müzeyrib'e varıldıkda, gerek techîz eyledüğin beş yüz neferi ve kapun halkını ve âdemlerini ve gerek seninle ma'an cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askerin cümlesini mübâşir-i mûmâ-ileyh kapucıbaşı ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le yoklayup defter ve hüccet eyleyüp noksânı zuhûr idenlerin bu gûne emr-i mühimde tekâsülü ve emr-i şerîfime adem-i itâ'ati içün hakkında lâzim geleni **[92]** icrâ olunmak üzre hüccet ve mümzâ vü mahtûm defterlerin Der-i Devlet-medârıma irsâl ve inşâ'allâhü te'âlâ evâ'il-i Zilhicce'de Müzeyrib'den hareket ve savb-ı maksûda azîmet ve Alâ Boğazı'ndan öte Bi'r-i Ganem'de veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîne varup mülâkî olacağını pey-der-pey hüccetler ile Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhe i'lâm ü işâ'at ve bi-tevfîkihî te'âlâ varup huccâc-ı Müslimîni Bi'r-i Ganem'de veyâhûd daha ilerüde istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile yollarda kavâfil-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm iderek âminîn ü sâlimîn Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmet ile sa'yın meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eyleyesin. Huccâc-ı Müslimînin istikbâl ve muhâfazaları husûsu Devlet-i aliyyemin mu'azzam umûru olup ve bir-iki seneden berü urbân eşkıyâsının fesâd ü udvâna

mütecâsirleri nümâyân olmağla, izhâr-ı gayret ü hamiyyet ile merdâne ve müdebbirâne hareket lâzim olmağın, şöyle ki; fermân-ı hümâyûnum olduğu üzre ihtimâm olunmayup veyâhûd Bi'r-i Ganem'den ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâle irişmeyüp veyâhûd cerdeye me'mûr olan asker me'mûr oldukları üzre tamâm ve müstevfî zahîreleriyle gitmeyüp ma'âzallâhü te'âlâ huccâc-ı Müslimînin bu gûne muzâyakalarına bâ'is olacak bir keyfiyyet vâkı' olmak ihtimâli olur ise bir vechile cevâba kādir olamayup mu'âhez ü mu'akab olacağını yakînen ma'lûm idinüp ve seninle cerdeye me'mûr olanların dahi bir dürlü özr ü cevâbları ısgâ olunmayup gazab-ı âteş-bâr-ı hüsrevânemden halâs bulacakları muhâl olduğun gereği gibi ifhâm ve sen dahi bu mühimm-i hâtîrde âkıbet-kârı mülâhaza idüp kemâl-i basîret üzre hareket ve izhâr-ı gayret ü hamiyyet-i vezîrâne ile hidemât-ı mebrûre vücûda getürmeğe ziyâde ikdâm ü ihtimâm eyleyüp ser-i mû tekâsül ü tesâhülden begâyet hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri Ca sene [1]135 **(26 Şubat-7 Mart 1723)**

d.131, s.212, h.568

Cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) görevinden muafiyetlerinin bedeli olarak Gazze ve Nablus'taki tımar ve zeamet erbabından dört bin kuruş tahsil edilmesi, elde edilecek bu gelirle Kudüs sancağı da uhdesinde bulunan Trablusşam valisi ve cerde başbuğu İbrahim Paşa'nın nitelikli asker toplama çabasına mahalli idarecilerin yardımcı olmaları.

حول ضرورة تحصيل مبلغ أربعة آلاف قرش من أرباب التيمارات والزعامات (الاقطاعيات) في غزة ونابلس وذلك لقاء إعفائهم من مهمة المشاركة في التجريدة (أي مهمة استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم). وبهذا المبلغ المتحصل يكون على الإداريين المحليين مساعدة إبراهيم باشا والي طرابلس الشام والمتعهد بسنجق القدس أيضاً وقائد التجريدة في جهوده التي يقوم بها من أجل جمع عساكر ذوي كفاءة.

Four thousand kuruş to be collected from the owners of small and large fiefdoms, who were exempted from cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety); the local administrators to use the income to assist Ibrahim Paşa, Governor of Tripoli also responsible for Al Quds sanjak, in recruiting qualified soldiers

Sâbıkā Kudüs-i Şerîf sancağı mutasarrıfı Sâlih *dâme ikbâlühû*ya ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup cerdeye me'mûr olan askere mübâşir ta'yîn olunan Hüseyin *dâme mecdühû*ya ve Gazze ve Nablus sancaklarında vâkı' kādılara ve zikrolunan sancakların alaybeğilerine hüküm ki:

Gazze ve Nablus sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı fakr u fâkaya mübtelâ olup cerdeye me'mûriyyetlerinde bî-hûde ta'b u meşakkate mübtelâ olup ve bir fâ'ideleri dahi melhûz olmamağla, cerdeden afvları mukābelesinde Gazze

sancağı zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından iki bin guruş ve Nablus sancağından dahi iki bin guruş tahsîl ve yarar levend tahrîr olunmak üzre bin yüz otuz üç senesinde emr-i şerîfim virilmekle, bu sene-i mübârekede dahi minvâl-i muharrer üzre cerdeden afv mukābelesinde sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; ma'rifetinle bedelleri tahsîl ve cerdeye yarar asker tahrîr itdirilmek üzre düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Şâm vâlîsi [ve] emîr-i hâccı olan vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından mektûbuyla i'lâm olunmağla, Dîvân-ı hümâyûnum tarafında mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda; sene-i merkūmede cerdeden afv mukābelesinde Gazze sancağının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından iki bin ve Nablus sancağının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından dahi iki bin ve Leccun sancağından bin, min-haysi'l-mecmû' beş bin guruş dahi mübâşiri ma'rifetiyle tahsîl olundukda, cerde askerine başbuğ olan emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû*ya teslîm ve meblağ-ı mezbûr beş bin guruş ile yüz otuz nefer pâk ve müsellah ve güzîde cerdeye yarar asker tahrîr olunmak üzre emr-i şerîfim virildiği mastûr u mukayyed bulunup, lâkin Leccun sancağı zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı hâlâ cerdeden ve bedeliyyeden mu'âflar olup Hayfa'da olan kal'ada sâkin olmaları fermânım olmağla, imdi; siz ki kādılar ve alaybeğlerisiz; zikrolunan Gazze ve Nablus sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı cerdeden afvolunmak mukābelesinde Gazze sancağının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından iki bin ve Nablus sancağının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârından dahi iki bin, min-haysi'l-mecmû' dört bin guruş kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle bir gün evvel tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Sâlih *dâme ikbâlühû*ya teslîm eyleyesiz ve sen ki kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhsin; cerde askerine müstakil mübâşir ta'yîn olunmanla alâ-eyyi hâl bir sâ'at mukaddem meblağ-ı merkūm dört bin guruşu mezkûrlardan tahsîl ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe teslîm eylemekde dikkat ü ihtimâm ve sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh Sâlih *dâme ikbâlühû*sun; vech-i meşrûh üzre cerde mukābili mezkûrlardan tahsîli fermânım olan meblağ-ı merkūm dört bin guruşu kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ıcâleten ahz ü kabz ve meblağ-ı merkūm ile siyâk u sâbıka kıyâs ile yüz beş nefer pâk ve güzîde cerdeye yarar asker tahrîr ve vakt ü zamânıyla düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem ber-vech-i zamîme Kudüs-i Şerîf sancağıyla Trablusşam eyâletine mutasarrıf olup cerde askerine başbuğ olan vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun yanında mevcûd ve Müzeyrib'de kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle ta'dâd ve hücceti Der-i Devlet-medârıma irsâl olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı Za sene [1]135 **(13-22 Ağustos 1723)**

d.131, s.433, h.1333

Kudüs sancakbeyi Ali Paşa'nın maiyetindeki birliklerle, Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayacak ve güvenliğini sağlayacak birliklerin başbuğu Trablusşam beylerbeyi İsmail'e yardımcı olması ve ziyaret sonrasında güvenli bir biçimde hacıların Şam'a dönmelerini sağlamaları.

حول ضرورة قيام علي باشا أمير سنجق القدس مع القوة الموجودة تحت إمرته بمساعدة إسماعيل باشا أمير أمراء طرابلس الشام وقائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم وقيامهما بعد انتهاء الزيارة بتأمين عودة الحجيج إلى الشام سالمين آمنين.

Together with the units under him, Al Quds Sancakbeyi Ali Paşa, to assist the Governor of Tripoli (Beylerbeyi) Ismail, commander of the units meeting the pilgrims traveling via Damascus and ensuring their safety, and make sure that the pilgrims return to Damascus safely after their visit.

Ber-vech-i arpalık Kudüs-i Şerîf sancağına mutasarrıf olan Ali *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Bi-tevfikillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olmağın, emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Trablusşam beğlerbeğisi İsmâil *dâme ikbâlühû* bu sene-i mübârekede istikbâl-i huccâca me'mûr olanların üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve bu sene-i amîmetü'l-meymenede cerdeye me'mûr olanlar evâhir-i Zilhicce'ye kalmayup bi-eyyi hâl mükemmel zahîreleriyle evâ'il-i Zilhicce'de savb-ı me'mûra azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Şâmiyye'yi istikbâl idüp Gazze ve Nablus inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun re'yine muvâfakat ile iktizâ iden hidemât-ı aliyyeme bezl-i vüs' u kudret itmeleriyçün evâmir-i şerîfem ile tenbîh olunup ve husûs-ı mezbûr içün Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* mübâşir ta'yîn olunmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; mükemmel ü müretteb kapun halkı ve müstevfî âdemlerinle istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne me'mûr olmuşsundur. İmdi; şimdiden tedârikin görüp kapun halkını tekmîl ve vefr ü tekessür idüp huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve evâ'il-i Zilhicce'de cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mur olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün hareket

itmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile cevâba kādir olmayacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh ile hareket itmen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene 1136 **(26 Mart-4 Nisan 1724)**

d.132, s.185, h.697

Trablusşam ile Şam valisi olan, aynı zamanda Kudüs, Gazze, Nablus ve Cebel-i Aclun sancakları da uhdesine bulunan Hac emiri İsmail Paşa'nın; Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp güvenli bir biçimde gidiş-dönüşlerini sağlaması, bu işe destek vermek üzere Trablus, Sayda, Kudüs, Gazze, Nablus, Cebel-i Aclun ve Şam'daki idareciler tarafından yeterli askerin tertip edilerek gönderilmesi, bu önemli görev ifa edilirken Şam ve Havran civarındaki asayiş ve düzenin bozulmamasına dikkat edilmesi.

حول ضرورة قيام إسماعيل باشا والي الشام وطرابلس الشام وأمير الحج المتعهد في نفس الوقت بسناجق القدس وغزة ونابلس وجبل عجلون باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وضمان ذهابهم وعودتهم بصورة آمنة، وعلى الإداريين في طرابلس وصيدا والقدس ونابلس وجبل عجلون والشام بترتيب وتجهيز ما يكفي من العسكر لمساعدته في ذلك الأمر، وعليهم أيضاً وهم يقومون بتلك المهمة العظيمة أن يحرصوا على استتباب الأمن والنظام في أطراف الشام وحوران.

Ismail Paşa, Emir of Haj and Governor of Tripoli and Damascus also responsible for Al Quds, Gazza, Nablus and Cebel-i Aclun, has to make sure that the pilgrims traveling via Damascus are met and their round trip accomplished safely and soundly; in order to support this operation, administrators in Tripoli, Sayda, Al Quds, Gazza, Nablus, Cebel-i Aclun and Damascus are to organize and send sufficient number of soldiers, taking care that public security and order around Damascus and Havran is not compromised while this important operation is carried on.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun sancakları inzimâmıyla Trablusşam ve Şâm eyâletlerine mutasarrıf olup Şâm mîr-i hâccı olan İsmâil Paşa *dâmet me'âliyehû*ya hüküm ki:

Huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın iyâb ü zihâblarında hıfz u hırâset ve terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûr ve ehemm-i şu'ûnundan olmağın, sen ki mûmâ-ileyhsin; mîr-i mîrân-ı kirâmın yarar u nâmdâr ve hamiyyet-şi'ârı olmanla, bu husûsda senden lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı Saltanat-ı seniyyem olur hidemât-ı hamîde ve harekât-ı pesen-dîde melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişahânem olmağla, Trablusşam eyâleti

üzerinde olmak şartıyla Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı cerde hidmetini kendin görüp huccâc-ı Müslimîni âmînen ve sâlîmen götürüp getürmen şartıyla avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden sana tevcîh ve takayyüd ve cerdeye mahsûs olan Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun sancakları dahi sana inâyet ü ihsânım olmuşdur. İmdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde tarîk-i hacc-ı şerîf tedârikine ve kapun halkının ve âdemlerinin techîz ve tevfîr ve tekmîline şürû' ve tarafından istikbâl-i huccâc-ı hidâyet-minhâca me'mûr olan cerde askerine i'timâd eyledüğin bir mukaddim ve kâr-güzâr ve me'mûr olduğu emr-i hatîrin uhdesinden gelmeğe kādir kimesneyi başbuğ nasb u ta'yîn ve inşâ'allâhü te'âlâ vakt ü zamânıyla Trablus eyâleti içün tarafından ve Sayda eyâleti mutasarrıfları taraflarından mu'tâd üzre istikbâl-i huccâc içün techîz ve irsâl olunagelen beşer yüz neferi ve mu'tâd üzre cerdeye me'mûr olan Nablus ve Gazze sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve hâlâ mutasarrıf olduğun elviye-i mezkûre ve Şâm-ı Şerîf mütesellimleri taraflarından techîz ü i'dâdı iktizâ iden asâkir-i vâfiyeyi yanına istishâb ve istikbâl-i huccâca mübâderet ile Bi'r-i Ganem veyâhûd daha ilerüde sana varup mülâkî olmak üzre tavsiye vü tenbîh ve bi-avnillâhi te'âlâ işbu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimîn ile hacc-ı şerîfe azîmetin vaktine dek ma'iyyetine istishâb ideceğin askerini ve sâ'ir levâzim ü mühimmâtını tedârik ü tekmîl ve senin mukaddemâ Hama tarafında terfîh-i ra'iyyet ve ta'mîr-i memleketde zâhir olan mesâ'î-i mebrûren gibi memleket-i Şâm-ı Şerîf'in dahi hüsn-i nizâm-ı umûrunda senden sa'y-ı meşkûr melhûz olmağla, bu husûsda dahi ikmâl-i basîret ve Şâm-ı Şerîf kurâsının husûsen Havran Ovası'nın re'âyâsını himâyet ü sıyânet ve istimâletleri ile perâkende olanlarını dahi evtân-ı kadîmelerine gönderüp, iskân ile şen ü âbâdân olmasına ziyâde ihtimâm ü dikkat ve vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ızzet ile savb-ı maksûda azîmet ve iyâb ü zihâblarında hıfz u hırâsetlerinde kemâl-i ihtimâm iderek âminen ve sâlimen götürüp getürmeğe mesâ'î-i cemîlen mebrûr u meşkûr olmağla bezl-i makdûr eyleyesin. Senden hidemât-ı marzıyye me'mûl olmağla, bu mühimm-i hatîr senin uhde-i ihtimâmına taklîd ü takrîr olunup hâl ü şânın terfî' olunmağın, mezîd-i basîret üzre hareket ve gerek ma'iyyetinde göndereceğin askerin tevfîrinde ve gerek istikbâl-i huccâc içün tedâriki iktizâ iden cerde askerinin iktizâsı mertebe tertîb ü tekmîlinde ve tedârik-i kaviyyede ser-i mû taksîri câ'iz görmeyüp huccâc-ı Müslimînin mezîd-i emn ü râhat ve itmînân ü refâhiyyet ile edâ-yı hacc mebrûr ve selâmet ile Şâm-ı Şerîf'e getürmeğe bezl-i tâb ü tüvân eyleyüp zerre kadar hilâfına rızâ vü cevâz göstermekden begâyet ittikā vü ihtirâz eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâsıtı R sene [1]137 **(27 Aralık 1724-6 Ocak 1725)**

d. 266, s. 167-168

Trablusşam ve Şam valisi olan, aynı zamanda Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesine bulunan Hac Emiri İsmail Paşa'nın; Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp güvenli bir biçimde gidiş-dönüşlerini sağlaması ve bu işe destek vermek üzere Trablus, Sayda, Kudüs, Gazze, Nablus ve Şam'daki idareciler tarafından yeterli askerin tertip edilerek yanına gönderilmesine dair daha önce verilen emrin icrasında gereken özen ve dikkati göstermesi.

الأمر بقيام أمير الحج إسماعيل باشا الذي يتولى ولاية طرابلس الشام والشام وأسندت اليه في الوقت نفسه ألوية القدس وغزة ونابلس، باستقبال الحجاج المتوجهين من دمشق وتأمين ذهابهم وإيابهم وتهيئة العدد الكافي من الجنود من طرابلس وصيدا والقدس وغزة ونابلس ودمشق وارسالهم إليه بغية تقديم الدعم لهذا الأمر، وايلاء الاهتمام اللازم لتنفيذ الأمر الذي سبق ان صدر بهذا الخصوص.

That the Hajj Emir Ismail Pasha, who is the Governer of Tripoli and Damascus and in charge of al-Quds, Gaza and Nablus shall meet the pilgrims passing through Damascus, secure their round-trip fare, and exercise due diligence in the execution of the previous order that the satisfactory amount of soldiers shall be arranged and sent to his quarter by the rulers of Trablus, Sayda, al-Quds, Gaza, Nablus and Damascus.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Trablusşam ve Şâm eyâletlerine mutasarrıf olup Şâm mîr-i hâccı olan İsmâil Paşa *dâmet me'âliyehû*ya hüküm ki:

Huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın iyâb ü zihâblarında hıfz u hırâset ve terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûr ve ehemm-i şu'ûnundan olmağın, sen ki mûmâ-ileyhsin; mîr-i mîrân-ı kirâmın yarar u nâmdâr ve hamiyyet-şi'ârı olmanla, bu husûsda senden lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı Saltanat-ı seniyyem olur hidemât-ı hamîde ve harekât-ı pesendîde melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, Trablusşam eyâleti üzerinde kalmak şartıyla Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı cerde hidmetini kendin görüp huccâc-ı Müslimîni âmînen ve sâlîmen götürüp getürmen şartıyla avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden sana tevcîh ü taklîd ve cerdeye mahsûs olan Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları dahi sana inâyet ü ihsânım olmağla, kapun halkının ve âdemlerinin techîz ve tevfîr ve tekmîl ve istikbâl-i huccâc-ı hidâyet-minhâca me'mûr olan cerde askerine tarafından i'timâd eyledüğin bir mukaddim ve kâr-güzâr ve bu emr-i hatîrin uhdesinden gelmeğe kādir şecî' u bahâdır kimesneyi başbuğ nasb u ta'yîn ve inşâ'allâhü te'âlâ vakt ü zamânıyla Trablus eyâleti içün tarafından ve Sayda eyâleti mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem ve müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından mu'tâd üzre istikbâl-i huccâc içün techîz ve irsâl olunagelen

beşer yüz neferi ve mu'tâd üzre cerdeye me'mûr olan Nablus ve Gazze sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârı ve hâlâ mutasarrıf olduğun elviye-i mezkûre ve Şâm-ı Şerîf mütesellimleri taraflarından techîz ü i'dâdı iktizâ iden asâkir-i vâfiyeyi yanına istishâb ve istikbâl-i huccâca mübâderet ile Bi'r-i Ganem veyâhûd daha ilerüde sana varup mülâkî olmak üzre tavsiye vü tenbîh eylemek içün bundan akdem sana mufassal u meşrûh emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunmuşidi. El-hâletü hâzihî Sayda vâlîsi vezîr-i muşârun-ileyh tarafından mu'tâd-ı kadîm üzre istikbâl-i huccâc içün beş yüz nefer güzîde vü yarar süvârî cerde askeri techîz ü i'dâd ve üzerlerine bir mu'temed ve kâr-güzâr âdemini başbuğ eyleyüp evâ'il-i Zilhicce'de tarafından cerde askerine başbuğ ta'yîn olunanların ma'iyyetinde bulunmak üzre irsâl eylemen içün tenbîh ü te'kîdi müştemil emr-i şerîfim ısdâr ve irsâl olunup ve Nablus ve Gazze sancaklarının alaybeğileri umûmen sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi dahi mu'tâd üzre aşâ'ir u kabâ'ilinden müstevfî ricâl-i harb u kıtâl ile cerdeye me'mûriyetlerin müş'ir başka başka emr-i şerîfim şeref-bahş-ı sudûr olup ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* mübâşir ta'yîn olunmağla, imdi; sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; tarafından Trablusşam eyâleti mütesellimi mu'tâd üzre beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver süvârî cerde askeri ve Kudüs-i Şerîf ve Şâm ve Nablus ve Gazze sancakları mütesellimleri taraflarından dahi sinîn-i sâbıkada techîz ü i'dâd olunagelen mikdârı cerde askeri tertîb ve irsâl olunmak üzre elviye-i merkūme mütesellimlerine tavsiye vü tenbîh ve tarafından bir i'timâd eyledüğin mukaddim ve kâr-güzâr ve şecâ'at-şi'âr kimesneyi cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn ve cerde askerini kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle yanına istishâb ve evâ'il-i Zilhicce'de müstevfî zahîreleri ile savb-ı maksûda azîmet ve inşâ'allâhü te'âlâ Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde varup sana mülâkî olacaklarını pey-der-pey neccâblar ile tarafına i'lâm eylemesiyçün tavsiye vü tenbîh eyleyesin. Sene-i mâzıyede Gazze ve Nablus sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârının cerdeden afvları mukābelesinde beher sancakdan ikişer bin min-haysi'l-mecmû' iki sancakdan dört bin guruş tahsîl ve meblağ-ı mezbûr dört bin guruş ile **[168]** yüz beş nefer pâk ve güzîde cerde askeri tahrîr olunmağla, bu sene-i mübârekede dahi mezbûrlar cerdeden afvları mukābelesinde yine ol mikdâr bedel-i tahsîl ve cerde içün ol mikdâr askerin tahrîri münâsib ise ana göre amel ü hareket, ve'l-hâsıl sen mîr-i mîrân-ı kirâmımın erşed ü nâmdârı olmanla, Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan cerde husûsu ve huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde hıfz u hırâset ve himâyet ü sıyânetleri senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ü ilzâm olunmuş emr-i hatîr-i vâcibü'l-ihtimâmı olmağın, gerek cerde askerinin hüsn-i tertîb ü tevfîri ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin kapun halkı ve levendâtının tekmîl ü te'kîdi ile emrine takviyet virüp bi-tevfikillâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kāfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcı

zihâb-ı kufûllerinde muhâfaza vü muhâreselerinde mezîd-i ihtimâm iderek senden me'mûl-i tab'-ı hümâyûnum oldığı üzre kemâl-i emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyet ile götürüp hidemât-ı cemîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur diyü yazılmışdır.

Fî evâhiri B sene 1137 **(5-14 Nisan 1725)**

d. 266, s.168, h.2

Gazze ve Kudüs mütesellimlerinin, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu ile birlikte Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam Valisi ve Hac Emiri İsmail Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri, hacıların yeterli zahire tedarikiyle Bi'r-i Ganem mevkiinde vaktinde karşılanması konusunda azami gayret göstermeleri.

الأمر بقيام متسلمي غزة والقدس بالعمل تحت إمرة والي الشام وأمير الحج إسماعيل باشا الذي يتصرف بألوية القدس وغزة ونابلس وذلك إلى جانب الوحدات العسكرية المكلفة باستقبال الحجاج المتوجهين إلى الحرمين عبر الشام وتأمين أمنهم، وبذل قصارى الجهود في استقبال الحجاج في موقع بئر الغنم مع توفير الكمية الكافية من المؤن الغذائية.

That Gaza and al-Quds mutesellims (tax collectors) shall exercise due diligence to move along with the commands of Governer of Damascus and Hajj Emir Ismail Pasha and the chieftain of the troops that will meet and ensure safety of the pilgrims going to Hijaz through Damascus and meet the pilgrims at Bi'r-i Ganem locale with adequate rations

Gazze sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî ve bu husûs emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Trablusşam ve Şâm eyâletlerine mutasarrıf olup Şâm mîr-i hâccı olan İsmâil Paşa *dâmet me'âliyehû*nun uhde-i ihtimâmına tefvîz olunmağla, cerdeye me'mûr olanlar evâhir-i Zilhicce'de kalkup bi-eyyi hâl mükemmel zahîreleriyle evâ'il-i Zilhicce'de savb-ı me'mûra azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl idüp öteden berü Şâm mîr-i hâccı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'yine muvâfakat ile iktizâ iden hidmet-i aliyyemde bezl-i vüs' u kudret eylemeleriyçün evâmir-i şerîfemle tenbîh olunup ve husûs-ı mezbûr içün Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* mübâşir ta'yîn olunmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; hâlâ Şâm mîr-i hâccı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin tenbîh ü sipârişi üzre tedârikini

görüp huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve evâ'il-i Zilhicce'de mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından cerdeye başbuğ olan ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm mîr-i hâccı mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e götürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla, gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de yerinden hareket etmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından başbuğ olan ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh ile hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri B sene [1]137 **(5-14 Nisan 1725)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine.

...

d.132, s.279, h.1011

Trablusşam beylerbeyi Süleyman'ın, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu olarak atandığı, Nablus ve Kudüs sancakları mütesellimlerinin Şam valisi ve Hac emiri olan ve aynı zamanda Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan İsmail Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek her konuda kendisine yardımcı olmaları.

حول أن سليمان باشا أمير أمراء طرابلس الشام قد تقرر تعيينه قائداً للقوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم، وضرورة أن يقوم المُتَسَلِّمَيْن على سنجق نابلس وسنجق القدس بالتحرك على ضوء التعليمات التي يصدرها إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد في نفس الوقت بسناجق القدس وغزة ونابلس، وأن يعاونوه في كل ما يرى.

Governor of Tripoli (Beylerbeyi) Süleyman is appointed commander of the units to meet and ensure the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus; deputies of Nablus and Al Quds sanjaks to act in accordance with the instructions of Ismail Paşa, Governor of Damascus, Emir of Haj and responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and assist Ismail Paşa in all respects.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî [olmağla] ve bu husûs Düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm

vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim İsmâil Paşa *edâmallahü te'âlâ iclâlehû*nun uhde-i ihtimâmına tefvîz olunmuş idi. El-hâletü-hâzihî cerdeye me'mûr olanlar üzerlerine emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan Süleyman *dâme-ikbâlühû* başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin tenbîh ü sipârişi üzre tedârikini görüp huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvafakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat lâzim olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün hareket itmeyüp tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp, cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbet-i şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh ile hareket eyleyesin diyü yazılmışdır.

Fî evâ'ili N sene [1]137 **(14-23 Mayıs 1725)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.133, s.56, h.208

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın; cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birliği) başbuğ tayin olunan kardeşi Trablusşam beylerbeyi Süleyman, Sayda valisi, Kudüs, Gazze, Nablus, Cebel-i Aclun ve Şam mütesellimleri, Nablus ve Gazze alaybeyleri, Şam bedevi aşiretleri şeyhi, Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları uhdesinde bulunan Şehrizor beylerbeyinin asker ve zahire desteğiyle Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş-dönüşlerini temin etmesi, bu arada Şam ve Havran Ovası'nda emniyet ve asayişin bozulmamasına dikkat etmesi.

حول ضرورة أن يقوم إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد في نفس الوقت بسناجق القدس وغزة ونابلس باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين ذهابهم وعودتهم في أمن وسلام، وذلك من خلال الدعم بالعسكر والمؤن القادمة إليه من أخيه سليمان باشا أمير أمراء طرابلس الشام المعين قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجيج) أو من والي صيدا ومن متسلمي القدس وغزة ونابلس وجبل عجلون والشام ومن أميري الموكب في

كل من نابلس وغزة ومن شيخ العشائر البدوية في الشام ومن أمير أمراء شهرزور المتعهد أيضاً بسنجقي جبل عجلون ولجون، وذلك مع حرصهم في تلك الأثناء على عدم إهمال الأمن والأمان في الشام ووادي حوران.

Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, his brother Governor of Tripoli (Beylerbeyi) Süleyman appointed commander of the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), Governor of Sayda, deputies of Al Quds, Gazza, Nablus, Cebel-i Aclun and Damascus, alaybeys of Nablus and Gazza, sheikh of Damascus badawi tribes, Şehrizor beylerbeyi reponsible for Cebel-i Aclun and Leccun sanjaks are to meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is accomplished safely and soundly with the support of soldiers and provisions, taking care that public security and order around Damascus and Havran Plain is not disrupted.

Hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm* içün tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâca lâzimü'l-ihtirâmın iyâb ü zihâblarında mazarrat-ı eşkıyâ-yı urbândan hıfz u hırâsetlerine ihtimâm ü dikkat ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri ecell-i umûr-ı Devlet-i aliyye ve a'zam-ı şu'ûn-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senden gerek bu emr-i hatîrde ve gerek mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince Şâm-ı Şerîf kurâsının ale'l-husûs Havran Ovası'nın re'âyâsını himâyet ü sıyânet ve istimâletleriyle perâkende olanlarını dahi evtân-ı kadîmelerine getürüp iskânları ve memleket-i Şâm-ı Şerîf'in kâffe-i umûrının hüsn-i nizâm üzre tanzîm ü tensîkinde bezl-i tâb ü tüvân ile lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı nâmûs-ı Saltanat-ı seniyyem olur me'ser-i celîle matlûb-ı hümâyûnum olmağla, ber-vefk-i şurût sene-i mâzıye cerde hidmeti tarafından görülmek üzre Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı elviye-i merkūme inzimâmıyla kemâ-kân avâtıf-ı aliyye-i padişâhânemden sana ibkā vü mukarrer ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan karındaşın Süleyman *dâme ikbâlühû* dahi yine bu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı Şâmî'den gidecek huccâc-ı Müslimînin istikbâli hidmetine me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ü tertîb ve hâzır u âmâde olmak üzre emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi mu'tâd-ı kadîm üzre tarafından beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver cerde askeri techîz ve bir mu'temed âdemîsini üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn ve irsâl eylemek üzre ve Şâm ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları mütesellimleri taraflarından dahi

mu'tâd üzre techîz ü i'dâdı iktizâ iden cerde askerini techîz ü i'dâd ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi mu'tâd üzre kabâ'il ve eşyâ'ından müstevfî âdemleriyle ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Şehrizor beğlerbeğisi İbrâhim Paşa *dâmet me'âliyehû* tarafından dahi ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları içün şurût-ı mâlikâne üzre üç yüz nefer güzîde cerde askerini mâlikâne zâbıtı techîz ü tertîb eylemek üzre evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunmak mukarrer olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde şimdiden tedârikini görmeğe mübâşeret ve iktizâsına göre amel ü hareket ve karındaşın mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile cerde askerini müzâkere ve re'yin üzre tertîb ve'l-hâsıl, sen vüzerâ-yı izâmımın erşed ü nâmdârı ve kâr-güzâr ve şeca'ât-şi'ârı olmanla, Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında emn ü selâmet ve hıfz u hırâsetleri umûru senin uhde-i ihtimâmına tefvîz ü ilzâm olunmuş emr-i hatîr-i vâcibü'l-ihtimâm olmağla, gerek cerde askerinin hüsn-i tertîb ü tevfîri ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin kapun halkı ve levendâtının tekmîl ü teksîri ile emrine takviyet virüp hâzır u âmâde ve Şâm-ı Şerîf kurâsının husûsen Havran Ovası'nın bâlâda zikrolunduğu üzre umrânına takayyüd ü dikkat ve zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kāfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm iderek senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzre bi-avnillâhî te'âlâ kemâl-i emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyet ile götürüp ve ba'de edâ'i'l-hacc sâlimen ve âminen Şâm-ı Şerîf'e getürüp hidemât-ı cemîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur diyü yazılmışdır.

Fî evâhiri R sene [1]138 **(26 Aralık 1725-5 Ocak 1726)**

d.133, s.170, h.620

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın; cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birliği) başbuğ tayin olunan kardeşi Trablusşam beylerbeyi Süleyman, Sayda valisi, Kudüs, Gazze, Nablus, Cebel-i Aclun ve Şam mütesellimleri, Nablus ve Gazze alaybeyleri, Şam bedevi aşiretleri şeyhi, Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları uhdesinde bulunan Şehrizor beylerbeyinin asker ve zahire desteğiyle Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlaması.

الأمر بقيام متسلمي غزة والقدس بالعمل تحت إمرة والي الشام وأمير الحج إسماعيل باشا الذي يتصرف بألوية القدس وغزة ونابلس وذلك إلى جانب الوحدات العسكرية المكلفة باستقبال الحجاج المتوجهين إلى الحرمين عبر الشام وتأمين أمنهم، وبذل قصارى الجهود في استقبال الحجاج في موقع بئر الغنم مع توفير الكمية الكافية من المؤن الغذائية.

Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, his brother Governor of Tripoli (Beylerbeyi) Süleyman appointed commander of the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), Governor of Sayda, deputies of Al Quds, Gazza, Nablus, Cebel-i Aclun and Damascus, alaybeys of Nablus and Gazza, sheikh of Damascus badawi tribes, Şehrizor beylerbeyi responsible for Cebel-i Aclun and Leccun sanjaks are to meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is accomplished safely and soundly with the support of soldiers and provisions.

Hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm* içün tarîk-i hacc-ı Şâmî'den râhile-bend-i azîmet olan huccâc-ı lâzimü'l-ihtirâmın iyâb ü zihâblarında mazarrat-ı eşkıyâ-yı urbândan hıfz u hırâsetlerine ihtimâm ü dikkat ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri ecell-i umûr-ı Devlet-i aliyye ve a'zam-ı şu'ûn-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senden bu emr-i hatîrde lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı nâmûs-ı Saltanat-ı seniyyem olur me'ser-i celîle matlûb-ı hümâyûnum olmağla, ber-vefk-i şurût sene-i mâzıye cerde hidmeti tarafından görülmek üzre Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı elviye-i merkūme inzimâmıyla kemâ-kân avâtıf-ı aliyye-i padişâhânemden sana ibkā vü mukarrer ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan karındaşın Süleyman *dâme ikbâlühû* dahi yine bu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı Şâmî'den gidecek huccâc-ı Müslimînin istikbâli hidmetine me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ü tertîb ve hâzır u âmâde olmak üzre emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi mu'tâd-ı kadîm üzre tarafından beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver cerde askeri techîz ve bir mu'temed âdemîsini üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn ve irsâl eylemek üzre ve Şâm ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları mütesellimleri taraflarından dahi mu'tâd üzre techîz ü i'dâdı iktizâ iden cerde askerini techîz ü i'dâd ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi mu'tâd üzre kabâ'il ve eşyâ'ından müstevfî âdemleriyle ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Şehrizor vâlîsi vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallahü te'âlâ iclâlehû* tarafından dahi ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları içün şurût-ı mâlikâne üzre üç yüz nefer güzîde cerde askerini mâlikâne zâbıtı techîz ü tertîb eylemek üzre evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunmak üzre idüği bundan akdem mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle sana i'lâm ve tedârikini görmeğe mübâşeret ve iktizâsına göre amel ü hareket ve karındâşın mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile cerde askerini

müzâkere ve re'yin üzre tertîb eylemen tavsiye olunmuşidi. Hâlâ vech-i meşrûh üzre cerdeye me'mûr olanlara me'mûriyyetlerin müş'ir ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahi te'kîd ü ihtimâm içün evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunup ve sen vüzerâ-yı izâmımın erşedi ve nâmdârı ve kâr-güzârı ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında emn ü selâmet ve hıfz u hırâsetleri uhde-i ihtimâmına tefvîz ü ilzâm olunmuş emr-i hatîr-i vâcibü'l-ihtimâmdan olmağla, gerek sene-i sâbıka üzre cerde askerinin tertîb ü tevfîri ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin kapun halkı ve levendâtının tekmîl ü teksîri ile emrine takviyet virüp hâzır u âmâde ve vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kāfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın zihâb ü kufûllerinde ve muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm iderek senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzre bi-avnillâhi te'âlâ kemâl-i emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyet ile götürüp ve ba'de edâ'i'l-hacc sâlimen ve âminen Şâm-ı Şerîf'e getürüp hidemât-ı celîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.
Fî evâhiri B sene [1]138 **(24 Mart-3 Nisan 1726)**

d.133, s.171, h.622

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliğini sağlayacak birliklerin başbuğu Trablusşam beylerbeyi Süleyman ile Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri ve kendilerine her konuda yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم متسلماً كل من نابلس والقدس بالتحرك في إطار التعليمات التي يصدرها كل من إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس وسليمان باشا أمير أمراء طرابلس الشام وقائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام، وأن يقوما بمساعدتهما في كل الأمور.

Deputies of Nablus and Al Quds are to act in accordance with the instructions of the Governor of Tripoli (Beylerbeyi) Süleyman appointed commander of the units that will meet and ensure the safety of the pilgrims and Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and assist them in all respects.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup, emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan Süleyman *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede dahi cerde

askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim İsmâil Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tenbîh ü sipârişi üzre tedârikini görüp vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla, gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün evvel hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbet-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre ziyâde basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında yazılmışdır.

Fî evâ'ili Ş sene [1]138 **(4-13 Nisan 1726)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.133, s.476, h.1598

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın; diğer askeri-mülki erkânla birlikte, Şam üzerinden Hicaz'a gidecek hacıları karşılayacak ve güvenliğini sağlayacak birliklerin başbuğu olan oğlu Trablusşam beylerbeyi İbrahim'e her konuda yardımcı olması, keza ziyaret sonrasında kafilelerin yine güvenli bir biçimde Şam'a ulaşmalarını sağlamaları.

حول ضرورة أن يقوم إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالتحرك مع أركان الإدارة الآخرين من المدنيين والعسكريين وتقديم المعونة في كل الأمور لابنه إبراهيم باشا أمير أمراء طرابلس الشام وقائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتأمين سلامتهم، ويجب عليهم أيضاً عقب الانتهاء من الزيارة أن يعملوا على وصول القوافل إلى الشام سالمين آمنين.

Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, together with the military-civil administrators, will give all possible assistance to his son Ibrahim, Governor (Beylerbeyi) of Tripoli also the commander of the units meeting the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, in

ensuring their safety; also making sure that the pilgrim caravans reach Damascus safely after their visit.

Hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi'l-meliki'l-Allâm işbu sene-i meymenet-irtisâmda tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm* içün tarîk-i Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı lâzimü'l-ihtirâmın iyâb ü zihâblarında mazarrat-ı eşkıyâ-yı urbândan hıfz u hırâsetlerine ihtimâm ü dikkat ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri ecell-i umûr-ı Devlet-i aliyyem ve a'zam-ı şu'ûn-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senden bu hatîr emirde kemâ-fi'l-evvel lâyık-ı [dîn] ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı nâmûs-ı Saltanat-ı seniyye olur me'ser-i celîle matlûb-ı hümâyûnum olmağla, ber-vefk-i şurût sene-i mâzıye cerde hidmeti tarafından görülmek üzre Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı elviye-i merküme inzimâmıyla kemâ-kân avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden sana ibkā vü mukarrer ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi oğlun İbrâhim *dâme ikbâlühû* dahi bu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı Şâmî'den gidecek huccâc-ı Müslimînin istikbâli hidmetine me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ü tertîb ve hâzır u âmâde olmak üzre emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Abdullah Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi mu'tâd-ı kadîm üzre tarafından beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver cerde askeri techîz ve bir mu'temed âdemîsini üzerlerine başbuğ nasb [u] ta'yîn ve irsâl itmek üzre ve Şâm ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları taraflarından dahi mu'tâd üzre techîz ü i'dâdı iktizâ iden cerde askerini techîz ü i'dâd ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi mu'tâd üzre kabâ'il ve eşyâ'ından müstevfî âdemleriyle düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Diyârbekir vâlîsi vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* tarafından dahi ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları içün şurût-ı mâlikâne üzre üç yüz nefer güzîde cerde askerini mâlikâne zâbıtı techîz ü tertîb eylemek üzre evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunup ve sen vüzerâ-yı izâmımın erşed ve nâmdârı ve kâr-güzâr ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bu sene-i mübârekede dahi Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında emn ü selâmet ve hıfz u hırâsetleri uhde-i ihtimâmına tefvîz ü ilzâm olunmuş emr-i hatîr-i vâcibü'l-ihtimâm olmağla, gerek sene-i sâbıka üzre cerde askerinin tertîb ü tevfîri ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin kapun halkı ve levendâtın tekmîl ü teksîriyle emrine takviyet virüp hâzır u âmâde ve vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve

kāfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın zihâb ü kufûllerinde ve muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm iderek senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzre bi-avnillâhi te'âlâ kemâl-i emn ü selâmetle ve itmînân ü refâhiyyet ile getürüp ve ba'de edâ'i'l-hacc sâlimen ve âminen Şâm-ı Şerîf'e getürüp hidemât-ı celîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]139 **(22 Şubat-3 Mart 1727)**

d.133, s.478, h.1601

Hacıların karşılanması ve güveliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olup, Trablusşam valisi İbrahim Paşa'nın cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafifi süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin her konuda kendisine yardımcı olmaları, Bi'r-i Ganem mevkii veya daha ileride hacıları karşılayıp güvenliklerini sağlamaları ve ziyaret sonrasında yine emniyet içerisinde Şam'a dönüşlerini sağlamaları.

حول أن استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم أمر توليه الدولة عظيم اهتمامها، وأن إبراهيم باشا قد تم تعيينه قائداً لعساكر التجريدة (وحدات الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج)، وأن على المتسلمين في نابلس والقدس أن يقدما له العون في كل الأمور، وأن يعملوا جميعاً على استقبال الحجاج عند بئر الغنم أو موقع آخر يتقدمه وتأمين سلامتهم ثم عليهم عقب تمام الزيارة أيضاً أن يوفروا لهم الأمن والأمان في عودتهم إلى الشام.

Meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state; Ibrahim Paşa, Governor of Tripoli, is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety); Nablus and Al Quds deputies to assist him in all respects, to meet the pilgrims at Bi'r-i Ganem area or further on and ensure their safety, and make sure that they return to Damascus safely after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan İbrâhim *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim İsmâil Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tenbîh ü sipârişi üzre tedârikin görüp vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-

ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün evvel hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbet-i şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]139 **(22 Şubat-3 Mart 1727)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.134, s.365, h.1258

Hacıların karşılanması ve güvenliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olup, Şam valisi ve Hac emiri olan aynı zamanda Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan İsmail Paşa'nın; Şam üzerinden giden hacıların cerde (hacıları karşılama ve güvenliğini sağlama) hizmetiyle mükellef kılındığı, Trablusşam valisi olan oğlu İbrahim Paşa'nın cerde askerine başbuğ tayin edildiği, İsmail Paşa'nın diğer görevlilerin yardımıyla kafilelerin gidiş ve dönüş güzergâhında gerekli güvenlik önlemlerini alması.

حول أن استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم أمر توليه الدولة أعظم اهتمامها، وأن إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد في نفس الوقت بسناجق القدس وغزة ونابلس قد كُلف لتولي خدمة التجريدة (استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) لأجل الحجاج المسافرين بطريق الشام، وأن ولده إبراهيم باشا والي طرابلس الشام قد عُين قائداً لعساكر التجريدة، وأن على إسماعيل باشا أن يتخذ التدابير الأمنية اللازمة على طريق ذهاب وعودة القوافل بمعاونة ومشاركة الإداريين الآخرين.

Meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state; Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, is charged with the cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety); his son Governor of Tripoli is assigned to command the cerde soldiers; Ismail Paşa to take necessary security measures with the assistance of other functionaries and ensure that their round trip is safely completed.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ meliki'l-Allâm tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salavâti ve's-selâm* içün tarîk-i Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın iyâb ü zihâblarında mazarrat-ı eşkıyâ-yı urbândan hıfz u hırâsetlerine ihtimâm ü dikkat ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri ecell-i umûr-ı Devlet-i aliyye ve a'zam-ı şu'ûn-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu sene-i mübârekede dahi senden bu emr-i hatîrde kemâ-fi'l-evvel lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı Saltanat-ı seniyyem olur me'ser-i celîle matlûb-ı hümâyûnum olmağla, sene-i mâzıye şurûtu üzre cerde hidmeti tarafından görülmek üzre Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı elviye-i merkūme inzimâmıyla kemâ-kân avâtıf-ı aliyye-i pâdişâhânemden sana ibkā vü mukarrer ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi oğlun İbrâhim *dâme ikbâlühû* dahi bu sene-i mübârekede dahi tarîk-i hacc-ı Şâmî'den gidecek huccâc-ı Müslimînin istikbâli hidmetine me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ü tertîb ve hâzır u âmâde olmak üzre emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Abdullah Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver cerde askerini techîz ve bir mu'temed âdemîsini üzerlerine başbuğ nasb ve irsâl itmek üzre ve Şâm ve Kudus-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları tarafından dahi mu'tâd üzre techîz ü i'dâdı iktizâ iden cerde askerini techîz ü i'dâd ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi mu'tâd üzre kabâ'il ve eşyâ'ından müstevfî âdemleriyle ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Diyârbekir vâlîsi Vezîr İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tarafından dahi ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Cebel-i Aclun ve Leccun sancaklarıyçün şurût-ı mâlikâne üç yüz nefer güzîde süvârî cerde askerini mâlîkâne zâbıtı techîz ü tertîb eylemek üzre evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunup ve sen vüzerâ-yı izâmımın erşed ve nâmdârı ve kâr-güzâr ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bu sene-i mübârekede dahi Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında hıfz u hırâsetleri umûru uhde-i ihtimâmına tefvîz ve ikdâm olunmuş bir emr-i vâcibü'l-ihtimâm olmağla, gerek sene-i sâbıka üzre cerde askerinin tertîb ü tevfîri ve gerek ma'iyyetinde götürecek kapun halkı ve levendâtın tekmîl ü teksîri ile emrine takviyet virüp vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kâfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın zihâb-ı kufûllerinde ve muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm iderek senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzre bi-avnillâhi te'âlâ kemâl-i emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyet ile götürüp

ve ba'de edâ'i'l-hacc sâlimen ve âminen Şâm-ı Şerîf'e getürüp hidemât-ı celîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân itmen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâhiri B sene 1140 **(3-12 Mart 1728)**

d.134, s.366-367, h.1262

Hacıların karşılanması ve güveliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olup, Trablusşam beylerbeyi İbrahim'in cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafifi süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin hazırlıklarını tamamlayıp kendisine yardımcı olmaları, Bi'r-i Ganem mevkii veya daha ileride hacıları karşılamaları, ziyaret sonrasında yine emniyet içerisinde Şam'a ulaştırma görevini mükemmel bir biçimde yerine getirmeleri.

حول أن استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم أمر توليه الدولة أعظم اهتمامها، وأن إبراهيم باشا أمير أمراء طرابلس الشام قد تم تعيينه قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج)، وأن على المتسلمين في نابلس والقدس أن ينتهيا من استعداداتهما وينهضا لمعاونته في ذلك، ثم يقوموا معاً باستقبال الحجاج عند بئر الغنم أو عند موقع آخر يتقدمه، ويقوموا عقب انتهاء الزيارة أيضاً بإيصال الحجيج إلى الشام على أحسن وجه وفي جو من الأمن والأمان.

Meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state; Governor of Tripoli is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety); deputies of Nablus and Al Quds to complete their preparations and assist him; and fulfill their duty by meeting the pilgrims at Bi'r-i Ganem area or further on and making sure that they return to Damascus safely after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfikillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan İbrâhim *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede dahi cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim İsmâil Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tenbîh ü sipârişi üzre tedârikin görüp vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve Dergâh-ı mu'âllâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı

maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat iderek âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün evvel hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp cerdeye **[377]** başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhiri B sene 1140 **(3-12 Mart 1728)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.135, s.253, h.868

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın; görevli diğer askeri-mülki erkâna gerekli talimatları göndererek ilgili bölgelere sevk etmesi, Şam üzerinden Hicaz'a gidecek hacıları karşılayacak ve güvenliğini sağlayacak birliklerin başbuğu tayin edilen oğlu Trablusşam beylerbeyi İbrahim'in her konuda yardımcı olması.

حول أنه على إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يقوم بإرسال التعليمات اللازمة إلى أركان الإدارة الآخرين من العسكريين والمدنيين ويبعثهم بها إلى المناطق المطلوبة، وأن يبذل ما في وسعه من العون في شتى الأمور لولده إبراهيم باشا أمير أمراء طرابلس الشام الذي عُين قائداً على القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتأمين سلامتهم.

Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to send the necessary instructions to other military-civil administrators and dispatch them to the related regions; his son Ibrahim, Governor of Tripoli, who was assigned to command the units that will meet the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus and ensure their safety, to be of assistance in every respect.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Bi-tevfikillâhi'l-meliki'l-Allâm tavâf-ı Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdalü's-salâti ve's-selâm* içün tarîk-i Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın iyâb ü

zihâblarında mazarrat-ı eşkıyâ-yı urbândan hıfz u hırâsetlerine ihtimâm ü dikkat ile terfîh-i hâl ve tatmîn-i bâlleri ecell-i umûr-ı Devlet-i aliyye ve a'zam-ı şu'ûn-ı Saltanat-ı seniyyemden olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; işbu sene-i mübârekede dahi senden bu emr-i hatîrde kemâ-fi'l-evvel lâyık-ı dîn ü Devlet-i aliyye ve muvâfık-ı nâmûs-ı Saltanat-ı seniyyem olur me'ser-i celîle matlûb-ı hümâyûnum olmağla, sene-i mâzıye şurûtu üzre cerde hidmeti tarafından görülmek üzre uhde-i ihtimâmına ilzâm ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi oğlun İbrâhim *dâme ikbâlühû* bu sene-i mübârekede dahi tarîk-i hacc-ı Şâmî'den gidecek huccâc-ı Müslimînin istikbâli hidmetine me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ü tertîb ve hâzır u âmâde olmak üzre emr-i şerîfim şeref-yâfte-i sudûr olup emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Sayda beğlerbeğisi Süleyman *dâme ikbâlühû* dahi mu'tâd üzre tarafından beş yüz nefer güzîde süvârî cerde askeri techîz ve bir mu'temed âdemîsini üzerlerine başbuğ nasb ve irsâl itmek üzre ve Şâm ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları tarafından dahi mu'tâd üzre techîz ü i'dâdı iktizâ iden cerde askerini techiz ü i'dâd ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi mu'tâd üzre kabâ'il ve eşyâ'ından müstevfî âdemleriyle ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Diyârbekir vâlîsi vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tarafından dahi ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan Cebel-i Aclun ve Leccun sancaklarından şurût-ı mâlikâne üzre üç yüz nefer güzîde süvârî cerde askerini mâlikâne zâbıtı techîz ü tertîb etmek üzre evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunup ve sen vüzerâ-yı izâmımın erşed ve kâr-güzâr ve şecâ'at-şi'ârı olmanla, bu emr-i azîmde senden her vechile harekât-ı müstahsene ve bi-avnillâhi te'âlâ ahsen-i vech üzre itmâm-ı hidmet matlûb-ı pâdişâhânem olmağla, huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında hıfz u hırâsetlerinde dikkat-i tâmm ve gerek sene-i sâbıka üzre cerde askerinin tertîb ü tevfîrleri ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin kapun halkı ve levendâtının tekmîl ü teksîri ile emrine takviyet virüp vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kâfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm iderek senden matlûb-ı hümâyûnum olduğu üzre bi-avnillâhi te'âlâ kemâl-i emn ü selâmet ve itmînân ü refâhiyyet ile götürüp hidemât-ı celîlen mebrûr u meşkûr olmağa bezl-i tâb ü tüvân eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı B sene [1]141 **(10-19 Şubat 1729)**

d.135, s.255, h.874

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu Trablusşam beylerbeyi İbrahim ile Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri İsmail Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri ve yeterli zahire tedarikiyle hacıların Bi'r-i Ganem mevkiinde vaktinde karşılanması ve ziyaret sonrasında yine güvenli bir biçimde Şam'a dönmelerinin sağlanması konusunda azami gayret göstermeleri.

حول أنه على كلٍ من متسلمي نابلس والقدس وعلى إبراهيم باشا أمير أمراء طرابلس الشام وقائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتأمين سلامتهم أن يتحركوا جميعاً في إطار التعليمات التي يصدرها إليهم إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج المتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس، ويقوموا بتجهيز القدر الكافي من المؤونة وبذل ما في وسعهم لاستقبال الحجيج في الوقت المعلوم عند بئر الغنم والعمل كذلك على تأمين عودتهم إلى الشام بعد انتهاء الزيارة بكامل الأمن والأمان.

Deputies of Nablus and Al Quds to proceed in accordance with the instructions of Ibrahim, Governor of Tripoli, who is the commander of the units that will meet the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus and ensure their safety, and Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and provide sufficient provisions and make utmost effort to meet the pilgrims at Bi'r-i Ganem area on time and make sure that they return to Damascus safely after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi olan İbrâhim *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede dahi cerde askerine baş u buğ nasb u ta'yîn olmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim İsmâil Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tenbîh ü sipârişi üzre tedârikin görüp vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâline kıyâm ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye baş u buğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile savb-ı maksûda azîmet ve Alâ menzilinden altı sâ'at ilerüde Bi'r-i Ganem nâm mahalde veyâhûd daha ilerüde huccâc-ı Müslimîni istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat

iderek âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mur olduğun üzre evâ'il-i Zilhicce'de bir gün evvel hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün zuhûr idüp cerdeye baş u buğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri B sene [1]141 **(20 Şubat-1 Mart 1729)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.137, s.5-6, h.10

Şam üzerinden giden hacıların karşılanması ve güvenliklerinin temini hususunda merkeze mektup gönderen Şam valisi ve Hac emiri olan ve aynı zamanda Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan İsmail Paşa'nın; Trablusşam beylerbeyi oğlu İbrahim, cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu Sayda beylerbeyi Süleyman Paşa ve diğer görevlilerle birlikte hareket etmesi ve hacıları Hediye Eşmeleri mevkiine varmadan karşılayarak ihtiyaçlarını gidermesi ve yine güvenli bir biçimde Şam'a dönmelerini sağlaması.

حول أن إسماعيل باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس والذي أرسل إلى المركز رسالة حول استقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم عليه أن يتحرك بالاتفاق مع ولده إبراهيم باشا أمير أمراء طرابلس الشام ومع سليمان باشا أمير أمراء صيدا وقائد التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) ومع الإداريين الآخرين، وأن عليهم القيام باستقبال الحجيج قبل وصولهم إلى موقع عيون هَدْية وتلبية مطالبهم واحتياجاتهم، ثم القيام بعد ذلك أيضاً بتأمين عودتهم إلى الشام سالمين آمنين.

Ismail Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, who sent a letter to the headquarters on the subject of meeting and ensuring the safety of the pilgrims traveling via Damascus, will have to proceed together with Ibrahim Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), also with the Governor of Sayda, Süleyman Paşa and other functionaries; meet the pilgrims before they reach Hediyye Eşmeleri area and cater to their needs as well as ensure that they return to Damascus safely.

"Mûcebince amel oluna" diyü emr-i şerîfim unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşide kılınmışdır.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr el-Hâc İsmâil Paşa'ya hüküm ki:

Der-i Devlet-medârıma irsâl eyledüğin kā'imen vürûd idüp hülâsâ-i mazmûnundan; bi-avnillâhi te'âlâ işbu sene-i mübârekede tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın muhâfazasıyçün cânib-i mîrîden tertîb ü ta'yîn olunagelen bin beş yüz nefer piyâde ve süvârî asker ve mükemmel ü müretteb kapun halkından mâ'adâ, müceddeden yedi yüz elli nefer piyâde ve süvârî müsellah ve mükemmel ceng-âver asker ile zihâben ve iyâben tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek sülûk ile kemâl-i emn ü refâhiyyet ile getürüp götürmeğe ta'ahhüd itmekle, emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Sayda beğlerbeğisi Süleyman *dâme ikbâlühû* sinîn-i sâbıka üzre kapusı halkı ve kendüsinden matlûb olan beş yüz neferden mâ'adâ, ceng ü harbe kādir tâmmü's-silâh sekiz yüz nefer piyâde ve süvârî asker tedârik ve min-haysi'l-mecmû' kapusı halkından gayrı, bin üç yüz nefer asker ile sâ'ir senelerden birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup huccâc-ı Müslimîni istikbâl eylemek üzre zikrolunan izdiyâd-ı askerin masârif ve tedâriki içün cerde başbuğuna imdâd olunagelen on beş bin guruşdan mâ'adâ, yirmi bin guruş daha imdâd olunmağa muhtâc olduğundan gayrı, emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm hâlâ Trablusşam beğlerbeğisi İbrâhim *dâme ikbâlühû* dahi istikbâl-i huccâc içün Trablusşam eyâletinden matlûb olan beş yüz nefer askeri kethüdâsıyla gönderüp kendüsinin hidmet-i istikbâlden irâhası içün kendü tarafından on beş bin guruş dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe virdikden sonra tekmîl-i masârif içün her ne iktizâ ider ise tarafından ve mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh tarafından görülmek ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun'dan ta'yîn olunagelen tavâ'if-i asker dahi sinîn-i sâbıka üzre mütesellimleri ile me'mûr kılınmak üzre arz u i'lâm eylemen ile huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında te'mîn-i bâl ve terfîh-i ahvâlleri ehemm-i umûr-ı Devlet-i aliyyemden olmağla, bu umûr-ı mühimmede arz u i'lâmın üzre mesâ'î-i aliyye-i mülûkânem erzânî kılınup mûmâ-ileyh Süleyman Paşa'ya eyâlet-i Sayda ibkā vü mukarrer ve cerde askerine başbuğ nasb ve cânib-i mîrîden beher sene imdâd olunagelen on beş bin guruşdan mâ'adâ, bu def'a i'lâmın üzre izdiyâd-ı asker masarifiyçün lâzim gelen yirmi bin guruş dahi i'tâ ve Trablusşam beğlerbeğisi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh dahi istikbâl-i huccâc içün kendisinden matlûb olan beş yüz nefer güzîde ve tâmmü's-silâh asker ile kethüdâsını gönderüp ve hidmet-i istikbâlden irâhası mukābelesinde tarafından mûmâ-ileyh Süleyman Paşa'ya on beş bin guruş virüp ve bu sene-i mübârekede Müzeyrib'den birkaç gün mukaddem hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varup huccâc-ı Müslimîni istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh evâmir-i şerîfem ile tenbîh ü te'kîd ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Cebel-i Aclun'dan ta'yîn olunagelen asâkirin dahi mütesellimleriyle ve Gazze ve Nablus

sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla sinîn-i sâbıka üzre me'mûriyyetlerini müş'ir evâmir-i şerîfem ısdâr ve irsâl olunmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; bu emr-i azîmde senden hidemât-ı mebrûre matlûb-ı hümâyûnum olmağla, işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde ta'ahhüdün üzre mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden ta'yîn olunagelen bin beş yüz nefer askerden mâ'adâ yedi yüz elli nefer piyâde ve süvârî müsellah ve güzîde asker techîz ü i'dâd ve gerek ma'iyyetinde götüreceğin askeri ve gerek cerde askerini tertîb ü tekmîl ve emrine takviyet virüp vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve kāfile-i huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreselerinde ihtimâm-ı tâmm ve Arab urbânı eşkıyâsının gûşmâlleriyçün cenâb-ı emâret-me'âb-ı eyâlet-nisâb-ı sa'âdet-iktisâb hâlâ emîr-i Mekke-i Mükerreme şerîfi Abdullah bin Şerîf Sa'îd *dâme sa'dühû* ile düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem hâlâ Habeş eyâleti ve Mekke-i Mükerreme şeyhü'l-haremliği inzimâmıyla Cidde-i Ma'mûre sancağına mutasarrıf olan vezîrim el-Hâc Ebûbekir Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* ma'iyyeti ile **[6]** me'mûr kılınup ve asâkir-i Mısriyye'den yanlarına iki bin nefer asker ta'yîn ü tertîb ve kıdvetü'l-ümerâ'i'l-kirâm ümerâ-i Mısır'dan hâlâ Mısır mîr-i hâccı ( ) *dâme ızzühû* dahi bu sene-i mübârekede sâ'ir senelerin zı'fı mikdârı asker ile gidüp eşkıyâ-yı merkūmenin kahr u tedmîrlerinde şerîf-i müşârun-ileyh ve vezîr-i müşârun-ileyhe imkânı mertebe imdâd ü i'ânet eylemesiyçün emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen dahi mahallinden müşârun-ileyhimâya husûs-ı mezbûrda dahi imkânı mertebe imdâd ü i'ânet ve huccâc-ı Müslimîni âminen ve sâlimen kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ziyâde ihtimâm ü dikkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri C sene [1]142 **(11-20 Ocak 1730)**

d.136, s.298-299, h.1251

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın, cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilen Trablusşam valisi Osman Paşa, eski Sayda beylerbeyi Süleyman Paşa ve ayrıca Şam, Kudüs, Gazze, Nablus, Cebel-i Aclun sancakbeyleri ile mütesellimleri, Nablus ve Gazze alaybeyleri ve Şam bedevi aşiretleri şeyhi ile birlikte hareket ederek hacıların Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak güvenliklerinin sağlanması ve başta zahire olmak üzere tüm ihtiyaçlarının giderilmesi, hac ziyareti sonrasında yine emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması.

حول أنه يجب على عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يتحرك بالاتفاق مع عثمان باشا والي طرابلس الشام وقائد التجريدة (قوة السواري الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) ومع سليمان باشا أمير أمراء صيدا السابق، ومع أمراء سناجق الشام والقدس وغزة ونابلس وجبل عجلون ومع المتسلمين في تلك السناجق ومع أميري المواكب في كلٍ من نابلس وغزة ومع شيخ عشائر بدو الشام، وأن يقوموا باستقبال الحجيج عند عيون هَدْية ويؤمنوا لهم الأمن والسلامة ويلبوا لهم احتياجاتهم كافة وعلى رأسها المؤونة اللازمة، ويقوموا عقب فريضة الحج أيضاً بتأمين عودة الحجاج إلى بلادهم سالمين.

Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, will have to proceed together with Osman Paşa, Governor of Tripoli, who was assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), with the former governor of Sayda Süleyman Paşa and sancakbeys and deputies of Damascus, Al Quds, Gazza, Nablus and Cebel-i Aclun, alaybeys of Nablus and Gazza and with the sheikh of Damascus badawi tribes and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area and ensure their safety; cater to all their needs, especially provision-wise, and ensure their safe return to their country.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Geçen sene tarîk-i hacc-ı Şâmî'den râhile-bend-i azîmet olan huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın muhâfazası içün cânib-i mîrîden tertîb ü ta'yîn olunagelen bin beş yüz nefer piyâde ve süvârî asker ve mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, müceddeden yedi yüz elli nefer piyâde ve süvârî müsellah ve ceng-âver asker ile zihâben ve iyâben tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan sülûk ile huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeği selefin İsmâil Paşa'nın ta'ahhüdü ve sâbıkā Sayda beğlerbeğisi Süleyman Paşa dahi sinîn-i sâbıka üzre kapusı halkı ve Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından alâ-vechi'l-âde matlûb olan beş yüz nefer ceng-âver yarar askerden mâ'adâ, sekiz yüz nefer piyâde ve süvârî ceng ü harbe kādir tâmmü's-silâh asâkir dahi tertîb ü tedârik ve sâ'ir senelerden birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendüsi varup istikbâl-i kāfile-i hâcca mübâderet eylemek üzre istikbâl-i huccâca me'mûr olan cerde askerine başbuğ ta'yîn olundığı Dîvân-ı hümâyûnum kuyûdâtında mukayyed bulunup, lâkin hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm ve ecell ü elzem şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak sebebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Trablusşam eyâleti mutasarrıfı vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*dan sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olup ve mücerred bu hidmetinin temşiyetinde emrine takviyet

içün rütbe-i ulyâ-yı vezâret ile kadr u şânı terfî' u i'lâ olunmağla, cerde masârifiyçün cânib-i mîrîden virilegelen on beş bin guruşu mutâlebe eylemek şartıyla beher sene eyâlet-i mezbûre mutasarrıfları taraflarından mu'tâd üzre techîz olunagelen beş yüz nefer askerden ve mükemmel ü müretteb kapusı halkı ve müstevfî âdemlerinden mâ'adâ, kendi tarafından müceddeden müsellah iki bin nefer ceng ü harbe kādir güzîde ve tâmmü's-silâh asker tertîb ü techîz ve sene-i sâbıka üzre Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre Trablusşam eyâleti dahi kendüsine ihsân-ı hümâyûnum olup bu sene-i mübârekede kāfile-i haccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye şurût-ı mezbûre üzre başbuğ ta'yîn olunmağla, beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun mâlikâne zâbıtı tarafından techîz ve irsâli mu'tâd olan asâkiri tertîb ü tesyîr eylemeleriyçün ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları Şâm eyâletine munzamm olmağla, elviye-i mezbûre mütesellimleri dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârda müstevfî âdemleri me'mûr kılınup cümlesi zihâb ü iyâbından kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleri içün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf u nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmın sadâkat ü celâdet ile mevsûf ve hamiyyet-şi'ârı olman hasebiyle, tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhde-i kifâyetine vedî'a ve bu sene-i mübârekede gidişde ve gelişde tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan sülûk ve kufûl ile zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde senden dahi şân-ı bülend-i Devlet-i aliyyem âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre melhuz-ı tab' safâ-yı makrûn-ı pâdişâhânem olup mücerred temşiyet-i umûr-ı me'mûrene takviyet ve hâl ü şânını vesîle-i rıf'at olmak **[299]** Aydın muhassıllığı dahi yine üzerinde ibkā olunmakda müsâ'ade-i hıdîvânem erzânî kılındığı (...) sen dahi dâmen-i dermîyân-ı gayret ve bezl-i makdûr ve hamiyyet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâsının İsmâil Paşa'nın geçen sene tertîbine ta'ahhüd eyledüği askerden ziyâde müceddeden kendi tarafından ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asâkir tertîbi ile ma'iyyetinden götüreceğin askeri fermânım olduğu vechile tertîb ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve

emrine gereği gibi takviyet virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda müteveccih ü azîmet ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın tarîk-i me'lûf ve nehc-i sülûkdan zihâb ü kufûlleri ve muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh rızâ-yı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup, tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca kerden-i ihtimâmına tefvîz ü taklîd ve emrinde müsâ'ade-i hıdîvânem mebzûl ü bî-diriğ olduğundan gayrı, bu hidmet-i celîlede rütbe-i himmet ü hamiyyetin nümâyân ve tahsîl-i nâm u şân ile mümtâz-ı akrân olacak zamân iken, şöyle ki; imsâk ü taktîr ile fermânım olan asâkir ve âdemlerini tevfîr ü teksîrde veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında mikdâr-ı zerre noksânların zâhir olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā' olunmayup, hakkında olan hüsn-i zann-ı mülûkânemin tağyîrine bâ'is ü bâdî olacağı ma'lûmun olup, ana göre her emirde kemâl-i ihtiyât ve basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni kemâl-i emn ü refâhiyyet ile tarîk-i meslûkdan götürüp getürmekde bezl-i nakdîne ve kudret itmekle sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olup, tahsîl-i rızâ-yı meymenetde iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâz ve mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ictinâb ü ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili C sene 1143 **(12-21 Aralık 1730)**

d.136, s.302, h.1254

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu olan Trablusşam valisi Osman Paşa ile Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri ve hacıların gidiş-dönüşünde gerekli güvenlik önlemlerinin alınması konusunda azami derecede yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم كل من متسلمَيْ نابلس والقدس وعثمان باشا والي طرابلس الشام وقائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتأمين سلامتهم بالتحرك على ضوء التعليمات التي يصدرها إليهم عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس، وأن يبذلوا ما في وسعهم من جهد لاتخاذ كافة تدابير الأمن اللازمة في ذهاب وعودة الحجاج.

Deputies of Nablus and Al Quds have to proceed in accordance with the instructions of Osman Paşa, Governor of Tripoli, who is the commander of the units meeting and ensuring the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, and with that of

Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and extend maximum assistance for the safety of the pilgrims on their round trip..

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfikillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Tablusşam vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan berü birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl itmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Abdullah Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tenbîh ü sipârişi üzre müstevfî asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine kıyâm ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem varup istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat iderek âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket etmekde tehâvün ü tekâsülün zuhur idüp cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket itmen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili C sene [1]143 **(12-21 Aralık 1730)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.138, s.141, h.491

Mısır, Şam ve Kudüs istikametinden gelen yolcuların uğrak yeri olan Gazze ve Remle sancaklarının imar edilmesinin Kudüs halkının refah düzeyini arttırdığı, keza Şam hac yolu üzerindeki Ma'an ile Muazzam menzili arasında zahire tedarikini kolaylaştırdığı, ancak birkaç yıldır imar faaliyetlerindeki ihmaller ve bedevi eşkıyasının saldırıları nedeniyle ahalisinin çoğunluğu göç etmiş sancaklarda düzenin bozulduğu, bu nedenle Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın ahalinin

memleketlerine dönmelerini sağlaması, bunu yaparken de başka bölgelere ve şahıslara zarar vermekten hassasiyetle kaçınması.

حول إن إعمار سنجقي غزة والرملة – اللذين هما موضع مرور المسافرين القادمين من مصر والشام والقدس – قد زاد من مستوى الرفاه بين أهالي القدس، كما أنه يسّر مسألة الحصول على المؤن فيما بين محطتي معان والمعظم الواقعتين على طريق حج الشام، غير أن التراخيالواقع في مجال الأنشطة المعمارية منذ عدة سنوات وكذلك الغارات التي يشنها قطاع الطرق من البدو قد أدت إلى نزوح أغلب الأهالي عن بيوتهم واختل الأمن في السناجق، ولهذا السبب فإن على والي الشام وأمير الحج عبد الله باشا أن يعمل على عودة الأهالي إلى بلدانهم، وأن يحرص بشدة أثناء ذلك على عدم إيقاع الأذى بالمناطق الأخرى والإضرار بالأشخاص الآخرين.

Gazza and Remle sanjaks are the places where travelers coming from Egpyt, Damascus and Al Quds make a stopover. The development of these sanjaks raise the level of prosperity of the people in Al Quds, besides facilitating the supply of provisions between Ma'an and Muazzam range which is on the Damascus Haj route. However, because of several years neglect of the construction work and the badawi attacks, most of the people have emigrated and the public order in the sanjaks was disrupted. For this reason, Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, has to ensure the people's return to their homeland; while doing this, harming other regions and people should be avoided.

Hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr el-Hâc Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Şâm-ı Şerîf eyâletinde vâkı' Gazze ve Remle sancakları Mısır-ı Kāhire ve Şâm-ı Şerîf ve Kudüs-i Mukaddes'in taraflarından iyâb ü zihâb iden ebnâ-i sebîlin memerr ü ma'beri olduğuna binâ'en, mücerred emniyyet-i ebnâ-i sebîl ve refâh-ı hâl-i ahâlî-i Kudüs-i Şerîf içün zikrolunan sancakların i'mârı lâzim ü lâzib olduğundan başka, elviye-i merkūmenin i'mârı tarîk-i hacc-ı Şâmî'de vâkı' Ma'an'dan Mu'azzam menziline varınca zehâ'irin rahîsu'l-kıyme ve mebzûl olmasına bâ'is olmağla, huccâc-ı Müslimînin iyâb ü zihâblarında refâh-ı inti'âşlarına bâdî bir hâlde iken birkaç seneden berü ta'mîrlerinde iğmâz-ı ayn olunup ve urbân eşkıyâsının dest-i tetâvül-i ta'arruzlarından vikāye vü muhâfaza olunmadığından nâşî ekser re'âyâsı müteferrik ü perîşân ve Halîlürrahman ve Nablus ve Hân-ı Yûnus taraflarına ilticâ ve tavattun eylediklerine binâ'en elviye-i merkūmenin ahd ü nizâmı münkalib-i harâb ve ihtilâl olmağla, re'âyâ-yı merkūme tavattun eyledikleri ve bulundukları mahallerden kaldırılup evtân-ı asliyyelerine i'âde vü ircâ' ve kemâ-fi'l-evvel takrîr ve iskân olunmalarıyçün sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; ve sâ'ir mahallere zarar u ihtilâl virilmemek ve bu bahâne ile nefs-i vâhide ta'addî olunmamak üzre şurût-ı ekîde ile telhîs olunmak içün fermân-ı âlî sâdır olmağın, arzın ve şeref-sudûr bulan fermân-ı âlî mûcebince şurût-ı ekîde ile Dîvân-ı hümâyûn tarafından emr-i şerîfim tahrîri bâbında vezâret ile başdefterdârım olan vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ*

iclâlehû i'lâm etmeğin, vezîr-i müşârun-ileyhin i'lâmı mûcebince sâ'ir mahallere zarar u ihtilâl virilmemek ve bu bahâne ile nefs-i vâhide ta'âddî olunmamak üzre fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı Ca sene [1]144 **(11-22 Kasım 1731)**

d.138, s.152, h.515

Kudüs ve civarında bulunan Mar Sava ve diğer manastırlardan fetihten beri bazı idarecilerin çeşitli gerekçeler ve isimler altında hukuka aykırı ücretler talep ettikleri, bu tür uygulamalara izin verilmemesine dair Sultan Süleyman Han zamanında verilip III. Ahmed döneminde yenilenen emrin, Kudüs Rum patriki Meletyos'un arzı ve cülus münasebetiyle yenilendiği.

حول أن بعض الإداريين كانوا يطلبون منذ الفتح أجوراً بغير حق وتحت ذرائع ومسميات متعددة من مار ساوا والأديرة الأخرى الكائنة في القدس وأطرافها، وأن الأوامر التي صدرت في زمن السلطان سليمان خان بعدم السماح بممارسة مثل تلك الأمور قد تجددت أيضاً في زمن السلطان أحمد الثالث، ثم ها هي تتجدد بمناسبة الجلوس على سدة الحكم وبطلب من ملتيوس بطريرك الروم في القدس.

An order was issued to prevent some administrators who had been illegally demanding fees from Mar Sava and other monasteries in Al Quds and its environs for various reasons and under different names since the conquest. The order that was issued at the time of Sultan Süleyman Han and renewed in Sultan Ahmed III period is again renewed on the request of Al Quds Greek Patriarch Meletyos and on the anniversary of the Sultan's enthronement.

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr ( ) Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf mollâsına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf ve tevâbi'i Rûm patriki olan Meletyos nâm patrik arzıhâl idüp; "Feth-i hakānîden berü Kudüs-i Şerîf dâhilinde ve hâricinde Mar Sava ve sâ'ir manastır ve kiliselerin Kudüs-i Şerîf paşaları ve kādıları mücerred ta'cîz ve celb-i mâl içün 'Siz kilise ve manastırlarınızı ta'mîr itmişsiz ve gâh câmi' kurbundadır ve içinde câmi' vardır' diyü ve sâ'ir bahâne ile 'Akçe virin' veyâhûd 'A'yân-ı vilâyet ile üzerlerine varup keşif arzideriz' diyü rencîde itmeleriyle, bundan akdem men'iyçün hatt-ı hümâyûn ile mu'anven emr-i şerîf virilüp bu makūle zulm ü ta'addî olunmuşiken vech-i meşrûh üzre virilen emr-i şerîfe muhâlif 'Kilise ve manastır ta'mîr itmişsiz ve câmi' kurbundadır ve içinde câmi' vardır' diyü ve sâ'ir bahâne ile tekrâr rencîde itmeleriyle, hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven yedlerinde olan emr-i şerîf ve sâ'ir emr-i şerîf ve hüccet-i şer'iyyeleri mûcebince amel olunup mücerred ta'cîz ve celb-i mâl içün bilâ-fermân kilise ve manastırları 'keşif' nâmıyla müdâhale olunmayup ol bahâne ile ruhbân fukarâsı rencîde olunmamak" üzre bundan akdem istid'â-yı inayet

eylediklerinde, bilâ-fermân keşif bahânesiyle hilâf-ı şer' akçe alınmayup ve aldırılmayup rencîde olunmamak üzre Sultân Süleyman Hân zamân-ı sa'âdet-iktirânlarında virilen emr-i şerîf ammim Sultân Ahmed Hân zamânında tecdîd olunup hâlâ cülûs-ı hümâyûnum vâkı' olmağla, müceddeden hükm-i hümâyûnum recâ ve Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda; vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfe mugâyir hilâf-ı şer'-i şerîf akçe talebiyle rencîde olunmamak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıtı Ca sene [1]144 **(11-22 Kasım 1731)**

d.138, s.196, h.639

Kudüs ve Gazze sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın; Trablusşam beylerbeyi ve cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu Süleyman Paşa ve diğer görevlilerle birlikte hareket etmesi, hacıların Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak tüm ihtiyaçlarının giderilmesi ve ziyaret sonrasında yine emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda üzerine düşen görevleri özenle ifa etmesi.

حول ضروورة أن يقوم عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسنجقي القدس وغزة بالتحرك المشترك مع سليمان باشا أمير أمراء طرابلس الشام وقائد التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) ومع غيره من المسئولين، والقيام معاً باستقبال الحجاج عند موقع عيون هَدْية وبذل أقصى العناية في الوفاء بالمهام الملقاة على عاتقهم في تلبية كافة احتياجاتهم وتأمين عودتهم سالمين بعد الزيارة أيضاً.

Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, has to proceed together with Süleyman Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) and other functionaries and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area and cater to all their needs, thus fulfill the duties within his responsibility diligently and ensure that they return to their country safely after their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları inzimâmıyla Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve ecell ü akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, beher sene Trablusşam eyâleti mutasarrıfları tarafından mu'tâd üzre techîz olunagelen beş yüz nefer askerden mâ'adâ, mükemmel ü müretteb kapusı halkı ve müstevfî âdemleriyle sene-i sâbıka üzre Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre eyâlet-i mezbûre sâbıkā

Sayda vâlîsi olan düstûr-i mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*ya iltimâsınla ihsân-ı hümâyûnum olup bu sene-i mübârekede kāfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Abdullah Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve mürettеb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsı ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl itmesi ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun mâlikâne zâbıtı tarafından techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri dahi elviye-i merkūme zâbıtı tertîb ü tesyîr itmesi ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Nablus mutasarrıfı ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi kendülere tavsiye vü tenbîh olduğu mikdârı mürettеb askerleriyle me'mûr kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet itmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf u nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın sadâkat ü celâdet ile mevsûf ve hamiyyet-şi'ârı olman hasebiyle, tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhdene tevcîh ve bu sene-i mübârekede dahi gidişde ve gelişde tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan zihâb ü kufûl ile zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde senden geçen seneden ziyâde asâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olduğu vechile, dâmen-i dermiyân-ı gayret ve bezl-i makderet ü hamiyyet idüp mükemmel ü mürettеb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, geçen sene müceddeden kendü tarafından techîz olunduğundan izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker tertîb ile ma'iyyetinde götüreceğin askeri techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Hazret-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan zihâb ü kufûlleri ve muhâfaza vü mühârese ile min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve

a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ve taksîr ile fermânım olan asker ve âdemlerini tevfîr ü teksîrde veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ fütûr u rehâvetin mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā olunmayup, hakkında nefîr-i tab'-ı-safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is ü bâdî olacağı ma'lûmun olup, ana göre her emirde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret itmekde sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olup tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâz ve mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ictinâb ü ihtirâz eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'ili B sene [1]144 **(30 Aralık 1731-8 Ocak 1732)**

d.138, s.199, h.643

Nablus sancakbeyi ve Kudüs mütesellimininin; Kudüs ve Gazze sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri, Şam üzerinden giden hacıları Hediye Eşmeleri mevkiine varmadan karşılama, güvenlikleri ile iaşelerinin temini ve ziyaret sonrasında yine emniyetle memleketlerine intikalleri hususunda Trablusşam valisi ve cerde başbuğu Süleyman Paşa'ya yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم كل من أمير سنجق نابلس ومتسلم القدس بالتحرك المشترك على ضوء التعليمات الصادرة عن عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج المتعهد أيضاً بسنجقي القدس وغزة، وأن يقدما كل معونة إلى سليمان باشا والي طرابلس الشام وقائد التجريدة في استقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام قبل الوصول إلى عيون هَدْية وتوفير مواد الإعاشة لهم، ثم في تأمين عودتهم إلى بلدانهم سالمين بعد أداء الزيارة.

Nablus sancakbeyi and the mütesellim (deputy) of Al Quds have to act in accordance with the instructions of Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the sanjaks of Al Quds and Gazza, and meet the pilgrims traveling via Damascus before they reach the Hediyye Eşmeleri area, supply their provisions, ensure their safety and assist Süleyman Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde, on their return passage to their country safely after completing their visit.

Nablus sancağı mutasarrıfına hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmından olmağla, ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Trablusşam vâlîsi vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ*

iclâlehû işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl etmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Abdullah Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve müstevfî asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine hareket ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetleriyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mur olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâca vakti ile irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı B sene [1]144 **(9-18 Ocak 1732)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.138, s.212, h.693

Kudüs'teki yeniçeri, cebeci, topçu ve arabacı ocaklarına mensup askerlerin, başka münasip bir yer bulunmamasından ötürü iç kalede iskân edilmeleri, bu konuda hariçten hukuka aykırı müdahalelere izin verilmemesi.

حول أن العساكر المنسوبين لأوجاقات الإنكشارية والجبجية والطوبجية والعربة جية في القدس يجب لهم السكن داخل القلعة نظراً لعدم وجود مكان آخر يناسبهم، وفي ذلك الأمر يُحظر السماح لأحد من الخارج بالتدخل بما يخالف القانون.

In Al Quds, soldiers attached to the janissary, cebeci (armored units), topçu (artillery units) and arabacı (wagoner) corps are to be housed in the inner castle because a suitable place could not be found. Illegal interferences from outside will not be allowed.

Kudüs-i Şerîf mollâsına ve Kudüs-i Şerîf Kal'ası dizdârına hüküm ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh es-Seyyid Muhammed *zîdet fezâ'ilühû*sun; Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp; "Kudüs-i Şerîf iç kal'asına Dergâh-ı âlî yeniçeri ve cebeci ve topçu ve arabacıların ocaklarından bundan akdem vaz' olunan yamak ve neferâtı ağalarına otuz seneden berü iç kal'ada iskân ve kal'a dizdârı ocaklık ile sâkin ve neferâtı an-asl yerlü ve her birisinin kendüsi sâkin olacak iç kal'a etrâfında menzilleri olup kal'a neferâtı içün menzile ihtiyaçları olmadığından mâ'adâ, yeniçeri ve cebeci ve topcu ve arabacı kal'a dizdârı ile iç kal'ada olmak her vechile muhâfazaya lâyık ve bu sene mine'l-vücûh kimesneye zararları yoğiken kal'a-i mezbûre neferâtı hevâlarına tâbi' ba'zı ashâb-ı ağrâz ile ocakluyı iç kal'adan ihrâc kasdıyla hilâf-ı inhâ teşekkî etmek üzre olup, lâkin iç kal'adan gayrı Kudüs-i Şerîf'de ocaklu sâkin olacak münâsib mahal olmadığından gayrı, kal'a neferâtı süknâya muhtâc olmalarıyla, ke'l-evvel yeniçeri ve cebeci ve topcu ve arabacı iç kal'ada olup kimesne dahl ü ta'arruz etmemek üzre yeniçeri ve cebeci ve topçu ve arabacı neferâtına emr-i şerîf virilmek" recâsına vâkı'-ı hâli Der-i Devlet-medârıma arz ve sen ki dizdâr-ı merkūmsun; seninle neferât-ı mezbûre memhûr arzıhâl ve ahâlî-i Kudüs dahi mahzar eyledikleri ecilden, vech-i meşrûh üzre amel olunmak içün fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâsıtı N sene [1]144 **(7-16 Mart 1732)**

d.138, s.327-328, h.1160

Kudüs'teki Kamame Kilisesi'nin bazı bölümleri ile pek çok diğer kutsal mekân öteden beri Rumların tasarrufunda iken, zamanla Ermenilerin ve diğer cemaatlerin bu mekanları ele geçirmek amacıyla sahte emirler ihdas ve beratlar temin etmek suretiyle teamülleri çiğneyerek ciddi anlaşmazlıklara sebep oldukları bildirildiğinden; kutsal mekânların tasarrufuna ve ayinlerin icrasına dair mevcut teamülleri ve imtiyazları ihlal eden Ermenilere karşı Rumların haklarının korunması, sahte kayıtların iptal edilmesi ve idareciler tarafından alınacak önlemlerle tüm Hıristiyan toplulukların yekdiğerinin hukukuna riayet etmelerinin sağlanması.

حول أنه تم الإبلاغ بأن العادة كانت قد جرت بأن بعض الأقسام في كنيسة القمامة (القيامة) في القدس وغيرها من الأماكن المقدسة العديدة الأخرى تقع تحت تصرف طائفة الروم، وأنه مع مرور الوقت قامت طائفة الأرمن والطوائف الأخرى بخرق تلك العادة من خلال اختلاق الأوامر المزورة والحصول على المراسيم المختلفة بغية السيطرة على تلك الأماكن المقدسة مما خلق نوعاً من الخلافات الجادة. ومن ثم وجبت المحافظة على حقوق طائفة الروم في مواجهة طائفة الأرمن التي خرقت العادات والامتيازات الموجودة حول تصرف الروم في الأماكن المقدسة وأدائهم لطقوسهم، وإلغاء الأوامر المزورة، والعمل من خلال التدابير التي سوف يتخذها الإداريون على أن تراعي كل الطوائف المسيحية حقوق بعضهم البعض.

For a long time, some sections of the Kamame Church and many other holy places in Al Quds had been under the Greek responsibility; in time Armenians and other communities tried to lay claim to these places by producing fake orders and certificates and violated the customs causing serious disturbances. The Armenians are violating the current customs and privileges regarding the possession of the holy places and interfering in the performance of the rituals; the Greeks' rights are to be protected against the Armenians, the fake records to be destroyed and by means of the measures to be taken by the administrators, ensure that all Christian communities respect the legal rights of the others.

Kudüs-i şerîf sancağı inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîre ve Kudüs-i Şerîf monlâsına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf ve tevâbi'i Rûm patriki olan Meletyos nâm patrik Südde-i sa'âdetime arzıhâl idüp; "Ömerü'l-Hattâb *radıyallâhü te'âlâ anh* hazretleri Kudüs-i Şerîf'i feth ü teshîr itdiklerinde ekser kütûb-i tevârihde mastûr olduğu üzre, Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kamâme dimekle meşhûr kilise-i kadîmin ba'zı mahalleriyle nice me'âbid ve ziyâretgâh Rûm tâ'ifesi zabt u tasarruflarında bulunmak takarrübü ile Ermeni ve sâ'ir re'âyâdan olan milel-i Nasârâ üzerlerine takaddüm-birle yedlerinde terk ve ibkā ve zabt u tasarruflarıyçün kendülere ahid-nâme i'tâ ve ba'dehû gelen mülûk ve selâtin-i mâzıye birbirlerini tasdîk iderek, kezâlik ahid-nâmeler virüp vech-i meşrûh üzre zabt u tasarruflarına tefvîz ve ba'dehû ecdâd-ı izâmımdan cennet-mekân-ı Firdevs-âşiyân Gâzî Sultân Selim Hân *tâbe-serâhû* hazretleri Mısır ve Şâm ve Kudüs-i Şerîf'i feth ü teshîr itdiklerinde, Hulefâ-yı râşidîn ve sâ'ir mülûk-ı selâtîn takarrübleri mûcebince tasarruflarına i'tibâren kemâ-kân zabt u tasarruflarında olmak içün ahid-nâme-i hümâyûn-ı inâyet-makrûnların ihsân ve ba'dehû merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* hazretleri dahi kemâ-fi'l-evvel zabt u tasarruflarında olmak üzre hatt-ı hümâyûn-ı mevhibet-nişânlarıyla mu'anven emr-i şerîf-i âlî-şân virüp, ba'dehû cülûs-ı hümâyûn vâkı' oldukca tecdîd olunarak cedd-i emcedim merhûm ve mağfiret-nişân Sultân Murad Hân *erkadellâhü te'âlâ fî ğurefi'l-cinân* hazretlerinin zamân-ı saltanat ve evân-ı hilâfetlerine gelince bilâ-nizâ' mesfûrlara takaddüm ile zabt u tasarruflarında iken merhûm-ı müşârun-ileyh zamânlarında Ermeni tâ'ifesi 'Nâr ziyâretine Rûm tâ'ifesiyle ma'an gireriz' diyü zikrolunan uhûd-nâme ve berevât ve evâmir-i şerîfe ve sâ'ir senedâtlarına mugâyir ve tasarruf-ı kadîmlerine muhâlif iddi'â ve Dîvân-ı ma'delet-nişânda vüzerâ-yı izâm ve sadreyn huzûrlarında murâfa'a-i şer'-i şerîf olduklarında, da'vâları kizb ü tezvîr ve ibrâz itdikleri ba'zı senedâtları bunların yedlerinde olan uhûd-nâme-i sahîha ve berevât ve evâmire ve tasarruf-ı kadîme muhâlif ü mugâyir olmağla, mu'ârazadan men' u def' ve Rûm tâ'ifesine hüküm-birle sadreyn imzâlarıyla mümzâ ve hâtemleriyle mahtûm hüccet-i şer'iyye ve mûcebince hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnla mu'anven emr-i şerîf-i cihân-muta' ihsân ve ba'dehû bir-iki def'a gerek mesfûrdan Ermeni tâ'ifesi ve gerek

âharı nizâ' itdikce yine Dîvân-ı hümâyûnda temessükâtlarıyla murâfa'adan men' u def' ve hutût-ı hümâyûn ile mu'anven evâmir-i aliyye i'tâ olunup, bu âna gelince bu vechile Rûm tâ'ifesi mesfûrlara takaddüm üzreler iken hâlâ yine Ermeni tâ'ifesi memnû' ve mündefi' olmayup vech-i meşrûh üzre bu kadar uhûd-nâme ve berevât ve hutût-ı hümâyûn ile mu'anven evâmir-i âlî-şân ve Dîvân-ı hümâyûnda murâfa'adan kuzât-ı asâkirin virdikleri hücec-i şer'iyyelere ve tasarruf-ı kadîmlerine mugâyir, 'Bizler nâr ziyâretine Rûm tâ'ifesiyle ma'an gidegelmişizdir' diyü hevâlarına tâbi' kādılardan gıyâblarında ba'zı hüccetler peydâ ve hilâf-ı inhâ bir takrîb ile emr-i şerîf dahi ısdâr itdirüp ol vechile ta'addî sevdâsında olmalarıyla, vech-i meşrûh üzre yedlerinde olan uhûd-nâme ve berevât ve hutût-ı hümâyûn ile mu'anven evâmir-i âlî-şân ve Dîvân-ı adâlet-irtisâmda murâfa'adan kuzât-ı asâkirin virdikleri ma'mûlün-bih ve mu'tenâ hücec-i şer'iyye ve sâ'ir senedât-ı kaviyyeleri mûcebince amel olunup hilâf-ı inhâ bu bâbda Ermeni tâ'ifesinin aldıkları emrin kaydı terkîn ü ilgâ ve bundan sonra bir takrîb ile emr-i şerîf dahi alurlar ise kat'â ısgâ ve i'tibâr olunmayup fîmâ-ba'd ta'addîleri men'-i ekîd ile men' u def' olunmak bâbında bundan akdem i'lâm-ı hâl olundukda, hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnla mu'anven yedlerinde olan evâmir-i şerîfe mûcebince amel olunup hilâf-ı inhâ ile Ermeni tâ'ifesine virilen emrin kaydı terkîn ve bundan sonra dahi bir takrîb ile emr-i şerîf ısdâr iderler ise i'tibâr olunmamak **[328]** bâbında ammim Sultân Ahmed Hân zamânında emr-i şerîf virildüğin" bildirüp, ol-bâbda istid'â-yı inâyet ve Dîvân-ı hümâyûnda mahfûz kuyûd-ı ahkâm tetebbû' olundukda; vech-i meşrûh üzre bin yüz otuz üç senesinde emr-i şerîf virildiği mukayyed olmağla, tecdîd olunmak bâbında bi'l-fi'l Reîsülküttâbım olan İsmâil *dâme-mecdühû* i'lâm itmeğin, mûmâ-ileyhin i'lâmı mûcebince tecdîd olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı S sene [1]145 **(2-11 Ağustos 1732)**

d.139, s.42, h.134

Hacıların karşılanması ve güvenliği devletin en mühim işlerinden olduğundan, Trablusşam valisi Osman Paşa'nın Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği, Kudüs, Gazze ve Nablus sancaklarıyla birlikte Şam valiliği ve hac emirliği de uhdesinde bulunan Abdullah Paşa'nın gerekli hazırlıkları yapması, maiyeti ve emrine verilen cerde askeriyle birlikte hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم أمر توليه الدولة أعظم اهتمامها، ولأجل هذا جرى تعيين عثمان باشا والي طرابلس الشام قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج)، وصدرت الأوامر إلى عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج المتعهد أيضاً

بسناجق القدس وغزة ونابلس على أن يبادر بإعداد ما يلزم ويقوم مع عسكر التجريدة الموضوعة ضمن حاشيته وتحت إمرته بتوفير كل عوامل الأمان والسلامة على طريق ذهاب وعودة الحجاج.

As meeting and ensuring the safety of the pilgrims is one of the most important duties of the state, Osman Paşa, Governor of Tripoli is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to meet the caravans, Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the sanjaks of Al Quds, Gazza and Nablus, to make the necessary arrangements and ensure the security and safety of the pilgrims on their round trip with his men and the cerde soldiers that were assigned to him.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı Şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm ve ecell ü akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâm[ından] olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, Trablusşam eyâleti mutasarrıfları tarafından mu'tâd olan askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizamü'l-âlem vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* bu sene-i mübârekede kāfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye başbuğ nasb u ta'yîn ve avn-ı masârifine medâr olmak içün eslâfına virildiğine kıyâs ile uhdesinde olan Trablusşam eyâleti mukāta'âtının yüz kırk beş senesi mâlından yirmi beş bin guruş havâle olunmağla, hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı Sayda vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin mâlikâne zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdâr müretteb askerleriyle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi iyâb ü zihâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet itmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme*

mecdühû ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf ve nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın sadâkat ü celâdet ile mevsûf hamiyyet-şi'ârı olman hasebiyle, tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhdene vedî'a ve bu sene-i mübârekede dahi gidişde ve gelişde tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan sülûk ve kufûl ile zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde senden geçen seneden ziyâde âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre melhûz-ı tab'-ı safâ-yı makrûn-ı pâdişâhânem olduğu vechile dâmen-i der-miyân-ı gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, geçen sene müceddeden kendü tarafından techîz olduğundan izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın tarîk-i me'lûf ve nehc-i meslûkdan zihâb ü kufûlleri muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîr ile fermânım olan asker ve âdemleriyle tevfîr ü teksîrde veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ fütûr u rehâvetin mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā olunmayup, hakkında tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkâneme bâ'is ü bâdî olacağı ma'lûmun olup, ana göre her emirde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret etmen ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olup tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâz ve mikdâr-ı zerre hilâfından ihtirâz ü ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'ili B sene 1145 **(18-27 Aralık 1732)**

d.139, s.215-216, h.864

Mescid-i Aksâ ve civarında ikamet eden Müslüman halkın kullanımına tahsis edilen suyun, Halilürrahman ile Beytüllahim'den geçtikten ve civardaki büyük havuzda toplandıktan sonra Mescid-i Aksâ tarafına akıtılageldiği, ancak bölgedeki Hristiyanların yerel idarecilere verdikleri rüşvetle Beytüllahim'deki üç manastıra büyük sarnıçlar yaptırarak suyu buraya akıtmaları, keza köy sakinlerinin çoğunun evlerine su bağlatmaları sebebiyle söz konusu büyük havuza neredeyse hiç su

gelmediği ve neticede Mescid-i Aksâ ve civarında su temininde ciddi sıkıntılar yaşandığı bildirildiğinden; görevlendirilen mübaşir marifetiyle Beytüllahim'deki manastır ve hanelerde inceleme yapılarak gereken önlemlerin alınması ve tahkikat sonucunun merkeze bildirilmesi.

حول أنه تم الإبلاغ بأن المياه المخصصة لاستخدام المسجد الأقصى والأهالي المسلمين القاطنين بجواره كانت العادة قد جرت بأن تتجه ناحية المسجد الأقصى بعد المرور من خليل الرحمن وبيت لحم والتجمع هناك في حوض كبير، غير أن المسيحيين في المنطقة قدموا الرشاوي للإداريين المحليين وأقاموا صهاريج ضخمة لثلاثة أديرة كائنة في بيت لحم لتوجيه المياه إليها، كما قام أغلب سكان القرى بإيصال المياه إلى بيوتهم مما أدى إلى أنها تكاد تنقطع تماماً عن الوصول إلى الحوض الكبير المذكور آنفاً وتكون النتيجة هي ظهور أزمة حقيقية في توفير المياه للمسجد الأقصى وما يجاوره. وعليه فقد تقرر أن يقوم الموظف المباشر (المشرف) بالتفتيش على الأديرة والبيوت في بيت لحم واتخاذ الإجراءات اللازمة ثم إبلاغ المركز بنتيجة التحقيقات.

Water allocated to the Muslim population residing in Mescid-i Aksâ and its surroundings is collected in a large pool after passing by Halilürrahman and Beytüllahim, from there it flows towards Mescid-i Aksâ. However, by bribing the local administrators the Christians in the region built large cisterns in the three monasteries in Beytüllahim and altered the flow of water; also most of the village residents connected the water directly to their houses; for this reason virtually no water flows into the large pond and there is a serious shortage of water in Mescid-i Aksâ and its surroundings. An inspector to be assigned to check the monasteries and the houses, necessary measures to be taken and the result of the investigation forwarded to the headquarters.

Kudüs-i Şerîf mütesellimine ve kādısına ve müftîsine ve sâ'ir a'yân u eşrâfına hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mescid-i Aksâ lâ-zâle makāsıden ve ma'beren li-ehli'l-İslâm ilâ-âhiri'd-dünyâya mahsûs olan mâ-i cârî Halîlürrahman cânibinden Beytüllahim karyesi içinde mürûr u sereyân iderek gelüp yine ol havâlîde vâkı' mecma'-ı mâ' olan havz-ı kebîre muttasıl ve müctemi' oldukdan sonra havz-ı mezbûrdan Mescid-i mu'azzam-ı sâlifü'l-beyân cânibine cereyân idegelmişiken tâ'ife-i Efrenc ve millet-i Rûm ve sâ'ir milel-i Nasârâya mahsûs olan üç aded manastırlar zikrolunan Beytüllahim karyesinin içinde vâkı' olup bundan akdem ricâl-i sâlife vakitlerinde zikrolunan manastırlar şeddâdî binâlar ile ta'mîr olundukda her birinin derûnuna deryâca mânendî sahrınclar tarh ve inşâ olunmağın, Halîlürrahman cânibinden cereyân ile gelüp havz-ı kebîr mesbûk etdikde muttasıl ve müctemi' olan suyollarından Nasârâ tâ'ifesi hukkâm ve a'yân-ı vilâyeti emvâl-i vefîre ile itmâ' ve bezl-i irtişâ ile iskāt ve bilâ-emr-i şerîf künkler ile her bir manastıra birer mecrâ-yı muhdes îcâd ü ihdâs eylediklerinden,

karye-i mezbûreden mürûr iden Mescid-i Aksâ suyundan manastırlarda olan deryâca misillü sahrınclar dolup tamâm olmadıkca zikrolunan havz-ı kebîre bir katre su gelmeyüp bu sûretde manastırların suyu gereği gibi istîfâ olunmadıkca Mescid-i Aksâ tarafına su cereyân idemediğinden mâ'adâ, karye-i mezbûrede olan hânelerin dahi ekserinde büyût ashâbı birer kavî binâ vü inşâ ve zikrolunan suyolundan birer mecrâ peydâ ve anlar dahi bu tarîkle istirâk-ı mâ' ve evlerine icrâ eylediklerinden Mescid-i Aksâ'ya mahsûs olan mâ' bu vech üzre itlâf ve yağma olundığından, bu hâlde nâ-marzıyye civâr-ı Mescid-i mübârek-i mezbûrda sâkin ü kātın üzre ehl-i İslâmın su cihetinden kemâl-i usret ve muzâyakalarına bâ'is ü bâdî olduğunu erbâb-ı vukūfdan mu'temed ve mevsûku'l-kelîm kimesneler rütbe-i sıhhatin ihbâr ü inhâ itmeleriyle, bu keyfiyyet-i şenî'a mücerred hukkâm ve a'yân-ı vilâyetin tama'-ı hâm ve hasâret-encâma mağlûbiyetleri hasebiyle, müsâ'ade ve iğmâzlarından neş'et itdiği mütevâtir ve bedîdâr ve akvâ-yı mevâdd-ı hayât olan suyun bu vechile inkıtâ' ve kılleti ehl-i İslâmın zarûretleriyle ma'âzallâhü te'âlâ giderek tefarruk u teşettütlerine sebeb olacağı vâzıh u âşikâr olmağın, melâz ve ma'ber-i enbiyâ-i evvelîn ve âhirîn olan ol belde-i mübâreke-i mukaddesetü'l-arzeynde sâkinîn ü kātınîn olan ehl-i İslâm ve Müslimînin refâh-ı hâlleriyle ilâ-yevmi'l-kıyâm devâm-ı umrânı emri lâzime-i zimmet-i hüsrevâne ve akdem-i ecell-i makāsıd-ı pâdişâhânemden olup bu keyfiyyet-i şenî'a-i nâ-marzıyyenin indifâ'ıyla ehl-i İslâmın terfîh-i ahvâlleri aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olmağla, imdi; işbu emr-i şerîf-i celîlü'l-kadrim bu husûs içün hademe-i Devlet-i aliyyemin müstakîm ve sadâkatkâr ve mu'temed ve mücerrebü'l-etvâr emekdârlarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) ile vusûlünde, siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mübâşir-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle cümleniz ittifâk u ittihâd üzre Beytüllahim'e varup akd-i cem'iyyet ve ma'rifet-i şer'le zikrolunan manastır-ı selâsenin mecrâlarını feth ü keşf ve ahâlî-i **[216]** karyenin hânelerinde olan bacalarını mu'âyene vü müşâhede ve ma'rifet-i şer'le cümlesini tahrîr ü defter itdikden sonra Mescid-i Aksâ suyunu telef ü izâ'at ve ihtilâs ü sirkatden sıyânet içün zikrolunan mecârî-i muhdese ve bacaların cümlesi sedd ü bend ve bu vechile itâle-i dest-i ta'addî idenler men' u hadd olunmak içün vâkı'-ı hâli gayz u garaz ve celb-i nef' u ivazdan ârî vechile alâ-ziyâdeti's-sıhha bi'l-ittifâk Dersa'âdetime arz u mahzar-birle i'lâma mübâderet, ba'dehû ne vechile emr-i şerîfim sâdır olur ise mazmûn-ı celîlü'l-kadrinin infâz ü icrâsına cümleniz bezl-i vüs' u kudret ve sarf-ı sa'y u miknet eyleyesiz. Şöyle ki; bu makūle emr-i mühimm ü cesîmde tama'-ı hâm-ı vahîmetü'l-âkıbete tab'ıyyet takarrübü ile emr-i şerîfime mugâyir nehc-i sıdk u istikāmetden udûl ü inhirâfınız zâhir ve mesmû' olmak lâzim gelür ise nedâmet-i azîmesin çekeceğiniz mukarrer ü muhakkak olduğundan gayrı, nekâl-i uhreviyyeye dahi mübtelâ olacağınızı mülâhaza vü iz'ân idinüp ana göre cümleniz ale'l-ittifâk kemâl-i basîret ü ihtimâm üzre hareket ve tarîk-i

istikāmetden udûl ü inhirâfa cevâz ü rızâdan her biriniz gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı Z sene [1]145 (25 Mayıs-3 Haziran 1733)

d.139, s.320, h.1274

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Abdullah Paşa'nın; geçmişteki başarılı icraatını bu defa da sergilemek üzere askeri birlikleri ve ihtiyaç duyulacak diğer malzemeleri tedarik edip hazırlaması, can ve mal güvenliğini temin ederek hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlaması ve bu önemli görevleri ifa ederken sorumluluğundaki diğer bölgelerin asayiş ve düzenini de gözardı etmemesi.

حول أن على عبد الله باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يواصل هذه المرة أيضاً أعماله الناجحة التي عُرف بها في الماضي فيقوم بإعداد وتجهيز القوة العسكرية وتوفير المستلزمات الأخرى حتى يحقق الأمن للحجيج في أموالهم وأرواحهم ويضمن لهم الذهاب والعودة في جو من الأمن والأمان، كما أن عليه في خلال أدائه لتلك المهمة العظيمة أن لا يغض الطرف عن إقرار الأمن واستتباب النظام في المناطق الأخرى الواقعة ضمن مسئولياته.

Abdullah Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the sanjaks of Al Quds, Gazza and Nablus, to prepare the military units and the equipment that will be needed in repeating his successful operations; make certain that their round trip is safely completed by safeguarding their lives and goods; while fulfilling these important duties, the order and security in the regions under his responsibility should not be neglected.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan gayret ü hamiyyet ve himmet ü sadâkat muktezâsınca *Sübhânallahi'l-hamd* birkaç seneden berü a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemden olan umûr-ı haccı gereği gibi rü'yet ve huccâc-ı sa'âdet-minhâcı sâlimîn [ü] âminîn götürüp ve getürmekde zuhûra gelen ihtimâm ü dikkatin meşhûd olup bundan böyle dahi senden vâcibe-i uhde-i dirâyet ve istikāmetin olduğu üzre rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık harekât-ı marzıyye izhârı melhûz-ı tab'-ı safâ-karîn-i şahânem olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden bu def'a dahi eyâlet-i Şâm ve mülhakātıyla mîr-i hâclık üslûb-ı sâbık üzre sana ibkā vü mukarrer kılınmağın, inşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahi kendü kapun halkını gereği gibi tevfîr ü kesîr ve taraf-ı mîrîden mu'âyyen ve mahsûs olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri tamâmen ve kâmilen darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde ve müntehab ricâl-i harb u kıtâlden tahrîr ve itmâm ve bi-avnillâhi'l-mu'în huccâc-ı hidâyet-minhâc-ı Müslimînin muhâfazası esbâbına vedî'a-yı uhde-i hükûmetin

kılınan eyâlet-i Şâm'ın ve zikrolunan sancakların ahâlî vü re'âyâ fukarâsı himâyet ü sıyânet ve emniyyet üzre ve itmînânlarına vesîle olan umûr-ı istihkâm virildikden sonra süffâr-ı Beytullâhi'l-harâm ve züvvâr-ı atebe-i hayru'l-enâm *aleyhi ve âlâ-alihî efdâlü's-salâti ve selâm*dan inşâ'allâhü'l-Mu'în âminîn ü sâlîmin götürüp getürmeğe bezl-i vüs' ve hâsıl-ı ni'met ve sarfı lâzim gayret ü miknet eylemen fermânım olmağla, işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i merâm-ı Saltanat-ı seniyyemden olan umûr-ı hacc-ı şerîf ve esbâb-ı muhâfaza-i huccâc-ı inâyet-redif bir emr-i vâcibü't-tetmîm olmağla, bu bâbda birkaç seneden berü masruf-kerde-i nakdîne-i himmetin olan levâzim-i dikkat ü ihtimâmın izhâr ve bu def'a dahi kendü kapun halkını beleğan mâ-belağ tevfîr ü iksâr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri dahi fermânım olduğu üzre darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde ve müntehab ebtâl-i ricâlden tahrîr ve tekmîl idüp gerek kendü ma'iyyetinle gidecek askere gereği gibi hüsn-i nizâm ve gerek iktizâ iden tedârikât ü levâzimâta bir hoşca takviyet ve istihkâm virildikden sonra avn ü inâyet-i Rabbü'l-ızzet ile huccâc-ı kerâmet-ibtihâcın iyâb ü zihâbında emvâl-i nüfûslarına bir dürlü zarar u gezend irişmeyecek ve vechen mine'l-vücûh mütevahhiş ve mütezeccir olmayacak vechile âminîn ü sâlimîn kemâl-i refâh ü refâhiyyet ile götürüp ve getürüp vâcibe-i uhde-i hamiyyet ve istikāmetin olduğu üzre gerek huccâc-ı Müslimînin emn ü râhatlarına ve gerek taht-ı hükûmetinde bulunan ahâlî vü re'âyânın himâyetinde ve büldân-ı kurânın ve turuk-ı mesâlikin nizâm ve temşiyetinde bu def'a dahi ulüvv-ı şân-ı Devlet-i aliyyeme lâyık ve rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık mesâ'î-i meşkûre ve me'ser-i mebrûre izhârı ile du'â-yı serî'ü't-te'sîr-i pâdişâhâneme mazhar olmağa nisâr-ı nakdîne-i kudret ve bezl-i mâ-hasal-ı tâb ü tâkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili R sene [1]146 **(11-20 Eylül 1733)**

d.139, s.331, h.1303

Kudüs'te Valide Sultan'ın hayratı olan suyollarının harabiyeti sebebiyle ahalinin sıkıntı çektiği bildirildiğinden, icra edilecek tamiratta çalışacak kimselerin eşkıya saldırılarından korunması, Kudüs mütesellimінin bu işe bizzat nezaret etmesi ve bina emini tayin edilen Kıleli-zâde Mehmed'e her konuda yardımcı olunması.

حول أنه تم الإبلاغ بأن الأهالي في القدس يعانون ضيقاً شديداً نتيجة لخراب مجاري المياه التي هي من مبرات الوالدة سلطان، ولأجل هذا فقد تقرر أن تجري حماية الأشخاص العاملين في إجراء الإصلاحات المقرر تنفيذها من اعتداءات الأشقياء وقطاع الطرق، وأن يتولى متسلم القدس بنفسه الإشراف على هذا العمل، ويجري تقديم العون اللازم في كل شئ لمن يُدعى قللي زاده محمد الذي تم تعيينه أميناً للبناء.

It is stated that due to the ruined waterways of the charity established by Valide Sultan, the public is suffering from a water shortage; the workers at the construction of the waterways to be protected against bandit attacks, Al Quds mütesellim to supervise the work personally and help Kıleli-zâde Mehmed, the emin assigned to supervise the construction, in all respects.

Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr el-Hâc Abdullah Paşa'ya hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'e cârî olan suyun bundan akdem yolları bozulup ol belde-i tayyibe ahâlîsinin suya zarûret ü muzâyakaları olduğun ahâlî-i merkūmûn arz u mahzarlarıyla i'lâm ve istirhâm eylediklerine binâ'en; Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l ulâ ve's-su'âdât vâlîdem Sultân *dâmet ismetühâ ve zâdet iffetühâ* hazretleri taleben li-merzâtillâh ve terahhumen li-ibâdillâh râh-ı miyâhın ta'mîri iktizâ iden mahallerini kendüleri atyeb-i emvâllerinden ta'mîr ü termîm murâd etmeleriyle, emr-i ta'mîre sâbıkā Rûznâmçe-i evvel kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân Kıleli-zâde Mehmed *zîde mecdühû* ta'yîn olunmuşidi. Lâkin zikrolunan ta'mîr mahalleri hâricde vâkı' olmağla, mahall-i merkūmda eşkıyâ-yı urbândan emniyyet olmaduğı karîn-i ilme'l-yakîn-i hüsrevânem olup ve bu hayr-ı cemîl vâlidem Sultân-ı müşârun-ileyhâ hazretlerinin meberrât-ı celîle ve hasenât-ı zât[iye]lerinden olmağla, itmâm ve temşiyeti etemm-i mâ-fi'l-fuâd-ı şehinşâhânemden olmağın, Kudüs-i Şerîf mütesellimi bi'n-nefs kendüsi mûmâ-ileyhin ma'iyyetiyle ta'mîr olunacak mahalle varup emr-i ta'mîr netîce-pezîr oluncaya dek gerek mûmâ-ileyh ve gerek mâdde-i ta'mîre sarf içün yanında olan hazîneyi ve ameleyi eşkıyâ-yı urbânın keyd ü gezendlerinden vikāyet ü sıyânet ve bir habbesine zarar irişmemek üzre hıfz u hırâset ve emr-i binâya müte'allik umûrda mu'âvenet ü müzâheret etmesi husûsu gerçi ekîd ü şedîd emr-i şerîfimle mütesellim-i mûmâ-ileyhe tenbîh ü te'kîd olundı[ğı] içün bu emr-i mühimm-i azîme dâmen dermiyân-ı ikdâm ve bir ân evvel resîde-i ser-menzil-i itmâm olunmasına ihtimâm-ı tâmm eylemesiyçün mütesellim-i mûmâ-ileyhe tarafından dahi tavsiye vü tenbîh olunması fermân-ı hümâyûnum olmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; bu hayr-ı cezîl hitâm-pezîr oluncaya dek fermânım olduğu üzre mütesellim-i mûmâ-ileyh bi'n-nefs binâ emîni mûmâ-ileyhin ma'iyyetinde olup gerek mûmâ-ileyhi ve gerek yanında olan hazîne ve ameleyi dest-bürd-i gâret-girândan vikāyet ü sıyânet ve binâya müte'allik umûrda mûmâ-ileyhe gereği gibi mu'âvenet ü müzâheret ve bir sâ'at mukaddem itmâm ü ikmâline bezl-i tâb ü tâkat eylemesi içün tarafından mütesellim-i mûmâ-ileyhe muhkem tavsiye vü tenbîh ve ma'âzallâhü te'âlâ bu hayr-ı mahzda nev'imâ kusûr u rehâvet olundığı mesmû' olur ise şe'âmet-i elîmesi çekileceği muhakkak idüğin dahi bir hoşca tefhîm ü tehdîd ve husûle sen dahi sa'y-ı belîğ eyleyüp hilâfına cevâz ü ruhsatdan begâyet tahzîr ü tevakkî eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

[Fî evâsıtı R sene1146] **(21-30 Eylül 1733)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf mütesellimine vech-i meşrûh üzre yazılup te'kîdinde şöyle ki; iyâzen billâhi te'âlâ Hazîne-i merkūmeye ve ameleye ve mûmâ-ileyhe zarar irişdüği mesmû'um olur ise vâkı' olan zarar bilâ-tereddüd senden tahsîl olunduğundan gayrı, itâ'at-i emr-i âlî etmedüğin içün bilâ-emân cezân tertîb olunacağı muhakkakdır diyü.

d.139, s.251-252, h.977

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın gerekli hazırlıkları süratle tamamlaması, cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilen Trablusşam valisi İbrahim Paşa'nın Hediyye Eşmeleri mevkiinde hacıları karşılaması, ayrıca Sayda valisinin, Kudüs, Gazze, Nablus ve Şam mütesellimlerinin, Nablus ve Gazze alaybeylerinin ve Şam bedevi aşiretleri şeyhinin de yeterli asker ve zahire tertip ederek cerde başbuğu ile birlikte hareket etmeleri, Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp ziyaret sonrasında yine emniyet içinde dönüşlerini sağlamaları.

حول ضرورة أن يسارع سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس في الانتهاء من التجهيزات اللازمة، وأن يقوم إبراهيم باشا والي طرابلس الشام والمعين قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) باستقبال الحجيج عند عيون هَدْية، كما يجب على والي صيدا وعلى متسلمي القدس وغزة ونابلس والشام وعلى أميري المواكب في نابلس وغزة وعلى شيخ العشائر البدوية في الشام أن يقوموا بتجهيز القدر الكافي من العساكر وترتيب المؤن اللازمة والتحرك بالتعاون والمشاركة مع قائد التجريدة، ويتوجهوا جميعاً لاستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين عودتهم أيضاً عقب انتهاء الزيارة.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to complete his preparations as soon as possible; Ibrahim Paşa, Governor of Tripoli, who was aassiigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area and the Governor of Sayda, mütesellims of Al Quds, Gazza, Nablus and Damascus , alaybeys of Nablus and Gazza, and the sheikh of Damascus badawi tribes to provide sufficient number of soldiers and provisions and act together with the cerde commander; meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure their safe return after completing their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm ve ecell ü akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen

vüzerâ-yı izâmımın umûr-dîde vü kâr-güzârı ve vükelâ-yı fihâmımın nâmdâr ve gayret-şi'ârı olduğundan gayrı, ahvâl-i tarîk-i hacca sâ'irden ziyâde vukûf u şu'ûrun olduğu ma'lûm-ı hüsrevânem ve huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâsetlerinde senden şân-ı şevket-nişân-ı Saltanat-ı seniyyeme muvâfık hidemât-ı celîle izhârı melhûz tab'-ı hümâyûn-ı mülûkânem olduğu ecilden, avâtıf-ı aliyye-i şâhânemden şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mûcebince Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm eyâleti ve mîr-i hâclığı sana tevcîh ü ihsân-ı hümâyûnum olup senin bu hilâlde kat'â meks ü ârâm itmeksizin yerinden hareket ve sür'at ile bir kadem akdem Şâm-ı Şerîf'e varup levâzim-i tarîk-i hacc-ı şerîfi rü'yet ve edâ vü temşiyetine ihtimâm ü dikkat eylemen mühimm ü muktezî olup ve öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları tarafından mu'tâd olan seraskeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim İbrâhim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* bu sene-i mübârekede kâfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Mehmed Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunageldiği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdâr müretteb asker ile gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi iyâb ü zihâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet itmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile sana vâsıl olduğu anda yerinden hareket ve ıcâleten ve müsâra'aten Şâm-ı Şerîf'e vusûle mübâderet ve ba'de'l-vusûl senden melhûz hâtır-ı hatîr-i safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i hacc-ı şerîf ve mühimmât-ı sâ'irenin küllîsinin rü'yet ü i'dâdına mübâşeret ve süpürde-i uhde-i ihtimâmın kılındığı vechile bu sene-i mübârekede bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyata ri'âyet iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde teşmîr-i sâk[a] gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz

olunagelen tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkada mîr-i hâcların kendü taraflarından techîz eyledikleri askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak şartıyla mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinle götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra müsta'înen-billâh vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp getürmeğe sarf ve sa'y ü kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her emirde kemâl-i teyakkuz ve basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde **[252]** kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret itmen ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olup tahsîl-i rızâ-yı yümn iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]146 **(8-17 Aralık 1733)**

d.140, s.105-106, h.383

Valide Sultan'ın hayratı olan Mescid-i Aksâ ve Sahratullah suyollarının tamiratına başlandığı, ancak Beytüllahim'e kadar getirilen suyun, kaynağındaki miktardan hayli az olduğu tespit edildiğinden, suyollarının tamiratının mükemmel bir biçimde icrası ve herhangi bir kaçağa meydan verilmeden suyun Mescid-i Aksâ ve Sahratullah'a intikalinin sağlanması.

حول أنه قد تم الإبلاغ بالشروع في إصلاح وترميم مجاري المياه الخاصة بالمسجد الأقصى وصخرة الله التي هي من مبرات الوالدة سلطان، غير أنه قد تبين أن المياه المجلوبة حتى بيت لحكم قد تضاءل مقدارها كثيراً، وعليه فقد تقرر إنجاز عمليات الإصلاح لمجاري المياه على الوجه الأكمل وتأمين وصول المياه إلى المسجد الأقصى وصخرة الله دون السماح بوقوع أي تسريب لها.

Repairs of Mescid-i Aksâ and Sahratullah waterways, the charity of Valide Sultan, have started but it was noticed that the amount of water that came as far as Beytüllahim was less than that at its source; the waterways must be repaired perfectly to ensure that water reaches Mescid-i Aksâ and Sahratullah without any leakage.

İşbu emr-i şerîf tebdîl ve sıhhati üzre beş varak aşağı kaydolmuştur.

Sayda a'yânından olup Kudüs-i Şerîf'de suyolları ta'mîrine me'mûr Hamûd-zâde ( ) *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mescid-i Aksâ ve Sahratullâhi'l-Ulyâ'ya cereyân iden suyun yolları ta'mîre muhtâc olmağla, ta'mîr ü tekmîli Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-ulâ ve's-su'âdât vâlidem Sultân *dâmet ismetühâ ve zâdet iffetühâ*nın taraflarından irâde ve bu hidmet-i celîlenin ikmâl ü tetmîmi fermânım olup ve emr-i ta'mîre ihtimâm ü dikkat ve bir ân akdem itmâm ü tekmîline mübâderet ve müsâra'at olunmak dahi tenbîh ü te'kîd olunmuşidi. El-hâletü hâzihî suyun Kudüs-i Şerîf'e bir buçuk sâ'at mesâfe olan Beytüllahim nâm mahalle getürildiği ve bundan mâ'adâ, mahall-i merkūma gelen su dahi asıl menba'ından cereyân iden su mikdârı olmadığı ihbâr ve bu husûs umûr-ı sâ'ireye kıyâs olunmayup fîmâ-ba'd ednâ halel zuhûrunda mu'âteb olunacağın vâzıh u âşikâr olmağla, tekmîlen ve ihtimâmen işbu emr-i şerîfim dahi ısdâr ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde bu husûsun ahsen-i mâ-yekûn tekmîl ü tetmîmine teşmîr-i sâka ikdâm ü ihtimâm ve mukaddemâ şeref-sudûr bulan me'mûriyyet evâmirinde tenbîh olundığı üzre sâlifü'l-beyân suyollarını kemâl-i metânet ü resânet ile ta'mîr ü itmâma müsâra'at idüp zikrolunan suyun menba'ından müntehâsı olan Sahratullâhi'l-Mübâreke'ye ve Mescid-i Aksâ'ya bir gün evvel icrâsına sa'y u dikkat ve ba'dehû sâlifü'z-zikr su menba'ında ve müntehâsında mîzân alınup tarafeyni müsâvî olmak vechile berâ-yı ihtitâm olduğun müş'ir arz u i'lâm olmadıkca avd ü inhirâfa kat'â mesâğ-ı ruhsât göstermeyesin. Bu husûs hayr-ı âlî-makāmının hayrât ü meberrâtından olduğundan gayrı, hâlâ müşârun-ileyhâ vâlidem Sultân *dâmet ismetühâ* dahi vaz'-ı kadîmî üzre ihya olmasına sarf-ı hulûs niyyet idüp **[106]** ve ol emâkin-i mukaddese sükkân ü kuttânının mâye-i istirâhatları dahi bu suların kemâ-kân cereyânına mevkūf olduğuna binâ'en kemâl-i resânet ü metânet ile itmâm ü ihtitâmı makāsıd-ı şâhânemden olmağla, şöyle ki; bu bâbda rehâvet ü tekâsülünden nâşî bundan sonra gerek suyollarının adem-i resânetine ve gerek suların kılletine dâ'ir keyfiyyet-i gayr-ı melhûz haber virilmek lâzim gelür ise bir dürlü cevâba kādir olamazsın. Ana göre basîret üzre hareket ve ber-vech-i muharrer itmâmına mübâderet ve keyfiyyet Dersa'âdetime arz u i'lâma müsâra'at olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı S sene 1147 **(13-22 Temmuz 1734)**

d.140, s.109-110, h.396

Kanuni Sultan Süleyman devrinde inşa edilen Kudüs suyollarının harap vaziyette olduğu, aşiretler, çobanlar ve fellahların suyu keyfi olarak kullanıp zayi ettikleri ve suyollarının bozulmasına neden oldukları bildirildiğinden; gerekli güvenlik

önlemlerinin alınması, suyolları için tahsis edilmiş vakıf gelirlerinin suistimalden korunması ve söz konusu suyollarının tamiratının titizlikle gerçekleştirilmesi.

حول أنه تم الإبلاغ بأن مجاري مياه القدس التي أنشئت في عهد السلطان سليمان القانوني قد تحولت إلى الخراب، وأن العشائر والرعاة والفلاحين يستخدمون المياه بشكل عشوائي حتى صاروا سبباً في إهدارها وخراب المجاري التي تنقلها. وعليه تقرر اتخاذ التدابير الأمنية اللازمة، وحماية موارد الأوقاف المخصصة للصرف على المجاري المائية من الاستغلال، وإنجاز عملية إصلاح مجاري المياه المذكورة بكل العناية والدقة.

It is stated that Al Quds waterways that were constructed in Sultan Süleyman the Magnificent's period are in ruins; the tribes, shepherds and fellahin are discriminately using and causing loss of water as well as damaging the waterways. Necessary security measures to be taken, the allocated waqf incomes protected from malfeasance and the repairs of the said waterways to be meticulously carried out.

Kudüs-i Şerîf monlâsına hüküm ki:

İftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn mu'temedü'l-mülûk ve's-selâtîn muhtâru'l-ızz ve't temkîn bi'l-fi'l Dârüssa'âdetim Ağası olan el-Hâc Beşir Ağa *dâme ulüvvühû*nun nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mescid-i Aksâ ve Sahratullahi'l-Ulyâ'ya cennet-mekân Firdevs-âşiyân Sultân Süleyman Hân *eskenahullâhü te'âlâ fi ğurefi'l-hannâ*nın icrâ buyurdukları suyun yolları ta'mîre muhtâc olmağla, emr-i hayr-cezîlin bu sene-i mübârekede Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l ulâ ve's-su'âdât vâlidem Sultân *dâmet ismetühâ ve zâdet iffetühâ*nın taraf-ı lâmi'u'ş-şereflerinden ta'mîr ve itmâm ü tekmîline mübâderet olunup, ancak zikrolunan suyollarını etrâfında olan ba'zı urbân ve fellâh ve çoban tâ'ifesi bozup suyunu berr ü yabâna icrâ eylediklerin haber virilmekle, sâlifü'z-zikr Mescid-i Aksâ ve Sahratullahi'l-Ulyâ'ya ihtirâmen zikri mürûr iden suyollarının urbân ve fellâh ve çoban tâ'ifesinin ve sâ'irin ol makûle mazarratlarından bi-eyyi hâl hıfz u hırâsetleri emrine ihtimâm olunmak emr-i lâzim ve hatb-ı mütehattim ve aksâ-yı murâd-ı hümâyûn-ı mülûkânem olup Defterhâne-i âmireme mürâca'at olundukda; "Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' Beryekûb nâm karyenin on sekiz kırâtı ve Deyr-i dibân nezdinde Kerbaya mezra'ası müstakillen ve Sûku'l Kattânîn kurbunda vâkı' Vâdi'ü't-Tavâhîn'de iki bâb dükkân zikrolunan suyollarının vakfı olup ve yine Kudüs-i Şerîf kazâsında karye-i Beytüllahim'in altı kırâtı Sultân Katilyan'ın deşîşe-i Haremeyn vakfı hissesi ve on sekiz kırâtı Kudüs-i Şerîf'de imâret vakfı ve karye-i Beyt-i Çâlâ'nın dahi kezâlik altı kırâtı dahi Sultân Katilyan'ın deşîşe-i Haremeyn vakfı hissesi ve on sekiz kırâtı Kudüs-i Şerîf'de imâret vakfı ve karye-i Ayn-ı Şelvan, Melik Nâsır Sultân Selahaddin Yûsuf bin Eyyûb'un Kudüs-i Şerîf'de medresesine vakfı ve öşrü mîr-livâ-i Kudüs-i Şerîf hâssı olmağla, ol mukâbelede medrese-i mezbûre müderrisîni tarafından beş bin akçeyi sâl-be-sâl Kudüs-i

Şerîf'de mîr-livâ olanlara teslîm eylemek üzre ve karye-i Sûz-bâhir'in altı kırâtı hisse-i vakf-ı Hazret-i Halîlürrahman ve on sekiz kırâtı hisse-i vakf-ı hânkâh-ı Bâsıtiyye el-öşr an-cümle-i mütehassılîn dokuz kırâtı hisse-i vakf-ı seyyidinâ Mûsâ Nebî *aleyhi's-selâm* **[110]** ve altı kırâtı yine hisse-i vakf-ı Hazret-i Halîlürrahman *salavâtüllâhi alâ nebiyyinâ ve aleyhi's-selâm* ve dokuz kırâtı hisse-i tîmâr ve resm-i ma'arre bi-hesâb-ı yekûn ma'a gayrihi hisse-i tîmâr ani'l-öşr ve'r-rüsûm ve nısf-ı bâd-ı hevâ ve karye-i Beyt-i Sâhûr infirâdı on iki kırâtı hisse-i vakf-ı Medrese-i Berhûye ve yine on iki kırâtı hisse-i vakf-ı Muhyiddîn el-öşr an-cümle-i mütehassıl an-ze'âmet ve resm-i ma'arre ve bi-hesâb-ı yekûn el-öşr ve'r-rüsûm ve bâd-ı hevâ" diyü Defter-i Hâkānî'de mastûr ve Haremeyn-i Şerîfeyn muhâsebesi defterlerine nazar olundukda; "Hazret-i Halîlürrahman Vakfı'ndan Halîlürrahman nâhiyesinde mezra'a-i Artâs pâre üç bin ve Nablus sancağında an-mahsûl karye-i Kefertere kırât on iki" diyü muhâşebe-i merkūmede mukayyed olup mârrü'z-zikr Beytüllahim ve Beyt-i Çâlâ ve Ayn-ı Şelvân ve Sûz-bâhir ve Beyt-i Sahûr infirâdı ve mezra'a-i Artâs ve karye-i Kefertere zikrolunan su yollarının civârında vâkı' olmağla, ahâlîleri ol suyollarının gerek urbân ve gerek fellâh ve çoban tâ'ifesinin ve gerek sâ'irlerinin mazarratlarından gereği gibi hıfz u hırâsetleri hidmetine ta'yîn ve hidmet-i lâzimelerinde dâ'imâ ihtimâm ü dikkat idüp mâdâm ki hıfz u hırâsetleri hidmetinde oldukca, ancak üzerlerine edâsı lâzim gelen a'şâr ve rüsûmâtların kānûn ve defter mûcebince karyeleri vakfı tarafına ve sâ'ir mutasarrıflarına edâ eylediklerinden sonra, hidmetleri mukābelesinde emr-i şerîf-i âlî-şân ile vâkı' olan tekâlîf-i örfiyye ve şâkkadan ve Şâm-ı Şerîf vâlîleri ve mütesellimleri ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları mutasarrıfları ve mütesellimler taraflarından ve taraf-ı âhardan devr akçesi ve sâ'ir vücûh-ı mezâlimeden min-külli'l-vücûh mu'âf u müsellemler olup ol karyeler ve mezra'adan mâ'adâ, râh-ı âba vakfolan sâlifü'z-zikr Beryekûb karyesi ve Kerbaya mezra'ası ve Vâdiü't-tavâhîn'de olan iki bâb dükkân dahi vakf-ı şerîfi sıyânete kezâlik tekâlîf-i örfiyye ve şâkkadan ve Şâm vâlîleri ve mütesellimler ve Küdüs-i Şerîf ve Nablus sancakları mutasarrıfları ve mütesellimleri taraflarından ve taraf-ı âhardan devr akçesinden ve sâ'ir mezâlimden bi'l-külliye mu'âf u müsellemler olup vechen mine'l-vücûh kurâ-yı merkūme ve mezra'alar ahâlîlerinden ve dükkândan cebren ve zulmen bir nesne alınmayup ve aldırılmayup ve'l-hâsıl bir gûne tekâlîf ve mezâlim ile bir vechile rencîde vü ta'addî itdirilmeyüp men'-i ekîd ile men' u def' olunup hilâfına tasaddî ve bir dürlü ruhsat u cevâz gösterilmekden ve işbu emr-i şerîfimin bir sûreti Kudüs-i Şerîf mahkemesinde sicill-i mahfûza kayd ve dâ'imâ mazmûn-ı itâ'at-makrûnu infâz ü icrâ olunup ser-i mû hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet olunmak içün Dârüssa'âdetim ağası olup nâzır-ı Haremeyn-i Şerîfeyn olan müşârun-ileyh el-Hâc Beşir Ağa *dâme ulüvvühû* i'lâm itmeğin,

vech-i meşrûh üzre amel ü hareket ve hilâfından begâyet ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı S sene [1]147 **(13-22 Temmuz 1734)**

d.140, s.115, h.417

Valide Sultan'ın Kudüs'teki suyollarının tamir edilerek suyun Mescid-i Aksa ve Sahratullah'a ulaştırılmasını istediği, ancak yapılan kötü tamirat ve bakımsızlık sebebiyle Yörük Kalesi mevkiinde havuza varması gereken on lüle suyun beşte birinin yolda zayi olduğu, bu durumda suyun Kudüs'teki çeşmelere varamayacağı bildirildiğinden; tayin edilen nazır ve mimar marifetiyle gereken incelemenin icrası, tamiratı kötü yapılmış yerlerin yıkılıp yeniden inşası ve kaynağındaki suyun herhangi bir kaçağa meydan verilmeden Kudüs'e ulaştırılması.

حول أنه جرى الإبلاغ أن الوالدة سلطان (آنذاك) طالبت بإصلاح مجاري المياه في القدس وإيصال الماء إلى المسجد الأقصى وصخرة الله، غير أن عمليات الإصلاح السيئة التي أجريت وانعدام الصيانة كانت سبباً في إهدار خمس المياه خلال الطريق واللازم وصولها إلى الحوض الكائن عند قلعة اليوروك بمقدار خَمْس لولات [مفرد لوله وهي بُزْبُوز لقياس الماء بسمك ٢٦ ملم يسمح بضخ ٥٢ متراً مكعباً في اليوم]، وفي هذه الحالة فإن المياه لن تصل إلى الشُشمات في القدس. وعليه فقد تقرر القيام بالمعاينة اللازمة بمعرفة الناظر والمعماري اللذين تم تعيينهما، وهدم المواضع التي بنيت بشكل سيئ وإعادة تشييدها، والعمل على إيصال المياه إلى القدس دون السماح بحدوث أي تسريب للمياه في المنبع.

It was Valide Sultan's wish that the waterways in Al Quds be repaired and water reach Mescid-i Aksa and Sahratullah, but because of poor repairwork and maintenance, one fifth of the ten lüle (pipeful) of water that should have collected in the Yörük Kalesi (castle) pool disappeared on the way, hence, water will not be able to reach the fountains in Al Quds. Necessary inspection to be made by an administrator and an architect; poorly repaired sections to be knocked down and rebuilt and ensure that water from its source reaches Al Quds without any leakage.

Kudüs-i Şerîf kādısına ve Sayda a'yânından Hamûd-zâde Ali ve Dersa'âdet'den nâzır ta'yîn olunan ( ) *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' suyollarının kadîmîsi üzre ta'mîr ü binâsı ve suyun kemâ-kân Mescid-i Aksâ [ve] Sahratullâhi'l-Ulyâ'ya îsâl ü icrâsı Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-ulâ ve's-su'âdât vâlidem Sultân *dâmet ismetühâ ve zâdet iffetühâ*nın taraflarından irâde ve sen ki mûmâ-ileyhsin; bi'n-nefs kendün varup bu hidmet-i celîlenin ikmâl ü tetmîmine ihtimâm ü dikkat ve üslûb-ı sâbık üzre gâyet resânet ü metânet ile itmâm ü tekmîline mübâderet olunmak husûsları mü'ekked emr-i şerîfimle bundan akdem sana tenbîh ve ihâle olunduğuna binâ'en ve sen bizzât varup emr-i ta'mîr

ü tecdîde kıyâm ve ikdâm eylemen lâzim ü lâbüdd iken ibtidâ-yı emirden kendün varmayup babanı irsâl ve o dahi adem-i şu'ûrundan husûs-ı merkūmda ba'zı haveneyi istihdâm eylemekden nâşî, sâbıkā mîr-i hacc olan vezîrim Abdullah Paşa'nın tarafından ta'mîr ile Yörük Kal'ası nâm mahalde vâkı' havuza îsâl olunan on lüle su, baban mübâşeretiyle yapılan yola icrâ olundukda, ta'mîr kalb olmak hasebiyle humsu mikdârı mahalle gelmezden mukaddem ancak dört lüle kalup ve bu siyâk üzre Kudüs-i Şerîf'de vâkı' çeşmelere gelinceye dek bir nesne kalmayacağı nümâyân olduğu yakînen haber virilmekle, sen bu mu'âhezeye müstahıkk olmuşiken bu def'a kalb olan mahallerin hedm ve tecdîdiyle te'dîb olunmuşsundur. İmdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; ta'yîn olunan nâzır ve hâssa mi'mârân hulefâsından olup sâlifü'z-zikr suyollarına im'ân-ı nazar ve keyfiyyete ba'de'l-vukūf vech-i ta'mîrini irâ'et içün mahsûsan irsâl olunan ma'rifetleriyle mübâşir-i mûmâ-ileyhin termîm ü tecdîd eylediği mahalleri gereği gibi keşif ve haber virildiği üzre havuza gelen su salma ta'ahhüdün tamâm cereyân itmişiken mübâşir-i mûmâ-ileyh tarafından ta'mîr olunan tarîk-i merkūmun humsu mertebesinde altı lüle su zâyi' olduğu vâkı' ise o makūle kalb olan yolları hedm ve sen ki mübâşir-i mûmâ-ileyhsin; ber-vech-i muharrer hedmolunan mahalleri ve'l-hâsıl Beytüllahim'den beri olan Sâlimü'n-Nehâr'dan Sahratullâhi'l-Ulyâ'ya gelince iktizâ iden suyollarını mi'mâr-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle kemâl-i metânet ü resânet üzre ta'mîr ü tecdîd ve ibtidâ-yı menba'ında mevcûd olan suyu Mescid-i Aksâ'ya tamâmen ve kâmilen icrâya ve yollarını ilâ-mâşâ'allâhü te'âlâ fenâ-pezîr olmamak vechiyle ta'mîr ve binâya kendün bizzât ihtimâm ü dikkat ve sarf-ı tâb ü tâkat ve bundan mâ'adâ, vezîr-i müşârun-ileyh tarafından ta'mîr olunan mahaller dahi bî-ihtimâm olduğuna binâ'en serî'u'l-inhidâm olacağı haber virilmekle, anı dahi ma'rifet-i şer' ve mi'mâr-ı mûmâ-ileyh ma'rifetiyle keşif ve iktizâsını serî'an ve âcilen Der-i inâyet-makarrıma sıhhati üzre arz u i'lâma mübâderet ve müsâra'at eyleyesiz. Bu husûsda Der-âli-makāmımda hayrât ü meberrâtından olduğundan gayrı hâlâ müşârun-ileyhâ vâlidem Sultân *dâmet ismetühâ* dahi ihyâ olunmasına sıdk-ı hulûs-ı niyyet idüp ve Kudüs-i Şerîf sükkân ü kuttânın rûh-ı hayâtları hemân bu suların kemâ-kân cereyânına mevkūf olduğuna binâ'en vaz'-ı kadîmî üzre kemâl-i metânet ü resânet ile tecdîd ü terkîm ve ta'mîr ü termîmi makāsıd-ı şâhânemden olmağla, şöyle ki; bu bâbda rehâvet ü tekâsülden nâşî bundan sonra dahi gerek suyolların adem-i resânetine ve gerek suların kılletine dâ'ir bir keyfiyyet-i gayr-ı melhûz haber virilmek lâzim gelür ise bir dürlü cevâba kādir olamazsız. Ana göre basîret üzre hareket ve ber-vech-i muharrer metânet üzre binâ ve itmâmına mübâderet ve mukaddem ü mu'ahhar vâkı' olan ta'mîrâtın iktizâ ve keyfiyyâtı arz u i'lâma müsâra'at olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri S sene [1]147 **(23 Temmuz-1 Ağustos 1734)**

d.140, s.163, h.582

Valide Sultan vakfı olan Mescid-i Aksâ ve Sahratullah suyollarındaki bakımsızlık ve kötü tamirat nedeniyle Kudüs'e gelinceye dek suyun yolda zayi olduğu bildirildiğinden; su mikdarının kaynağında ölçülerek herhangi bir kaçağa meydan verilmeden Kudüs'e ulaştırılması hususunda gereken adımların atılması ve sonucun merkeze bildirilmesi.

حول أنه تم الإبلاغ أن انعدام الصيانة وعمليات الإصلاح السيئة لمجاري المياه الخاصة بالمسجد الأقصى وصخرة الله والتي هي من أوقاف الوالدة سلطان قد تسببت في إهدار المياه القادمة إلى القدس وضياعها في الطريق. وعليه فقد تقرر القيام بقياس مقدار المياه في المنبع واتخاذ التدابير اللازمة التي تمنع أي تسريب للمياه وإيصالها إلى القدس ثم إبلاغ المركز بالنتيجة.

It is known that water is lost in the waterways of Mescid-i Aksâ and Sahratullah, the charity of Valide Sultan, before it reaches Al Quds because of poor maintenance and repairs. Necessary steps to be taken by measuring the amount of water at its source and ensuring that it reaches Al Quds without any leakage and the headquarters informed of the result.

Kudüs-i Şerîf kādısına ve Sayda a'yânından Hamûd-zâde Ali *zîde mecdühû*ya ve Kudüs-i Şerîf mütesellimine ve a'yân-ı vilâyete hüküm ki:

Sen ki mûmâ-ileyh Hamûd-zâde Ali *zîde mecdühû*sun; tarafından ve Sayda vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa ile Kudüs-i Şerîf kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve ahâlî-i Kudüs-i Şerîf taraflarından bu def'a Dersa'âdetime tevârüd iden kâğıdlarda Seyyidetü'l-muhadderât iklîletü'l-muhassenât tâcü'l-mestûrât zâtü'l-ulâ ve's-su'adât vâlidem sultân *dâmet ismetühâ* ve *zâdet iffetühâ*nın taraf-ı lâmi'ü'ş-şereflerinden ta'mîr ü tetmîmine me'mûr u ta'yîn kılınduğın Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mescid-i Aksâ ve Sahratullâhi'l-Ulyâ'ya icrâ olunacak suyollarının bi-mennihî te'âlâ itmâm-ı ta'mîr ü termîmi ve suyun dahi mahallerine icrâ vü tesyîli egerçi mufassalen tahrîr ü inhâ olunmuş iken mukademâ ihbâr olunduğuna göre zikrolunan suyollarının ba'zı mahalleri kalb ta'mîr olunduğundan, menba'ında mevcûd olan suyun Kudüs-i Şerîf'e varınca vâfiri esnâ-yı râhda zâyi' u telef olduğu dahi inhâ olunmağla, bu husûs hâssaten vâlidem müşârun-ileyhânın ihyâsını irâde eyledikleri meberrât-ı celîlelerinden olduğundan gayrı, ol arâzî-i mukaddese sükkân ü kuttânının mâdde-i hayâtları hemân bu suların kemâ-kân cereyânına mevkūf idüği bi'l-bedâhe zâhir ü âşikâr olmağın, bunların ilâ-mâşâ'allâh fenâ-pezîr olmamak vechile tahkîm ü tarsîn ve menba'ında mevcûd bulunan suyun mahallerine tamâmen ve kâmilen icrâ ve vusûlü aksâ-yı murâd-ı hümâyûnum olduğu ecilden, sâlifü'z-zikr suyun menba' u mecma'ı gereği gibi muvâzene olunup el-ân menba'ında ne mikdâr su mevcûd ise tamâmen ol-mikdâr suyun ayağında dahi cereyânı matlûb-ı hümâyûn-ı mülûkânem ve bu husûs sıhhati ve hakîkati üzre arz u i'lâm olunmak fermânım olmağın, işbu emr-i

şerîfim ( ) ile vusûlünde siz ki mûmâ-ileyhimsiz; suyolcular ile cümleniz bi'l-ittifâk mârru'z-zikr suyun menba'ına varup, el-ân menba'ında ne mikdâr su mevcûddur? Gereği gibi muvâzene ve ba'dehû Kudüs-i Şerîf'e gelince ayağında dahi ol mikdâr su bulunmak şartıyla bir hoşca vezn ve hüccet-i şer'iyye etdikden sonra ma'lûm-ı hümâyûnum olmak içün keyfiyyeti vukū'u ve sıhhati üzre Der-i Devlet-medârıma arz u i'lâm idüp hilâfından ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıtı R sene [1]147 **(11-20 Ağustos 1734)**

d.140, s.230, h.812

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın ilave asker tedarik ederek gerekli tedbirleri alması, cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilen Trablusşam valisiyle haberleşip hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılamaları; Sayda valisinin, Kudüs, Gazze, Nablus ve Şam mütesellimlerinin, Nablus ve Gazze alaybeylerinin ve Şam aşiretleri şeyhinin de yeterli asker ve zahire tertip ederek cerde başbuğu ile birlikte hareket etmeleri, Şam üzerinden giden hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlamaları.

حول ضرورة قيام سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بإعداد قدر إضافي من العساكر واتخاذ ما يلزم من تدابير، والقيام بالاتصال بوالي طرابلس الشام المعين قائداً على العساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) حتى يستقبل معه الحجاج عند عيون هَدْية. كما أن على والي صيدا ومتسلمي القدس وغزة ونابلس والشام وأميري المواكب في نابلس وغزة وشيخ عشائر الشام أن يقوموا بترتيب وتجهيز القدر الكافي من العسكر والمؤونة والتحرك بالاشتراك مع قائد التجريدة، والعمل على استقبال الحجيج المسافرين بطريق الشام وتأمين ذهابهم وعودتهم سالمين آمنين.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to take necessary precautions by taking along extra soldiers and communicating with the Governor of Tripoli, who was assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area; the Governor of Sayda, mütesellims of Al Quds, Gazza, Nablus and Damascus, and the alaybeys of Nablus and Gazza and the sheikh of Damascus tribes to provide sufficient number of soldiers and provisions and act together with the commander of the cerde; meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is safely completed.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezirim Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat-i tâmm olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı vezîrim ( ) Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* bu sene-i mübârekede kâfile-i haccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim ( ) Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârları ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdâr müretteb askerlerinle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi iyâb ü zihâblarıyla kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle ve vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağla, bu sene-i mübârekede dahi senden melhûz-ı hâtır-ı hatîr safâ-makrûnum olduğu üzre, levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâta ri'âyet iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe me'mûr yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra müsta'înen billâhî te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü

azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp getürmeğe sarf-ı sa'y u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i teyakkuz ve basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret itmen ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olup tahsîl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili C sene [1]147 **(29 Ekim-7 Kasım 1734)**

d.140, s.232, h.815

Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayacak ve güvenliğini sağlayacak birliklerin başbuğu olarak atanan Trablusşam valisinin hacıları Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek, gerekli asker ve zahireyi tedarik ederek hacıların güvenli bir biçimde gidiş-dönüşlerinin sağlanması hususunda kendisine yardımcı olmaları.

حول أنه تقرر لوالي طرابلس الشام المعين قائداً على القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم أن يقوم باستقبالهم عند عيون هَدْية، وأن يقوم كل من متسلمي نابلس والقدس بالتحرك في إطار التعليمات التي يصدرها سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس فيادروا بإعداد وتجهيز القدر اللازم من العسكر والمؤونة ومعاونته في تأمين ذهاب وعودة الحجاج آمنين سالمين.

The Governor of Tripoli, who is assigned to command the units that will meet and ensure the pilgrims's safety on their way to Hejaz via Damascus, to meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and to assist him in ensuring the pilgrims safe return by providing the necessary number of soldiers and provisions.

Nablus sancağı mütesellimi ( ) *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla ziyâde

ihtimâm lâzim olup ve Tablusşam vâlîsi vezîrim ( ) Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib'den hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl etmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Nablus ve Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve müstevfî asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine hareket ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyeti ile savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i sa'y u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket etmekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket itmen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

[Fî evâ'ili B sene 1147] **(27 Kasım-6 Aralık 1734)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.141, s.38, h.128

Devletin prestiji bakımından oldukca önemli olan hac organizasyonunu mükemmelen ifa etmekle ve hacıların emniyet içerisinde gidiş dönüşlerini sağlamakla görevlendirilen Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın, gerekli hazırlıkları yaparak emrindeki birliklerle vazifesini kusursuz bir biçimde yerine getirmesi.

حول ضرورة أن سليمان باشا والي الشام وأمير الحج هو المكلف بالقيام على أكمل وجه بتنظيم موسم الحج الذي يمثل أهمية عظيمة في هيبة الدولة ومكانتها، ومن ثم فإن عليه أن يبادر بعمل الاستعدادات اللازمة ويقوم مع القوات الموجودة تحت إمرته بتنفيذ تلك المهمة دون أي تقصير.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, charged with fulfilling the Haj organization perfectly, which is quite important for the prestige of the state, to

make the necessary preparations and flawlessly carry out his duty with the units under him.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin zâtında olan gayret ü hamiyyet ve istikāmet ü sadâkat muktezâsınca birkaç seneden berü a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemden olan umûr-ı haccı lillâhi'l-hamd gereği gibi rü'yet ve huccâc-ı sa'âdet-minhâcı sâlimîn ü âminîn götürüp ve getürmekde zuhûr[a] gelen ihtimâm ü dikkatin meşhûd olup bundan böyle dahi senden vâcibe-i zimmetin olduğu üzre rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık hareket-i mar[zıyye] izhârı melhûz-ı hümâyûnum olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden bu def'a dahi eyâlet-i Şâm ve mülhakātıyla mîr-i hâclık üslûb-ı sâbık üzre sana ibkā vü mukarrer kılınmışdır. İnşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahi kendü kapun halkını gereği gibi tevfîr ü teksîre ve taraf-ı mîrîden mu'tâd u mu'ayyen olan askeri dahi tamâmen ve kâmilen tertîb ve tahrîre ihtimâm ve bi-avnillâhi'l-mu'în huccâc-ı Müslimînin muhâfazası esbâbına ve hükûmetgâhın olan eyâlet-i Şâm'ın ve zikrolunan sancakların ahâlî vü re'âyânın emniyyet ü itmînânlarına vesîle olan umûra istihkâm virildikden sonra huccâc-ı Beytullâhi'l-Harâm ve züvvâr-ı Medîne-i hayrü'l-enâm *aleyhi ve alâ-âlihî ve ashâbihî efdalü's-salâti ve's-selâmı* inşâ'allâhü'l-Mu'în âminîn ü sâlimîn götürüp getürmeğe bezl-i vüs' u kudret ve sarf-ı gayret ü miknet eylemen fermânım olmağın, işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde hacc-ı şerîfin temşiyet-i umûru ve huccâc-ı Müslimînin âminîn ü sâlimîn tesyîl ü tesyîri ile Devlet-i aliyyemin a'zam-ı mehâmm-ı lâzimü'l-ihtimâmından olduğu, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; ma'lûmun oldukda bundan böyle dahi senden melhûz-ı hümâyûnum olan sadâkat ü istikāmeti i'mâl iderek kapun halkını beleğan-mâ-belağ tevfîr ü iksâr ve taraf-ı mîrîden mu'tâd u mu'ayyen olan levendât ü askeri dahi fermânım olduğu üzre tamâmen ve güzîde vü müntehab ebtâl-i ricâlden tahrîr ve tekmîl idüp gerek kendü ma'iyyetinle gidecek askere gereği gibi hüsn-i nizâm ve gerek iktizâ iden tedârikât ü levâzimâta takviyet ü istihkâm virildikden sonra avn ü inâyet-i Rabbü'l-ızzet ile huccâc-ı kerâmet-ibtihâcın iyâb ü zihâbda emvâl ü nüfûslarına bir dürlü zarar u gezend irişmeyecek ve vechen mine'l-vücûh mütevahhiş ü mütezeccir olmayacak vechile âminîn ü sâlimîn kemâl-i refâh ve refâhiyyet ile götürüp ve getürüp vâcibe-i uhde-i hamiyyet ve istikāmetin olduğu üzre gerek huccâc-ı Müslimînin emn ü râhatlarında ve gerek taht-ı hükûmetinde bulunan ahâlî vü re'âyânın himâyetlerinde ve büldân ü kurânın ve turuk u mesâlikin nizâm ve temşiyetinde bu def'a dahi ulüvv-i şân-ı Devlet-i aliyyeme lâyık ve rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık mesâ'î-i meşkûre ve me'ser-i mebrûre izhârına nisâr-ı nakdîne-i kudret ve bezl-i mâ-

hasal-ı tâb ü tâkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri R sene [1]148 **(10-19 Eylül 1735)**

d.142, s.16, h.71

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, kafilelerin Hediye Eşmeleri mevkiinde vaktinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve ziyaret sonrasında emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması için diğer görevlilerle irtibat halinde olması ve söz konusu işlerin kusursuz bir biçimde ifasına nezaret etmesi.

حول أنه على سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يتواصل مع المسئولين الآخرين ليعملوا معاً على تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام، ويقوموا باستقبال قوافلهم في الوقت المعلوم عند عيون هَدْية، ويضمنوا عودتهم إلى بلدانهم بعد الزيارة سالمين آمين، وأن يشرف الوالي على تنفيذ كل تلك الأمور المذكورة دون تقصير.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, has to supervise the said organization flawlessly, be in contact with other functionaries to ensure the pilgrims' safety traveling to Hejaz via Damascus, make certain that the caravans are met at Hediyye Eşmeler area on time, their needs catered to and ensure their safe return to their country after their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat-i tâmm olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı vezîrim Osman Paşa bu sene-i mübârekede kâfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyyeye başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Selim Paşa dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek ve Nablus ve Gazze

sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdâr müretteb askerleriyle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi iyâb ü zihâblarında kendülerine vefâ idecek huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'del-yoklama bu tarafa avdet itmek üzre me'mûr olmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikâmet ile ma'rûf ve hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağla, bu sene-i mübârekede dahi senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâta ri'âyet iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virildikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan hüccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü mühâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup, tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her emirde kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanlar ile dahi Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Âsitâne-i sa'âdetime irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı

pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]148 **(17-26 Kasım 1735)**

d.142, s.31, h.119

Rum ve Ermeni cemaatleri arasında, Mar Yakub Kilisesi'ndeki merasimlerin icrası hususunda bazı anlaşmazlıklar yaşandığı ve Ermenilerin teamülleri hiçe sayarak Habeş, Kıbti ve Süryanilerin haklarına tecavüz ettikleri bildirildiğinden; mevcut imtiyaz kayıtların incelenmesi ve suretlerinin merkeze gönderilmesi.

حول أنه تم الإبلاغ بوقوع بعض الخلافات بين طائفتي الروم والأرمن في موضوع إقامة الطقوس داخل كنيسة مار يعقوب، وأن الأرمن لا يراعون الأعراف الجارية ويعتدون على حقوق الحبش والأقباط والسريان. وعليه تقرر القيام بمعاينة سجلات الامتياز الموجودة وإرسال الصور الخاصة بها إلى المركز [استانبول].

It is stated that some disputes have arisen between the Greek and Armenian communities regarding the ceremonies performed at Mar Yakub Church and the Armenians have violated the rights of the Ethiopians, Copts and the Suryanis (Orthodox Syrians) by disregarding the customs; the current privilege records to be inspected and their copies forwarded to the headquarters.

Sonradan işbu emr-i şerîf tashîh olunup bu vech üzre tebdîl olunmuştur.

Sonradan âhâr mübâşir ta'yîn olunup başka emr-i şerîf yazılmıştır.

Zîrde de üç kâğıd aşağı kaydolunmuşdur.

Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr Süleyman Paşa'ya ve Şâm ve Kudüs kādılarına [hüküm ki]:

Rûm ve Ermeni tâ'ifesi kadîmden bulundukları âyîn-i bâtılaları üzre hareket idegelmişler iken geçen senelerde Ermeni tâ'ifesi kadîmlerine mugâyir ba'zı keyfiyyete tasaddî idüp Habeş ve Kıbtî ve Süryânî milletleri husûsu ve Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mar Ya'kūb Kenîsesi zikri ve nâr ihrâcı günü mahall-i merkūma Rûm patriki ile Ermeni patriki ma'an duhûl eylemek hâlini hâvî yüz kırk yedi senesi Cümâde'l-âhiresinin altıncı günü târîhiyle müverrah Piskopos Kalemi tarafından mufassalen aldıkları emrin üzerine hatt-ı şerîf keşîde kılınup bu husûs milleteyn-i mesfûreteyn beynlerinde sebeb-i nizâ' olacak mevâddan idüği melhûz-ı hümâyûnum olduğundan başka, *"ütrukûhum ve mâ-yedînûn"* nassı ile amel muktezî olmak hasebiyle, ber-vech-i muharrer târîh-i merkūmda Ermeniyân tarafına virilen emrin kalem-i mezbûrdan Dîvân-ı hümâyûnum tarafından kayıdları terkîn olunup ve der-kîse olunmak içün emr-i merkūmun aynı bu tarafda olan Ermeni patrikinden taleb olundukda; "Kudüs-i Şerîf'e

gönderdim ve hâlâ andadır" diyü cevâb virüp, buna dâ'ir nizâ' min-ba'd mesmû' olmamak içün zikrolunan emrin aynı ve Kudüs-i Şerîf mahkemesi sicillâtında kayd u tahrîr olunan kâğıdlar dahi sicilden nez' u fekk ve anların dahi aynı memhûren Rikâb-ı diyânet-nisâbıma irsâl olunmak fermân-ı hümâyûnum olmağın, imdi; işbu emr-i şerîfim sadr-ı a'zam başçukadâr-ı esbak olup bu husûsa mübâşir ta'yîn olunan Halil *zîde kadruhû* ile vusûlünde sâlifü'z-zikr emr ve emr-i merkūmun sicilde kaydolunan kâğıdları ba'de'n-nez' ve'l-ihrâc bu tarafda der-kîse olmak içün memhûren Der-aliyyeme irsâl olunmak matlûb-ı hümâyûnum idüği sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; ma'lûmun oldukda, işbu hükm-i hümâyûnum ile Kudüs-i Şerîf tarafından bir müteyakkız âdemini ta'yîn ve keyfiyyeti mütesellimine ve Kudüs kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhe sen dahi tefhîm ve ibtidâ'en sâlifü'z-zikr emri anda olan Ermeni patrikinden ahz ve sicilden dahi emr-i mezkûrun kaydı yazılan varakları nez' u ihrâc ve cümlesini tarafına getirdüp bir kîseye vaz' ve memhûren mübâşir-i mûmâ-ileyh ile Der-aliyyeme irsâl eyleyesin. Ve sen ki Kudüs-i Şerîf kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; sen dahi bu husûsa mukayyed olup gerek emrin ahzında ve gerek sicilde olan kaydının bir harfi dahi girü kalmamak üzre kâğıdların nez' u ihrâcında ve ahzolunan emr-i merkūm ile ihrâc olunan kâğıdları vezîr-i müşârun-ileyhin tarafına irsâl eylemek husûsunda müteyakkızâne ihtimâm ü dikkat ve hilâf-ı emr-i âlî hareketden küllî mücânebet eyleyesin. Bu mâddenin fîmâ-ba'd mensî vü metrûk olması murâd-ı hümâyûnum olup emr-i merkūmun Şâm-ı Şerîf sicillâtına dahi kaydolunması muhtemel olmakdan nâşî, sen ki Şâm kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; sen dahi anda olan sicillâtı tetebbu' eyleyüp ana dâ'ir kayd bulunur ise kayd-ı mezbûrun ber-vech-i muharrer aynını nez' u ihrâc ve vezîr-i müşârun-ileyhe teslîm ve keyfiyyeti arz u i'lâma mübâderet ve hilâfından her biriniz hazer ü mücânebet itmeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

[Fî] evâhiri B sene [1]148 **(7-16 Aralık 1735)**

d.142, s.95, h.508

Kudüs'te sakin Rum ve Ermeniler arasında bazı anlaşmazlıklar sebebiyle husumet peyda olduğundan, sorunların çözümlenmesi için taraflara nasihat edilmesi, bunun işe yaramaması durumunda tahrikçilerin hapis cezasına çarptırılması, mevcut anlaşmazlıklara dair taraflara ısrar etseler dahi herhangi bir belge verilmemesi.

حول أنه قد نشبت الخصومة بين الروم والأرمن{من القاطنين في القدس بسبب بعض الخلافات، وعليه تقرر إسداء النصح للطرفين بغية حل النزاع بينهم، فإذا لم يُجد ذلك نفعاً يجري الحكم بالحبس على المحرضين، وعدم تقديم أي وثيقة لأي من الطرفين حول النزاعات الموجودة بينهما حتى ولو أصروا على ذلك

It is stated that hostility has arisen between the Greek and Armenian residents of Al Quds on some disputes, both parties to be advised to solve the problem; if this is fruitless, the instigators to be punished by prison sentence; even if they insist, no documents to be given to the parties concerned.

Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîre ve Kudüs-i Şerîf kādısına ve mütesellimine hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de sâkin Rûm ve Ermeni tâ'ifesi beynlerinde münâza'a vü mu'âraza vukū'undan nâşî tarafeynin birbirlerine adâvet üzre oldukları resîde-i sâmi'a-yı mülûkânem olmağla, fîmâ-ba'd tarafeyn birbirleriyle şikāk ve hilâfına tasaddî etmesine rızâ-yı hümâyûnum olmamağın, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde si[z] ki vezîr-i müşârun-ileyh ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız; sâlifü'l-beyân Rûm ve Ermeniyân tâ'ifesi fîmâ-ba'd kendü hâllerinde ırzları üzre olup birbirleriyle mazârlarından keff-i yed etmek üzre tarafeyne dahi muhkem tenbîh ve mütenebbih olmayanların habs ve kal'abend ve tertîb-i cezâlarını muhakkak idüğin dahi her birine beyân u tefhîm ve miyânelerinde vukū' bulan münâza'a vü mu'ârazaya müte'allik kuzât u hukkâm taraflarından min-ba'd âhar tarafeynin yedlerine kat'â bir kâğıd virilmemesi emrine ihtimâm ü dikkat ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen dahi birisinin yedine kâğıd virmeyüp hilâf-ı emr-i âlî vaz' u hareketden ittikā vü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri M sene 1149 **(31 Mayıs-9 Haziran 1736)**

d.143, s.17-18, h.17

Cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin olunan Trablusşam valisi Osman Paşa'nın gerekli tedbirleri alarak hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması, ayrıca Sayda valisinin, Kudüs, Gazze, Nablus ve Şam mütesellimlerinin, Nablus ve Gazze alaybeylerinin ve Şam aşiretleri şeyhinin de yeterli asker ve zahire tertip ederek cerde başbuğu ile birlikte hareket etmeleri, bu görevlilerin; Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlamaları.

حول ضرورة أن يقوم عثمان باشا والي طرابلس الشام والمعين قائداً على التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجيج) باتخاذ التدابير اللازمة حتى يستقبل الحجاج عند عيون هَدْية، كما أن على والي صيدا والمتسلمين في القدس وغزة ونابلس والشام وعلى أميري المواكب في نابلس وغزة وعلى شيخ عشائر الشام أن يجتهدوا في تجهيز العساكر والمؤونة اللازمة للتحرك مع قائد التجريدة، وأن يتصرف هؤلاء المسئولون في إطار التعليمات التي يصدرها لهم سليمان

باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس، فيقوم الجميع باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام ويساعدوهم في الذهاب والعودة آمنين سالمين.

Governor of Tripoli, Osman Paşa, who was assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to meet the plgrims at Hediyye Eşmeleri area by taking the necessary precautions; and the Governor of Sayda and mütesellims of Al Quds, Gazza, Nablus and Damascus and the alaybeys of Nablus and Gazza and the sheikh of Damascus tribes to act with the commander of the cerde by providing sufficient number of soldiers and provisions; these functionaries to act in accordance with the instructions of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and assist him in meeting the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is safely completed.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl etmek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı Vezîr Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* sene-i mübârekede dahi kāfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Selim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği vech ile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr etmek üzre ve Nablus [ve Gazze] sancakları alaybeğiler[i] umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları **[18]** mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askeriyle gitmek üzre me'mûr kılınup, cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve

kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet etmek üzre me'mûr olmağla, imdi; işbu emr-i şerifim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile makrûn hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına redîfe kılınmağla, bu sene-i mübârekede senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i umûr-ı haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâtı mürâ'ât iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin asâkiri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları dahi Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp ve getürmekden bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-aksâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'ili B sene [1]149 **(5-14 Kasım 1736)**

d.144, s.59, h.187

Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayıp güvenliklerini temin edecek birliklerin başbuğu tayin edilen Trablusşam valisi Osman Paşa'nın; hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek gerekli asker ve yeterli

zahireyle hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerinin sağlanmasına yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم عثمان باشا قائد القوة المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام بالتحرك لاستقبال الحجاج عند عيون هَدية، ويقوم معه متسلماً نابلس والقدس بالتحرك على ضوء التعليمات التي يصدرها إليهما سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس، ويتعاون الجميع من خلال إعداد وتجهيز العساكر اللازمين والمؤونة الكافية على تأمين ذهاب وعودة الحجاج سالمين آمنين.

Osman Paşa, who was assigned to command the units that will meet and ensure the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, to meet them at Hediyye Eşmeler area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and assist by providing sufficient number of soldiers and enough provisions and ensure that their round trip is safely completed.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfikillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'de huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla ziyâde ihtimâm ü lüzûmu olup ve Trablusşam vâlîsi düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* bu sene-i mübârekede dahi cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib'den hareket ve huccâc-ı Müslimîni Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl etmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Nablus ve Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve müstevfî asker tedârik ve vakt ü zamânıyla sen dahi zahîresiyle huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine hareket ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olup vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı me'mûra azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket itmekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-leyh ile istikbâl-i

huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîd ile mu'âteb olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

[Fî] evâ'ili B sene 1149 **(5-14 Kasım 1736)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.144, s.88-89, h.256

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerini temin etmesi, diğer görevlilerin sevk ve idaresi hususunda gereken tedbirleri alması, Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri vaktinde karşılayarak tüm ihtiyaçlarını gidermesi, ziyaret sonrasında yine emniyet içinde memleketlerine dönmelerini sağlaması

حول ضرورة أن يقوم سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام، ويقوم المسئولون الآخرون باتخاذ التدابير اللازمة في موضوع النقل والإدارة، واستقبال القوافل في الوقت المعلوم عند عيون هدية وتلبية احتياجاتهم كافة، كما أن عليهم أيضاً عقب انتهاء الزيارة أن يكفلوا للحجاج العودة إلى ديارهم آمنين سالمين.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, will ensure the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, take the necessary precautions regarding the dispatch and administration of the other functionaries, meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area on time and cater to all their needs and ensure that they return to their country safely after completing their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl itmek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı Vezîr Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* [bu] sene-i mübârekede dahi kāfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye

me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Selim Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr itmek üzre ve Nablus [ve Gazze] sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askeriyle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'del-yoklama bu tarafa avdet itmek üzre me'mûr olmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına redîfe kılınmağla, bu sene-i mübârekede dahi senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâtı mürâ'at iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü mühâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref [ve] a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları

dahi **[89]** Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen [bâbında] fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]149 **(5-14 Kasım 1736)**

d.142, s.188, h.950

Kudüs Kalesi topçularına ağa vekili olarak tayin edilen Mustafa'nın; kale toplarını ve mühimmatını selefinden teslim alması, topçu neferlerinin daima görevleri başında bulunmalarını sağlaması ve talimatlarına uymayanların isimlerini merkeze bildirmesi.

حول أنه على المدعو مصطفى الذي تم تعيينه وكيلاً للآغا على عساكر المدفعية في قلعة القدس أن يقوم بتسلم مدافع القلعة والمهمات الموجودة من سلفه، وأن يعمل على أن يظل عساكر المدفعية ملتزمين دائماً بأداء مهامهم، ويبادر بإبلاغ المركز بأسماء ممن لا يتبعون تعليماته.

Mustafa, who was appointed as the ağa's deputy over the artillery corps at the Al Quds Castle, will take delivery of the castle's artillery and munitions from his predecessor, make certain that artillery soldiers are on duty at all times; names of those that do not obey the instructions to be forwarded to the headquarters.

Hâlâ Kudüs-i Şerîf Kal'ası muhâfazasında olan Dergâh-ı âlî topçuları üzerlerine ağa vekîli olan yetmişinci cemâ'atin ço[r]bacısı Mustafa *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Bundan akdem kal'a-i mezbûrede Dergâh-ı âlî topçuları üzerlerine zâbıt olan ikinci cemâ'atden el-Hâc İbrâhim Çavuş ref' ve yerine neferât üzerlerine sen zâbıt ta'yîn olunman fermân olmağın, imdi; vusûlünde kal'a-i mezbûrda olan topları ve mühimmât-ı Tophâne-i sâ'ireyi selefin merkūm el-Hâc İbrâhim Çavuş yedinden tamâmen ahz ü kabz ve kemâ-fi'l-evvel yerlü yerine vaz' ve hıfz u hırâset ve neferâtını mevcûd ve gereği gibi zabt u rabt idüp me'mûr olduğun hidemât-ı hümâyûnda bezl-i makdûr ve sa'y-ı mevfûr eyleyesin ve siz ki kal'a-i mezbûrda olan odabaşı ve ihtiyârlar ve neferâtsız; mûmâ-ileyh Mustafa Çorbacı *zîde kadruhû*yu üzerlerinize zâbıt bilüp sözünden hâric ve re'yinden taşra vaz' u hareket eylemeyesiz ve sen ki zâbıt-ı mûmâ-ileyhsin; kal'a-i merkūmede olan odabaşı ve ihtiyârlar ve neferâtdan re'yinden hâric hareket ider olur ise ol-makūleleri ism ü resimleriyle bu tarafa i'lâm idüp inşâ'allâhü te'âlâ müstahıkk olduğunuz bin yüz elli senesi mevâciblerinizin vakt ü zamânı geldikde,

"Sâlyâneci ta'yîn ve irsâl eyleyesiz" diyü bi'l-fi'l Dergâh-ı âlî topçubaşısı olan İsmâil *zîde mecdühû* tarafından mühürlü mektûb virilmekle, "Vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur" diyü yazılmışdır.

Fî evâsıtı Za sene [1]149 **(13-22 Mart 1737)**

d.143, s.210-211, h.357

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerini temin etmesi, diğer görevlilerin sevk ve idaresi hususlarında gereken tedbirleri alması, Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri vaktinde karşılayarak hacıların tüm ihtiyaçlarını gidermesi ve ziyaret sonrasında emniyet içinde memleketlerine dönmelerini sağlaması.

حول ضرورة أن يقوم سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد ايضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام، ويقوم المسئولون الآخرون باتخاذ التدابير اللازمة في أمور النقل والإدارة، واستقبال القوافل في الوقت المعلوم عند عيون هَدْية وتلبية احتياجات الحجاج كافة، كما أن عليهم أيضاً عقب انتهاء الزيارة أن يكفلوا لهم العودة إلى ديارهم في أمن وسلام.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to ensure the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, take the necessary precautions regarding the dispatch and administration of the other functionaries, meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area on time and cater to all their needs, and make sure that they return to their country safely after their visit.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat ol[un]mak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı vezîrim Hüseyin Paşa bu sene-i mübârekede kâfile-i huccâcı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i asâkire başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Ahmed Paşa dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz

ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek üzre ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek **[211]** ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ve müstevfî zahîre ile vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapıcıbaşı-yı mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet eylemek üzre me'mûr olmağla, iş bu emr-i şerîf ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf ve hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağın, bu sene-i mübârekede dahi senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâtı mürâ'at iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidi'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü mühâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz olunmağla, ana göre her emirde kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları dahi Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde emn ü refâhiyyet-birle

götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'ili B sene [1]150 **(25 Ekim-3 Kasım 1737)**

d.144, s.229-230, h.726

Hacıların güvenliği devletin en mühim işlerinden olduğundan, Trablusşam valisi Hüseyin Paşa'nın Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlamakla görevli hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği; Kudüs, Gazze ve Nablus sancaklarıyla birlikte Şam valiliği ve hac emirliği de uhdesinde bulunan Süleyman Paşa'nın gerekli hazırlıkları yaparak, maiyeti ve emrine verilen cerde askeriyle birlikte hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن تأمين سلامة الحجاج أمر توليه الدولة أعظم اهتمامها، ولأجل هذا تم تعيين حسين باشا والي طرابلس الشام قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) حتى يقوم باستقبال قوافلهم عند عيون هَدْية، وأن على سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يقوم بإنجاز الاستعدادات اللازمة والعمل مع حاشيته وعساكر التجريدة الموضوعة تحت إمرته على إقرار الأمن والأمان على طريق الحجاج في ذهابهم وعودتهم.

As the pilgrims' security is one of the most important duties of the state, Hüseyin Paşa, the Govenor of Tripoli, is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to meet the caravans at Hediyye Eşmeler area; Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to make the necessary preparations and ensure the security and order on the pilgrims' round trip route with his men and the cerde soldiers assigned to him.

Bu vechile tebdîl olunmuşdur. Fî 6 N sene [1]150 ***(28 Aralık 1737)***

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat ol[un]mak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü Trablusşam eyâleti mutasarrıfları taraflarından ber-vech-i mu'tâd askeri ve kapusı halkı bin beş yüz nefer olmak üzre tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl

eylemek şartıyla hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Hüseyin Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* bu sene-i mübârekede kāfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askere başbuğ nasb u ta'yîn ve düstûr-ı mükerrem hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Ahmed Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek üzre ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin **[230]** olduğu mikdârı müretteb askerleriyle gitmek üzre me'mûr kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek ve huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan Trablusşam vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet eylemek üzre me'mûr olmağla, imdi; işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; sen vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf hamiyyet-şi'ârlarından olduğuna binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağla, bu sene-i müârekede dahi senden melhûz-ı hâtır-ı âtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireyi ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde levâzim-i hazm ü ihtiyâtı mürâ'ât iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde geçen seneden ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ve züvvâr-ı Ravza-i Mutahhara-i Seyyidü'l-mürselîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve merâsim-i ihtiyâtı pîş-i nihâd iderek huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp ve getürmeğe sarf-ı

vüs‘ u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a‘zam-ı mehâmmından olup, tarafına olan hüsn-i i‘timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz u taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları dahi Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta‘dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Rikâb-ı hümâyûnuma irsâle müsâra‘at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâlifeden ziyâde emn ü refâhiyyet-birle götürüp ve getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa‘yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene 1150 **(25 Ekim-3 Kasım 1737)**

d.145, s.240, h.1038

Cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari bilikleri) başbuğu tayin olunan Halep valisi Osman Paşa'nın gerekli tedbirleri alarak hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; ayrıca Sayda valisi Yakup Paşa'nın, Kudüs, Gazze, Nablus ve Şam mütesellimlerinin, Nablus ve Gazze alaybeylerinin ve Şam aşiretleri şeyhinin de yeterli asker ve zahire tedarik ederek cerde başbuğu ile birlikte hareket etmeleri; bu görevlilerin, Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Hüseyin Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlamaları.

حول ضرورة أن يقوم عثمان باشا والي حلب المعين قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) باتخاذ ما يلزم من تدابير واستقبال الحجاج عند عيون هدية، كما أن على يعقوب باشا والي صيدا وعلى متسلمي القدس وغزة ونابلس والشام وعلى أميري المواكب في نابلس وغزة وعلى شيخ عشائر الشام أن يقوموا بإعداد القدر الكافي من العسكر والمؤونة والتحرك المشترك مع قائد التجريدة؛ وكذلك على هؤلاء المسئولين أن يتحركوا في إطار التعليمات التي يصدرها حسين باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة نابلس، فيقوموا باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام ويكفلوا لهم الذهاب والعودة آمنين سالمين.

Osman Paşa, Governor of Aleppo, assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to take the necessary precautions and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeler area, also Yakup Paşa, Governor of Sayda, mütesellims of Al Quds, Gazza, Nablus and Damascus, the alaybeys of Nablus and Gazza and the sheikh of Damascus tribes to act with the commander of the cerde by providing sufficient number of soldiers and enough provisions; all these functionaries to act in

accordance with the instructions of Hüseyin Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is safely completed

Tashîh olındığı [vechile] tebdîl olunmuşdur. Fî evâ'ili N sene [1]151 **(13-22 Aralık 1738)**

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Hüseyin Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ikdâm ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, hâlâ Haleb vâlîsi olan vezîrim Osman Paşa'nın nefer tertîb ü techîz ve sene-i sâbıkada olduğu gibi Hediyye Eşmeleri nâm menzilde ve ihtiyâten daha ilerüde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemek şartıyla bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr tavâ'if-i askeriyye üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Ya'kūb Paşa dahi beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği üzre beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd olan üç yüz nefer âdemi tertîb ü tesyîr eylemek üzre me'mûr ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbân ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle gitmek üzre ta'yîn kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek mertebeden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün her birlerine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet eylemek üzre me'mûr olmağla, imdi; işbu emr-i şerifim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin gayret ü istikāmetine binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru senin uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağla, bu sene-i mübârekede senden melhûz-ı hâtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre levâzim-i tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireni ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde merâsim-i hazm ü ihtiyâta ri'âyet iderek zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde sinîn-i sâbıkadan ziyâde teşmîr-i sâka gayret idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve

ceng-âver askerden fazla ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak üzre mükemmel ü müstevfî askeri tertîb ve ma'iyyetinde götüreceğin askeri i'dâd ü techîz ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh vardıkda anınla dahi haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve huccâc-ı Müslimînin zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve bi-mennihî te'âlâ selâmet ile götürüp getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup, tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları dahi Hediyye Eşmeleri'nde yoklamağa hâssaten me'mûriyyetine binâ'en mahall-i merkūmda anları yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Âsitâne-i sa'âdetime irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde bi-lütfihî te'âlâ emn ü refâhiyyet-birle götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i kudret ile sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâz eylemeğe mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri B sene [1]151 **(3-12 Kasım 1738)**

d.145, s.243, h.1044

Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıları karşılayıp güvenliklerini sağlayacak birliklerin başbuğu tayin edilen Halep valisi Osman Paşa'nın hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Hüseyin Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri ve hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerini temin hususunda yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم عثمان باشا والي حلب – المعين قائداً على بالعساكر المكلفة باستقبال الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتأمين سلامتهم – باستقبال الحجاج عند عيون هدية، وعلى متسلمي نابلس والقدس أن يتحركوا في إطار التعليمات التي يصدرها حسين باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس ويتعاون الجميع لتأمين سلامة الحجاج في ذهابهم وعودتهم.

Osman Paşa, Governor of Aleppo, assigned to command the units that will ensure the safety of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, to meet the pilgrims at Hediyye Eşmeler area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with

the instructions of Hüseyin Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and assist him on the pilgrims return trip to their country safely after completing their visit.

Bu vechile tebdîl olunmuşdur. Fî evâ'ili N sene 1151 **(13-22 Aralık 1738)**

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî hâlâ Haleb vâlîsi vezîrim Osman Paşa bu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib'den hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendü varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Nablus ve Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem vezîrim Hüseyin Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü siparişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla sen dahi müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri içün hareket ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyeti ile savb-ı me'mûra azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket itmekde tehâvün ü fütûr ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde rehâvet ve kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer ü muhakkak bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri B sene [1]151 **(3-12 Kasım 1738)**

Bu dahi

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.147, s.22-23, h.67

Hacıların karşılanması ve güvenliklerinin temini için Trablusşam valiliğine yeni atanan Mustafa Paşa'nın görev yerine vaktinde ulaşamama ihtimalinden dolayı, bir önceki yılda olduğu gibi Halep valisi Ahmed Paşa'nın Hediye Eşmeleri

mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlamakla görevli hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği; Kudüs, Gazze ve Nablus sancaklarıyla birlikte Şam valiliği ve hac emirliği de uhdesinde bulunan Osman Paşa'nın gerekli hazırlıkları yaparak, maiyeti ve emrine verilen cerde askeriyle birlikte hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أنه بالنظر إلى أن مصطفى باشا الذي تم تعيينه حديثاً والياً لطرابلس الشام من أجل استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم قد يتأخر في الوصول إلى مكان وظيفته في الموعد المحدد فقد تم تعيين أحمد باشا والي حلب قائداً لعساكر التجريدة (قوة الفرسان الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) حتى يقوم – كما حدث في العام الماضي – باستقبال قوافل الحجاج عند عيون هدية؛ وأن يقوم عثمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالاستعدادات اللازمة ويعمل هو ورجال حاشيته وعساكر التجريدة الموضوعين تحت إمرته بتوفير الأمن والأمان على طريق ذهاب وعودة الحجاج.

In case Mustafa Paşa, newly appointed governor of Tripoli, entrusted with meeting and ensuring the safety of the pilgrims cannot arrive at his post in time, Ahmed Paşa, Governor of Aleppo, is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) as in the previous year and will meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area; Osman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to make the necessary arrangements and ensure the security and order on the pilgrims' round trip route with his men and the cerde soldiers assigned to him.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Osman Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve akdem-i umûr-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i mübârekede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde dikkat olunmak matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olup ve öteden berü ekser ahyânda Trablusşam eyâleti mutasarrıfları egerçi cerde başbuğu nasb olunagelmişdir. Lâkin hâlâ eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı olan sâbıkā Mısır vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa cânib-i Mısır'dan mansıbına vâsıl oluncaya dek cerde hareketinin vakti [v]usûl itmek ve belki vaktiyle dahi irişememek ihtimâlden ba'îd olmamakdan nâşî sene-i sâbıkada olduğu gibi bu sene dahi cerde başbuğluğu hâlâ Haleb beğlerbeğisi olan Ahmed *dâme ikbâlühû*nun uhdesine havâle olunmağla, kapusı halkı ve askerini tertîb ü techîz ve sene-i sâbıka üzre Hediyye Eşmeleri nâm menzilde ve ihtiyâten daha ilerüde huccâc-ı tarîk-i Şâmî'yi istikbâl eylemesi ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Ya'kūb Paşa dahi beher sene Sayda eyâletleri mutasarrıfları tarafından techîz olunageldüği üzre beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla irsâl ü tesyîr ve Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları beği dahi şurût-ı mâlikâne üzre mu'tâd

olan üç yüz âdemi tertîb eylemek üzre me'mûr ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri dahi sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi dahi kabâ'il-i urbân ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf ve Gazze sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle gitmek üzre ta'yîn kılınup cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecek mertebeden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleri ile vakt ü zamânıyla başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin ma'iyyetine ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün birbirlerine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i şerîfem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâ kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh Müzeyrib'den ba'de'l-yoklama bu tarafa avdet eylemek üzre me'mûr olmağla, imdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin gayret ü istikāmetine binâ'en tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhde-i ihtimâmına vedî'a kılınmağın, inşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede senden melhûz-ı hâtır-ı safâ-makrûnum olduğu üzre tarîk-i haccı ve mühimmât-ı sâ'ireni ba'de't-tekmîl bi-avnihî te'âlâ gidişde ve gelişde merâsim-i hazm ü ihtiyâta ri'âyet iderek zihâben ve iyaben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde teşmîr-i sâka gayret idüp **[23]** mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden ber-vech-i mu'tâd techîz olunagelen bin beş yüz nefer tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden fazla ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlimden olmak üzre mükemmel ü müstevfî asker tertîb ve cümlesini i'dâda techîz ve cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile dahi haberleşüp cerde askerini hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla hareket ve kemâl-i emn ü selâmetleri husûsuna ihtimâm ü dikkat ve bi-lütfihî te'âlâ selâmet ile götürüp getürmeğe sarf-ı vüs' u kudret eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı cesîm senin kerden-i emânetine ta'lîk olunmağın, ana göre her umûrda kemâl-i basîret üzre hareket ve cerdeye me'mûr olanları dahi hâssaten me'mûriyyetine binâ'en Hediyye Eşmeleri'nde yoklayup ta'dâd ü defter ve defterlerin vaktiyle Âsitâne-i sa'âdetime irsâle müsâra'at ve bu vech üzre huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde emn ü refahiyyet-birle götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i miknet-birle sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâz eylemene mübâderet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı Ş sene [1]152 **(13-22 Kasım 1739)**

d.147, s.24, h.71

Şam üzerinden giden hacıların güvenliği hususu devletin en mühim işlerinden olduğundan, cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen Halep valisi Ahmed Paşa'nın hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiine varmadan karşılaması, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin de hazırlıklarını yapıp kendisiyle birlikte hareket etmeleri ve ziyaret sonrasında hacıları yine emniyet içerisinde Şam'a ulaştırma görevini mükemmel bir biçimde yerine getirmeleri.

حول أن أمن وسلامة الحجاج المسافرين بطريق الشام هو أمر توليه الدولة أهمية كبرى، وعليه فقد تقرر أن يقوم أحمد باشا والي حلب المعين قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم، باستقبال الحجاج قبل وصولهم إلى عيون هدية، وأن يقوم أيضاً متسلما نابلس والقدس بالاستعدادات اللازمة والتحرك المشترك معه، ويعمل الجميع بعد انتهاء الزيارة على الوفاء بمهامهم على الوجه الأكمل في إيصال الحجاج إلى الشام آمنين سالمين.

The safety of the pilgrims traveling via Damascus is one of the most important duties of the state; Ahmed Paşa, Governor of Aleppo, who is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) is to meet the pilgrims before they reach Hediyye Eşmeler area; mütesellims of Nablus and Al Quds complete their preparations and act with Ahmed Paşa and fulfill their duty of ensuring the pilgrims' safe arrival in Damascus after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî hâlâ Haleb beğlerbeğisi Ahmed *dâme ikbâlühû* bu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib'den hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden evvel kendü varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Nablus ve Gazze ve Kudüs-i Şerîf sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Osman Paşa'nın sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla sen dahi kendünize kifâyetden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olunacak kadar müstevfî zahîre istishâbına istikbâl-i huccâc içün hareket ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup ma'iyyeti ile savb-ı me'mûra azîmet ve huccâc-ı Müslimîni Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü dahi Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp

edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü fütûr ve cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde rehâvet ve kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer ü muhakkak bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

[Fî evâsıtı Ş] sene 1152 **(13-22 Kasım 1739)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.147, s.44-45, h.226

İstanbul Ermeni patriki Avanes, Kudüs patriki Kirkor, maiyetindeki rahibler ve Ermeni cemaatinin talebi doğrultusunda; fetihten itibaren Sultan Selim ve Sultan Süleyman devirlerinde Hz. Ömer ve Melik Selahaddin devirlerindeki uygulamalar doğrultusunda Ermenilere verilen ve farklı tarihlerde iptal edilerek yenilenen hak ve imtiyazların malum olduğu, Ermenilerin Divan-ı hümayun ile Piskopos Kalemi'nde kayıtlı hükümler çerçevesinde hareket etmeleri gerektiği, Katolik Frenkler, Rumlar, Süryani, Habeş ve Kıbti cemaatleri ile Ermeniler arasında kutsal mekanların tasarrufu ve ayinlerin icrasından kaynaklanan rekabet ve ihtilafların mevcut hak ve imtiyazlar dahilinde çözümlenmesi, gayrimüslim toplulukların yekdiğerinin hukukuna ve imtiyazlarına riayet konusunda azami gayreti göstermeleri, bunun sağlanması için askeri-mülki erkânın gerekli hassasiyeti göstermelerini amir fermanın gönderildiği.

حول أنه بناءًا على طلب أوانس (*Avanes*) بطريرك الأرمن في استانبول وكيركور بطريرك القدس والرهبان وطائفة الأرمن الموجودة في معيته، أنه قد صار معلوماً ما كان يُمنح للأرمن من حقوق وامتيازات في إطار الإجراءات التي كانت جارية في عهدي السلطان سليم والسلطان سليمان منذ الفتح العثماني ومنذ عهد الخليفة عمر (رضي الله عنه) والملك صلاح الدين الأيوبي وكان يجري إلغاؤها أو تجديدها في تواريخ مختلفة فقد تم إرسال الفرمان الذي يُلزم الأرمن بالتصرف على ضوء الأحكام المسجلة في الديوان الهمايوني وفي قلم المطارنة (بيسقوبوس)، وأن يجري في إطار الحقوق والامتيازات الممنوحة حل الخلافات والنزاعات الناشئة عن مسألة التصرف على الأماكن المقدس وإجراء الطقوس فيما بين طوائف الفرنج الكاثوليك والروم والسريان والحبش والأقباط وبين الأرمن، وأن تبذل الجماعات غير المسلمة جل ما في الوسع لرعاية الحقوق والامتيازات الممنوحة لبعضهم البعض، كما يُلزم الفرمان أركان الإدارة العسكرية والمدنية بإبراز الحساسية الواجبة من أجل تحقيق ذلك.

As requested by the patriarch of Istanbul Avanes, the patriarch of Al Quds Kirkor, their priests and the Armenian community; it is known that rights and privileges were given to the Armenians as from the time of the conquest and during Sultan Selim and Sultan Süleyman periods in line with the practices applied in Prophet Ömer and Melik Selahaddin periods, which were annulled and renewed at different dates; The Armenians have to act within the framework of the edicts recorded in the Armenian High Council and Episcopal Register; the disputes and rivalry between the Catholic Europeans, Greeks, Suryanis (Orthodox Syrians), Ethiopians, Copts and the Armenians regarding the possession of the holy places and their rituals should be solved within the current rights and privileges; non-Muslim communities should make maximum effort to show consideration for the others' legal rights and privileges. A firman from the superior level has been sent to the military and civil administrators to be sensitive to the situation.

"Mûcebince amel oluna" diyü unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmağla, sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince kaydolunmuşdur.

Tecdîd olunmuşdur. [Fî] evâ'ili M sene [1]171 **(15-24 Eylül 1757)**

Kudüs-i Şerîf sancağı inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîre ve Kudüs-i Şerîf mollâsına hüküm ki:

İstanbul'da vâkı' Ermeniyân patriki Avanes nâm patrik ile Kudüs-i Şerîf'de olan Ermeni patriki Kirkor nâm râhib ve Kudüs-i Şerîf'in Ermeni râhibleri ve papasları ve cemâ'atbaşıları ve huddâm-ı Kudüs-i Şerîf ve sâ'ir Ermeni re'âyâsı Südde-i sa'âdetime mühürlü arzıhâl gönderüp; "Mesfûrûnun öteden berü yedlerinde olup ve bu def'a Kudüs-i Şerîf'den gelen asıl senedâtları mantûklarınca ecdâd-ı izâmımdan fâtih-i Kudüs-i Şerîf merhûm ve mağfiret-nişân Sultân Selim Hân *aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân* hazretleri hîn-i fetihde medîne-i Kudüs-i Şerîf'de ve hâricinde kadîmü'l-eyyâmdan berü Ermeniyân zabtlarında bulunan[ı] kemâkân ibkâ ve şurûtlarıyla yedlerine sûret-i Defter-i hâkânî i'tâ ve ba'dehû merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* hazretleri dahi mukarrernâme-i hümâyûn ihsân idüp yedlerine virilen senedâtlarında ve bu âna dek Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Ermeni patriklerine virilegelen berevâtda şurût-ı kadîmeleri derc ü tahrîr ve ba'dehû vâlid-i mâcid-i kesîrü'l-mehâmidim cennetmekân firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mustafa Hân *eskenehullâhü te'âlâ fi-ğurefi'l-cinân* hazretlerinin dahi hatt-ı hümâyûnlarıyla mu'anven i'tâ olunan berât-ı âlî-şânda dahi keyfiyyet tasrîh ve takrîr olunmuşiken bundan akdem hilâf-ı inhâ sâdır olan fermân-ı âlî ile Ermeni tâ'ifesinin Dîvân-ı hümâyûn ve Piskopos kalemlerinde olan kuyûdât-ı atîka ve cedîdeleri külliyen ref' u terkîn olunmağla, Kudüs-i Şerîf'de ve hâricinde vâkı' tasarruflarında olan ve kendülere müte'allik bulunan şeylere dâ'ir aklâmda bir nesne kalmayup ve Kudüs-i Şerîf'de sâkin ulemâ vü sulehâ ve sâdât-ı kirâm ve meşâyih ve a'yân ve zâbıtân-ı ocak ve ahâlî-i Kudüs-i Şerîf bâ-cem'ihim meclis-i

şer'a varup, 'Sicillâtda mahfûz olan urûz u mahzarlarda ale'l-esâmî tâ'ife-i Ermeniyâna ve zabtlarında olan şeylere bir dürlü müdâhale îcâb ider nesneleri yokdur' diyü ihbâr ve arz u mahzar olunup ve mütesellim ve evkâf mütevellîleri ve sâ'irleri dahi başka başka arz ve virilen urûz u mahâzır berren Âsitâne-i sa'âdetime gelürken zâyi' ve bahren irsâl olunan urûz u mahâzır vürûdunda husûs-ı mezbûr içün arz u mahzar virilmemek üzre tekrâr fermân-ı âlî sâdır olduğuna binâ'en izhâr idemeyüp ve Şâm-ı Şerîf sicillâtında olan kuyûdâtlarının dahi ref' u terkînine emr-i şerîf virilmekle, ahvâlleri diger-gûn ve ol tarafda olan ruhbânân ve sâ'irleri perîşân ve inâyet ü merhamete şâyân oldukların" bildirüp, hîn-i fetihden berü yedlerine virilen senedâtları mûcebince amel olunmak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ eyledikleri ecilden, Piskopos Kaleminde olan kuyûdât tetebbu' u istiksâ olunarak hulâsaları kaleminden ihrâc olundukda; "Hazret-i Ömer *radıyallâhü te'âlâ anh*dan ahid-nâme ve Melik Salâhaddin ve selâtîn-i mâzıyeden virilen evâmir-i şerîfeler mûceblerince zabt u tasarruflarında olan Kamâme ve Beytüllahim mağâra ve şimâl tarafındaki kapu ve kilise-yi kübrâları Mar Ya'kūb ve Deyrü'z-Zeytûn ve Habsi'l-Mesîh ve Nablus ve kenîselerine tâbi' hem-milletleri ve yamakları ve Habeş ve Kıbtî ve Süryân milletleri Mar Ya'kūb kenîselerinde mütemekkin olan Ermeni patrikleri tarafından zabtolunup ve kezâlik içerüde ve taşrada vâkı' olan kenîselerini ve manastırlar ve ziyâretgâhlarını âyînleri üzre tasarruf eyleyüp âhar milelden min-ba'd müdâhale ve vâkı' olan umûrlarına ve azl ü nasblarına ve sâ'ir vakıflarına müte'allik husûslarına mu'âraza olunmayup ve mürd olan metropolid ve piskopos ve ruhbân ve papas ve yamaklarının ve sâ'ir Ermeni tâ'ifesinin metrûkâtlarını ahz ü kabz idüp ve Kamâme ortasında vâkı' olan türbe ve Kudüs-i Şerîf taşrasında Meryem Ana makberesi ve Hazret-i Îsâ *salavâtüllâhi alâ-nebiyyinâ ve aleyh* doğduğu Beytüllahim mağâra ve şimâl tarafında olan kapunın miftâhı ve içerüde Kamâme Kapusı'nda iki şem'dan ve kanâdilleri ve türbe kapusında ve içerüsinde olan kandilleri ve yakdıkları şem' ve buhûrları ve Kamâme içinde âyînleri üzre nâr-ı şem' zuhûrunda kendülere tâbi' hem-milletleri ile türbe dâhiline girüp ve havâlîsinde devr etmeleri ve kapu içerüsinin zîr ü bâlâsı ve iki penceresi ve içerüde olan ma'bed ve ziyâretleri ve su kapusı ve Kamâme havâlîsinde vâkı' Mar Yuhanna Kilisesi ve sâ'ir manastırları ve makberelikleri ve medfenleri ve Beytüllahim mağâra kurbunda olan odaları ve misâfirhâneleri ve bağ u bağçe ve zeytûnlukları ve sâ'ir emlâk ve tevâbi'-i kadîmeleri ta'yîn olundığı üzre Ermeni tâ'ifesi ve patrikleri taraflarından zabt u tasarruf olunup ve kenîselerine ziyârete gelen Ermeni tâ'ifesi zemzem ta'bîr olunur su üzerine ve panayırlarına ve sâ'ir ma'bed ve ziyâretlerine vardıklarında ehl-i örf tâ'ifesinden ve âhardan min-ba'd bir ferd dahl ü ta'arruz eylemeyüp ba'de'l-yevm vech-i meşrûh üzre virilen nişân-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûn mûcebince amel olunup âhar milelden bir ferdi müdâhale itdirilmeyüp ol bâbda **[45]** evlâd-ı emcâdımdan veyâhûd vüzerâ-yı izâm ve ulemâ-yı kirâm ve

kādılardan ve beğlerbeği ve sancakbeği ve voyvodaları ve beytülmâl emînleri ve kassâm âdemleri ve sübaşılar ve zü'amâ ve erbâb-ı tîmâr ve mübâşirîn ve ummâl ve iş erleri ve mutasarrıfîn-i emvâl ve sâ'ir kapum kullarından ve gayrıdan muhassalen vazî' u refî' ve kesîr olup hiç ferd-i efrâd-ı âferîdeden kâ'inen mimmen-kân ve vechen mine'l-vücûh ve sebeben mine'l-esbâb dahl ü ta'arruz kılmayup tebdîl ü tağyîr eylemeyeler" diyü tehdîdi hâvî müşârun-ileyh fâtih-i merhûm Sultân Selim Hân hazretleri hîn-i fetihde dokuz yüz yirmi üç târîhinde, ba'dehû dokuz yüz yirmi yedi târîhinde dahi müşârun-ileyh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* hazretleri vech-i meşrûh üzre hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn ile mu'anven nişân-ı âlî-şân ve mukarrer-nâme ihsân eylemişler. "Ber-mûceb-i defter-i atîk" diyü pezîrâ-yı tağyîr ve tahrîr ve dokuz yüz yirmi dört târîhinde ber-minvâl-i muharrer mukayyed olan sûret-i defter dahi bin altmış üç târîhinde aynıyla mahallinden nakl ve tastîr olunup, ba'dehû yüz otuz bir ve otuz üç senelerinde bâ-hüccet-i şer'iyye Kamâme ta'mîri esnâsında Kızıl Yumurta günü zuhûr iden nâr ziyâreti içün kadîmü'l-eyyâmdan berü âyînleri üzre Ermeni ve Rûm patrikleri ma'iyyet üzre girüp nizâ'ları yoğiken Rûm tâ'ifesi kadîme mugâyir kendüleri evvel girüp ve millet-i Habeş ve Süryân ve Kıbtî kendülere tâbi' olmak üzre Dîvân-ı hümâyûn kaleminden aldıkları emr-i şerîfi ketm ü ihfâ ve cülûs-ı hümâyûnumda hafiyyeten tecdîd ve ibkā itdirüp ve kat'â ibrâz eylemeyüp bir vakitde ihtilâl virmek murâd eylediklerini Ermeni tâ'ifesi arzıhâlleriyle inhâ eylediklerinde; Kudüs-i Şerîf kādısı Mustafa Efendi'nin arzı mûcebince Kamâme ta'mîrine nezâret içün mütevellî ta'yîn olunan mevâlî-i izâmdan Ahmed Efendi'ye ve Dergâh-ı âlî kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan Ahmed Ağa ve Defterdâr-ı esbak Mustafa Efendi'ye ve Sadr-ı a'zam ağalarından Mustafa'ya hitâben sâdır olan emr-i şerîf mûcebince mahallinde tefahhus eylediklerinde; Kamâme'de mahall-i mahsûsdan nâr çıkarmak Ermeni tâ'ifesine yamak olan Habeş'e mahsûs olduğunu ve ba'dehû Rûm ve Ermeni patrikleri veyâhûd vekîlleri mahall-i mezbûra ma'iyyet ile giregeldiklerini ber-mûceb-i senedât cemm-i gafîr şehâdetleriyle millet-i Rûm patriki vekîli dahi i'tirâf etmekle, Rûm tâ'ifesinin aldıkları evâmirin kayıdları terkîn ve kadîmî üzre amel olunup hilâfına emr-i şerîf virilmemek ve bir tarîk ile ısdâr iderler ise i'tibâr olunmamak bâbında hükm-i hümâyûnum virilüp ve millet-i Habeş ve Süryânî ve Kıbtî, Kudüs-i Şerîf Ermeniyânı patrikinin asıl kaydında mukayyed olup ve yüz kırk iki senesinde kadîmî kayıdları mûcebince Ermenî patriki tarafına virilen emri kırk üç senesinde cülûs-ı hümâyûnum vukū'u sebebi ile tecdîd ve hatt-ı hümâyûn ile mu'anven kılınmağın, ber-vech-i muharrer Erâmine tâ'ifesinin yedlerinde olan ahid-nâme ve berevât-ı âlî-şân ve senedât-ı sâ'irelerinin mecmû'unun mazmûnlarında; Habeş ve Kıbtî ve Süryân milletlerinde Rûm tâ'ifesinin kat'â alâkaları olmayup kadîmden berü Ermenî tâ'ifesine yamak ve cümle umûrları Ermeni patrikleri taraflarından zabt ve rü'yet olunmak müstefâd olduğun sâbıkā Rûmili kādıaskeri Mustafa Efendi i'lâm itmeğin, i'lâmı mûcebince amel olunup Rûm tâ'ifesinin

fîmâ-ba'd hilâfına hareket ve ta'arruz ve müdâhaleleri men' u def' olunmak bâbında yüz kırk altı senesinde emr-i şerîf virildikden sonra tekrâr Ermeniyân tâ'ifesinin arzıhâlleri ve Kudüs-i Şerîf kādılarının arzları mûcebince bâlâda zikrolunan şurût u kuyûdları dercolunarak kırk yedi senesinde mufassal ü meşrûh virilen emr-i şerîf girüye ahz ve şakk olunmağla, kaleminde olan kaydı dahi ref' u terkîn olunup ve bu vechile Dîvân-ı hümâyûn kalemine dahi ilmühaber kā'imesi virildüği mukayyed ü mastûr olmağla, ba'de'l-yevm miyânelerinde olan nizâ' u hisâmın kat' u hasmı içün ahvâlleri mîzân-ı adl ü insâf ile muvâzene olunarak zâbıta-i hasene ve râbıta-i müstahseneye bendolunmak lâzim gelüp ve bâlâda zikr ü beyân kılındığı vechile müşârun-ileyhimâ merhûm Sultân Selim Hân hazretleri nişân-ı âlî-şân ve ba'dehû Sultân Süleyman Hân hazretleri dahi mukarrer-nâme ihsân idüp kayıdları vech-i meşrûh üzre olmağla, fîmâ-ba'd tavâ'if-i Efrenc ve Ermeni ve Rûm milletlerinin beynlerinde nizâ' olunmayup ve ziyâretgâhlarını herkes kadîmîsi üzre ziyâret idüp ve el-yevm millet-i Efrenc'in ve Rûm ve Ermeni tâ'ifelerinin tasarruflarında bulunan yerler ve manastır husûslarında ahad tâ'ife âharlarına ta'arruz itmeyüp ve her gûne umûrlarında birbirlerine ta'addî itmemeleriyçün Dîvân-ı hümâyûn tarafından emr-i şerîf tahrîr ve husûs-ı mezbûr Piskopos Kalemine kaydolunmak içün Dîvân-ı hümâyûnum tarafından kalem-i mezbûra ilmühaber kā'imesi virilmek fermânım olmağın, fermânım olduğu üzre amel ü hareket olunmak bâbında fermân.

[Fî] evâhiri N sene 1152 **(22-31 Aralık 1739)**

d.147, s.73-76, h.282

İstanbul ve Kudüs Rum patriklerinin, yamakları olan Gürcü, Habeş, Süryânî, Kıptî ve Sırp cemaatlerine Ermeniler tarafından müdahale edilmemesini, keza Kudüs'teki emlak, arazi, vakıflar, kutsal mekanların tasarrufu ve ayinlerin icrasına dair mevcut imtiyazları sahte evrak ile ihlal eden Ermenilere karşı haklarını koruyabilmeleri için Hıristiyan cemaatlerin imtiyazlarına dair yeni bir fermanın gönderilmesini talep ettikleri, merkezde ilgili kayıtların incelendiği, bölgedeki idareciler tarafından Katolikler dahil tüm cemaatların yekdiğerinin hukukuna ve imtiyazlarına riayet etmelerinin sağlanması.

حول أن بطارقة الروم في استانبول والقدس طالبوا بعدم تدخل الأرمن في شئون الطوائف التابعة للروم من الكرج والحبش والسريان والأقباط والصرب، كما طالبوا بإرسال فرمان جديد يتضمن الامتيازات الممنوحة للطوائف المسيحية حتى تستطيع حماية حقوقها في مواجهة الأرمن الذين ينتهكون – من خلال الأوراق المزورة – الامتيازات الموجودة حول الأملاك والأراضي والأوقاف والتصرف على الأماكن المقدسة في القدس وحول إجراء الطقوس، وعلى ذلك فقد

تقرر الاطلاع على القيود والسجلات الخاصة بذلك في المركز، وأن يعمل الإداريون في المنطقة على أن ترعى كافة الطوائف – بما فيها الكاثوليك – حقوق وامتيازات بعضها البعض.

Armenians are not to interfere with the Georgian, Ethiopian, Suryani, Copt and Serbian communities, which are the deputies (yamaks) of Istanbul and Al Quds Greek patriarchs; also a new firman is requested regarding the current privileges of the Christian communities; Armenians are violating the current privileges of the Greeks and their possession rights of the properties, land, waqfs and holy places in Al Quds as well as interfering in their rituals with fake documents. The headquarters is inspecting the documents, meanwhile the administrators in the region to ensure that all communities, Catholics included, show consideration for the legal rights and privileges of the others.

"Mûcebince amel oluna" diyü unvânına hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn keşîde kılınmağla, sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince kaydolunmuşdur.

Kudüs-i Şerîf mollâsına hüküm ki:

İstanbul Rûm patriki olan Binofonos ve Kudüs-i Şerîf Rûm patriki Bartelemyos nâm patrikler Südde-i sa'âdetime arz-ı hâl idüp; "Kudüs-i Şerîf'de vâkı' kilise ve manastır ve ziyâretgâh ve emlâk ü arâzîler husûsu içün istishâb-ı hâli mutazammın bundan mukaddem Ermeniyân tâ'ifesine hatt-ı hümâyûnumla mu'anven emr-i şerîfim i'tâ vü ihsân olunmağla, şimdi; tâ'ife-i Ermeniyân dahi yedlerinde bulunan evâmir-i aliyye ve senedât-ı kadîme-i mu'tebere ve Dîvân-ı hümâyûn ve Piskopos kalemlerinde mukayyed kuyûdât-ı atîkâ ve cedîdeleri serd ü beyân olunarak millet-i Ermeniyâna virildiği üzre istishâb-ı hâli hâvî müceddeden Rûmiyâna dahi emr-i şerîfim inâyet ü ihsân olunmasın istid'â etmeleriyle, Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz olan ahkâm kuyûdâtına mürâca'at olundukda; Kudüs-i Şerîf dâhilinde vâkı' Kamâme ve sâ'irlerde ve hâricinde Beytüllahim ve sâ'ir yerlerde Rûm milletine yamak olan Gürci ve Habeş ve Süryânî ve Kıbtî ve Sırb tâ'ifesinin ziyâretgâhları ve kilise ve manastır ve bağçe ve makbereleri ve vakıfları ve sâ'ir yerleri zabteylemeriyçün Rûm tâ'ifesinin selâtîn-i mâzıyeden yedlerinde olan temessükât mûceblerince fâtih-i Kudüs-i Şerîf merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Selim Hân *tâbe serâhû* hazretleri kadîmîsi üzre ibkā ve tasarruflarıyçün yedlerine hatt-ı hümâyûn ile müzeyyen evâmir-i şerîfe virmeleriyle, bin altmış yedi târîhine gelince Ermeni tâ'ifesi tarafından müdâhale olundığı yoğiken, peydâ eyledikleri hüccet-i müzevvere ile 'Habeş tâ'ifesi bize yamakdır' diyü dahl ü nizâ' etmelerinden nâşî merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mehmed Hân *tâbe serâhû* hazretlerinin zamânlarında târîh-i mezbûrda Dîvân-ı hümâyûnda sadreyn huzûrlarında murâfa'a olduklarında; Ermeniler mu'ârazadan men' ve Rûm tâ'ifesinin yedlerinde olan ahid-nâme ve hutût-ı hümâyûn ile mu'anven evâmir-i şerîfe ve temessükât mûceblerince kendülere yamak olan bâlâda muharrer tavâ'if-i mezkûre ile yerleri Rûm tâ'ifesine hüküm

ve tasarruflarıyçün tekrâr hatt-ı hümâyûn ile mu'anven emr-i şerîf ve hüccet-i şer'iyye virilmekle, senedât-ı mezbûre mûcebince kadîmîsi üzre tavâ'if-i mezkûrenin tasarruflarında bulunan yerleri ve vakıfları tevâbi' u levâhıkıyla taraflarından zabt u tasarruf olunup temessükâtlarına mugâyir Ermeni tâ'ifesi dahl ü ta'arruz eylememek üzre bin yüz sekiz senesinde emr-i şerîf ihsân olunmuşiken Erâmine tâ'ifesi müzevver emir peydâ ve ihtilâl virmeleriyle, kadîmü'l-eyyâmdan berü Rûm tâ'ifesine yamak olan Gürci ve Habeş ve Süryânî ve Kıbtî ve Sırb tâ'ifesinin Kudüs-i Şerîf dâhilinde ve hâricinde zabt u tasarruflarında olan ziyâretgâhları ve sâ'ir kilise ve manastır ve vakıfları ve yerleri ve tevâbi' u levâhıkıyla senedât-ı merkūme mûcebince kadîmîsi üzre zabt u tasarruf itdirilüp temessükâtlarına mugâyir Erâmine tâ'ifesi ve âharı dahl ü nizâ' itdirilmeyüp, şöyle ki; bundan sonra müzevver emir peydâ ve ibrâz iderler ise ellerinden alınup der-kîse ve o makūleler ism ü resimleriyle arzolunmak bâbında bin yüz dokuz târîhinde bir kıt'a, ba'dehû Kudüs-i Şerîf'de Kamâme nâm kilisenin içinde vâkı' Kabr-i Îsâ zu'm itdikleri mahalde zuhûr iden nâr ziyâreti içün zamânıyla her sene etrâfdan gelen Ermeni ve Gürci ve Süryânî ve Habeş ve Kıbtî ve sâ'ir milel-i Nasârâ Rûm patriki olanlara mürâca'at idüp kilise-i mezbûrdan aşağı ve yukaru mahallerinde ve kapu önlerinde tilâvet-i İncîl ve devr-i ma'bed ve tertîb ve her gice buhûr salmak ve zuhûr iden nâr-ı mezbûrdan şem' yandırmak husûsunda milel-i mezbûrenin cümlesinden mukaddem Rûm patriki veyâhûd vekîli ve Rûm ruhbânıyla Rûm tâ'ifesi varup âyîn ü âdetlerin ba'de'l-icrâ mu'tâd üzre milel-i sâ'ire dahi yollarıyla varup anlar dahi devr ve edâ-yı âyîn itmek üzre Rûm tâ'ifesi yedlerinde selâtîn-i mâzıyeden temessükâtları olduğundan mâ'adâ, fâtih-i müşârun-ileyh hazretleri hîn-i fetihde yedlerinde olan temessükâtların ibkā ve mûcebince hatt-ı hümâyûn ile mu'anven emr-i şerîf i'tâ ve bin kırk dört senesine gelince ber-minvâl-i meşrûh bilâ-nizâ' âdetlerin icrâ iderlerken Ermeni tâ'ifesi olagelmişe muhâlif hareket ve akçe kuvvetiyle temessükât ve âdetlerine mugâyir birer tarîkle hüccet almalarından nâşî, 'Biz size takaddüm veyâhûd ma'an girüp ziyâret ideriz' diyü nizâ' itmeleriyle, merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Murad Hân *tâbe serâhû* hazretlerinin zamânlarında sene-i mezbûrede Dîvân-ı hümâyûnda sadreyn huzûrlarında murâfa'a olduklarında; Erâmine'nin eyledikleri iddi'â ve nizâ itdikleri hüccet yedlerinde olan temessükâta muhâlif ve âyîn-i kadîmelerine mugâyir olduğundan fesh ve takaddüm Rûm'un olmağa hüküm-birle kat'î cevâb virilüp ve ahvâlleri ale't-tafsîl Rikâb-ı hümâyûna telhîs olundukda, kadîmden olageldiği üzre Rûm patriki veyâhûd vekîli ve Rûm tâ'ifesi cümle milelden evvel girüp ve âyîn ü âdetlerin mukaddem icrâ ve levâzim-i ziyâreti îfâ eyleyüp zikrolunan tavâ'ifden bir ferde takaddüm itdirilmemek üzre vârid olan hatt-ı hümâyûn mûcebince tehdîdâtı hâvî emr-i şerîf virilmişiken Erâmine tâ'ifesi şirrete sülûk ve 'Biz Rûm tâ'ifesiyle ma'an ziyârete gireriz' diyü mukaddemâ murâfa'adan fesholunan temessükâtı ibrâz ve akçe kuvvetiyle aldıkları hüccet

mûcebince bir tarîkle emir almak sadedinde olduklarından müsâ'ade olunmayup Rûm tâ'ifesinin yedlerine murâfa'adan virilen senedât-ı kaviyye mûcebince amel ü icra olunup min-ba'd Ermeni tâ'ifesi ve âhar milel-i Nasârâdan bir ferde takaddüm ve 'Ma'an ziyârete gireriz' diyü ta'allül ü nizâ' itdirilmeyüp, şöyle ki; yedlerinde olan temessükâta mugâyir Efrenc tâ'ifesinden mâ'adâ, da'vâ-yı mezkûr ile tavâ'if-i **[74]** merkūme emir ve hüccet veya gayrı temessükât ibrâz iderler ise ol gûne temessükler ellerinden ahz ve der-kîse ve memhûren Âsitâne-i sa'âdete havâle ile cevâb virilmek içün mufassal ü meşrûh tehdîdâtı hâvî yine bin yüz dokuz târîhinde başka bir kıt'a, ba'dehû Erâmine tâ'ifesi yine sahte emir peydâ ve mahallinde akçe kuvvetiyle icrâ eylemek kasdında olmalarıyla, Rûm tâ'ifesi yedlerine murâfa'adan virilen senedât-ı mu'tebere mûcebince amel ü icrâ olunup, min-ba'd Ermeni tâ'ifesi ve âhar milel-i Nasârâya müdâhale ve nizâ' itdirilmemek üzre mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîf mûcebince tekrâr bin yüz yirmi iki senesinde mufassal ü meşrûh başka bir kıt'a, ba'dehû Erâmine tâ'ifesi nâr ziyâretine Rûm tâ'ifesiyle ma'an girmek üzre gıyâblarında ba'zı hüccet peydâ ve bir takrîb ile emr-i şerîf dahi ısdâr etmeleriyle, asr-ı Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radıyallâhü te'âlâ anh*dan berü Rûmiyâna virilen ahid-nâme ve hutût-ı hümâyûn ve senedât-ı mu'tebere ve müşârun-ileyh Sultân Murad Hân hazretlerinin evân-ı hilâfetlerinde sadreyn huzûrlarında olan murâfa'a-i mezkûre zikr ü beyân olunarak hatt-ı hümâyûn ile mu'anven Rûm tâ'ifesinin yedlerinde olan evâmir-i şerîfe mûceblerince amel olunup hilâf-ı inhâ ile Ermeni tâ'ifesine virilen emrin kaydı terkîn ve bundan sonra bir tarîkle emr-i şerîf ısdâr iderler ise i'tibâr olunmamak üzre bin yüz otuz üç senesinde dahi bir kıt'a emr-i şerîf virildüği, ba'dehû cülûs-ı hümâyûn-ı sa'âdet-makrûnum vukū'unda Gürci ve Habeş ve Süryânî ve Kıbtî ve Sırb milletleri Rûm tâ'ifesine yamak olmağla, Kudüs-i Şerîf dâhilinde ve hâricinde ziyâretgâhları ve manastırları ve sâ'ir vakıfları ve yerleri zabt u tasarruf eylemek içün vâlid-i mâcidim merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mustafa Hân *tâbe serâhû* hazretlerinin zamân-ı sa'âdetlerinde mufassal ü meşrûh virilen emr-i şerîf bin yüz kırk altı senesinde tecdîd olundığı ve ba'dehû tâ'ife-i Ermeniyân'a virilen emr-i şerîfin kaydı terkîn olunup emr-i merkūm mahallinde der-kîse ve Der-aliyyeme gönderilmek üzre kırk sekiz târîhinde dahi emr-i şerîf virildüği Dîvân-ı hümâyûn kaleminde mastûr ve Piskopos Kalemi defterlerine nazar olundukda; 'Sûret-i defter-i Hazîne berâ-yı patriklik kefere-i Rûmiyân vilâyet-i Kudüs-i Şerîf ma'a mukaddese ve kemerhâ-yı zîr ü bâlâ an cânib-i kıble der-kenîse-i Kudüs-i Şerîf ve Kamâme ma'a kemerhâ-yı sitte-i Meryem Ana zîr ü bâlâ ve mağâra-i Beytüllahim ma'a vaz 'ı mesfûle(?)-i Hazret-i Îsâ *salavâtüllâhi alâ nebiyyinâ ve aleyh* ve miftâhihâ-yı bâb-ı şimâl ve kıble, mağâra-i mezkûreyn ma'a şem'dân ma'a kanâdîl ve tevâbi'ihâ der-uhde-i Sofronyos râhib sene dokuz yüz yirmi üç' diyü mukayyed bulunup ve Rûm tâ'ifesinin yedlerinde olan atîk senedâtları dahi bâ-fermân-ı âlî ba'de imrârü'n-nazar hulâsa olundukda; Kudüs-i Şerîf'de

dâhilen ve hâricen vâkı' Kamâme ta'bîr itdikleri kilise ve Hazret-i Îsâ *salavâtüllâhi alâ nebiyyinâ ve aleyh*in mevlîd-i şerîfleri olmak üzre zu'm itdikleri Beytüllahim nâm kilise ve mağâra kadîmden ne vechile zabtolunagelmiş ise ol vechile zabt ve Gürci ve Habeş ve Kıbtî ve Süryânî ve Ermeni ve Nesakire(?) ve Ya'kūbiyye ve Mârûniyye Rûm tâ'ifesine tâbi' olmağla kendülere takaddüm eyleyüp Rûm tâ'ifesine ve Kamâme ve sâ'ir ziyâretlerine efrâd-ı âharînden müdâhale olunmamak üzre Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radıyallâhü anh*a nisbetle on beş târîhiyle müverrah olmak üzre Kûfî hat ile muharrer ahid-nâme ibrâz idüp, ba'dehû Fâtih-i Kostantıniyye merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Mehmed Hân *tâbe serâhû* hazretlerine hîn-i fetihde tavâ'if-i mülûkden elçiler geldikde, Kudüs-i Şerîf'de olan Rûmların patriki Atanasyos nâm râhib dahi ruhbânlarıyla gelüp Âsitâne-i sa'âdete yüz sürüp Hazret-i Resûl-i ekrem *sallallâhü aleyhi ve sellem*in mübârek yed-i şerîfe ve pençe-i latîfeleriyle mümzâ olan hatt-ı hümâyûnları ve Hazret-i Ömer bin el-Hattâb *radıyallâhü te'âlâ anh*ın taraflarından virilen hatt-ı Kûfî ile muharrer ahid-nâmeyi ve selâtîn-i mâzıyeden virilen hatt-ı hümâyûnları ibrâz idüp mûceblerince Kudüs-i Şerîf'in içerü ve taşrasında namâzları ve ziyâretleri ke'l-evvel zabt u tasarruf eylemelerin" recâ eyledikde, "Kadîmden fermân üzre olan, içerü olan Kamâme ile cemî'-i namâzgâhları ve ziyâretgâhları ile ve Gürci manastırı olan Mir Yâkob, Kudüs-i Şerîf ve taşrasında olan manastırlar ve kiliseler ve Hazret-i Îsâ doğdığı Beytüllahim kilise-i kebîri ve mağâra ve kilisede olan üç kapu miftâhlarıyla şimâlî ve kıblî ve garbî tarafında ve içinde olan cemî'-i millet-i Nasrânî Kudüs-i Şerîf patrikleri yamakları bu vakıf olan eşyâları fermânım olduğu üzre rencîde olunmaya" diyü tehdîdâtı hâvî müşârun-ileyh hazretleri hatt-ı hümâyûnlarıyla emr-i şerîf i'tâ, ba'dehû fâtih-i Kudüs-i Şerîf müşârun-ileyh Sultân Selim Hân hazretleri dahi "Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Kamâme kapusı karşısında ve kıble tarafında muğtesil ve iki şem'dân ve kanâdiller ve patrikliğe tâbi' Gülgüle(?) üzerinde dört kemerin aşağısı ve yukarusı ve Sitti Meryem Ana üzerinde yedi kıt'a kemerler zîr ü bâlâsı ve kilise-i kebîr ortası ve türbesi ma'an cümle ziyâretleri ve taşra Kamâme havlîsi üç kiliseleri ve Kilise-i Mar Yuhanna ve sâ'ir kiliseleri ve Meryem Ana Makberesi ve Mar Siyon ve Hazret-i Îsâ'nın zindânı ve sahrâda olan makbereleri ve Gürci manastırı mesâlibi ve Mar Simon ve Mar Elyâs manastırı ve bağ ve zeytûn ve Mar Sara Manastırı **[75]** ve karye-i Zala Mar Yorgi ve Hazret-i Îsâ doğdığı Beytüllahim nâm mağâra ve kilisede vâkı' şimâl ve kıble taraflarında olan iki kapunın miftâhları ve etrâfında olan iki kıt'a bağçe ve zeytûnluk ve makberelikleri ve sâ'ir karyelerde olan kilise ve manastırları ve Rûm tâ'ifesine tâbi' Gürci ve Habeş ve Sırb ve sâ'ir kendülere tâbi' olanlara âhar millet müdâhale eylemeyüp ve Rûm patriki ve sâ'ir millet üzerine mukaddim ola" diyü Hazret-i Ömer *radıyallâhü anh* ve selâtîn-i mâzıye taraflarından virilen ahid-nâme-i hümâyûn ve evâmir-i şerîfe mûceblerince Rûm tâ'ifesi kadîmden ne minvâl üzre zabt u tasarruf idegelmişler ise ol minvâl üzre tasarrufları içün hatt-ı hümâyûn ile

mu'anven dokuz yüz yirmi üç târîhinde emr-i şerîf ihsân buyurup, ba'dehû Sultân Süleyman Hân hazretleri dahi bâlâda mezkûr tafsîlât serdolundukdan sonra, "Rûm patrikliğine tâbi' Gürci ve Habeş ve Kıbtî tâ'ifesi ve sâ'ir vakfolanları âyîn-i bâtılaları üzre nâkūs ve buhûr ve her gice itdikleri âyîn-i bâtılaları üzre zuhûr iden nârı şem' ve devr etdiklerinde Rûm patriki ve tevâbi'leri cümle milletden mukaddem varup sonra sâ'ir millet-i re'âyâ varalar ve Kudüs-i Şerîf'in kapusında Zemzem suyuna min-ba'd âhar millet müdâhale eylemeyüp Rûm patriki zabtında ola diyü yedlerinde olan ahid-nâme ve fâtih-i müşârun-ileyhin hatt-ı hümâyûn ile mu'anven virilen emr-i şerîf mûcebince amel oluna" diyü dokuz yüz otuz üç târîhinde hatt-ı hümâyûn ile mu'anven emr-i şerîf i'tâ idüp, ba'dehû merhûm Sultân Murad Hân hazretleri dahi bâlâda zikr ü beyân olundığı üzre Ermeni tâ'ifesiyle sadreyn huzûrlarında olan murâfa'adan hakk-ı takaddüm Rûm'un idüğüne hüküm-birle kat'î cevâb virilüp ve ahvâlleri Rikâb-ı hümâyû-numa telhîs olundukda, kadîmden olageldüği üzre Rûm tâ'ifesi ve patrikleri Kamâme'ye ve sâ'ir aşağı ve yukaru mahallere ve devr ü ziyâret olunan mahallerin cümlesine evvel varup ziyâret ve edâ-yı âyîn ü âdet eylemeleriyçün hatt-ı hümâyûn ile mu'anven bin kırk dört târîhinde emr-i şerîf inâyet buyurup, ba'dehû merhûm Sultân Mehmed Hân hazretlerinin zamânlarında dahi "Habeş tâ'ifesi bize yamakdır ve ziyâretgâhları bize mahsûsdur" diyü Ermeni tâ'ifesi hilâf-ı inhâ aldıkları emri ibrâz etmeleriyle Dîvân-ı hümâyûnda tekrar sadreyn huzûrlarında murâfa'a ve tarafeynin temessükâtına nazar olundukda; zikrolunan Habeş tâ'ifesi ve ziyâretgâhları Rûm tâ'ifesine yamak olup Ermeni tâ'ifesinin da'vâ vü nizâ'ları mahz-ı şirret olduğu zâhir olmağın, Rûm tâifesinin ellerinde hatt-ı hümâyûnla mu'anven olan müte'addid evâmir-i şerîfe mûceblerince Rûm tâ'ifesine hüküm-birle cevâb virildüği Rikâb-ı hümâyûnuma telhîs olundukda, Habeş tâ'ifesi ve ziyâretgâhları olan mevâzı'-ı müte'addide ve tevâbi' u levâhıkı ve eşyâ-yı lâzimesi ve iki kapunın miftâhları ile ellerinde olan ahid-nâme-i hümâyûn mûcebince kadîmden zabt u tasarruf idegeldikleri üzre Rûm keferesinin tasarrufunda olup, min-ba'd Ermeni keferesi ve milel-i şettâ taraflarından bir vechile müdâhale vü mu'âraza olunmamak bâbında hatt-ı hümâyûn ile mu'anven bin altmış yedi târîhinde emr-i şerîf ihsân buyrulup, ba'dehû münâza'ât-ı mezkûreye dâ'ir mukaddemâ virilen hatt-ı hümâyûna nazar ve vâkı'-ı hâl pâye-i serîr-i a'lâya telhîs olundukda; kadîmü'l-eyyâmdan olageldüği üzre Rûm keferesine ibkā kılınmak içün sâdır olan hatt-ı hümâyûn mûcebince emr-i şerîf sâdır ve mübâşir ta'yîn ve cânib-i şer'den virilen hüccet-i şer'iyye ile Kudüs-i Şerîf'e varıldıkda Ermeni tâ'ifesinin yine bî-vech nizâ' u müdâhale itdikleri manastırlar ve ziyâretgâhları üslûb-ı sâbık üzre girü Rûm tâ'ifesine hüküm ve teslîm ve Ermeni tâ'ifesi mu'ârazadan men' ve temessükâtları sicill-i mahfuza kayd ve zabt u tasarruf itdikden sonra, yine memnû' olmayup senedât-ı merkūmeye ve kadîmden olıgelene muhâlif cebren Mar Ya'kūb Gürci manastırı ve bağçe ve tevâbi'i ve Beytüllahim'de demür kapu

ve miftâhları ve üstünde Habeş vakfı olan odaları ve önünde bağçeyi Ermeni tâ'ifesi zabt ve gadr etmeleriyle, hatt-ı hümâyûn ve emr-i şerîf ve hüccet-i şer'iyye mûceblerince ol manastırlar ve bağçeler ve mevzi'ler kemâ-fi'l-evvel Rûm tâ'ifesinin tarafına teslîm ve Ermeni tâ'ifesinin bağçe ortasında ihdâs eyledikleri dîvâr hedmittirilüp ve miftâhlar alıvirilüp, min-ba'd bir vechile Ermeni tâ'ifesine ve millet-i âhardan kimesneye dahlitdirilmemek üzre bilâ-hatt-ı hümâyûn bin seksen altı târîhinde dahi bir kıt'a emr-i şerîf virildikde, ba'de'l-yevm miyânelerinde olan nizâ' u hisâmın kat' u hasmı içün ahvâllerin mîzân-ı adl ü insâf ile muvâzene olunarak zâbıta-yı hasene ve râbıta-yı müstahseneye bendolunmak lâzim gelüp ve bâlâda zikr ü beyân kılındığı vechile gerek kayıdları ve gerek **[76]** selâtîn-i mâzıyeden yedlerinde olan senedleri vech-i meşrûh üzre olmağla, fîmâ-ba'd milel-i Efrenc ve Rûm ve Ermeni tâ'ifelerinin beynlerinde nizâ' olunmayup ve ziyâretgâhlarını herkes kadîmîsi üzre ziyâret idüp ve el-yevm milel-i Rûm ve Ermeni ve Efrenc tâ'ifelerinin tasarruflarında bulunan yerler ve manastır husûslarında ahad tâ'ife âharlarına ta'arruz itmeyüp ve her gûne umûrlarında birbirlerine ta'addî etmemeleriyçün Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîfim tahrîr ve husûs-ı mezbûr Piskopos Kalemine dahi kaydolunmak içün ilmühaber kā'imesi virilmek fermânım olmağın, fermân olduğu üzre amel ü hareket olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı Za sene 1152 **(9-18 Şubat 1740)**

d.147, s.198, h.766

Kudüs, Gazze, Remle ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Ali Paşa'nın, hac farizasının sorunsuz ifası ve hacıların güvenli bir biçimde memleketlerine dönmesi gibi Saltanat'ın prestiji açısından son derece önemli görevleri kusursuz bir biçimde yerine getirmesi ve Belgrad'dan Gelibolu'ya geçerek süratle görev yerine intikal etmesi.

حول علي باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة والرملة ونابلس أن يقوم وبغير تقصير بإنجاز مهمته التي تحوز أهمية قصوى في هيبة السلطنة، ألا وهي أداء فريضة الحج دون مصاعب وتأمين عودة الحجاج إلى ديارهم سالمين، وأن يعبر من بلغراد إلى غليبولي وينتقل مسرعاً إلى مكان وظيفته.

Ali Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for the Al Quds, Gazza, Remle and Nablus sanjaks, has to fulfill the duty of greatest importance from the viewpoint of the Sultanate's prestige, ensuring that the pilgrims complete their Haj obligation without a snag and return to their country safely; he will have to cross over to Gallipoli from Belgrade and reach his post as soon as possible.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Remle ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki:

Umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve akdem-i şu'ûn-ı lâzimü'l-ihtimâmından olmağla, sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; bu hatb-ı azîmde senden şân-ı şevket-nişân-ı Saltanat-ı seniyyeme muvâfık hidemât-ı celîle izhârı melhûz-ı hümâyûn-ı mülûkânem olduğu ecilden, diğer emr-i şerîfimde tavsiye ve ta'lîm olundığı üzre Kal'a-i Belgrad'dan sarf-ı zimâm-ı azîmetin esnâsında hilâl-i tarîkde seyr-i serî' ile hareket ve bir kadem akdem Gelibolu ma'berinden ubûr-birle Şâm-ı Şerîf'e vusûle mübâderet ve ba'de'l-vusûl levâzim-ı tarîk-i hacc-ı şerîfi rü'yet eylemen gâyet mühimm ü muktezî olmağın, bu bâbda mezîd-i basîret üzre hareket ve bir kadem akdem ma'ber-i merkūmdan ubûr ile umûr-ı haccı itmâm ve temşiyete bezl-i makderet eylemen içün sür'at-i seyr ü azîmetini hâvî işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; ber-vech-i muharrer hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olduğuna binâ'en, tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı şâhânem muktezâsınca bu emr-i azîm ve hatb-ı celîl ü cesîm kerden-i emânet ve döş-i liyâkatine bend ü ta'lîk olunmağla, tevfîk ü inâyet-i Bârî ile bir ân evvel Şâm-ı Şerîf'e vusûl ve huccâc-ı Müslimîni ezmân-ı sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet-birle götürüp getürmeğe kıyâm u müsûl eylemen matlûb-ı hümâyûnum idüği ma'lûmun oldukda, Belgrad'dan nehzat ü hareketin hengâmında bir yerde kat'â meks ü ârâm ve bir mahalde aslâ imrâr-ı vakt ü eyyâm itmeksizin ıcâleten ve müsâra'aten Gelibolu ma'berinden mürûr ve bir sâ'at mukaddem Şâm-ı Şerîf'e vusûle mübâderet ve senden melhûz-ı hâtır-ı safâ-müzâhir-i hüsrevânem olduğu üzre ba'de'l-vusûl levâzim-i tarîk-i hacc-ı şerîfi ve mühimmât-ı sâ'irenin küllîsini rü'yet ü i'dâda mübâşeret ve mükemmel ü mürettеb kapun halkı ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen tâmmü's-silâh güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkada mîr-i hacların kendü taraflarından techîz eyledikleri askeri eslâfından ziyâde ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır ricâlden olmak şartıyla i'dâd ü techîz ve emrini gereği gibi tetmîm ü tanzîmden sonra müsta'înen billâhi te'âlâ vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve levâzim-i hazm ü ihtiyâta ri'âyet ve tertîb-i umûr-ı hacda mezîd-i basîret üzre hareket iderek bi-avnihî te'âlâ huccâc-ı Müslimîni zihâb ü iyâblarında hıfz u hırâset ve şürûr u mazârr-ı urbân-ı şekāvet-nişândan vikâyet ü sıyânet ile refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine ve mashûben bi's-selâm götürüp ve getürmeğe bezl-i cidd ü gayret ve sarf-ı mâ-hasala miknet idüp, bu vechile istihsâl-ı rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhâneme mübâderet ve ser-i mû hilâfından gâyetü'l-gâye hazer ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı R sene 1153 **(6-15 Temmuz 1740)**

d.147, s.282, h.1022

Şam valiliğine atanan Esad Paşa'nın cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilmesinden dolayı gerekli tedbirleri alması, hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması, ayrıca Sayda valisi Kel Ahmed Paşa'nın, Cebel-i Aclun ve Leccun, Gazze, Nablus, Kudüs ve Şam sancakbeylerinin, Nablus ve Gazze alaybeylerinin ve Şam aşiretleri şeyhinin de yeterli asker ve zahire tedarik ederek cerde başbuğu ile birlikte hareket etmeleri, bu görevlilerin Kudüs, Gazze, Nablus ve Remle sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Ali Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek Şam üzerinden gidecek hacıları karşılayıp emniyet içinde gidiş ve dönüşlerini sağlamaları.

حول علي أسعد باشا والي الشام وضرورة أن يقوم باتخاذ التدابير اللازمة بعد أن تم تعيينه قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج)، وأن يعمل على استقبال الحجاج عند عيون هدية؛ كما أن على أحمد باشا الأقرع (كل) والي صيدا، وعلى أمراء سناجق جبل عجلون ولجون وغزة ونابلس والقدس والشام، وعلى أميري المواكب في نابلس وغزة، وعلى شيخ عشائر الشام أن يقوموا بإعداد وتجهيز القدر الكافي من العسكر والمؤونة والتحرك بالاشتراك مع قائد التجريدة؛ ثم إن على هؤلاء المسئولين أن يتحركوا في إطار التعليمات التي يصدرها علي باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس والرملة ويقوموا جميعاً باستقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين ذهابهم وعودتهم إلى ديارهم في أمن وسلام.

The appointed Governor of Damascus Esad Paşa, also assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), has to take the necessary precautions and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area; also Kel Ahmed Paşa, Governor of Sayda, sancakbeys of Cebel-i Aclun and Leccun, Gazza, Nablus, Al Quds and Damascus, alaybeys of Nablus and Gazza and the sheikh of Damascus tribes to act with the commander by providing sufficient number of soldiers and provisions. These functionaries to act in accordance with the instructions of Ali Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza, Nablus and Remle sanjaks, meet the pilgrims traveling via Damascus and ensure that their round trip is safely completed.

Kudüs-i şerîf ve Gazze ve Nablus ve Remle sancakları inzimâmıyla Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Ali Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm ve akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olup ve öteden berü ekser ahyânda cerde başbuğluğu Trablusşam vâlîlerinin uhdelerine havâle olagelmiş idi. Lâkin bu sene-i mübârekede eyâlet-i mezbûre mutasarrıfı vezîrim

Mustafa Paşa mübtelâ olduğu düyûn-ı kesîreden nâşî umûr-ı cerde rü'yetine adem-i liyâkatı zâhir olmağla, ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrân ile şânı terfi' ve Rûmili beğlerbeğiliği pâyesiyle öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkı ve levendâtı bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıka üzre Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre bu sene-i mübârekede kāfile-i haccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, hâlâ Sayda vâlîsi olan vezîrim Kel Ahmed Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunageldüği vechile beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver asker tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl itmeleri ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üçyüz nefer askeri tertîb ü tesyîr eylemesi ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârlarıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleriyle Şâm-ı Şerîf mütesellimi dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle me'mûr kılınup zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ ideceğinden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet etmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; vüzerâ-yı izâmımın gayret ü istikāmet ile ma'rûf u nâmdârı ve vükelâ-yı fihâmımın sadâkat ü celâdet ile mevsûf ve hamiyyet-şi'ârı olman hasebiyle, tarîk-i hacc-ı şerîf umûru uhdene vedî'a vü tefvîz olmağla, zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâsetde ve terfîh ü sıyânetlerinde eslâfından ezyed senden âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, muktezâ-yı himmetin üzre ibrâz-ı gayret ve bezl-i makdûr ve hamiyyet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asâkir techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'nden cerde askerini sen dahi cerde başbuğu ma'rifetiyle yoklayup ta'dâd ü defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle say'-ı evfel eyleyesin. Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı

mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîr ile fermânım olan asâkir ve âdemlerinle tevfîr ü teksîrde kusûr veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ rehâvet ü fütûrun mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā' olunmayup hakkında tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is ü bâdî olacağını yakînen ma'lûm idinüp ana göre her emirde kemâl-i ihtiyât ve basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza nisâr-ı nakdîne-i miknet ve mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ'ili B sene [1]153 **(22 Eylül-1 Ekim 1740)**

d.147, s.285, h.1026

Şam valiliğine atanan Esad Paşa'nın cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilmesinden dolayı gerekli tedbirleri alarak kafileleri Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Ali Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerinin sağlanması konusunda kendisine yardımcı olmaları.

حول أنه على أسعد باشا المعين على ولاية الشام أن يقوم باتخاذ التدابير اللازمة بعد تعيينه قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) ويعمل على استقبال القوافل عند عيون هدية؛ كما أن على متسلمي نابلس والقدس أن يتحركا في إطار تعليمات علي باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس ويتعاونا معه في مهمة ذهاب وعودة الحجاج آمنين سالمين.

Esad Paşa, the appointed governor of Damascus, also assigned to command the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), has to take the necessary precautions and meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Ali Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus, and assist him in making sure that the pilgrims round trip is safely completed.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den giden huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmağla, ziyâde

ihtimâm lâzim ü muktezî olmağla ve ber-vech-i mâlikâne Hama ve Humus mutasarrıfı olup rütbe-i mîr-i mîrânî ile Şâm'a terfî' ve Rûmili beğlerbeğiliği ile dahi kadr u unvânı tebcîl kılınan Es'ad Paşa *dâmet me'aliyehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl itmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Gazze ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus ve Remle sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre müretteb asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîrenle huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye baş u buğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olmağla gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket etmekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye baş u buğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını emr-i mukarrer bilüp ana göre basîret ü intibâh üzre hareket itmen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]153 **(22 Eylül-1 Ekim 1740)**

Bir sûreti dahi Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.148, s.1, h.3

Mısır eski valisi olup Kudüs, Gazze ve Nablus sancaklarıyla birlikte Şam valiliği ve hac emirliğine atanan Süleyman Paşa'nın, süratle görev yeri Şam'a giderek hac işlerini koordine etmek için gerekli hazırlıkları yapması.

حول أن سليمان باشا الوالي الأسبق لمصر والذي تم تعيينه على ولاية الشام وإمارة الحج مع تعهده بسناجق القدس وغزة ونابلس عليه أن يتوجه مسرعاً إلى وظيفته في الشام ويقوم بالاستعدادات اللازمة لتنظيم وإدارة شئون الحج.

Süleyman Paşa, former governor of Egypt, now appointed Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, has to

leave for his post in Damascus immediately, and begin the preparations for the coordination of the Haj organization.

Sâbıkā Mısır vâlîsi olup hâlâ Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm eyâleti ve emâret-i hâcc kendüye tevcîh ü ihsân olunan Vezîr Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Selefin vezîrim Ali Paşa'ya bu hilâlde bi'l-iktizâ Van muhâfazası şartıyla eyâlet-i Van tevcîh olunmağla, emâret-i hâcc dahi ber-vefk-i me'mûl rü'yet ve idâresine kādir bir vezîr-i sâhib-i tedbîrin uhdesine ihâle kılınmak muktezî ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; mukaddemâ Şâm vâlîsi iken umûr-ı hacc-ı şerîfin tesviye vü sebkında ve levâzim-i mühimmâtın imdâd ü tertîbinde ve Şâm-ı Şerîf'in zabt u rabtında zuhûra gelen hidmet ü gayretin beyândan müstağnî olmağla, bir ân akdem kalkup kapun halkı ile Şâm-ı Şerîf'e varup levâzim-i tarîk-i hacc-ı şerîfi tertîb ve sâ'ir mehâmm-ı lâzimeyi tehyi'e vü i'dâda mübâderet eylemen şartıyla avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mûcebince zikrolunan sancaklar ilhâkıyla eyâlet-i Şâm ile mîrü'l-hâclık sana tevcîh ü ihsânım olmağla, bir ân akdem mansıbın olan Şâm-ı Şerîf'e vusûle müsâra'at ve umûr-ı hacc-ı şerîfi rü'yet ve zabt u rabt-ı memlekete mübâşeret eylemen fermânım olmağın, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde umûr-ı hacc-ı şerîf Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan idüği ma'lûmun olmağla, bilâ-tevakkuf yerinden hareket ve seyr-i serî ile giderek bir ân akdem ve bir sâ'at mukaddem Şâm-ı Şerîf'e vusûle müsâra'at ve ber-vech-i muharrer ehemm-i umûrdan olan levâzim-i tarîk-i hacc-ı şerîfi ve sâ'ir mehâmm-ı lâzimeyi tehyi'e vü i'dâda ziyâde ihtimâm ü dikkat ve ahâlî-i vilâyet ve fukarâ-yı ra'iyyeti vücûh-ı mezâlim ü ta'addiyâtdan sıyânet ve cümle ile tarh-ı âmîziş ü ülfet ve senden me'mûl-i hümâyûn ve melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı mülûkânem olduğu üzre mîrü'l-hâclık husûsunu ve sâ'ir uhdene müterettib ve zimmet-i ihtimâmına lâzib ü lâzimi olan kâffe-i umûr u husûsun vech-i vecîh-i hasen ve tavr-ı mergûb-ı müstahsen üzre itmâm ve temşiyetine nisâr-ı nakdîne-i miknet ü kudret eyleyesin ve siyâk-ı meşrûh üzre tesviye-i umûr-ı hacc-ı şerîf-i Saltanat-ı hasenenin ne vechile a'zam-ı mehâmm-ı lâzimü'l-ihtimâmından olduğu sana ta'rîfden müstağnî olmağla, göreyim seni; bu bâbda teşmîr-i sâka gayret ve evvelkiden ziyâde tertîb-i umûr-ı hacc-ı şerîfe ve tanzîm ü terfîh-i bilâd ü ibâda sarf-ı mâ-hasal-ı makderet eyleyüp hilâfına batâ'et ü rehâvete ruhsat u cevâz gösterilmemek bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili R sene [1]154 **(16-25 Haziran 1741)**

d.148, s.100, h.288

Hacıların güvenliği devletin en mühim işlerinden olduğundan, Halep valisi Yakub Paşa'nın Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıların güvenliğini sağlaya hafif süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği; Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın gerekli hazırlıkları yaparak, maiyeti ve emrine verilen cerde askeriyle birlikte hacıların gidiş ve dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن أمن وسلامة الحجاج مهمة توليها الدولة أعظم الأهمية، ولهذا فقد تم تعيين يعقوب باشا والي حلب قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) حتى يقوم باستقبال القوافل عند موقع عيون هدية، وأن على سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يقوم بالاستعدادات اللازمة ويعمل هو وحاشيته وعساكر التجريدة الموضوعين تحت إمرته على تأمين مسيرة الحجاج في ذهابهم وعودتهم آمنين سالمين.

As the safety of the pilgrims is one of the most important duties of the state, Yakub Paşa, Governor of Aleppo, is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area; Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to make the necessary preparations for ensuring the security and order on the pilgrims' round trip route with his men and the cerde soldiers assigned to him.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm ve akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıkada olıgeldüği vechile Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre bu sene-i mübârekede kâfile-i hâccı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine hâlâ Haleb vâlîsi vezîrim Ya'kūb Paşa başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, hâlâ Sayda beğlerbeğisi Es'ad Paşa *dâmet me'âliyehû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver askeri tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl eylemek ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri tertîb ü tesyîr etmek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve

erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbanı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleriyle Şâm-ı Şerîf mütesellimi dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı mürетteb askerleriyle me'mûr kılınup zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet etmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; gayret ü istikāmet ile ma'rûf u nâmdâr ve sadâkat ü celâdet ile mevsûf ve hamiyyet-şi'âr olduğundan mâ'adâ, tarîk-i hacc-ı şerîf umûrına ve vukûf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine vufûr-ı bâ-re'y-i iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı mîrü'l-hâclığa isti'dâd ü istîhâlin bedîd ü bâhir olduğuna binâ'en keyfiyyeti tarîk-i hacc-ı münîf uhdene vedî'a vü tefvîz olunup, binâ'en-aleyh zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde eslâfından ezyed senden âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağla, mukteżâ-yı himmetin üzre ibrâz-ı gayret ve bezl-i makdûr ve hamiyyet idüp mükemmel ü mürетteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan izdiyâd ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğa ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine be-tahsîs diğer emr-i şerîfimde tenbîh ü tavsiye olundığı vechile İran huccâcının dahi vücûh-ı emn ü râhatlarına fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'nde cerde askerini sen dahi cerde başbuğu vezîr-i müşâr ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle yoklanup ta'dâd ü defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîr ile fermânım olan asâkir ve âdemlerini tevfîr ü teksîrde kusûr veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ rehâvet ü fütûrun mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā olunmayup, hakkında tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkânem bâ'is ü bâdî olacağını yakînen ma'lûm idinüp, ana göre bu emirde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni

sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza nisâr-ı nakdîne-i miknet ve mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâ'ili B sene 1154 **(12-21 Eylül 1741)**

d.148, s.103, h.294

Halep Valisi Yakup Paşa'nın cerde (hacıların güvenliklerini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilmesi sebebiyle gerekli tedbirleri alarak hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket ederek her konuda kendisine yardımcı olmaları.

حول أن على يعقوب باشا والي حلب المعين قائداً لعساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج أن يقوم باتخاذ التدابير اللازمة والعمل على استقبال الحجاج عند موقع عيون هدية؛ كما أن على متسلمي نابلس والقدس أن يتحركا في إطار التعليمات التي يصدرها سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً سنجقي غزة ونابلس ويتعاونا معه في كل الأمور.

Yakub Paşa, Governor of Aleppo, as appointed commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety), will take the necessary precautions and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeler area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible Gazza and Nablus sanjaks, and assist him in all respects.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den [giden] huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve hâlâ Haleb vâlîsi vezîrim Ya'kūb Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl itmek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; düstûr-ı mükerrem müşîr-i mufahham nizâmü'l-âlem Gazze ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı

Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetinle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâca vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]154 **(12-21 Eylül 1741)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.148, s.163, h.507

Kanuni Sultan Süleyman'ın Kudüs'teki vakıflarının nazırı Babüssaâde Ağası Ahmed Ağa, bu vakıfların serbest vakıflar olduğunu, gelirlerine hariçten kimsenin müdahale yetkisinin bulunmadığını, ancak mütesellimlerin başta Kamame Kapısı'ndan elde edilen gelir olmak üzere bu kaideye riayet etmediklerini bildirdiğinden; söz konusu vakıflara hukuka aykırı hariçten müdahalelerin engellenmesi.

حول أن أحمد أغا باب السعادة وناظر أوقاف السلطان سليمان القانوني في القدس قد أبلغ بأن تلك الأوقاف، وأنه لا صلاحية لأحد من الخارج للتدخل في شئون مواردها، لكن المتسلمين لم يراعوا تلك القاعدة وفي المقدمة المورد الحاصل من "باب القمامة". وعليه فقد تقرر منع كل من يتدخل من الخارج في شئون تلك الأوقاف بما يخالف الشرع.

The custodian of Sultan Süleyman the Magnificent's waqfs in Al Quds Babüssaâde Ağası Ahmed Ağa stated that these were independent waqfs and no one from outside was authorized to interfere in their income, but the mütesellims have not obeyed this rule strting with the income from the Kamame Gate; illegal interferences to the said waqfs from outside to be prevented.

Kudüs-i Şerîf kādısına hüküm ki:

Bi'l-fi'l Bâbüssa'âdetim ağası olan Ahmed Ağa *dâme ulüvvühû* Südde-i sa'âdetime arz gönderüp; "Nezâretinde olup Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû*nun evkāfı min-külli'l-vücûh

serbest olup müttevellîden gayrı ecânibden bir ferd dahl ü ta'arruz îcâb itmeyüp gerek Rikâb-ı hümâyun-ı şevket-makrûnum akçesi ve mürtezika-yı vakfın vazîfeleri ve masârifât-ı cüz'iyye ve külliyye bir iki senede kefere ve Yehûd züvvârlarından Kamâme kapusında tahsîl olunacak rüsûmâtdan virilegelüp ve Kamâme'ye ve mahsûlâtına kadîme mugâyir bir dürlü dahl ü ta'arruz iktizâ itmez iken bir-iki seneden berü Kudüs-i Şerîf mütesellimleri tamâ'-ı hâmlarından nâşî dest-i tehîde ve rüsûm-ı vakfa dahl ü ta'arruz ve îrâd-ı vakf-ı şerîfe kesr ü noksân terettüb itmekle, ber-vech-i meşrûh mütesellimlerin bu bâbda vâkı' olan dahl ü ta'arruzunu men' u def' ve fîmâ-ba'd Kamâme kapusına kadîme mugâyir mütevellî-i vakfdan gayrı gerek mütesellim ve sâ'irleri taraflarından müdâhale vü ta'arruz olunmamak" bâbında hükm-i hümâyûnum virilmek recâsına arzeyledüği ecilden, vech-i meşrûh üzre amel olunmak içün yazılmışdır.

Fî evâ'ili Za sene [1]154 **(8-17 Ocak 1742)**

d.149, s.30, h.112

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın başarılı faaliyetlerindfen dolayı görevinde bırakıldığı, yine gerekli hazırlıkları yaparak maiyeti ve emrine verilen tam teçhizatlı neferlerle birlikte hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس قد تم الإبقاء عليه في وظيفته نظراً لما حققه من أعمال ناجحة، وعليه الاستمرار أيضاً في القيام بالاستعدادات اللازمة والعمل مع حاشيته والعساكر التامة التجهيزات الموضوعة تحت إمرته على تأمين سلامة وأمن الحجاج في مسيرتهم ذهاباً وإياباً.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, will continue in his post as his activities were found to be successful, he will again make the necessary preparations and ensure the security and order on the pilgrims' round trip route with his men and fully equipped soldiers assigned to him.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr el-Hâc Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan gayret ü hamiyyet ve himmet ü sadâkat muktezâsınca lillâhi'l-hamd a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemden umûr-ı haccı gerek sâbıka-i emâretinde ve gerek lâhıkasında gereği gibi rü'yet ve huccâc-ı sa'âdet-minhâcı sâlimîn ü âminîn götürüp ve getürmekde zuhûra gelen ihtimâm ü dikkatin meşhûd olup bundan akdem böyle dahi senden vâcibe-i uhde-i dirâyet ve istikāmetin olduğu üzre rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık harekât-ı marzıyye izhârı melhûz-ı tab'-ı safâ-karîn-i şâhânem olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-

makrûnum mûcebince bu def'a dahi eyâlet-i Şâm ve mülhakâtıyla mîrü'l-hâclık üslûb-ı sâbık üzre ibkā vü mukarrer kılınmağın, inşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahi kendü kapun halkını gereği gibi tevfîr ü teksîr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen ü mahsûs olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri tamâmen ve kâmilen darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ricâl-i harb u kıtâlden tekmîl ve tahrîr ve bi-avnillâhi'l-meliki'l-Kadîr huccâc-ı hidâyet-minhâc-ı Müslimînin muhâfazası esbâbına ve vedî'a-i uhde-i hükûmetin kılınan eyâlet-i Şâm'ın ve zikrolunan sancakların ahâlî vü re'âyâ fukarâsının himâyet ü sıyânet ve emniyyet ü itmînânlarına vesîle olan umûr u husûsu tanzîm ü tetmîm zımnında âtîde beyne'l-Haremeyn meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke-i Mükerreme ile bi'l-muhâbere tahsîs ü ta'yîn ve inşâ'allâhü'l-meliki'l-Emîn huccâc-ı Müslimîni âminîn ü sâlimîn götürüp ve getürmeğe bezl-i vüs' u himmet ve sarf-ı sa'y u miknet eylemen fermânım olmağın, işbu emr-i şerîfim ( ) ile vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i merâm-ı Saltanat-ı seniyyemden olan umûr-ı hacc-ı şerîf ve esbâb-ı muhâfaza-i huccâc-ı inâyet-redîf bir emr-i vâcibü't-tetmîm olmağla, bu bâbda mukaddem ü mu'ahhar masrûf-kerde-i nakdîne-i himmetin olan levâzim-i dikkat ü ihtimâmını izhâr ve bu def'a dahi kendü kapun halkını bâliğan mâ-belâğ tevfîr ü iksâr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri dahi fermânım olduğu üzre darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ricâlden tahrîr ve ikmâl idüp gerek kendü ma'iyyetinle gidecek askere ve gereği gibi hüsn-i nizâm ve gerek iktizâ iden tedârikât ü levâzimâta bir hoşca takviyet ü istihkâm virerek beyne'l-Haremeyn meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke-i Mükerreme müşârun-ileyh ile bi'l-muhâbere ta'yîn ü tahsîs ve avn ü inâyet-i Rabbü'l-ızzet ile huccâc-ı kerâmet-ibtihâcın iyâb ü zihâbda emvâl ve nüfûslarına bir dürlü zarar u gezend irişmeyecek ve vechen mine'l-vücûh mütevahhiş ve mütezeccir olunacak vechile âminîn ü sâlimîn kemâl-i refâhiyyet ile götürüp ve getürüp vâcibe-i uhde-i hamiyyet ve istikāmetin olduğu üzre gerek huccâc-ı Müslimînin emn ü râhatlarında ve gerek taht-ı hükûmetinde bulunan ahâlî vü re'âyânın himâyetinde ve büldân u kurânın ve turuk u mesâlikin nizâm ve temşiyetinde bu def'a dahi ulüvv-i şân ve Devlet-i aliyyeme lâyık ve rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık mesâ'î-i meşkûre ve me'ser-i mebrûre izhârı ile du'â-yı serî'u't-te'sîr-i pâdişâhâneme mazhar olmağa nisâr-ı nakdîne-i kudret ve bezl-i mâ-hasal-ı tâb ü tâkat eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili Ca sene [1]155 **(4-13 Temmuz 1742)**

d.149, s.19, h.75

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerini temin etmeleri, kafileleri Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılayarak ihtiyaçlarını gidermeleri, ziyaret sonrasında emniyet içinde memleketlerine dönmelerini sağlamaları ve bu hizmetlerin ifası için başbuğ tayin olunan Trablusşam valisi Mustafa Paşa ile Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları çerçevesinde hareket etmeleri.

حول ضرورة أن يقوم متسلما نابلس والقدس بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام، ويعملا على استقبال القوافل عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم، ثم تأمين عودتهم إلى ديارهم عقب انتهاء الزيارة، وأن يتصرفا في إطار التعليمات التي تصدر عن مصطفى باشا والي طرابلس الشام المعين قائداً على العساكر للقيام بتلك الخدمات وتصدر عن سليمان باشا والي الشام وأمير الحج.

Mütesellims of Nablus and Al Quds to ensure the pilgrims' security who are traveling to Hejaz via Damascus, meet the caravans at Hediyye Eşmeler area and cater to their needs, and ensure their safe return to their country after their visits; and act within the framework of the instructions given by Mustafa Paşa, Governor of Tripoli, assigned as commander to fulfill this duty and that of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfikihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sînîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Gazze ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ve elzem

olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket etmen bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâsıtı C sene 1155 **(13-22 Ağustos 1742)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

...

d.149, s.52, h.182

Kudüs'te Mescid-i Aksâ ve Sahratullah'ın tamire muhtaç bölümlerinin Simon Kalfa marifetiyle tespit edildiği, gereken meblağ ve inşaat malzemelerinin Tersâne-i Âmire'den bir gemiyle gönderildiği; bina emini olarak tayin olunan Gazze ve Remle sancaklarıbeyinin vazifesini layıkıyla yerine getirmesi ve neticenin merkeze bildirilmesi.

حول أن المواضع التي تحتاج للإصلاح في المسجد الأقصى وصخرة الله في القدس قد تم التثبت منها بمعرفة سيمون قلفه، وأن المبلغ اللازم ومواد البناء المطلوبة قد أرسلت من الترسانة العامرة على متن إحدى السفن؛ وبالتالي يكون على أمير سنجقي غزة والرملة المعين أميناً للبناء أن يقوم بانجاز المهمة على الوجه الأكمل وإبلاغ المركز بالنتيجة الحاصلة.

In al Quds, the sections of Mescid-i Aksâ and Sahratullah that needed repairs were established by Simon Kalfa (master builder) and the necessary funds and building materials were sent from the Tersâne-i Âmire (Imperial Shipyard) by a ship; Gazza and Remle sancakbeyi, who was appointed as the construction Emir, has to fulfill this duty properly and inform the headquarters of the result.

Mîr-livâlık ile ber-vech-i mâlikâne Gazze ve Remle sancaklarına mutasarrıf olan Mekkî-zâde Mehmed *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Mescid-i Aksâ ve Sahratullâhi'l-Müşerrefe'nin muhtâc-ı ta'mîr olan mahallerin ta'mîrine bundan akdem sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince me'mûr kılınan Simon Kalfa ma'rifetiyle keşfolunmağla, virdiği keşif defteri mûcebince ta'mîrine irâde-i mülûkânem ta'alluk idüp ve ta'mîrleri masârifiyçün iktizâ iden yirmi beş bin yedi yüz altmış yedi guruş an-nakd ve aynî taleb olunan ecnâs-ı kereste ve mühimmât-ı sâ'ire dahi Tersâne-i âmirem tarafından virilen mecmû'u sefîneye vaz' u tahmîl ve mahalline irsâl ü tesyîr olunup, lâkin zikrolunan ebniye husûsuna bir mu'temed kimesnenin me'mûriyyetinden lâbüdd ü lâzim ve sen ki mîr-i mûmâ-ileyhsin; senden sadâkat ü istikāmet ile hidmet zuhûru emr-i mühimm olmağla, müstakillen sen binâ emîni nasb u ta'yîn olunmuşsundur. İmdi; göreyim seni; savb-ı maksûda

azîmet ve bir ân vusûle müsâra'at ve ba'de'l-vusûl mezîd-i ihtimâm ü dikkat ve vüfûr-ı sa'y u himmet itmen ve keşfolunan yerlerinden bir mahalli nâkıs kalmamak şartıyla kemâl-i metânet ü istihkâm-birle ebniye-i merkūmeyi ikāme vü tekmîl ve ba'de't-tekmîl tekrâr keşif ve hüccet-i şer'iyye itdirüp mahalline kayd içün hüccet-i şer'iyye ve keşif defterini Dersa'âdetime irsâl ve ihmâl ü tekâsülden begâyet tehâşî vü ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene [1]155 **(1-10 Eylül 1742)**

d.149, s.14, h.52

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerini temin etmesi, Hediye Eşmeleri mevkiinde vaktinde karşılayarak tüm ihtiyaçlarını gidermesi, ziyaret sonrasında yine emniyet içinde memleketlerine dönmelerini sağlaması, söz konusu hizmetlerin ifası için diğer görevlilerle irtibat halinde olması ve görevlileri denetleyerek herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول ضرورة أن يقوم سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام فيسعى لاستقبالهم في الوقت المعلوم عند موقع عيون هدية ويلبي لهم احتياجاتهم كافة، ويكفل لهم عقب الزيارة أيضاً عودتهم إلى ديارهم آمنين سالمين، وأن يكون في حالة تواصل مع المسئولين الآخرين المكلفين بإنجاز الخدمات المذكورة فيقوم بالإشراف عليهم ولا يسمح بوقوع أعطال من أي نوع.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also resonsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, will ensure the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meet them at Hediyye Eşmeleri area on time and cater to all their needs, and make sure that they return to their country safely; also be in touch with the other functionaries in carrying out this duty and avoid any mishap by supervising the functionaries.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm [ve] akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıkada olageldüği vechile Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre bu sene-i mübârekede kāfile-i huccâcı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, hâlâ

Sayda vâlîsi Ya'kūb Paşa beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver askeri tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl eylemek ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri tertîb ü tesyîr itmek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri [ile] Şâm-ı Şerîf mütesellimi dahi kendülere tavsiye vü tekmîl olduğu mikdârı müretteb askerleri ile me'mûr kılınup zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîreleriyle vakt ü zamânıyla başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet etmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun ileyhsin; bu âna dek zuhûra gelen gayret ü istikāmetin ma'lûm ve sadâkat ü celâdetin meczûm olduğundan nâşî tarîk-i hacc-ı şerîf umûruna vukūf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine vüfûr-ı bâ-re'y-i iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı mîrü'l-hâclığa isti'dâd ü istîhâlin bedîd ü bâhir olmağla, keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîf uhdene vedî'a vü tefvîz olunup binâ'en-aleyh zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde eslâfından ve sinîn-i sâbıkadan ezyed senden âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağın, muktezâ-yı himmetin üzre ibrâz-ı gayret ve bezl-i makdûr-ı hamiyyet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile bi-mennihî te'âlâ savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine ve be-tahsîs diğer emr-i şerîfimde tenbîh ü tavsiye olundığı vechile İran huccâcının dahi vücûh-ı emn ü râhatlarına fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetinde Hediyye Eşmeleri'n[d]e cerde askerini sen dahi cerde başbuğu vezîr-i müşârun-ileyh ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetleriyle yoklanup ta'dâd ü defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle sa'y-ı evfâ eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle

ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü kusûr ile fermânım olan asker ve âdemlerini tevfîr ü teksîrde kusûr veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ rehâvet ü fütûrun mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl-ı i'itibâra ilkā olunmayup, hakkında tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is ü bâdî olacağını yakînen ma'lûm idinüp, ana göre bu emirde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmekde bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza îfâ-yı nakdîne-i miknet ve mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı B sene [1]155 **(11-20 Eylül 1742)**

d.149, s.64, h.235

Kudüs'teki tamirat işlerinde kullanılmak üzere kereste, yapı malzemeleri ve araç-gereçlerin Rodos'tan tedarik edilip bir tüccar gemisine yüklenerek Yafa İskelesi'ne gönderilmesi ve söz konusu geminin donanmaya ait kalyonlardan biri tarafından korunması.

حول ضرورة أن يجري إعداد وتجهيز الأخشاب ومواد البناء والآلات والأدوات من جزيرة رودوس حتى تُستخدم في أعمال الترميم والإصلاح بالقدس، فيجري تحميلها على إحدى السفن التجارية وتُرسل إلى ميناء يافا، على أن يقوم أحد غليونات الأسطول بمرافقتها وحراستها.

Lumber, building materials and equipment to be used in the repairs at Al Quds to be acquired from Rhodes and shipped to Yafa Wharf on a merchant ship; the said ship to be protected by a naval galleon on the way.

Hâlâ deryâ kapudânı Vezîr Mustafa Paşa'ya hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de vâkı' ba'zı ta'mîrât-ı şerîfe içün iktizâ iden ecnâs-ı kereste ve lâzim gelen edevât-ı ebniye bu cânibden tehyi'e vü tertîb ve tüccâr sefînelerinden üçer direkli ( ) Re'is'in sefinesine vaz' u tahmîl ve Yafa İskelesi'ne irsâl ü tesyîr olunup kereste ve mühimmât-ı merkūmenin bi-lütfihî te'âlâ âmînen ve sâlimen Yafa İskelesi'ne vusûlü akdem-i mehâmdan olmakdan nâşî sefîne-i merkūmu iskele-i mezbûreye varıncaya dek muhâfaza ve selâmetle iskele-i merkūmeye îsâl içün donanmâ-yı hümâyûnum kalyonlarından bir kalyonun ta'yîni lâzim gelüp ve sen ki kapudân-ı müşârun-ileyhsin; mukaddemâ vârid olan tahrîrâtına göre etrâfa me'mûr itdiğin kalyonlardan bu vakte dek yanına ve ol havâlîden gelmişi var ise anlardan birini, yoğsa mukaddemâ ol havâlîlere ta'yîn eylediğin kalyonlardan bir münâsibini bu husûsa me'mûr idüp mârrü'z-zikr kereste sefînesini Rodos'tan alup bi-avnihî te'âlâ âmînen ve sâlimen Yafa İskelesi'ne îsâl ve selâmetle vâsıl olduğunu müş'ir sened alup avdet etmek üzre ta'yîn ve

keyfiyyeti kapudânına muhkem tenbîh ü telkîn ve bu husûsun dahi ber-vefk-i merâm pezîrâ-yı itmâm olmasına sa'y-ı cemîl eylemen bâbında.

Fî evâ'ili Ş sene [1]155 **(1-9 Ekim 1742)**

d.149, s.69, h.244

Kudüs'te Sahratullah (Kubbetüssahra) ve sair yerlerin tamiratını gerçekleştirmek üzere tedarik edilen maharetli elli bir amelenin güvenli bir şekilde gidiş dönüşlerinin sağlanması; Yafa İskelesi, Kudüs ve Remle'de kendilerinden herhangi bir ücret talep edilmemesi.

حول ضرورة أن تجري في أمن وسلام عملية ذهاب وإياب الأحد والخمسين عاملاً ماهراً الذين تم إعدادهم للقيام بأعمال الترميم في صخرة الله (قبة الصخرة) وغيرها من الأماكن في القدس؛ وأن لا يطالبهم أحد بأي أجر في ميناء يافا وفي القدس والرملة.

Return trip of the fifty skilled workers who will work in repairing the Sahratullah (Kubbetüssahra) and other places in Al Quds, to be conducted in safety, no payment to be requested from them at Yafa Wharf, and at Al Quds and Remle.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Remle sancakları mütesellimlerine ve Kudüs-i Şerîf'de merhûme Haseki Sultân *tâbet serâhâ*nın vakfı mütevellîsine ve Yafa gümrüğü emîni ( ) *zîde kadruhû*ya hüküm ki:

Kudüs-i Şerîf'de binâ vü ta'mîri fermânım olan Sahratullâh'ın ve sâ'ir mahallerin hidmet-i binâsıyçün esnâf-ı ameleden bu tarafdan tedâriki iktizâ iden fenlerinde mâhir elli bir nefer üstâd amele zimmîler hidmet-i ebniye-i şerîfe içün tedârik ve ihtiyâr ve ol cânibe tesyîr ü irsâl olunmak hasebiyle, mesfûrların âmînen gitmeleri ve ba'de edâ'i'l-hidme kezâlik sâlimen gitmeleri fermânım olmağın, imdi; siz ki mûmâ-ileyhimsiz; mesfûrûn elli bir nefer amele zimmîleri gerek Yafa İskelesi'nde ve gerek Kudüs-i Şerîf kapusında ve Remle'de zihâb ü iyâblarında bir gûne virgü mutâlebesiyle ve âhar vechile ta'addî vü rencîde ve Şeri'a suyunda ve köpride ve Kamâme kapusında alınagelen ağfâr talebiyle dahi vechen mine'l-vücûh ta'cîz ü remîde itmeyüp ve âharlardan kâ'inen men-kân hiç [bir] ferde mesfûrları incitdirmeyüp, gitmelerinde ve gelmelerinde kemâl-i ferâğ-ı bâl ve mezîd-i refâh-ı hâllerine sa'y ü dikkat idüp ve min-külli'l-vücûh metâlibât ve ta'addîyâtdan masûn u mahfûz tutup ve me'mûr oldıkları ebniye-i mübâreke hidmetinin alâ-mâ hüve'l-merâm istihdâm ve itmâmlarında mesfûrlara bir gûne teşvîş-i hâtır hâsıl olmayacak vechile ikdâm-ı tâmm eyleyüp zinhâr ve zinhâr gidişde ve gelişde mesfûrlar elli bir nefere mikdâr-ı zerre cevr ü ta'addî olunmakdan ve bir gûne virgü mutâlebesinden ve Şeri'a suyunda ve köpride ve Kamâme kapusında alınagelen ağfâr talebinden gâyetü'l-gâye ihtirâz ü ictinâb olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı Ş sene [1]155 **(10-19 Ekim 1742)**

d.149, s.94, h.329

Kudüs'te Kamame Kilisesi içinde Rum, Ermeni ve Efrenc (Katolik) cemaatlerinin Hz. İsa'nın kabri addettikleri bölüme Katoliklerin Fransa'dan devasa heykeller ve taşlar getirerek kadim yapının mevcut halini ve hüviyetini değiştirme maksadında oldukları bildirildiğinden; söz konusu cemaatlerin ziyaret ve ayinlerini teamüllerin dışına çıkmadan ve yekdiğerinin hak ve imtiyazlarını ihlal etmeden icra etmelerinin sağlanması, mevcut kadim binanın yıktırılmasına müsaade edilmemesi; buna mukabil mevcut zahire mahzenleri ile Fransa'dan gelen ziyaretçilerin kaldığı odaların tamirine engel olunmaması.

حول أنه جاء البلاغ بأن الكاثوليك يجلبون من فرنسا تماثيل ضخمة وأحجاراً إلى القسم الذي يعتبره طوائف الروم والأرمن والإفرنج قبر النبي عيسى (عليه السلام) في كنيسة القمامة بالقدس حتى يغيّروا حال وطبيعة المبنى القديم التي هو عليها. وعليه فقد وجب أن تحرص الطوائف السالفة الذكر أن تقوم بالزيارة وممارسة أداء الطقوس دون الخروج على الأعراف الجارية وعدم الإخلال بحقوق وامتيازات بعضهم البعض، وأن لا يسمحوا بهدم البناء القديم القائم؛ وعدم الممانعة في مقابل ذلك بترميم وإصلاح مستودعات المؤونة الموجودة والغرف التي يسكنها الزوّار القادمون من فرنسا.

It is stated that Catholics are planning to bring giant statues and stones from France to Kamame Church in Al Quds, to be placed in the section which is assumed to be the grave of Jesus Christ by the Greeks, Armenians, and Efrenc (Catholic) with the aim of changing the present condition and identity of the ancient building. The said communities are required to perform their rituals and visits without infringing on the present practices and violating the other's rights and privileges. Tearing down the present ancient building should not be allowed, meanwhile, the repairs to be made in the present grain cellars and the rooms where the French visitors are staying should not be hindered.

Tecdîd olunmuşdur. Der-şikâyet.

Fî evâhiri S sene [1]169 **(25 Kasım-4 Aralık 1755)**

Kudüs-i Şerîf monlâsına ve Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine hüküm ki:

Hâlâ Bâbüssa'âdeti'ş-Şerîfem Ağası olan İbrâhim Ağa *dâme ulüvvühû* arz gönderüp; "Ağa-yı müşârun-ileyhin taht-ı nezâretinde olan evkāfdan Kudüs-i Şerîf'de vâkı' merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* evkāf-ı şerîfelerine hâsıl kaydolunan Kamâme nâm kilise dâhilinde Rûm ve Ermeni ve Efrenc tâ'ifelerinin merkad-i Hazret-i Îsâ *aleyhisselâm* zu'm itdikleri mahallin binâsı kadîm ve el-yevm mevcûd ve Rûm ve Ermeni ve sâ'ir tâ'ifelerin Memâlik-i mahrûsemden varan züvvârın âyîn-i bâtılâları üzre ancak mahall-i mezbûrda olan binâ-yı kadîmine i'tikādları olup ve vakf-ı mezbûrun vezâ'if-i mürtezika ve masârif-i imâret-i âmire ve rikâbiyye îrâdları Kamâme mahsûlüne münhasır iken

bu sene-i mübârekede Efrenc tâ'ifesi memleketlerinden mücessem pulâd putlar ve taşlar nakl ve merkad-i Hazret-i Îsâ *aleyhisselâm* ittihaz eyledikleri binâ-yı kadîmî bilâ-emr-i şerîf hedm ve mahall-i atîkin turâb ve ahcârını memleketlerine nakli murâd eyledikleri Yafa emîni olup Kamâme mütevellîsi olan ( ) *zîde kadruhû* tarafından ihbâr ü ifhâm ve zümre-i mezkûrûnun ihtilâl üzre oldukları sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; tarafından dahi i'lâm olunmağın, Ermeni ve Rûm ve Efrenc tâ'ifesi kadîmîsi üzre âyînlerin icrâ ve âhar tâ'ife âharların mahallerine kadîme mugâyir ta'arruz itdirilmeyüp ve mahall-i merkûme Efrenc tâ'ifesi tarafından vaz'-ı kadîmîni hedm ile tebdîl ü tağyîr ve vaz'-ı kadîmîne mugâyir binâ ihdâs ile vaz'-ı yed itdirilmemek içün siz ki mûmâ-ileyhimâsız; size hitâben emr-i şerîfim sudûrunu istid'â itmekle, Dîvân-ı hümâyûnumda mahfûz kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda; milel-i Efrenc ve Rûm ve Ermeni tâ'ifelerinin beynlerinde nizâ' olunmayup ve ziyâretgâhlarını herkes kadîmîsi üzre ziyâret idüp ve el-yevm milel-i Rûm ve Ermeni ve Efrenc tâ'ifelerinin tasarruflarında bulunan yerler ve manastırlar husûslarında ahad tâ'ife uhrâya ta'arruz itmeyüp ve her gûne umûrlarında birbirlerine ta'addî itmemeleri içün yüz elli iki senesinde mufassal ü meşrûh Rûm ve Ermeni tâ'ifelerine ve Kudüs-i Şerîf'de mukîm Efrenc râhiblerinin bağçe kurbunda vâkı' zahîrelerini hıfzidegeldikleri iki aded mahzen ve França ziyâretçilerini iskân idecek iki bâb odaları harâba müşrif olduğundan iki sene mukaddem ma'rifet-i şer'le keşif ve hüccet-i şer'iyye ve mûcebince ta'mîr ü termîm olunup, lâkin Devlet-i aliyye-i dâ'imü'l-karârım ile musâfat üzre olan França devleti düvel-i sâ'ireye kıyâs olunmamağla, fakat bu mâddeye müsâ'ade olunup bunun içün ta'addî vü rencîde olunmamak ve lâkin fîmâ-ba'd vâlî ve mütesellim buyuruldusunu ve keşif hücceti ile bilâ-fermân-ı hümâyûn bu misillü ta'mîrâta dahi ruhsat u cevâz gösterilmemek içün yüz elli dört senesinde Françelü tarafına dahi başka başka evâmir-i şerîfem virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, mukaddemâ sâdır olan emr-i şerîfim vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri L sene 1155 **(18-27 Aralık 1742)**

d.150, s.30, h.104

Kudüs ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın, hac farizasının sorunsuz ifası ve hacıların güvenli bir biçimde memleketlerine dönmesi gibi devletin prestiji açısından son derece önemli görevleri mükemmel bir şekilde ifa etmesi, Mekke şerifi ile istişare ederek hacıların takip edeceği güzergâhta gerekli önlemleri alması ve İranlı hacıların vergi talebi veya kötü muameleyle rencide edilmesini engellemesi.

حول ضرورة أن يقوم سليمان باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسنجقي القدس ونابلس على الوجه الأكمل بمهامه التي تحوز أهمية قصوى في الحفاظ على هيبة الدولة، ألا

وهي قيام الحجاج بأداء فريضة الحج ثم عودتهم إلى ديارهم سالمين؛ ويتواصل مع شريف مكة لاتخاذ التدابير اللازمة على الطرق التي يسلكها الحجاج، وأن لا يسمح بفرض ضريبة على الحجاج الإيرانيين أو أن يلحق الأذى بهم نتيجة للمعاملات السيئة.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, is charged with fulfilling the Haj organization perfectly and ensuring the pilgrims' safe return to their country, which is quite important for the prestige of the state, and to carry out this duty flawlessly; also in consultation with the Sherif of Mecca, take the necessary precautions on the route to be followed by the pilgrims and protect the Iranian pilgrims from maltreatment or requests for tax.

Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim el-Hâc Süleyman Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan gayret ü hamiyyet ve himmet ü sadâkat muktezâsınca a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemden olup birkaç seneden berü uhde-i kifâyetine ihâle kılınan umûr-ı mîrü'l-hâcîden harekât-ı pesendîde izhâr ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın âminen ve sâlimen iyâb ü zihâblarında bezl-i mâ-hasal-ı iktidâr idüp bundan böyle dahi vâcibe-i uhde-i dirâyet ve istikāmetin olduğu üzre rızâ-yı yümn- iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık harekât-ı marzıyye izhârı senden melhûz-ı tab'-ı safâ- karîn-i şâhânem olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince bu def'a dahi zikrolunan mülhakātıyla eyâlet-i Şâm ve mîrü'l-hâclık sana ibkâ vü mukarrer kılınmağın, inşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahi kendü kapun halkını gereği gibi tevfîr ü teksîr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen ü mahsûs olan bin beş yüz nefer levendât askeri tamâmen ve kâmilen darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ricâl-i harb u kıtâlden olmak üzre tekmîl ü tahrîr ve bi-avnillâhi'l-melikil'l-Azîz huccâc-ı hidâyet-minhâcın muhâfazası esbâbının rü'yet ü tanzîmi vedî'a-yı uhde-i hükûmetin olan eyâlet-i Şâm ile zikrolunan sancaklar ahâlîlerinin himâyet ü sıyânet ve emniyyet ü itmînânlarına vesîle olan umûr u husûsun tesviye vü tetmîmi zımnında vakt-i hareket ü azîmetinde beyne'l-Haremeyn meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke ile bi'l-muhâbere tahsîs ü ta'yîn ve inşâ'allâhü'l-meliki'l-Mu'în huccâc-ı Müslimîni ve husûsan İran huccâcını âminîn ü sâlimîn götürüp ve getürmeğe sa'y-ı cemîl eylemen fermânım olmağın, mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i merâm-ı Saltanat-ı seniyyemden olan umûr-ı tarîk-i hacc-ı şerîf ve esbâb-ı muhâfaza-yı huccâc-ı inâyet-redîf bir emr-i vâcibü't-tetmîm olmağla, a'vâm-ı mâzıyeden berü masrûf-kerde-i nakdîne-i himmetin olan levâzim-i dikkat ü ihtimâmını izhâr ve bu def'a dahi kendü kapun halkını bâliğan mâ-belağ tevfîr ü

iksâr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri dahi fermân olduğu üzre darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır ve tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ricâlden olmak vechile tahrîr ve ikmâl idüp kendü ma'iyyetinle gidecek askere gereği gibi hüsn-ı nizâm ve tarik-i hacc içün iktizâ iden tedârikât ü levâzimâta bir hoşca takviyet ü istihkâm virerek beyne'l-Haremeyn meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke-i Mükerreme-i müşârun-ileyh ile bi'l-muhâbere ta'yîn ü tahsîs ve avn u inâyet-i Rabbü'l-ızzet ile müntesibân-ı Saltanat-ı seniyyem olan huccâc-ı kerâmet-ibtihâcın ve husûsan İran huccâcının iyâb ü zihâblarında ahvâl ve nüfûslarına bir dürlü zarar u gezend irişmeyecek ve vechen mine'l-vücûh mütevahhiş ve mütezeccir ve be-tahsîs İran huccâcını virgü mutâlebesi ve sâ'ir matlûbât ile mikdâr-ı zerre âzürde vü mütekeddir olmayacak vechile cümlesini emîn ü sâlim kemâl-i refâhiyyet ile götürüp ve getürüp vâcibe-i uhde-i hamiyyet ve istikāmetin olduğu üzre gerek huccâc-ı Müslimînin emn ü râhatlarında ve gerek taht-ı hükûmetinde bulunan ahâlî vü re'âyânın himâyetinde ve büldân ve fukarânın ve turuk u mesâlikin nizâmı ve temşiyetine bu def'a dahi ulüvv-i şân-ı Devlet-i aliyyeme lâyık merzâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık mesâ'î-i meşkûre ve me'ser-i mebrûre vücûda getürmeğe sarf-ı tâb ü tâkat eyleyesin. Lâkin İran huccâcının etvârı tâ'ife-i A'câma müşâbihdir diyü bir ferd nazar-ı hakāret ile tahkîr ü tezlîl etmemesi emrine ve kendülerden bir gûne virgü mutâlebe ve bir ferde muğber olacakları bir mu'âmele eylememesine kemâl-i dikkat ve her hâlde kendülerine hüsn-i mu'âmele olunarak ve tarafından ifâze-i kuvvet-i tesliyet virilerek mahsûben bi's-selâm gelüp gitmeleri keyfiyyetine nezâret eyleyüp, her hâlde mazhar-ı du'â-yı serî'ü't-te'sîr-i şâhânem olmağa nisâr-ı nakdîne-i kudret ü miknet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı R sene [1]156 **(4-13 Haziran 1743)**

d.150, s.93-94, h.340

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Esad Paşa'nın, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliğinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve ziyaret sonrasında yine güvenli bir biçimde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda Trablusşam valisi ve Cerde başbuğu Mustafa Paşa ve diğer görevlilerle irtibat halinde olması ve herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول ضرورة أن يقوم سليمان أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالتواصل مع والي طرابلس الشام وقائد التجريدة والمسئولين الآخرين حتى لا يقع أي من الأعطال في موضوع تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام واستقبالهم عند موقع عيون هدية وتأمين عودتهم إلى ديارهم سالمين عقب الزيارة أيضاً.

Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, will liaise with the Governor of Tripoli and cerde commander Mustafa Paşa and other functionaries in ensuring the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meet them at Hediyye Eşmeler area and cater to their needs and make sure that they return to their country safely after their visit without encountering any problems.

Tashîh olundığı üzre tebdîl şüd. [Fî] 25 B sene [1]156 **(14 Eylül 1743)**

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm-ı Şerîf vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Süleyman Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olugeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sene-i sâbıkada olıgeldüği vechile Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl eylemek üzre bu sene-i mübârekede kāfile-i huccâcı istikbâl içün cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa (...) hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, hâlâ Sayda beğlerbeğisi İbrâhim *dâme ikbâlühû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl eylemek ve ber-vech-i mâlikâne Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları mutasarrıfı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askerini tertîb ü tesyîr eylemek ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri ile Şâm-ı Şerîf mütesellimi dahi kendülere tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle me'mûr kılınup zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne i'ânet ü imdâd olacak kadar mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânıyla **[94]** başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet etmeleriyçün her birine tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunmuşdur. İmdi; sen ki vezîr-i müşârun ileyhsin; tarîk-i hacc-ı şerîf umûruna vukūf u ıttılâ'ın ve huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine vüfûr-ı bâ-re'y-i iktidârın müsellem ü zâhir ve beher hâlde edâ-yı umûr-ı mîrü'l-hâclığa isti'dâd ü istihâlin bedîd ü bâhir olmağla, keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîf uhdene vedî'a vü tefvîz olunup, binâ'en-aleyh zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetlerinde eslâfından ezyed senden âsâr-ı meşkûre [vü] mebrûre zuhûru melhûz-ı tab'-ı

safâ-makrûn-ı pâdişâhânem olmağın, muktezâ-yı himmetin üzre ibrâz-ı gayret ve bezl-i makdûr-ı hamiyyet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sene-i sâbıkadan efzûn ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşüp cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm ü intizâm virildikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile bi-mennihî te'âlâ savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve zihâb ü kufûllerinde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'nde cerde askerini sen dahi cerde başbuğu vezîr-i müşârun-ileyh ve kapucıbaşı-i mûmâ-ilehy ma'rifetiyle yokla[d]up ta'dâd ü defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle sa'y u ihtimâm eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânem muktezâsınca bu hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmağla, şöyle ki; imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîr ile fermânım olan asker ve âdemlerini tevfîr ü teksîrde kusûr veyâhûd huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve ta'dîl ü tesviye-i maslahatlarında nev'imâ rehâvet ü fütûrun mesmû' olacak olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'itibâra ilkā olunmayup, hakkında tagayyür-i tab'-ı-safâ-pezîr-i mülûkânem zuhûrunu yakînen ma'lûm idinüp, ana göre bu emirde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağa ve tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza nisâr-ı nakdîne-i miknet ü mikdâr-ı zerre hilâfından ziyâde ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâ'ili B sene [1]156 **(21-30 Ağustos 1743)**

d.150, s.109, h.411

Trablusşam valisi Mustafa Paşa'nın cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilmesi sebebiyle gerekli tedbirleri alarak hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Gazze, Kudüs ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Süleyman Paşa'nın talimatları doğrultusunda ve cerde başbuğu ile birlikte hareket ederek hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlamaları.

حول أن مصطفى باشا والي طرابلس الشام قد تم تعيينه قائداً لعساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) ولهذا فإن عليه أن يقوم باتخاذ التدابير اللازمة واستقبال الحجاج عند موقع عيون هدية؛ كما أن على المتسلمَيْن في نابلس والقدس أن يتعاونا مع قائد التجريدة ويتحرك الجميع في إطار التعليمات التي يصدرها سليمان باشا والي الشام وأمير الحج

والمتعهد أيضاً بسناجق غزة والقدس ونابلس ويعملوا على تأمين ذهاب وإياب الحجاج في أمن وسلام.

Mustafa Paşa, Governor of Tripoli, who is appointed commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) will take the necessary precautions and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeler area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in line with the instructions of Süleyman Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, and act with the commander of the cerde in ensuring a safe round trip to the pilgrims.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mustafa Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağla, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Gazze ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Süleyman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetinle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat-birle âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr ide[cek] olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında.

Fî evâsıtı B sene [1]156 **(30 Ağustos-9 Eylül 1742)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine vech-i meşrûh üzre

...

d.150, s.257, h.927

Kudüs ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın; Mekke emiri ile haberleşip İranlı hacılar da dahil tümünün emniyet içinde gidip dönmelerini sağlaması, Şam ve bağlı sancaklar ahalisinin güvenliğinin temin edilip yine Mekke emiri ile elele verip Haremeyn arasında hacıların seyahat güzergâhında gerekli önlemlerin alınması.

حول ضرورة أن يقوم أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسنجقي القدس ونابلس بالتواصل مع أمير مكة ويعمل على تأمين سلامة كل الحجاج ذهاباً وإياباً بما في ذلك حجاج إيران، وتأمين سلامة أهالي الشام والسناجق التابعة؛ وعليه أن يتعاون أيضاً مع أمير مكة ويقوم باتخاذ التدابير اللازمة على الطرق التي يسلكها الحجاج فيما بين الحرمين.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for the Al Quds and Nablus, will communicate with the Emir of Mecca and ensure a safe round trip to the pilgrims, including the Iranians; ensure the public security in Damascus and the attached sanjaks, again in cooperation with the Emir of Mecca, take the necessary precautions on the travel route between Harameyn and Damascus.

Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr el-Hâc Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan gayret ü hamiyyet ve himmet ü sadâkat muktezâsınca a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyyemden olup uhde-i kifâyetine ihâle kılınan umûr-ı mîrü'l-hâcîden harekât-ı pesendîde izhâr ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın âmînen ve sâlimen iyâb ü zihâblarında bezl-i mâ-hasal-ı iktidâr idüp bundan böyle dahi vâcibe-i uhde-i dirâyet ve istikāmetin olduğu üzre rızâ-yı yümn-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık harekât-ı marzıyye izhârı senden melhûz-ı tâb'-ı safâ-karîn-i şâhânem olmağla, avâtıf-ı aliyye-i mülûkânemden şeref-bahş-ı sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince bu def'a dahi zikrolunan mülhâkātıyla eyâlet-i Şâm ve mîrü'l-hâclık sana ibkā vü mukarrer kılınmağın, inşâ'allâhü te'âlâ bu sene-i mübârekede dahi kendi kapun halkını gereği gibi tevfîr ü teksîr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen ve mahsûs olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri tamâmen ve kâmilen darb u harbe kādir ve tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ricâl-i harb u kıtâlden olmak üzre tekmîl ve tahrîr ve bi-avnillâhi'l-meliki'l-Kadîr huccâc-ı hidâyet-minhâcın muhâfazası esbâbının rü'yet ü tanzîmi ve vedî'a-i uhde-i hükûmetin olan eyâlet-i Şâm ile zikrolunan sancaklar ahâlîlerinin himâyet ü sıyânet ve emniyyet ü itmînânlarına vesîle olan umûr u husûsun tesviye vü tetmîmi zımnında vakt-i hareket ü azîmetinde beyne'l-Haremeyne meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke-i Mükerreme ile bi'l-muhâbere tahsîs ü ta'yîn ve inşâ'allâhü'l-meliki'l-Mu'în huccâc-ı Müslimîni ve husûsen İran huccâcını âminîn ü sâlimîn götürüp ve getürmeğe sa'y-ı cemîl eylemen fermânım olmağın,

mahsûsen işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; a'zam-ı mehâmm-ı Devlet-i aliyye ve akdem-i merâm-ı Saltanat-ı seniyyemden olan umûr-ı tarîk-i hacc-ı şerîf ve esbâb-ı muhâfaza-i huccâc-ı inâyet-redîf bir emr-i vâcibü't-tetmîm olmağın, sene-i sâbıkada suret-yâb-ı sâha-i şühûd olan hüsn-i himmet ü ihtimâmına izhâr ile bu def'a dahi kendü kapun halkını beleğan mâ-belağ tevfîr ü iksâr ve taraf-ı mîrîden mu'ayyen olan bin beş yüz nefer levendât ve askeri dahi fermânım olduğu üzre darb u harbe kādir tüvânâ ve bahâdır tâmmü's-silâh güzîde vü müntehab ebtâl-i harb u kıtâlden olmak vechiyle tekmîl ve tahrîr idüp kendü ma'iyyetinle gidecek askere gereği gibi hüsn-i nizâm ve tarîk-i hacc içün iktizâ iden tedârikât ü levâzimâta bir hoşca takviyet ü istihkâm virerek ve beyne'l-Haremeyne meslûk olacak tarîki şimdiden emîr-i Mekke-i Mükerreme-i müşârun-ileyh ile bi'l-muhâbere ta'yîn ü tahsîs ve avn ü inâyet-i Rabbü'l-ızzet ile müntesibân-ı Saltanat-ı seniyyem olan huccâc-ı kerâmet-ibtihâcın iyâb ü zihâblarında emvâl ve nüfûslarına bir dürlü zarar u gezend irişmeyecek vechile cümlesini emîn ü sâlîm kemâl-i refâhiyyet ile götürüp ve getürüp vâcibe-i uhde-i hamiyyet ü istikāmetin olduğu üzre gerek huccâc-ı Müslimînin emn ü râhatlarında ve gerek taht-ı hükûmetinde bulunan ahâli vü re'âyânın himâyetinde ve turuk u mesâlikin nizâm ve temşiyetinde bu def'a dahi ulüvv-ı şân-ı Devlet-i aliyyeme lâyık ve rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhâneme muvâfık mesâ'î-i meşkûre ve me'ser-i mebrûre vücûda getürmeğe sarf-ı tâb ü tâkat ve her hâlde mazhar-ı du'â-yı serî'ü't-te'sîr-i pâdişâhânem olmağa nisâr-ı nakdîne-i kudret ü miknet eylemen bâbında.

Fî evâhiri Ra sene [1]157 **(3-12 Mayıs 1744)**

d.150, s.403, h.1326

Şam üzerinden giden hacıların karşılanması ve güvenliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olduğundan, cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen Sayda valisi Ali Paşa'nın kafileleri Hediyye Eşmeleri mevkiine varmadan karşılaması, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin de hazırlıklarını yapıp kendisiyle birlikte hareket etmeleri ve ziyaret sonrasında hacıları yine emniyet içerisinde Şam'a ulaştırma görevini kusursuz bir biçimde yerine getirmeleri.

حول أن مهمة استقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم هي من الأمور التي توليها الدولة أعظم الأهمية، وعليه فإن على علي باشا والي صيدا المعين قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) أن يقوم باستقبال القوافل قبل وصولها إلى موقع عيون هدية؛ كما أن على متسلمَيْ نابلس والقدس أن يقوما

بالاستعدادات المطلوبة والتحرك المشترك مع قائد التجريدة، ويسعى الجميع عقب انتهاء الزيارة أيضاً على أداء واجبه دون تقصير في إيصال الحجاج عقب الزيارة أيضاً إلى الشام آمنين سالمين.

As meeting the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus and ensuring their safety is one of the most important duties of the state, Ali Paşa, Governor of Sayda, is assigned to command the cerde soldiers (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) and meet the caravans before they reach Hediyye Eşmeleri area; mütesellims of Nablus and Al Quds to join him after completing their preparations and fulfill the duty of transporting the pilgrims safely to Damascus after their visit without mishap.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfikihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Ali Paşa işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre ve mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Gazze ve Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Es'ad Paşa'nın sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîrü'l-hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh istikbâl-ı huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olunacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâhiri Ş sene [1]157 **(29 Eylül-8 Ekim 1744)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine ber-vech-i meşrûh.

...

d.151, s.201-202, h.578

Kudüs'teki ehl-i zimmet ve müste'men taifelerine mahsus kiliselerin, kanun ve anlaşmalara aykırı olarak ve merkeze bildirilmeden keşif ve tamirine kesinlikle izin verilmemesi, Katoliklere ait Deyr-i Amûd Kilisesi'nde kanun ve antlaşmalara aykırı olarak başlatılan tamiratın derhal durdurulması, Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa ile Kudüs kadısının bu konularda azami dikkat göstermesi, talimatlara aykırı hareket edilmesi durumunda unvan ve rütbesi ne olursa olsun sorumluların ağır bir şekilde cezalandırılması.

حول ضرورة عدم السماح قطعياً للكنائس الخاصة بطوائف أهل الذمة والمستأمين في القدس للقيام بأعمال كشف وترميم وإصلاح بما يخالف القانون والمواثيق ودون إبلاغ المركز بذلك، والقيام في الحال بإيقاف أعمال الترميم التي بدأت في كنيسة دير العمود خلافاً للقانون والعهود؛ وعلى كلٍ من أسعد باشا والي الشام وأمير الحج، وقاضي القدس أن يبذلا ما في وسعهما في هذا المجال، ويقوما بإيقاع أشد العقوبات في حالة التصرف بما يخالف التعليمات على المسئولين عن ذلك مهما كانت ألقابهم ودرجاتهم.

Survey and repairs to be made in churches belonging to non-Muslim and müste'men peoples in Al Quds will not be conducted against the laws and agreements and without informing the headquarters; the repairs that were started at the Catholic Deyr-i Amud Church regardless of the law and agreements to be immediately stopped; Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, and the Qadı of Al Quds to give utmost attention to such subjects and in case any action is taken against the instructions, those responsible to be severely punished whatever their rank and title is.

Hâlâ Şâm vâlîsi ve mîrü'l-hâccı Vezîr Es'ad Paşa'ya ve Kudüs-i Şerîf kādısına hüküm ki:

Memâlik-i mahrûsemde vâkı' feth-i hâkānîden berü gerek ehl-i zimmet ve gerek müste'men tâ'ifesinin yedlerinde terkolunan kenâyis ve düyûr ve bî'a-i kadîmeden birinin mürûr-ı eyyâm ile bir mahalli harâba müşrif olup ta'mîr ü termîme eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olduğu sûretde ibtidâ-yı emirde mahall-i merkūmun vülât ü hukkâmı ol makūle mahallerin resîde-i ma'raz-ı inhidâm olan mevzî'ini ma'rifet-i şer'le mu'âyene vü keşf içün izn-i ruhsat talebi ile evvelâ keyfiyyeti Der-aliyyeme i'lâm ü ihbâr olunup ol vakit keşfine müsâ'ade-i hümâyûnumu müş'ir emr-i âlî-şânım ısdâr olunur ise emri vech üzre cümle ma'rifetinde ve ma'rifet-i şer'le keşif ve hüccet ve hüccet-i merkūme Dersa'âdetime irsâl ve bakılup ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe ta'mîr ü termîmine mesâğ-ı şer'î olduğu hâlde, mûcebince bilâ-tevsî' ve lâ-terfî' enkāz-ı mevcûdesiyle ta'mîr ü termîm olunmak bâbında tekrâr emr-i şerîfim ısdâr olunup, ba'dehû müşrif-i harâb olan mahalleri ber-vech-i muharrer ta'mîr ü termîm olunmak de'b-i kadîm-i şerî'at-ı seniyye ve kānûn-ı müstedîm-i Devlet-i

aliyyemden olup husûsen müste'men tâ'ifesine i'tâ olunan ahid-nâme-i hümâyûnun mazmûn u mü'eddâsı üzre anlara dâ'ir vâkı' olan umûr-ı külliye ve cüz'iyyeye tahsîl-i vukūf u ıttılâ' ile muktezâ-yı şurût-ı ahid-nâme-i hümâyûn icrâ olunmak musammem ve be-tahsîs yedlerinde ibkā kılınan kenâyis ü bî'ada dahi hükm-i merkūmun cereyânı lâzim ü mütehattim olduğundan başka, dört bin akçeden ziyâde da'vâları dahi mahall-i âharda istimâ' olunmayup Asitâne-i Sa'âdetime havâle olunmak mültezem olmağla, bu bâbda evâmir-i aliyyemle her-bâr tenbîh ü te'kîd olunagelüp binâ'en-aleyh bilâ-emr-i âlî kenîsâ ve kenîsâ misillü ebniyenin keşif ve ta'mîrine mübâşeret şer' u kānûna mugâyir ve ber-vech-i muharrer müste'men tâ'ifesine müte'allik zuhûr iden mevâddın ma'rûz-ı Rikâb-ı kâmyâb-ı hüsrevânem kılınmaksızın icrâsına mübâderet ahid-nâme-i hümâyûna dahi muhâlif olan keyfiyyât-ı reddiyeden olup ve bu makūle hilâf-ı şer' u kānûn ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn vaz' u harekete cesâret iden vülât ü hukkâmdan ve âhardan her kim olur ise olsun şer'an ve kānûnen tertîb ü icrâ-yı cezâları vâcibât-ı umûr-ı dîniyyeden olduğundan gayrı, mukaddemâ Kudüs-i Şerîf'de ta'mîrine ruhsat virilen Efrenc râhiblerinin zahîre hıfzidegeldikleri iki aded mahzen ve ziyâretçilerini iskân idecekleri iki bâb odalarının ta'mîrinden mâ'adâ, vâlî ve mütesellim buyuruldısı ve keşif hücceti ile fîmâ-ba'd bilâ-emr-i şerîf ol makūle ta'mîrâta bir dürlü ruhsat u cevâz gösterilmemek içün elli beş senesi evâhir-i Zilkā'desi'nde tekrâr emr-i şerîf-i âlî-şânım dahi sâdır olmuşiken, bundan akdem Kudüs-i Şerîf kādısı bulunan Seyyid Muhammed Sa'îd hitâm-ı müddetine karîb elli altı Ramazân'ının on altıncı günü **[202]** Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Efrenc tâ'ifesine mahsûs Deyr-i Amûd dimekle ma'rûf kiliseyi bilâ-emr-i âlî keşif ve hüccet virmeğe cesâret eyledikden sonra sene-i merkūme Şevvâli gurresinde kazâ-i merkūmdan azlolunmağın, hüccet-i mezkûrenin bir dürlü i'tibâr u ihticâca salâhiyeti olmayup ve taraf-ı hümâyûnumdan bâ-fermân-ı âlî izn ü ruhsat dahi virilmiş değil iken gurre-i Şevvâl'den zabteylemek üzre halefi olan Hasan Efendi-zâde Abdülaziz nâm kādı mutlakā tama'-ı hâma tab'iyyeten rızâ-yı hümâyûn-ı hüsrevâneme mugâyir ve şer' u kānûn ve ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif hüccet-i merkūmeyi tenfîz ü imzâ ve der-akab mübâşir ta'mîr ü binâ ve zamân-ı karîbde peyveste-i rütbe-i itmâm ü inşâ olunmasına ruhsat-nümâ olup, lâkin henüz emr-i binâ itmâm ü ikmâl ve keyfiyyet-i merkūmeden cenâb-ı hilâfet-me'âbım haberdâr olmak lâzim gelseydi, bu töhmet-i şenî'âyı irtikâb eylediği içün azl ve birinin hükmü ile iktifâ olunmayup belki vücûdının arza-i şemşîr-i âteş-bâr-ı hüsrevânem olması emr-i mukarrer idi. Ancak, merkūmun ömrü vefâ itmemekden nâşî ser-pençe-i gazab-ı pâdişâhânemden mevt ile rehâ bulup ve siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız; siz dahi rızâ-yı hümâyûn-ı hıdîvâneme mugâyir keşf-i evvel ve sânîyi buyuruldular ile te'kîd ve zikrolunan hüccetleri hatem ü imzâ ile ânın gibi emr-i kerîhi te'yîd eylediğinize binâ'en muhkem hakkınızdan gelinmek iktizâ itmişiken kenîsâ-yı merkūmenin keşif ve ta'mîri müteveffâ-yı merkūmun

müddet-i hükûmetinde vukū' bulmak hasebiyle, tertîb-i cezânızdan bu def'a iğmâz ve fîmâ-ba'd bu makūle emr-i nâ-marzıyye mübâderetden keff-i yed ve ağrâz idüp hilâf-ı şer' u kānûn ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn gerek ehl-i zimmet ve gerek müste'men tâ'ifesinin yedlerinde terkolunan kenîsâ ve kenîsâ misillü mahallerden birinin ednâ keşif ve ta'mîrine dâ'ir bir keyfiyyet-i nâ-marzıyyeye ruhsat u cevâz göstermekden ve sâlifü'z-zikr keşif ve ta'mîr olunan kenisâ dahi alâ-hâlihâ bıragılup min-ba'd üzerine mikdâr-ı zerre nesne ziyâde olunmakdan ziyâde mücânebet ü ihtirâz eylemeniz şartıyla bu def'a ancak tehdîd ü inzâr ile iktifâ olunmağın, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde siz ki vezîr-i müşâr ve mevlânâ-yı mûmâ-ileyhimâsız; keyfiyyet ma'lûmunuz ve fîmâ-ba'd havâlî-i merkūmede şer' u kānûna muhâlif ve rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir ol makūle kenîsâ ve bî'a ve düyûr makūlesi mahallerin keşif ve ta'mîrine ruhsat gösterdiğiniz mesmû' olmak lâzim gelür ise öyle kimesne gerek vüzerâdan ve gerek mevâlîden her kim olur ise olsun bilâ-emân ve bilâ-tereffuk cezâları tertîb ü icrâ olunacağı cümlenin yakînen ma'lûm u meczûmu oldukda, ber-vech-i muharrer fîmâ-ba'd hilâf-ı şer' u kānûn ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn gerek ehl-i zimmet ve gerek müste'men tâ'ifesi yedlerinde terkolunan kenîsâ ve kenîsâ misillü mahallerden birinin keşif ve hüccet olunmasına ve ednâ ta'mîr ü termîmine ve alâ-hâlihâ bıragılması mezkûr olan mârrü'z-zikr kiliseye dahi ba'de'l-yevm mikdâr-ı zerre nesne ziyâde olunmağa bir dürlü cevâz ü ruhsat göstermeyesiz diyü emr-i şerîf-i âlî-şânımı gerek Kudüs-i Şerîf'de ve gerek Şâm-ı Şerîf'de vâkı' mehâkimde sicillâta ba'de'l-kayd dâ'imâ mazmûn-ı münîf-i itâ'at-redîfi üzre amel ü hareket-birle fîmâ-ba'd zinhâr ve zinhâr rızâ-yı hümâyûn-ı hüsrevâneme muhâlif vaz' u hâlete ictisârdan ve ser-i mû hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şânım yazılmışdır.

Fî evâhiri S sene 1158 **(24 Mart-3 Nisan 1745)**

d.151, s.202-203, h.579

Gayrimüslim halkın ve yabancı tacirlerin tasarrufundaki mabedlerin onarımı için merkezin onayının gerektiği, Kudüs'te vali, mütesellim buyurulduları ve kadı hücceti ile bu izinlerin verilmemesine dair Ocak 1743 tarihli emre rağmen, Kadı'nın aynı yılın sonunda Katoliklere mahsus Deyr-i Amud Kilisesi'nin tamirine fermansız izin verdiği, azlinin ardından yerine atananın da menfaat karşılığında buna göz yumduğu anlaşıldığından; Kudüs kadısı ve mütesellimінin adı geçen kilisenin tamiratını durdurarak aslına uygun olmayan onarımları engellemesi, önceki emirlere ve kanuna aykırı bu tür izinleri vermekten kaçınması ve Fransa ile yapılan antlaşmaya aykırı olarak yabancı tacirleri çeşitli bahanelerle menfaat temini maksadıyla rencide etmemeleri.

حول أنه على الرغم من الأمر الصادر في يناير ١٧٤٣م حول ضرورة تصديق المركز على إجراء أعمال الترميم للمعابد الموجودة تحت تصرف الأهالي غير المسلمين والتجار الأجانب وعدم منح تلك التراخيص بأوامر من الوالي والمتسلم أو بحجة من القاضي فقد تبين أن القاضي أصدر ترخيصاً دون فرمان في نهاية العام لترميم كنيسة دير العمود الخاصة بالكاثوليك، وأن القاضي الذي عُين عقب عزله قد غض الطرف هو الآخر عن ذلك في مقابل منفعته الخاصة. وعليه فقد تقرر أن يقوم كل من قاضي القدس والمتسلم فيها بوقف أعمال الترميم في الكنيسة المذكورة والحيلولة دون إجراء الإصلاحات التي لا تتفق مع الأصل، والحرص على عدم منح ذلك النوع من التراخيص المخالفة للأوامر السابقة والمتعارضة مع القانون، وعدم إيقاع الأذى بالتجار الأجانب تحت ذرائع مختلفة خلافاً للمواثيق المعقودة مع فرنسا وتحقيقاً المنافع الشخصية.

The hadquaarters' consent is needed to repair the holy places in the possession of the non-Muslim population and foreign merchants; in spite of the order dated January 1743 stating that such permits should not be given out upon the order of the governor or the mütesellims or the qadı's document, it is known that at the end of the same year the qadı gave permission for the repairs of Catholic Deyr-i Amud Church without a firman; after his dismissal, the person appointed in his place overlooked this offense for his personal gain; Qadı of Al Quds and the mütesellim to stop the repairs of the said church and prevent the renovations that do not conform to the original construction, and refrain from giving out such permits against the previous orders and laws, also avoid offending the foreign merchants with various excuses for personal interests, which is contrary to the agreement signed with France.

Kudüs-i Şerîf kādısına ve mütesellimine hüküm ki:

Memâlik-i mahrûsemde vâkı' feth-i hâkānîden berü gerek ehl-i zimmet ve gerek müste'men tâ'ifesinin yedlerinde terkolunan kenâyis ü düyûr ve bî'a-i kadîmeden birinin mürûr-ı eyyâm ile bir mahalli harâba müşrif olup ta'mîr ü termîme eşedd-i ihtiyâc ile muhtâc olduğu sûretde ibtidâ-yı emirde mahall-i merkūmun vülât ü hukkâmı ol makūle mahallerin resîde-i ma'raz-ı inhidâm olan mevzi'ini ma'rifet-i şer'le mu'âyene ve keşif içün izn ü ruhsat talebiyle evvelâ keyfiyyeti Der-aliyyeme i'lâm ü ihbâr olunup, ol vakit keşfine müsâ'ade-i hümâyûnumu müş'ir emr-i âlî-şânım ısdâr olunur ise o vech üzre cümle ma'rifeti ve ma'rifet-i şer'le keşif ve hüccet ve hüccet-i merkūme Dersa'âdetime irsâl ve bakılup ber-mûceb-i fetvâ-yı şerîfe ta'mîr ü termîmine mesâğ-ı şer'î olduğu hâlde, mûcebince bilâ-tevsî' velâ-terfî' enkâz-ı mevcûdesiyle ta'mîr ü termîm olunmak bâbında tekrâr emr-i şerîfim ısdâr olunup, ba'dehû müşrif-i harâb olan mahalleri ber-vech-i muharrer ta'mîr ü termîm olunmak de'b-i kadîm-i şerî'at-i seniyye ve kānûn-ı müstedîm-i Devlet-i aliyyemden emr-i mültezem ü tahsîs müste'men tâ'ifesinin yedlerinde ibkā kılınan kenâyis ve bî'anın dahi hükm-i merkūmun cereyânı lâzim ü mütehattim olduğundan başka,

tavâ'if-i merkūmeyne i'tâ olunan ahid-nâme-i hümâyûnumun mazmûn u mü'eddâsı dört bin akçeden ziyâde olan da'vâları dahi mahall-i âharda istimâ' olunmayup Âsitâne-i sa'âdetime havâle olunmak şurûtunu muhtevî ve tâ'ife-i merkūmeye dâ'ir zuhûr iden umûr-ı külliye ve cüz'iyyeye kable'l-mübâşere cümlesi atebe-i aliyye-i mülûkâneme arz u ifâde olunmak mühimm ü muktezî olduğundan başka Âsitâne-i sa'âdetimde mukîm Françe elçisi iltimâsıyla mukaddemâ Kudüs-i Şerîf'den ta'mîrine ruhsat virilen Efrenc râhiblerinin zahîre hıfzidegeldikleri iki aded mahzen ve ziyâretçilerini iskân idecekleri iki bâb odalarının ta'mîrinden mâ'adâ, vâlî ve mütesellim buyuruldıları ve keşif hücceti ile fîmâ-ba'd bilâ-emr-i şerîf ol makūle ta'mîrâta bir dürlü ruhsat u cevâz gösterilmemek şartıyla Efrenc râhiblerinin himâyet ü sıyânetlerine ihtimâm olunmak içün elli beş senesi evâhir-i Zilka'desi'nde mahsûs emr-i şerîfimle tenbîh ü te'kîd dahi olunmuşiken, bundan akdem Kudüs-i Şerîf kādısı bulunan Seyyid Muhammed Sa'id hitâm-ı müddetine karîb elli altı Ramazânı'nın on altıncı günü Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Efrenc tâ'ifesine mahsûs Deyr-i Amûd dimekle ma'rûf kiliseyi bilâ-emr-i âlî keşif ve hüccet virmeğe cesâret eyledikden sonra sene-i mezbûre Şevvâli gurresinde kazâ-i merkūmdan azloldukda, gurre-i Şevvâl'den zabtitmek üzre halefi olan Hasan Efendi-zâde Abdülaziz nâm kādı ol hüccet-i müzeyyifeyi tenfîz ü imzâ ve mutlakā celb-i mâl içün rızâ-yı hüsrevâneme mugâyir ve ahid-nâme-i hümâyûnuma muhâlif izn ü ruhsatı müş'ir emr-i şerîf sudûr itmedin ta'mîr ve binâsına dahi müsâ'adeye ictirâ itmekle, zamân-ı karîbde kilise-i merkūmun âhar binâsı resîde-i derece-i itmâm ve kādı-ı mezkûrun dahi ömrü tamâm olmak takrîbi ile bu gûne sû-i hareketinin cezâsını müşâhede itmeksizin ser-pençe-i gazab-ı pâdişâhânemden mevt ile tahlîs-i girîbân idüp ve sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim-i merkūmsun; gerek Kudüs-i Şerîf'de ve gerek Şâm-ı Şerîf'de vâkı' mehâkimde sicill-i mahfûza ba'de'l-kayd dâ'imâ mazmûn-ı münîfi üzre amel ü hareket olunması nasb-ı ayn-ı ihtimâm-ı mülûkânem olan diğer emr-i şerîfimden tefahhus ve beyân olundığı üzre bu bâbda siz dahi müstahıkk-ı itâb **[203]** u ıkāb olmuşiken emr-i keşf ve ta'mîr müteveffâ-yı merkūmun müddet-i hükûmetinde olmak hasebiyle, bâlâda mastûr iki kıt'a hüccetler muktezâsınca sâlifü'z-zikr keşif ve ta'mîr olunan kenîseyi alâ-hâlihâ bıragup min-ba'd üzerine mikdâr-ı zerre nesne ziyâde olunmadın ve ba'de'l-yevm rızâ-yı hümâyûn-ı hüsrevâneme muhâlif bu makūle kenîsâ ve bî'a ve düyûr misillü mahallerden birinin keşif ve ta'mîriyle ednâ nesne zamm u ilhâk olunmakdan ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn bu bahâne ile müste'men tâ'ifesinden celb-i mâla vesîle olacak vaz' u harekete cesâretden begâyet ittikā vü mücânebet eylemeniz şartıyla ancak tehdîd ile iktifâ olunmağın, işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde siz ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyh ve mütesellim-i merkūmsuz; keyfiyyet ma'lûmunuz ve fîmâ-ba'd havâlî-i merkūmede rızâ-yı hümâyûn-ı pâdişâhâneme mugâyir ve şer' u kānûna muhâlif ol makūle kenîsâ ve bî'a ve düyûr makūlesi

mahallerin keşif ve ta'mîrine ruhsat gösterdiğiniz mesmû' olmak lâzim gelür ise bilâ-tevakkuf cezâlarınız tertîb ü icrâ olunacağı cümlenin yakînen meczûmu oldukda, ana göre hareket ve sicill-i mahfûza kaydolunması fermânım olan diğer emr-i şerîfimden tafsîl ü beyân olundığı üzre zikri mesbûk ta'mîr olunan kenîsâyı alâ-hâlihâ bıragup min-ba'd üzerine mikdâr-ı zerre nesne ziyâde olunmakdan begâyet hazer ve ba'de'l-yevm dahi rızâ-yı hümâyûnuma mugâyir ol makūle kenîsâ ve bî'a ve düyûr makūlesi mahallerden birinin keşif ve ta'mîrine ve ednâ nesne zamm u ilhâk olunmasına ve mugâyir-i ahid-nâme-i hümâyûn müste'men tâ'ifesinin celb-i mâla vesîle olacak mevâdd ile rencîde vü remîde olunmalarına bir dürlü cevâz ü ruhsat göstermeyüp dâ'imâ ahid-nâme-i hümâyûnumun mazmûn-ı münîfi üzre amel ü hareket-birle bundan sonra zinhâr ve zinhâr rızâ-yı hümâyûn-ı hüsrevâneme muhâlif vaz' u hâlete ictisârdan ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü ictinâb eylemeniz bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri S sene 1158 **(25 Mart-3 Nisan 1745)**

d.151, s.204-205, h.583

Yafa İskelesi üzerinden Kudüs'e gelip giden Hristiyan ziyaretçilerden tahsil edilen gafariye akçesinin yarısını iskele emini, yarısını da tercümanların alması, tercümanların hizmetleri karşılığında her yıl eminlere 1500 kuruş ödeyerek ziyaretçileri emniyet içerisinde Kudüs'e ulaştırması mutat bir uygulama iken, Yafa gümrük emininin menfaat temini maksadıyla tercüman atamayarak ziyaretçilere eziyet ve yeni vergiler ihdas ederek önceki talimatlara aykırı hareket ettiği bildirildiğinden; söz konusu görevlinin ortağıyla birlikte gümrük idaresini başka birine devretmesi ve bir daha bu tür şikâyetlere neden olmaması için sert bir biçimde ikaz edilmesi.

حول أنه تم الإبلاغ بأن العادة كانت جارية بأن حصيلة أموال الغفارة (غفريه) التي تجري جبايتها من الزوار المسيحيين المترددين على القدس بطريق ميناء يافا يتم تقسيمها مناصفة بين أمين الميناء والمترجمين، ويقوم المترجمون بتأدية ١٥٠٠ قرش للأمناء مقابل خدماتهم كل عام حتى يتم إيصال الزوار إلى القدس في سلام وأمان، لكن أمين جمرك يافا تقاضى عن تعيين ترجمان لتأمين منفعة خاصة وقام بإيقاع الأذى بالزوار واستحدث ضرائب جديدة وتصرف بما يخالف التعليمات السابقة. وعلى ذلك فقد تم التنبيه والتحذير بصورة حادة بأن يبادر الموظف المذكور هو وشريكه بتسليم إدارة الجمرك إلى موظف آخر وأن لا يقع ما يسبب مثل هذه الشكاوى مرة أخرى.

The usual practice was that half of the gafariye akçe collected from the Christian visitors traveling to Al Quds via Yafa Wharf was given to the Emin of the Wharf and the other half to the translators; the translators paid 1500 kuruş annually to the

Emins for their service of transporting the visitors safely to Al Quds; However, it is stated that the Emir of Yafa Customs, acting against the previous instructions and for his own benefit, did not appoint translators, mistreated the visitors and invented new taxes. The said person and his partner to turn over the customs administration to someone else and be severely cautioned not be the cause of such complaints again.

Mültezim tarafına dahi iltimâsıyla emr-i şerîf yazılup şikâyete kayd şüd. [Fî] evâhiri Ra sene [1]158 **(23 Nisan-2 Mayıs 1745)**

Kudüs-i Şerîf mollâsına ve Yafa kādısına hüküm ki:

Sen ki Kudüs-i Şerîf kādısı Mevlânâ Kevâkib-zâde Şeyh Muhammed *zîde fezâ'ilühû*sun; Südde-i sa'âdetime mektûb gönderüp; "Kudüs-i Şerîf'de vâkı' Efrenc ve Rûm ve Ermeni tâ'ifeleri vekîlleri ve tercümânları ve bu sene-i mübârekede vârid olan ehl-i zimmet ziyâretçi ve Kudüs-i Şerîf kazâsına tâbi' Yafa kasabasında mütemekkin re'âyâ ve ruhbân tâ'ifesi meclis-i şer'a varup kadîmü'l-eyyâmdan berü her sene züvvâr-ı Nasârânın beher neferinden alınagelen yedişer guruşu Yafa İskelesi emîni olanlar tarafından kabzına me'mûr tercümân ahz ve meblağ-ı merkūmun üç buçuk guruşunu gümrük emîni olanlara ve üç buçuk guruşunu dahi Yafa İskelesi'nden iktizâ iden mekkârî içün urbân tâ'ifesine 'gafariye akçesi' nâmıyla tercümân-ı mesfûr edâ vü teslîm ve bu mukābelede sâlifü'z-zikr züvvârı âminen ve sâlimen savb-ı maksûda tesyîr idegelüp âhardan bir vechle müdâhale iktizâ itmez iken bir iki seneden berü Yafa gümrük emîni olan el-Hâc Süleyman nâm kimesne tama'-ı hâma tab'iyyet ile kadîme mugâyir tercümân nasbitmeyüp züvvâra cevr ü eziyyet eylediğinden mâ'adâ, bu sene-i mübârekede tâ'ife-i merkūmeden gerek gümrük tahsîlinde ve gerek sâ'ir mahallerde 'bâc' nâmıyla her yük başına vâfir akçe ihdâs ve cebren ahzitmekle, mesfûrlar dahi sâdır olan fermân-ı âlî ve yedlerinde olan hüccet-i şer'iyye ve vâlî tarafından virilen buyurulduları ibrâz eylediklerinde rağbet ü iltifât itmeyüp cem'-i mâl sevdâsında olduğun inhâ zımnında mezbûr el-Hâc Süleyman'ın kadîme mugâyir zâhir olan ta'addîsi men' u def' ve iskele-i mezbûre emânetinden azl ü ref' olunup yerine bir âhar kimesne nasbolunmak" recâsına re'âyâ fukarâsının iltimâslarıyla sen ki Kudüs-i Şerîf kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; arzitmenle Dîvân-ı hümâyûnda mahfûz olan kuyûd-ı ahkâma mürâca'at olundukda; kadîmü'l-eyyâmdan berü Yafa İskelesi'nden Kudüs-i Şerîf'e gelüp giden Françe ve Rûm ve Ermeni ziyâretçilerinin beher neferinden mu'tâd üzre yedişer guruş gafariye akçesi alınup nısfını Yafa İskelesi emîni olanlara ve nısf-ı âharını dahi tâ'ife-i merkūmenin iskele-i mezbûrede olan tercümânları alıgelüp ve mezbûr tercümân kendü makbûzundan tercümânlık mukābelesinde emîn olanlara senede ber-vech-i maktû' bin beş yüz guruş virdiğinden sonra ziyâretçilerinin râkib olacağı dâbbenin ve yollarda urbân kavvâmının mu'tâd üzre gafariye akçelerin virerek emîn ü sâlim Kudüs-i Şerîf'e îsâl ve kezâlik avdet ile deryâdan gidenlerin yine tercümân-ı mesfûr önlerine

düşüp iskeleye indirdikde yine üslûb-ı sâbık üzre beher neferden alınagelen yedişer guruş emîn ile tercümân kâtiblerinden tansîf olunup bu üslûbun hilâfı zuhûr itmemişiken iskele-i mezbûre emîni kadîmî istihdâm olunan tercümânı ref' ve mu'tâd-ı kadîm üzre alınageleni virmeyüp ol takrîb ile giden gelen ziyâretçiler esnâ-yı tarîkde urbândan emîn olmayup nicelerini katlitmeleriyle züvvârın inkıtâ'ına bâ'is oldukları mukaddemâ Dersa'âdetime iştikâ ve i'lâm olundukda, yedlerinde olan hüccet-i şer'iyyeleri mûcebince kadîmî üzre amel olunup hilâf-ı mu'tâd-ı kadîm ta'addî itdirilmemek içün Efrenc tâ'ifesine virilen emr-i şerîf mûcebince amel olunmak içün Kudüs-i Şerîf'de Ermeni patriki ve sâ'ir ziyâretçileri iltimâsıyla yüz otuz bir senesi târîhinde bir kıt'a ve yine husûs-ı merkūmda kadîmîsi üzre hareket ve emîn-i merkūm tarafından mugâyir-i hüccet-i şer'iyye müdâhale vü ta'addî olunmamak içün yüz otuz dört ve otuz beş târîhlerinde dahi İstanbul ve tevâbi'i Rûm patriki ve ziyâretçi ve Nasârâ tâ'ifesi iltimâslarıyla başka başka birer kıt'a emr-i şerîf virildüği mukayyed ve nısf-ı mâlikâne merkūm Süleyman üzerinden ref' olunmak husûsunu dahi Kudüs-i Şerîf kādısı mevlânâ-yı mûmâ-ileyh arz ve Der-i Devlet-i aliyyemde mukîm Françe elçisi memhûr arzıhâliyle istid'â itmeğin, ber-mûceb-i kuyûdât ziyâretçi ta'bîr olunan Nasârânın virgüler[i] şey'-i kalîl olup lâkin be-tarîku't-terâzî beher neferinden yedişer guruş alınmak ve andan mâ'adâ mezâlim ü ta'addiyâtdan keff-i yed olunmak üzre virilen hücec-i şer'iyye ve bi'd-defa'ât sâdır olan evâmir-i şerîfe-i müte'addideye mugâyir o gûne cevr ü zulme tasaddîsine binâ'en nısf-ı mâlikâneye mutasarrıf mezkûr Süleyman'ın hissesi egerçi ref' olunmak iktizâ itmekle, ancak fîmâ-ba'd mukāta'a-i mezbûreyi mezkûr Süleyman bi'n-nefs kendü zabtitmeyüp müşterikiyle ma'an âhardan ra'iyyet-perver bir kimesneye mu'tedil fâ'iz ile ilzâm ve hilâf-ı emr-i şerîf-i âlî-şânım hareket eylememek husûslarını sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; mültezim-i mezkûra tenbîh ü ifhâm idüp ve bundan sonra dahi şikâyet olunmak lâzim gelür ise sıhhati mütehakkık oldukda, mâlikâneleri ref' **[205]** ve âhara fürûht olunmak üzre kayıdları mahalline şerh ve Dîvân'dan emr-i şerîfim sudûru bâbında hâlâ Reîsülküttâbım olan iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mustafa *dâme mecdühû* i'lâm itmeğin, i'lâmı mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur diyü yazılmışdır.

Fî evâ'ili Ra sene [1]158 **(3-12 Nisan 1745)**

d.151, s.321, h.865

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda Trablusşam valisi ve Cerde başbuğu Mehmed Paşa ve diğer görevlilerle irtibat halinde olmaları ve herhangi bir aksaklığa meydan vermemeleri.

حول ضرورة أن يقوم متسلما نابلس والقدس بالتواصل مع محمد باشا والي طرابلس الشام وقائد قوات التجريدة ومع غيره من المسئولين بشأن تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام واستقبالهم عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم، ثم العمل على عودتهم إلى ديارهم آمنين، وأن يحرص الجميع على الحيلولة دون وقوع أي من المعوقات في هذا الصدد.

Mütesellims of Nablus and Al Quds to liaise with Mehmed Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde and other functionaries in ensuring the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus; meeting them at Hediyye Eşmeler area and catering to their needs; making sure that they return to their country safely and without encountering any problems.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkillâhi te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm lâzim ü muktezî olup ve hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sînîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Es'ad Paşa'nın sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü elzem olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâ'ili C sene [1]158 **(1-10 Temmuz 1745)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine ber-vech-i meşrûh.

...

d.151, s.319, h.860

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliğinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda Trablusşam valisi ve Cerde başbuğu Mehmed Paşa ve diğer görevlilerle irtibat halinde olması ve herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول ضرورة أن يقوم أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالتواصل مع محمد باشا والي طرابلس الشام وقائد قوات التجريدة ومع غيره من الموظفين حتى يقوموا بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام وتلبية احتياجاتهم وضمان عودتهم إلى ديارهم سالمين والحرص على عدم وقوع شئ يعيق ذلك.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to liaise with Mehmed Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde, and other functionaries in ensuring the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meeting them at Hediyye Eşmeler area and catering to their needs and making sure that they return to their country safely and without encountering any problems.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl içün bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları taraflarından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer askeri müsellah ve müretteb ve güzîde ve ceng-âver olmak üzre tamâmen tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl ü tesyîr eylemek ve ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri alâ-vechi'l-kadîm tertîb ve irsâl eylemek üzre bâ-fermân-ı âlî her birine tenbîh ü tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü

tenbîhin olduğu mikdâr müretteb askerleriyle me'mûr u ta'yîn kılınup ve cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülerine vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun ileyhsin; bu âna dek zuhûra gelen mezîd-i gayret ü istikāmet ve vüfûr-ı sadâkat ü celâdetinden başka, tarîk-i hacc-ı şerîf umûruna vukūf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine kemâl-i miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende nihâyet-i isti'dâd ü istîhâlin bedîdâr u bâhir olmağla, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîf[in] tanzîm ü tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fîmâ-ba'd dahi zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetleri husûsunda eslâfından ve geçen seneden ziyâde senden âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu cezm-kerde-i yakînin oldukda, sen dahi bu bâbda muktezâ-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet ü fütüvvet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşerek cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine dahi gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile bi-mennihî sübhânehû ve te'âlâ savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve esnâ-yı zihâb ü kufûlde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'ne vusûlünde cerde başbuğu vezîr-i müşârun-ileyh ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz ü taklîd olunmak mutlakā tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânemden iktizâ eylediği ma'lûmun iken, şöyle ki; bu bâbda bir dürlü imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz ü ruhsat göstermek ihtimâlin olur ise sonra bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā olunmayup, hakkında tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is ü bâdî olacağı yakînen ma'lûm u meczûmun olup, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sinîn-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fîmâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağla, tahsîl-i rızâ-yı

meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında.

Fî evâsıtı B sene 1158 **(9-18 Ağustos 1745)**

d.152, s.213, h.896

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması için başbuğ tayin edilen Trablusşam valisi Mehmed Paşa, Sayda valisi Osman Paşa, Nablus ve Gazze alaybeyleri, Şam bedevi aşiretlerinin şeyhi ve Şam, Gazze, Nablus ve Kudüs mütesellimleri ile irtibat halinde olarak herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول ضرورة أن يقوم أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالتواصل المستمر مع محمد باشا والي طرابلس الشام المعين قائداً للتجريدة ومع عثمان باشا والي صيدا وأميري المواكب في نابلس وغزة ومع شيخ عشائر البدو في الشام ومع متسلمي الشام وغزة ونابلس والقدس حتى يعملوا جميعاً على تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام ويسعوا لاستقبالهم عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم ثم ضمان عودتهم إلى ديارهم سالمين والحرص على عدم وقوع ما يعطل ذلك.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to liaise with Mehmed Paşa, Governor of Tripoli, who was appointed commander, and Osman Paşa, Governor of Sayda, as well as the alaybeys of Nablus and Gazza, sheikh of the Damascus badawi tribes, and mütesellims of Damascus, Gazza, Nablus and Al Quds to ensure the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus and meet them at Hediyye Eşmeler area and cater to their needs and make sure that they return to their country safely and without encountering any problems.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı Şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmımdan olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgelen vechile kapun halkı ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl içün bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr olan tavâ'if-i askeriyye üzerlerine hâlâ Trablusşam vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa beher sene Sayda eyâleti

mutasarrıfları taraflarından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer askeri müsellah ve müretteb ve ceng-âver olmak üzre tamâmen tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl ve huccâc-ı Müslimîn içün irsâl ü tesyîr eylemek ve ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları halkı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üçyüz nefer askeri alâ-vechi'l-kadîm tertîb ve irsâl eylemek üzre fermân-ı âlî her birine tenbîh ü tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbânlarından ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tenbîhin olduğu mikdâr müretteb asker ile me'mûr u ta'yîn kılınup ve cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülere vefâ ideceğinden ziyâde, huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olunacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet itmeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn [olunan] ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin, bu âna değin zuhûra gelen mezîd-i gayret ü istikāmet ü celâdetinden başka tarîk-i hacc-ı şerîf umûrına vukûf u ıttıla'ın ve husûs-ı huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine kemâl-i miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende nihâyet-i isti'dâdın bedîdâr u bâhir olmağın, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîf ve tanzîm ü tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fîmâ-ba'd dahi zihâb ü iyâb-ı huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetleri husûsunda eslâfından ziyâde âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûnum olduğu cezm-kerde-i yakînim oldukda, sen dahi bu bâbda muktezâ-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkı ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde askerden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır asker techîz ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşerek cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine dahi gereği gibi istihkâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve esnâ-yı zihâb ü iyâb u kufûlde muhâfaza vü muhârese ile min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdette Hediyye Eşmeleri'ne vusûlde dahi cerde başbuğu vezîr-i müşârun-ileyh ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyh ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz olunmak mutlakā tarafına olan hüsn-i zann-ı mülûkânemden iktizâ eylediği ma'lûmun iken, şöyle ki; bu bâbda bir dürlü imsâk

ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz göstermek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabul olunmayup tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkâneme bâ'is olacağı yakînen ma'lûmun olup, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sinîn-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fîmâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr ve meşkûr olmağa tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet itmen bâbında fermân-ı âlî-şân yazılmışdır.

Fî evâ'ili Ca sene [1]159 **(22-31 Mayıs 1746)**

d.152, s.215, h.900

Cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu tayin edilen Sayda valisi Osman Paşa'nın gerekli tedbirleri alarak hacıları Hediyye Eşmeleri mevkiinde karşılaması; Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin, Kudüs ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın talimatları doğrultusunda ve cerde başbuğu ile birlikte hareket ederek hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerini sağlama konusunda yardımcı olmaları.

حول ضرورة أن يقوم عثمان باشا والي صيدا المعين قائداً للتجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) باتخاذ التدابير اللازمة واستقبال الحجاج عند موقع عيون هدية؛ كما أن على متسلمَيْ نابلس والقدس بالتحرك مع قائد التجريدة وفي إطار التعليمات التي يصدرها أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسنجقي القدس ونابلس، ويتعاون الجميع على ضمان ذهاب وإياب الحجاج سالمين آمنين.

Osman Paşa, Governor of Sayda, who was appointed commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) to take necessary precautions and meet the pilgrims at Hediyye Eşmeleri area; mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds and Nablus sanjaks; and together with the commander of the cerde give assistance to ensure the pilgrims' safe round trip.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm ve muktezî olup ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıklardan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm

vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim Es'ad Paşa'nın sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *zîde mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetinle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü olıgeldüği vech üzre Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü lâzim olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâsıtı Ca sene 1159 **(31 Mayıs-9 Haziran 1746)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine vech-i meşrûh üzre

...

d.152, s.223-224, h.920

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi, emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması için cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) hizmetiyle görevlendirilen askeri-mülki erkânla irtibat halinde olması ve herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول ضرورة أن يقوم أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بالتواصل المستمر مع أركان الإدارة العسكريين والمدنيين المكلفين بمهمة التجريدة (استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) حتى يعمل الجميع على تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام واستقبالهم عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم، ثم السعي إلى ضمان ذهابهم وعودتهم إلى ديارهم آمنين سالمين، مع الحرص على عدم وقوع ما يعطل ذلك.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to liaise with the military-civil administrators, who are entrusted with cerde duty (meeting the pilgrims and ensuring their safety), in ensuring the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meeting them at Hediyye Eşmeler area and catering to their needs without encountering any problems.

Tashîh olundığı üzre tebdîl şüd. Fî 12 C sene [1]159 **(2 Temmuz 1746)**

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmı ve akdem-i şu'ûn-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsuna sene-i mâzıyeden ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı pâdişâhânem ve cerde başbuğluğu öteden berü Trablusşam vâlîleri olanların uhdelerine ihâle kılınan mevâddan olup, lâkin hâlâ Trablusşam eyâleti işbu elli dokuz senesi Martı ibtidâsından zabtetmek üzre rütbe-i vezâret-i ulyâ ile şânı terfî' u i'lâ kılınan kethüdâ-yı sadr-ı a'zamî vezîrim el-Hâc Mustafa Paşa'ya bâ-hatt-ı hümâyûn tevcîh ü ihsânım olmağla, müşârun-ileyh bu tarafda bulunmakdan nâşî o cânibe varup umûr-ı cerdeyi rü'yet ve tekmîl idinceye dek vakit güzerân olması ve bu takrîb ile umûr-ı cerde ıyâzen billâhi te'âlâ mu'attal kalması zâhir u âşikâr olduğuna binâ'en, bi'l-iktizâ bu sene-i mübârekede cerde başbuğluğundan afvolunup el-hâletü hâzihî tarîk-i hidâyet-refîk-i hacc-ı Şâmî'den zâmile-bend-i azîmet olacak huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın bi-avnihî sübhânehû ve te'âlâ kemâl-i emn ü selâmet ile zihâb ü iyâbları ehemm-i murâd-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Osman Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnum mûcebince bu sâl-i meymenet-iştimâlde cerde askeri üzerlerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağın, beher sene Sayda vâlîleri taraflarından matlûb olan beş yüz nefer levendâtdan ve kendü kapusı halkından mâ'adâ, sâbık Sayda vâlîsi olup vezîrim Ali Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun tahrîr eylediği minvâl üzre güzîde vü müntehab bin neferden ziyâde levendât dahi tahrîr ve tertîb eylemesi muktezî ve Trablusşam vâlîleri taraflarından techîzi mu'tâd olan beş yüz nefer levendâtı dahi be-her hâl Sayda vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh tahrîr ve techîz itmeye muhtâc idüği emr-i bedîhî olmağla, zikrolunan beş yüz nefer levendâtın masârif-i techîzleri olan yirmi beş bin guruş ve ber-vech-i mu'tâd kendünin techîz ideceği beş yüz nefer levendâtdan ve kezâlik kapusı halkından mâ'adâ, sâbıkdan ziyâde techîz idecek bin nefer levendât içün dahi elli bin guruş ve alâ-vechi'l-mu'tâd toplar masârifiyçün sekiz bin guruş ki cânib-i mîrîden mecmû'u virilmesi iktizâ iden seksen üç bin guruş Trablus vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyhin afvı mukâbili teslîm ideceği yüz bin guruşdan havâle ve ta'yîn olunup vech-i meşrûh üzre Sayda vâlîsi vezîr-i müşârun-ileyh mükemmel ü müretteb kapusı halkından mâ'adâ, tarafından techîzi mu'tâd olan beş yüz nefer ve sâbıkdan ziyâde bin nefer ve Trablus vâlîsinin beş yüz nefer levendâtı mukâbili dahi beş yüz nefer ki mecmû'u iki bin nefer güzîde vü tüvânâ levendât tahrîr ü techîz ve toplar masârifini dahi gereği gibi rü'yet ve tekmîl eyledikden sonra, me'mûr olduğu vech üzre kâfile-i huccâcı sinîn-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm mahalde istikbâle mübâderet ve bi-tevfîkihî sübhânehû ve te'âlâ edâ-yı hidmet ve tekmîl-i maslahata bezl-i cell-i himmet eylemesi husûsu bâ-telhîs ve

bâ-fermân-ı âlî Başmuhâsebe'ye kayd ve meblağ-ı mezbûrun tezkiresi virilmekle, iktizâsı üzre Dîvân-ı hümâyûnum tarafından emr-i şerîf tahrîri içün muhâsebe-i mezbûreden ilmühaber kā'imesi virilmekle, vech-i meşrûh üzre iktizâ iden evâmir-i şerîfesi müşârun-ileyhimâya başka başka irsâl ve keyfiyyet tenbîh ü tefhîm olduğundan gayrı, ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri alâ-vechi'l-kadîm tertîb ve irsâl eylemek üzre bâ-fermân-ı âlî her birlerine tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan [ve] etbâ' u eşyâ'ından yarar ve tüvânâ ve müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; kendülere senin tavsiye vü tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle me'mûr u ta'yîn kılınup ve cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülere vefâ idecekden ziyâde, huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet ü imdâd olunacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun ileyhsin; bu âna dek zuhûra gelen mezîd-i gayret ü istikāmet ve vüfûr-ı sadâkat ü celâdetinden başka, tarîk-i hacc-ı şerîf umûruna vukūf u ıttılâ'ın husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende nihâyet-i isti'dâd ü istîhâlin bedîdâr u bedîhî olmağla, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîf ve tanzîm ü tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fîmâ-ba'd dahi zihâben ve iyâben huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetleri husûsunda eslâfından ve geçen seneden ziyâde senden âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu cezm-kerde-i yakînin oldukda, sen dahi bu bâbda mukteżâ-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet ü fütüvvet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkından ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde ve ceng-âver askerden ziyâde, sinîn-i sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır mükemmel ü müstevfî asker techîz ü i'dâd ve cerde başbuğu olan vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşerek cerde askerinin dahi hüsn-i nizâma ifrâğ emrine dahi gereği gibi istihkâm ü intizâm virdikden sonra, vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile bi-mennihî sübhânehû ve te'âlâ savb-ı maksûda teveccüh ü azîmet ve esnâ-yı zihâb ü kufûlde muhâfaza vü muhâreseleriyle min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'ne vusûlünde cerde başbuğu vezîr-i müşârun-ileyh ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini Dersa'âdetime irsâle

sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i ihtimâmına tefvîz ü taklîd olunmak, mutlakā tarafına olan hüsn-i i'timâd-ı mülûkânemden iktizâ eylediği ma'lûmun **[224]** iken, şöyle ki; bu bâbda bir dürlü imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz ü ruhsat göstermek ihtimâlin olur ise bir dürlü özr ü illetin ısgâ ve sem'-i kabûl ve i'tibâra ilkā olunmayup, hakkında tab'-ı-safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is olacağı yakînen ma'lûm u meczûmun olup, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i ihtiyât ü basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sinîn-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emn ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fîmâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr ve hidmetin meşkûr olmağla, tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü ictinâb eylemen bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili B sene 1159 **(20-29 Temmuz 1746)**

d.152, s.316, h.1249

Kudüs ve Nablus sancaklarıyla birlikte Şam valiliği ve hac emirliği de uhdesinde bulunan Esad Paşa'nın; eyaletin eşkıyadan temizlenmesi, hac işlerinin yürütülmesi ve hacıların emniyet içinde gidiş-dönüşlerinin sağlanmasında gösterdiği gayretten dolayı görevinde bırakıldığı ve kendisinden bu hizmeti aynı şekilde sürdürmesinin beklendiği.

حول أن أسعد باشا المتكفل بسنجقي القدس ونابلس مع ولاية الشام وإمارة الحج قد قام بتطهير الولاية من الأشقياء قطاع الطرق، وتولى أمور الحج وعمل دائماً على ضمان أمن الحجاج وسلامتهم في الذهاب والعودة وبذل جهوده في سبيل ذلك، وعليه فقد تقرر الإبقاء عليه في منصبه مع الأمل في يواصل عمله بنفس الكفاءة.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds and Nablus sanjaks, has been asked to keep his post for the achievements in cleaning up the province from the bandits, for the excellent Haj organization, and for his efforts exerted in securing the pilgrims' safe round trip; he is expected to continue serving in a similar manner.

Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları inzimâmıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan Vezîr Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan cevher-i şecâ'at ü gayret ve mâye-i diyânet ü hamiyyet lâzimesince uhdene tefvîz olunan mülhakātıyla eyâlet-i Şâm'ın vücûd-ı eşkıyâdan tathîrinde ve kuttânın emn ü râhatlarında husûs-ı Devlet-i aliyyemin a'zam-ı umûrundan olan mîrü'l-hâclık umûrının ahsen-i vechile rü'yet ü temşiyetinde ve huccâc-ı zevi'l-ibtihâcın âminen ve sâlimen

kemâl-i refâhiyyet ile âmed şüdlerinde zuhûra gelen hüsn-i sa'y ve hareketin makbûl ü mebrûr olup, bundan böyle dahi husûs-ı merkūmun temşiyet ve itmâmında senden rızâ-yı hümâyûnuma muvâfık harekât-ı sa'îde-pervîzi me'mûl-i hümâyûnum olmakdan nâşî avârif-i celîle-i şâhânemden şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-makrûnum mûcebince hâlâ üzerinde olan Şâm-ı Şerîf eyâleti mülhakâtı olan Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancaklarıyla işbu bin yüz elli dokuz senesi Şevvâli'nin yirmi birinci gününden sana ibkā vü mukarrer ve nâsıye-i ızz ü şânın bu vechile behcet-efrûz ü münevver kılınmağın, mahsûsan işbu emr-i şerîfim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; eyâlet-i Şâm-ı Şerîf zikrolunan mülhakātıyla ma'an kemâ-kân zabt u rabta mübâderet ve sükkân ü re'âyâsının vücûh-ı emn ü itmînânlarına bezl-i miknet ve ser-zede-i zuhûr olan şekāvet-pîşelerinin ıtgâ-i nâ'ire-i şürûr u mazârlarına dikkat ve neşr-i âsâr-ı ma'delet ü re'fet-birle herkesin ferâğ-ı bâl ve refâh-ı hâlleri emrine sarf-ı miknet ve husûsan Saltanat-ı seniyyemin a'zam-ı iştigâl ve akdem-i fu'âd-ı mâ-fi'l-bâlinde olan umûr-ı hacc-ı şerîfin vaktiyle rü'yet ü temşiyetine ve huccâc-ı sa'âdet-minhâcın esbâb-ı refâhiyyetleri cem' u celbine ve evâmir-i şerîfe ile uhdene muhavvel olan umûr u kazâyânın tensîk ü tevsîkıne nisâr-ı nakdîne-i makderet ve senden me'mûl-i hümâyûn ve melhûz-ı tab'-ı safâ-makrûnum olan etvâr-ı râzıyye ve âsâr-ı marzıyye ibrâzıyla istihsâl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı şâhâneme teşmîr-i sâka gayret ü himmet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri L sene [1]159 **(6-15 Kasım 1746)**

d.153, s.59, h.176

Hacıların karşılanması ve güvenliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olduğundan, Trablusşam valisi Sadeddin Paşa'nın Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği, Şam valisi ve Hac emiri olan ve aynı zamanda Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Esad Paşa'nın gerekli hazırlıkları yaparak, maiyeti ve emrine verilen cerde askeriyle hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن مهمة استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم هي من الأمور ذات الأهمية القصوى لدى الدولة، وعليه فقد تم تعيين سعد الدين باشا والي طرابلس الشام قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم)؛ كما أن على أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد في نفس الوقت بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يقوم بعمل الاستعدادات اللازمة ويسعى مع حاشيته وعساكر التجريدة الموضوعين تحت إمرته إلى توفير الأمن والأمان على الطرق التي يسلكها الحجاج في ذهابهم وعودتهم.

As meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state, Sadeddin Paşa, Governor of Tripoli, is appointed commander of the cerde soldiers (cavalry units charged with meeting the pilgrims and ensuring their safety) in order to meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area; Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, is to make the necessary preparations to provide the security on the pilgrims' round trip route together with his men and the cerde soldiers assigned to his command.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâm-ından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden birkaç kat ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını bin beş yüz nefere iblâğ ve sinîn-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl içün bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr tavâ'if-i askeriyye üzerlerine ber-vech-i mâlikâne hâlâ Trablusşam eyâletine mutasarrıf olan karındaşın Sa'deddin *dâme ikbâlühû* başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve hâlâ Sayda vâlîsi vezîrim Mehmed Paşa beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları taraflarından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer askeri müsellah ve müretteb ve ceng-âver olmak üzre tamâmen tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl ve huccâc-ı Müslimîn içün irsâl ü tesyîr eylemek ve ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri alâ-vechi't-tetmîm tertîb ve irsâl eylemek üzre bâ-fermân-ı âlî her birine tenbîh ü tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezir-i müşârun-ileyhsin; senin tenbîhin olduğu mikdârı müretteb asker ile me'mûr ve ta'yîn kılınup ve cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülere vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından emekdâr ve kâr-güzâr ve mu'temed ü sadâkat-şi'âr olup, bu def'a cerde mübâşiri ta'yîn olunan Rehâvî Mehmed *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; bu âna değin zuhûra gelen mezîd-i gayret ü celâdetinden başka, tarîk-i hacc-ı şerîf umûrına vukûf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine kemâl-i miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende

nihâyet-i isti'dâdın bedîdâr u bâhir olmağla, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîfin tanzîm ve tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fîmâ-ba'd dahi zihâb ü iyâblarında huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh u sıyânetleri husûsunda eslâfından ziyâde âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûnum olduğu cezm-kerde-i yakînin oldukda, sen dahi bu bâbda muktezâ-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet idüp mükümmel ü müretteb kapun halkı ve cânib-i mîrîden techîz olunagelen bin beş yüz nefer güzîde askerinden mâ'adâsını sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır asker techîz ve cerde başbuğu olan karındaşın mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşerek cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi ihkâm eyledikden sonra, vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve esnâ-yı zihâb ü iyâbda muhâfaza vü muhârese ile min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'ne vusûlünde dahi cerde başbuğu mîr-i mîrân ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz olunmak mutlakā tarafına olan hüsn-i zann-ı mülûkânemden iktizâ eyledüği ma'lûmun iken, şöyle ki; bu bâbda bir dürlü imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz göstermek ihtimâli olur ise sonra bir dürlü özr ü illetin ısgâ olunmayup tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkâneme bâ'is olacağı yakînen ma'lûmun oldukda, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sinîn-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emniyyet ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fîmâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr u meşkûr olmağla, tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur. Buyurdum ki.

Fî evâ'ili C sene [1]160 **(10-19 Haziran 1747)**

d.153, s.61, h.182

Hacıların karşılanması ve güveliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olduğundan, cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen Trablusşam valisi Sadeddin Paşa'nın kafileleri Hediyye Eşmeleri mevkiine varmadan karşılaması, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin de hazırlıklarını yapıp onunla birlikte hareket etmeleri ve ziyaret sonrasında hacıları yine emniyet içerisinde Şam'a ulaştırma görevini kusursuz bir biçimde ifa etmeleri.

حول أن استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم مهمة تُعنى بها الدولة أعظم عناية، ومن ثم فإن على سعدالدين باشا والي طرابلس الغرب المعين قائداً على عساكر التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) أن ينهض لاستقبال قوافلهم قبل وصولها إلى موقع عيون هدية، كما أن على متسلمَيْ نابلس والقدس أن يقوما هما الآخران بالاستعداد لذلك والتحرك المشترك معه، ثم يقوم الجميع عقب انتهاء الزيارة أيضاً بإيصال الحجاج إلى الشام آمنين وانجاز تلك المهمة على الوجه الأكمل.

As meeting the pilgrims and ensuring their safety is one of the most important duties of the state, Sadeddin Paşa, who is appointed commander of the cerde soldiers (cavalry units charged with meeting the pilgrims and ensuring their safety), is to meet the caravans before they reach the Hediyye Eşmeleri area; mütesellims of Nablus and Al Quds to make their preparations and cooperate with him; ensure the pilgrims' safe return to Damascus after their visit without encountering any problems.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm mühimm ü muktezî olup ve hâlâ ber-vech-i mâlikâne Trablusşam beğlerbeğisi olan Sa'deddin *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkalardan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbıyla huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan Rehâvî Mehmed *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü olıgeldüği vech üzre Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü lâzim olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ

olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında.

Fî evâ'ili C sene [1]160 **(10-19 Haziran 1747)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine.

...

d.153, s.268, h.1072

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın, Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve ziyaret sonrasında emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda cerde (hacıları karşılama ve güvenliklerini sağlama) hizmetiyle görevlendirilen askeri-mülki erkânla irtibat halinde olması ve herhangi bir aksaklığa meydan vermemesi.

حول أنه على أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس أن يكون في حالة تواصل مع أركان الإدارة العسكرية والمدنية المكلفين بخدمة التجريدة (استقبال الحجيج وتأمين سلامتهم) حتى يقوموا معاً بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام واستقبالهم عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم، ثم العمل عقب انتهاء الزيارة أيضاً على ضمان عودتهم إلى ديارهم سالمين، وأن يحرص الوالي على عدم وقوع ما يعطل ذلك.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to liaise with the military-civil functionaries in ensuring the security of pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meeting the pilgrims at Hediyye Eşmeler area and catering to their needs; and making sure that they return to their country without encountering any problems.

Kudüs-i Şerîf ve Gazze ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden birkaç kat ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtını beş yüz nefere iblâğ ve sene-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl içün bu sene-i mübârekede cerdeye me'mûr tavâ'if-i askeriyye üzerlerine ber-vech-i mâlikâne hâlâ Trablusşam eyâletine mutasarrıf olan karındaşın Sa'deddin *dâme ikbâlühû* başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve hâlâ Sayda vâlîsi Vezîr Mehmed Paşa beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer askeri müsellah ve mürettebve ceng-âver

olmak üzre tamâmen tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn için irsâl ü tesyîr eylemek ve ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri alâ-vechi't-tetmîm tertîb ve irsâl eylemek üzre bâ-fermân-ı âlî her birine tenbîh ü tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin tenbîhin olduğu mikdârı müretteb askerleriyle me'mûr u ta'yîn kılınup ve cümlesi zihâb ü iyâblarında kendülere vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olunacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyem ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup bu def'a cerde mübâşiri ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun ileyhsin; bu âna değin zuhûra gelen mezîd-i gayret ü celâdetinden başka, tarîk-i hacc-ı şerîf umûruna vukûf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine kemâl-i miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende nihâyet-i isti'dâdın bedîdâr u bâhir olmağla, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîfin tanzîm ü tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fîmâ-ba'd dahi zihâb ü iyâblarında huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetleri husûsunda eslâfından ziyâde âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûnum olduğu cezm-kerde-i yakînin oldukda, sen dahi bu bâbda mukteza-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet idüp mükemmel ü müretteb kapun halkı ve cânib-i mîrîden techîz olagelen bin beş yüz nefer güzîde askerinden mâ'adâ, sinîn-i sâbıkadan ezyed ceng ü harbe kādir yarar u bahâdır asker techîz ve cerde başbuğu olan karındaşın mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile haberleşerek cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm virdikden sonra, vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve esnâ-yı zihâb ü iyâbda muhâfaza vü muhârese ile min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'ne vusûlünde dahi cerde başbuğu mîr-i mîrân ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz olunmak mutlakā tarafına olan hüsn-i zann-ı mülûkânemden iktizâ eylediği ma'lûmun iken, şöyle ki; bu bâbda imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz göstermek ihtimâlin olur ise sonra bir dürlü özr ü illetin ısgâ olunmayup tagayyür-i safâ-pezîr-i mülûkânemi bâ'is

olacağı yakînen ma'lûmun oldukda, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emniyyet ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fîmâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr u meşkûr olmağla, tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur.

Fî evâsıtı B sene 1161 **(7-16 Temmzu 1748)**

d.153, s.270, h.1079

Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerinin temini, Hediye Eşmeleri mevkiinde karşılanarak ihtiyaçlarının giderilmesi ve ziyaret sonrasında yine emniyet içinde memleketlerine dönmelerinin sağlanması hususunda Trablusşam valisi ve cerde (hacıların güvenliğini sağlayan hafif süvari birlikleri) başbuğu Sadeddin Paşa ile Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın talimatları doğrultusunda hareket etmeleri.

حول أنه على متسلمَيْ نابلس والقدس أن يتحركا في إطار تعليمات كل من سعد الدين باشا والي طرابلس الشام وقائد التجريدة (قوة الخيالة الخفيفة المكلفة بتأمين سلامة الحجاج) وأسعد باشا والي الشام وأمير الحج في مهمة تأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام واستقبالهم عند موقع عيون هدية وتلبية احتياجاتهم، ثم العمل بعد الزيارة أيضاً على تأمين عودتهم إلى ديارهم سالمين.

Mütesellims of Nablus and Al Quds to act in accordance with the instructions of Sadeddin Paşa, Governor of Tripoli and commander of the cerde (light cavalry units ensuring the pilgrims' safety) and Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, in ensuring the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, meeting them at Hediyye Eşmeleri area and catering to their needs and making sure that they return to their country safely after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm mühimm ü muktezî olup, hâlâ ber-vech-i mâlikâne Trablusşam beğlerbeğisi olan Sa'deddin *dâme ikbâlühû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun

halkını tertîb ü techîz ve güzîde asâkir tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâbı ile huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü olıgeldüği vech üzre Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîr-i müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimâm ü dikkat vâcib ü lâzim olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekde tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bir vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre intibâh ü basîret üzre hareket eylemen bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur.

Fî evâhiri B sene [1]161 **(17-26 Temmuz 1748)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine

d.153, s.351, h.1395*

Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları da uhdesinde bulunan Şam valisi ve Hac emiri Esad Paşa'nın; Şam üzerinden Hicaz'a giden hacıların güvenliklerini temin ederek ihtiyaçlarını gidermesi, emniyet içinde memleketlerine dönmelerini sağlaması ve aynı zamanda Şam eyaletinin düzen, emniyet ve asayişini de muhafaza etmesi.

حول ضرورة أن يقوم أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد ايضاً بسناجق القدس وغزة ونابلس بتأمين سلامة الحجاج المسافرين إلى الحجاز بطريق الشام ويعمل على تلبية احتياجاتهم، ثم ضمان عودتهم إلى ديارهم سالمين، ويسعى في الوقت نفسه إلى إقرار النظام والأمن والاستقرار في ولاية الشام.

Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj, also responsible for the Al Quds, Gazza and Nablus sanjaks, to ensure the security of the pilgrims traveling to Hejaz via Damascus, cater to their needs, and make sure that they return to their country safely, at the same time maintain the coordination, security and public order in the Damascus province.

Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim el-Hâc Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; zâtında olan teyakkuz u dirâyet ve tehaffuz u kiyâset muktezâsınca eyâlet-i Şâm'ın zabt u rabtında ve birkaç seneden berü Devlet-i aliyyemin a'zam-ı [umûr ve celâ'il-i hutûbundan olan] mîrü'l-hâclık

* Sayfanın sol kenarı yırtık olduğundan, hükmün okunamayan bu kısımları benzer bir hükümden tamamlanmıştır.

um[û]rının rü'yet ü nizâmında ve huccâc-ı Müslimîni selâmetle götürüp getürmede ve Şâm-ı Cennet-Meşâm'ın hüsn-i nizâm u intizâmında der-kâr olan mesâ'î-i meşkûren [karîn-i hüsn-i kabûl] ve ba'de-zîn dahi senden harekât-ı sa'îde ve hidemât-ı hamîde zuhûru melhûz u me'mûl olmak hasebiyle, avârif-i seniyye-i mülûkâne ve mevâhib-i seniyye-i hüsrevânemden şeref-rîz-i sudûr olan hatt-ı [hümâyûn-ı mevhibet-] makrûnum mûcebince Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm-ı Şerîf eyâleti ve mîr-i hâclığı sana mukarrer ü ibkā kılınmağla, kemâ-kân umûr-ı hâccı rü'yet ü tanzîm ve sinîn-i sâbıkadan [ziyâde] ihtimâm ile huccâc-ı sa'âdet-minhâcı emîn ü sâlim götürüp getürmekle emr-i diyânet ve emâreti tetmîm ve takvîm ve nizâm-ı vilâyet ve himâyet-i ahâlî vü ra'iyyet ve def'-i şürûr-ı [erbâb-ı şekāvete] sa'y u dikkat ile her husûsu tesviye ve ihkâm eylemen fermânım olmağın, işbu emr-i şerifim ısdâr ve ( ) ile irsâl olunmuşdur. İmdi; vusûlünde ber-vech-i meşrûh kemâ-fi's-sâbık [umûr-ı hâccı vakt ü zamânıyla tertîb ü] rü'yet ve huccâc-ı Müslimîni âmînen ve sâlimen götürüp getürmeğe ve esnâ-yı tarîkde refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-vüs' kûşiş ü dikkat ve Şâm-ı Şerîf'in nizâm u [intizâmına ve fesâd] ü şekāvet ile mecbûl olan eşkıyâ vü erâzilin te'dîb ü gûşmâl ve def'-i şürûr u tecâvüzlerine ve ahâlî vü fukarânın emn ü râhatlarına mübâderet ve evâmir-i şerîfem[le uhdene] havâle ve ta'lîk olunan umûr u husûsâtın tenfiz ü icrâlarına bezl-i vüfûr-ı cidd ü kudret ve senden me'mûl-i tab'-ı safâ-makrûn-ı şehinşâhânem olduğu üzre (...) hareket ile bundan böyle dahi her hâlde istihsâl-i rızâ-yı yümn-iktizâ-yı mülûkâneme sarf-ı cell-i himmet ü gayret eylemen bâbında.

Fî evâhiri Za sene [1]161**(11-20 Kasım 1748)**

d.154, s.73, h.225

Şam hac yolundan giden hacıların karşılanması ve güvenliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olduğundan, cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli süvari birlikleri) başbuğ tayin edilen Sayda valisi Ali Paşa'nın hacıları Hediyye Eşmeleri'ne varmadan karşılaması, Nablus ve Kudüs mütesellimlerinin de hazırlıklarını yaparak kendisiyle birlikte hareket etmeleri ve ziyaret sonrasında hacıları yine emniyet içerisinde Şam'a ulaştırma görevini kusursuz bir biçimde yerine getirmeleri.

حول أن مهمة استقبال الحجاج المسافرين بطريق الشام وتأمين سلامتهم هي من المهام التي توليها الدولة أعظم اهتمامها، ولأجل ذلك فإن على علي باشا والي صيدا المعين قائداً للتجريدة (قوة الفرسان الخفيفة المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) أن يقوم باستقبال الحجاج قبل وصولهم إلى موقع عيون هدية، كما أن على متسلمَيْ نابلس والقدس أن يقوما هما الآخران بالاستعدادات اللازمة والتحرك المشترك معه، وأن يعمل الجميع دون تقصير عقب انتهاء الزيارة أيضاً على إيصال الحجاج إلى الشام سالمين آمنين.

As meeting and ensuring the safety of the pilgrims traveling on the Damascus-Haj route is one of the most important duties of the state, Ali Paşa, Governor of Sayda, who is appointed commander of the cerde soldiers (cavalry units charged with meeting the pilgrims and ensuring their safety) is to meet the pilgrims before they reach the Hediyye Eşmeler area, the mütesellims of Nablus and Al Quds to make their preparations and act with him, making sure that the pilgrims return to Damascus safely without encountering any problems after their visit.

Nablus sancağı mütesellimine hüküm ki:

Bi-tevfîkihî te'âlâ tarîk-i hacc-ı Şâmî'den huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsu Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmmından olmakdan nâşî ziyâde ihtimâm mühimm ü muktezî olup ve hâlâ ber-vech-i mâlikâne Trablusşam vâlîsi vezîrim Sa'deddin Paşa *edâmallâhü teâlâ iclâlehû* işbu sene-i mübârekede cerde askerine başbuğ nasb u ta'yîn olunmağla, sinîn-i sâbıkadan birkaç gün mukaddem Müzeyrib sahrâsından hareket ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem kendüsi varup istikbâl eylemek üzre mufassal ü meşrûh emr-i şerîfimle tenbîh-i hümâyûnum olmağın, sen ki mütesellim-i mûmâ-ileyhsin; Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları ilhâkıyla Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı olan vezîrim Es'ad Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû*nun sana tenbîh ü sipârişi üzre kapun halkını tertîb ü techîz ve güzîde asker tedârik ve vakt ü zamânıyla müstevfî zahîre istishâb ile huccâc-ı Müslimînin istikbâllerine dikkat ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından mübâşir ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ma'rifetiyle cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup ma'iyyetiyle savb-ı maksûda azîmet ve huccâc-ı Müslimîn Hediyye Eşmeleri'ne gelmezden mukaddem istikbâl ve öteden berü olıgeldiği vech üzre Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı vezîrim müşârun-ileyhin re'yine muvâfakat ile âminîn ü sâlimîn huccâc-ı Müslimîni muhâfaza iderek Şâm-ı Şerîf'e getürüp edâ-yı hidmete bezl-i vüs' u kudret eyleyesin. Bu husûs huccâc-ı Müslimîn hidmeti olup gayret ü hamiyyet ile ihtimam ü dikkat vâcib ü lâzim olmağın, şöyle ki; me'mûr olduğun üzre vakt ü zamânıyla hareket eylemekden tehâvün ü tekâsülün ve cerdeye başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyh ile istikbâl-i huccâc-ı Müslimîne vaktiyle irişmekde kusûrun zuhûr idecek olur ise bu vechile özr ü cevâbın ısgâ olunmayup ukūbât-ı şedîde ile mu'âkab olacağını mukarrer bilüp ana göre itmînân ü basîret üzre hareket eylemen bâbında.

Fî evâsıtı Ca sene [1]162 **(29 Nisan-8 Mayıs 1749)**

Bir sûreti Kudüs-i Şerîf sancağı mütesellimine.

...

d.154, s.70-71, h.220

Hacıların karşılanması ve güvenliklerinin sağlanması devletin en mühim işlerinden olduğundan, Trablusşam valisi Sadeddin Paşa'nın Hediye Eşmeleri mevkiinde kafileleri karşılamak üzere cerde askerine (hacıları karşılayıp emniyetlerini sağlamakla görevli süvari birlikleri) başbuğ tayin edildiği; Kudüs, Gazze ve Nablus sancakları beyi ve aynı zamanda Şam valisi ve Hac emiri olan Esad Paşa'nın da gerekli hazırlıkları yaparak maiyeti ve emrine verilen cerde birlikleriyle hacıların gidiş-dönüş güzergâhında emniyet ve asayişi sağlaması.

حول أن مهمة استقبال الحجاج وتأمين سلامتهم هي من المهام التي توليها الدولة أعظم اهتمامها، لأجل هذا تم تعيين سعد الدين باشا والي صيدا قائداً لعساكر التجريدة (قوة الفرسان المكلفة باستقبال الحجاج وتأمين سلامتهم) حتى يقوم باستقبال القوافل عند موقع عيون هدية؛ كما أن على أسعد باشا والي الشام وأمير الحج والمتعهد أيضاً بإمارة سناجق القدس وغزة ونابلس أن يقوم هو الآخر بعمل الاستعدادات اللازمة والسعي هو وحاشيته وعساكر التجريدة الموضوعين تحت إمرته إلى إقرار الأمن والنظام على طريق الحجاج في ذهابهم وعودتهم.

As meeting and ensuring the safety of the pilgrims is one of the most important duties of the state, Saddeddin Paşa, Governor of Tripoli, is assigned to command the cerde soldiers (cavalry units charged with meeting the pilgrims and ensuring their safety) and will meet the caravans at Hediyye Eşmeleri area; Esad Paşa, Governor of Damascus and Emir of Haj also the sancakbeyi of Al Quds, Gazza and Nablus, to make the necessary preparations and ensure the security and order on the pilgrims' round trip route with his men and the cerde units assigned to his command.

Kudüs-i Şerîf ve Nablus sancakları inzimâmıyla hâlâ Şâm vâlîsi ve mîr-i hâccı Vezîr Es'ad Paşa'ya hüküm ki:

Hacc-ı Şerîf umûru Devlet-i aliyyemin ehemm-i mehâmm-ı vâcibü'l-ihtimâmından olmak hasebiyle, bu sene-i amîmetü'l-meymenede huccâc-ı Müslimînin istikbâlleri husûsunda sene-i mâzıyeden birkaç kat ziyâde hidemât-ı sa'îde ve me'ser-i hamîde zuhûru matlûb-ı hümâyûn-ı pâdişâhânem olduğu ecilden, öteden berü olıgeldüği vechile kapusı halkını ve levendâtı bin beş yüz nefere iblâğ ve sene-i sâbıka misillü Hediyye Eşmeleri nâm menzilde huccâc-ı Şâmî'yi istikbâl içün bu sene-i mübârekeden cerdeye me'mûr tavâ'if-i askeriyye üzerlerine ber-vech-i mâlikâne hâlâ Trablusşam eyâletine mutasarrıf olan karındaşın Vezîr Sa'deddin Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* başbuğ nasb u ta'yîn olunup ve hâlâ Sayda vâlîsi Vezîr Mehmed Paşa *edâmallâhü te'âlâ iclâlehû* beher sene Sayda eyâleti mutasarrıfları tarafından techîz ve irsâl olunagelen beş yüz nefer askeri müsellah ve müretteb ve ceng-âver olmak üzre tamâmen tertîb ü techîz ve kethüdâsıyla istikbâl-i huccâc-ı Müslimîn içün irsâl ü tesyîr eylemek ve ber-vech-i iltizâm Cebel-i Aclun ve Leccun sancakları zâbıtı dahi techîz ve irsâli mu'tâd olan üç yüz nefer askeri alâ-vechi't-tetmîm tertîb ve irsâl eylemek üzre

bâ-fermân-ı âlî her birine tenbîh ü tefhîm ve Nablus ve Gazze sancakları alaybeğileri sancaklarının umûmen zü'amâ ve erbâb-ı tîmârıyla ve Şâm urbânı şeyhi ( ) *zîde kadruhû* dahi kabâ'il-i urbândan ve etbâ' u eşyâ'ından yarar u müstevfî âdemleriyle ve Şâm-ı Şerîf ve Gazze ve Nablus ve Kudüs-i Şerîf sancakları mütesellimleri dahi sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; senin tenbîhin olduğu mikdârı müretteb asker ile me'mûr u ta'yîn kılınup ve cümlesi iyâb ü zihâblarında kendülere vefâ idecekden ziyâde huccâc-ı Müslimîne dahi i'ânet olunacak mertebe mükemmel ü müstevfî zahîre ile vakt ü zamânından mukaddem başbuğ olan vezîr-i müşârun-ileyhin yanına varup kendüsiyle ma'an savb-ı me'mûra azîmet eylemeleriyçün mecmû'una tenbîh ü te'kîdi müştemil başka başka evâmir-i aliyyeme ısdâr ve Dergâh-ı mu'allâm kapucıbaşılarından olup bu def'a cerde mübâşiri ta'yîn olunan ( ) *dâme mecdühû* ile irsâl olunup ve sen ki vezîr-i müşârun-ileyhsin; bu âna değin zuhûra gelen mezîd-i gayret ü celâdetinden başka, tarîk-i hacc-ı şerîf umûrına vukûf u ıttılâ'ın ve husûsan huccâc-ı Müslimînin mekâ'id-i urbândan sıyânetlerine kemâl-i miknet ü iktidârın müsellem ü zâhir ve her hâlde idâre-i umûr-ı me'mûrende nihâyet-i isti'dâdın bedîdâr u bâhir olmağla, bu def'a dahi mîrü'l-hâclık **[71]** umûrının rü'yet ü idâresi ve keyfiyyet-i tarîk-i hacc-ı şerîfin tanzîm ü tesviyesi uhde-i ihtimâmına vedî'a vü tefvîz olunup, fimâ-ba'd dahi zihâb ü iyâblarında huccâc-ı Müslimînin hıfz u hırâset ve terfîh ü sıyânetleri husûsunda eslâfından ziyâde âsâr-ı meşkûre ve hidemât-ı mebrûre zuhûru matlûb-ı hümâyûnum olduğu cezm-kerde-i yakînin oldukda, sen dahi bu bâbda mukteza-yı hamiyyetin üzre ibrâz-ı gayret ve izhâr-ı miknet olan karındaşın vezîr-i müşârun-ileyh ile haberleşerek cerde askerini dahi hüsn-i nizâma ifrâğ ve emrine gereği gibi istihkâm virdikden sonra vakt ü zamânıyla tarîk-i hacc-ı Şâmî'den müteveccih olan huccâc-ı Müslimîn ile savb-ı maksûda azîmet ve esnâ-yı zihâb ü iyâbda muhâfaza vü muhârese ile min-külli'l-vücûh refâh-ı hâl ve itmînân-ı bâllerine fevka'l-hadd ihtimâm ü dikkat ve hîn-i avdetde Hediyye Eşmeleri'ne vusûlünde dahi cerde başbuğu vezîr-i müşâr ve kapucıbaşı-i mûmâ-ileyhimâ ma'rifetleriyle cerde askerini yoklayup müfredât üzre defter ve defterini irsâle sa'y-ı evfer eyleyesin. Ber-vech-i meşrûh hacc-ı şerîf umûru Devlet-i aliyyemin eşref ve a'zam-ı mehâmmından olup ve bu misillü hatb-ı azîm kerden-i emânetine tefvîz olunmak mutlakā tarafına olan hüsn-i zann-ı mülûkânemden iktizâ eylediği ma'lûmun iken, şöyle ki; bu bâbda imsâk ü taktîr ve zerre kadar tehâvün ü taksîre cevâz göstermek ihtimâlin olur ise sonra bir dürlü özr ü illetin ısgâ olunmayup tagayyür-i tab'-ı safâ-pezîr-i mülûkâneme bâ'is olacağı yakînen ma'lûmun oldukda, ana göre bu emr-i azîmde kemâl-i basîret üzre hareket ve huccâc-ı Müslimîni sene-i sâbıkadan ziyâde kemâl-i emniyyet ü refâhiyyet ile götürüp getürmeğe bezl-i nakdîne-i vüs' u kudret ve fimâ-ba'd dahi sa'yın mebrûr u meşkûr olmağla, tahsîl-i rızâ-yı meymenet-iktizâ-yı pâdişâhânem şerefini ihrâza

bezl-i nakdîne-i sa'y u miknet ve mikdâr-ı zerre hilâfından gâyetü'l-gâye ihtirâz ü mücânebet olunmak bâbında fermân-ı âlî sâdır olmuşdur.

Fî evâ'ili B sene [1]162 **(17-26 Haziran 1749)**

INDEX | İNDEKS

PERSONAL names | ŞAHIS İsimleri
Places names | Yer Adları
Miscellaneous | Diğer

A

ABDULLAH Beğ, 28
ABDULLAH bin Şerîf Sa'îd (Mekke şerifi), 83
ABDULLAH Paşa, 111
ABDULLAH Paşa (Sayda valisi), 73, 76, 91
ABDULLAH Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 84, 87, 88, 90, 93, 97, 101, 103
Adana, 46, 47, 56
ahid-nâme, 95, 142, 145, 180, 183
AHMED (Haleb beylerbeyi), 137, 139
AHMED Ağa (Babüssaade ağası), 160
AHMED Ağa (mübaşir), 143
AHMED Efendi (mütevelli), 143
AHMED Hân, 90, 96
AHMED Paşa (Sayda valisi), 40, 48, 129
akçe, 24, 25, 29, 30, 33, 39, 40, 43, 46, 52, 57, 90, 146, 180, 183, 185
Alâ Boğazı, 35, 57
ALİ (Adana valisi), 56
ALİ (Kudüs mutasarrıfı), 60
ALİ Paşa, 51, 88
ALİ Paşa (Rakka mutasarrıfı), 43, 47
ALİ Paşa (Sayda valisi), 178, 194
ALİ Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 49, 151, 152, 155
ALİ Paşa (Van muhafızı), 156
arabacı ocakları, 94
Artâs mezraası, 109
Âsitâne-i sa'âdet, 138, 142, 183
at, 26, 32, 41, 54, 57, 59, 60, 67, 71, 72, 73, 79, 80, 85, 103, 104, 105, 107, 108, 119, 124, 127, 130, 135, 145, 151, 170, 179
ATANASYOS (Rum patriği), 148
AVANES (Ermeni patriği), 141
âyîn, 120, 146, 169
Ayn-ı Şelvân, 109

B

BARTELEMYOS (Kudüs patriği), 145
Belgrad, 150, 151
Benî Hâlid aşireti, 51
Beyt-i Çâlâ, 109
Beyt-i Sahûr, 109
Beytüllahim, 100, 109, 142, 149
Beytüllahim karyesi, 108
Bi'r-i Ganem, 35, 45, 48, 57, 60, 62, 64, 65, 66, 67, 72, 75, 78, 80
BİNOFONOS (Rum patriği), 145

C

Cebel-i Aclun, 47, 49, 56, 61, 62, 69, 70, 73, 76, 79, 82, 85, 91, 97, 105, 114, 118, 123, 127, 130, 132, 134, 137, 153, 157, 166, 173, 188, 191, 195, 198, 202, 207
cerde, 24, 25, 28, 29, 30, 33, 35, 44, 46, 49, 52, 56, 59, 62, 63, 68, 70, 71, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 82, 84, 87, 91, 93, 98, 106, 114, 116, 119, 124, 125, 127, 130, 132, 135, 136, 137, 139, 152, 155, 158, 159, 163, 166, 174, 175, 178, 187, 189, 191, 192, 194,198, 200, 202, 203, 206, 208
cerde başbuğluğu, 194
Cidde-i Ma'mûre, 83

D

Defterhâne-i âmire, 108

Dergâh-ı mu'allâm, 33, 35, 40, 57, 58, 60, 67, 72, 80, 85, 87, 91, 93, 105, 114, 116, 119, 123, 125, 127, 130, 134, 136, 153, 155, 160, 163, 166, 173, 175, 187, 189, 191, 193, 195, 202, 204
Deyr semti, 54
Deyr-i Amûd kilisesi, 183
Deyrü'z-Zeytûn kilisesi, 142
Diyârbekir, 47, 73, 76, 79

E

Efrenc, 99, 144, 147, 169, 185
Efrenc râhibleri, 170, 180, 183
EL-HÂC Beşir Ağa (Harameyn nazırı), 109
EL-HÂC Ebûbekir Paşa (Ceride-i Ma'mure mutasarrıfı), 83
EL-HÂC İbrâhim (başdefterdar), 38
EL-HÂC Mustafa (başdeftedar), 39, 40
EL-HÂC Mustafa (bina emini), 32
EL-HÂC Mustafa Efendi (Sahratullah tamir memuru), 38
emîn, 26, 32, 172, 177, 185, 205
erbâb-ı tîmâr, 44, 47, 56, 58, 62, 64, 69, 70, 73, 76, 79, 83, 85, 91, 97, 105, 114, 119, 123, 127, 130, 132, 134, 138, 143, 153, 158, 166, 173, 188, 191, 195, 198, 202, 208
Ermeni râhibleri, 141
ES'AD Paşa (Rumeli beylerbeyi), 155
ES'AD Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 176, 179, 190, 193, 194, 196, 198, 200, 201, 203, 204, 207
ES'AD Paşa (Sayda beylerbeyi), 157
ES-SEYYİD Muhammed, 94
eşkıyâ-yı urbân, 43, 68, 70, 73, 76, 79, 103

F

Françe, 170, 183, 185
fukarâ, 28, 47, 156
füruht, 186

G

gâret, 26, 103
Gazze, 24, 25, 29, 30, 31, 33, 35, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 54, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 72, 73, 74, 76, 78, 79, 80, 82, 84, 85, 87, 88, 90, 91, 93, 97, 101, 104, 105, 113, 114, 116, 117, 118, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 134, 136, 137, 138, 139, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 159, 161, 163, 164, 165, 166, 168, 173, 175, 178, 188, 190, 191, 194, 195, 198, 201, 202, 208
Gelibolu ma'beri, 151
guruş, 26, 29, 33, 40, 48, 50, 56, 59, 64, 82, 97, 164, 185, 194
gümrük, 185
Gürci manastırı mesâlibi, 148

H

Habeş, 83, 120, 142, 145, 148
Habsi'l-Mesîh kilisesi, 142
Haleb, 43, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 54, 134, 136, 137, 139, 157, 159
Halîlürrahman, 88, 99, 109
Hama, 51, 62, 153, 155
HAMAD el-Abbâs (şaki), 54
HAMÛD-ZÂDE Ali (Sayda ayanı), 112
Hân-ı Yûnus, 88
Haremeyn Muhâsebesi, 38
Haremeyn-i Şerîfeyn, 28, 43, 109
HASAN Efendi-zâde Abdülaziz (kadı), 180, 183
HASEKİ Sultân, 168
Havran ovası, 62, 68, 69
Hazîne-i âmire, 31, 41, 46
Hediyye Eşmeleri, 81, 82, 84, 87, 90, 92, 93, 97, 104, 105, 113, 114, 115, 116, 118, 122, 123, 124, 125, 126, 129, 131, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 152, 153, 154, 155, 157, 159, 160, 163, 165, 173, 174, 175, 177, 178, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208
Humus, 51, 153, 155
HÜSEYİN Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 134, 136
HÜSEYİN Paşa (Trablusşam mutasarrıfı), 129, 132

İ

İBRÂHİM (Trablusşam beylerbeyi), 74
İBRÂHİM Ağa (Babüssaade ağası), 169
İBRÂHİM Çavuş (zabit), 128
İBRÂHİM Paşa, 25, 33, 73, 79, 105
İBRÂHİM Paşa (başbuğ), 59
İBRÂHİM Paşa (Cebel-i Aclun ve Leccun mutasarrıfı), 47, 85, 91
İBRÂHİM Paşa (Diyarbakır valisi), 76
İBRÂHİM Paşa (Gazze mutasarrıfı), 31, 35
İBRÂHİM Paşa (Kudüs mutasarrıfı), 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 33
İBRÂHİM Paşa (Maraş beylerbeyi), 56

İBRÂHİM Paşa (Sayda valisi), 97
İBRÂHİM Paşa (Şehrizor valisi), 69, 70
İBRÂHİM Paşa (Trablusşam valisi), 56
İran huccâcı, 158, 166, 172
irtişâ, 99
İSMÂİL (Mısır Hac emiri), 27, 28
İSMÂİL (reisülküttab), 96
İSMÂİL Paşa, 63, 65, 67, 68, 78, 84
İSMÂİL Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 61, 70, 72, 73, 74, 76, 77, 80, 82
İstanbul, 141, 145, 186

K

Kabr-i Îsâ, 23, 146
Kamâme, 142, 148
Kamâme kapusı, 148, 161, 168
Kamâme kilisesi, 23
kanâdil, 148
Karaseki, 54
karye, 100
kazâ, 51, 180, 183
Kefertere karyesi, 109
kereste, 31, 37, 164, 167
kethüdâ, 194
KEVÂKİB-ZÂDE Şeyh Muhammed (Kudüs kadısı), 185
Kıbtî, 142, 145, 148
Kudüs-i Şerîf Kal'ası, 93

L

Leccun, 44, 47, 50, 56, 59, 69, 70, 73, 76, 79, 85, 91, 97, 105, 114, 118, 123, 127, 130, 132, 134, 137, 153, 157, 166, 173, 188, 191, 195, 198, 202, 207

M

Mar Elyâs manastırı, 148
Mar Simon manastırı, 148
Mar Siyon, 148
Mar Ya'küb Gürci manastırı, 149
Mar Ya'küb kilisesi, 142
Mar Yuhanna kilisesi, 142, 148
Maraş, 46, 47
Mârûniyye, 148
Medîne-i Münevvere, 43
MEHMED (Kudüs kadısı), 26
MEHMED Paşa, 105, 198, 207
MEHMED Paşa (Sayda valisi), 112, 201
MEHMED Paşa (Trablusşam valisi, başbuğ), 187, 188, 190
Mekke-i Mükerreme, 36, 43, 83, 162, 172, 176
MEKKÎ-ZÂDE Mehmed (Gazze, Remle mutasarrıfı), 164
MELETYOS (Rum patriği), 89, 95
MELİK Salâhaddin, 142
Meryem Ana Makberesi, 148
metropolid, 142
Mevâlî urbânı, 54
Mısır, 27, 28, 83, 88, 95, 137, 156
Mir Yâkob (Gürcü manastırı), 148
muğtesil, 148
MUSTAFA (başbuğ), 33
MUSTAFA (çorbacı), 128
MUSTAFA (reisülküttab), 186
MUSTAFA (sadrazam), 143
MUSTAFA Efendi (defterdar), 143
MUSTAFA Efendi (Kudüs kadısı), 143
MUSTAFA Efendi (Rumeli kazaskeri), 143
MUSTAFA Paşa, 167, 173
MUSTAFA Paşa (Sadrazam kethüdası), 194
MUSTAFA Paşa (Trablusşam mutasarrıfı), 137, 153
MUSTAFA Paşa (Trablusşam valisi), 163, 165, 175
Müzeyrib, 35, 44, 48, 49, 57, 59, 82, 84, 87, 93, 116, 119, 124, 125, 127, 130, 132, 134, 136, 138, 139, 155, 159, 163, 175, 178, 187, 192, 200, 203, 206

N

Nablus, 31, 44, 46, 47, 49, 51, 52, 54, 56, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 68, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79, 80, 82, 84, 85, 87, 88, 91, 92, 97, 101, 104, 105, 109, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 123, 125, 126, 127, 129, 130, 131, 132, 134, 136, 137, 138, 139, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 159, 161, 163, 165, 166, 171, 173, 175, 176, 178, 187, 188, 190, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 200, 201, 202, 203, 205, 206, 207, 208
Nalis(?), 54
Nasârâ, 26, 95, 99, 146, 186
neccâr, 31, 38
Nesakire, 148

O

OSMAN Paşa, 53, 60, 68, 70, 87, 123, 125, 126, 192
OSMAN Paşa (defterdar), 40
OSMAN Paşa (Haleb valisi), 134, 136

OSMAN Paşa (Rakka valisi), 54, 56
OSMAN Paşa (Sayda valisi), 188, 190, 194
OSMAN Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 35, 56, 59, 137, 139
OSMAN Paşa (Trablusşam mutasarrıfı), 44, 47, 84, 97, 118
OSMAN Paşa (vezir), 63

Ö

ÖMER bin el-Hattâb, 147, 148

P

Piskopos Kalemi, 120, 144, 150

R

Rahbe semti, 54
râhib, 141, 147
Rakka, 43, 47, 51, 54, 56
Ravza-i Mutahhara, 56, 68, 70, 73, 76, 78, 86, 91, 98, 106, 114, 119, 124, 127, 130, 132
RECEB Paşa (Haleb valisi, başbuğ), 43, 46, 49, 51, 52, 54, 56
REHÂVÎ Mehmed (cerde mübaşiri), 198
Remle, 88
Rodos, 167
Rûm patriki, 23, 89, 95, 120, 143, 145, 186

S

SA'DEDDİN (Trablusşam valisi), 203
SA'DEDDİN Paşa (Trablusşam mutasarrıfı), 203, 206, 207
Sahîl (Mısır), 28
Sahratullâh, 31, 37, 168
SÂLİH (Kudüs mutasarrıfı), 34
sefîne, 167
selâtîn-i mâzıye, 142, 145
SELİM, 95, 123, 141
SELİM Paşa (Sayda valisi, başbuğ), 118, 127
Semek taifesi, 54
SEYYİD Muhammed Sa'îd (Kudüs kadısı), 180, 183
Sırb, 145
sirka, 32
Sitti Meryem Ana, 148
su, 100, 103, 107, 108, 111, 112, 142
Sûku'l Kattânîn, 108
SULTÂN Katilyan, 108
SULTÂN MEHMED Hân, 145
SULTÂN MURAD Hân, 95, 146
SULTÂN MUSTAFA Hân, 141, 147
SULTÂN SELİM Hân, 144, 145
SULTÂN SÜLEYMAN Hân, 90, 95, 108, 141, 144, 149, 160, 169
Sûz-bâhir, 109
Süleyman, 185
SÜLEYMAN (Trablusşam beylerbeyi), 71
SÜLEYMAN Es'ad Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 173
SÜLEYMAN Paşa (Sayda valisi), 82, 84, 91, 104, 165
SÜLEYMAN Paşa (Şam valisi, Hac emiri), 113, 116, 117, 118, 120, 123, 125, 126, 129, 131, 156, 157, 159, 161, 163, 171, 175
SÜLEYMAN Paşa (Trablusşam valisi), 92

Ş

Şâm urbânı, 47
Şâm-ı Şerîf, 35, 36, 44, 47, 49, 57, 60, 62, 64, 66, 67, 68, 71, 72, 74, 75, 77, 78, 81, 87, 88, 90, 93, 97, 105, 109, 114, 116, 119, 121, 123, 125, 127, 130, 132, 134, 136, 138, 139, 142, 151, 152, 153, 155, 156, 157, 158, 160, 163, 165, 166, 173, 175, 178, 181, 183, 187, 188, 191, 193, 195, 197, 198, 200, 202, 204, 205, 206, 208
Şâvî taifesi, 54
ŞEHSÜVÂROĞLU Seyyid Mehmed Paşa (Trablusşam valisi), 40
şem'dân, 148
ŞİBLÎ, 54

T

termîm, 31, 38, 103, 111, 112, 170, 179, 182
tezvîr, 95
topçu ocakları, 94
Trablus Kal'ası, 41
Trablusşam, 27, 40, 44, 47, 56, 57, 59, 60, 61, 63, 65, 67, 68, 70, 71, 73, 74, 76, 77, 79, 80, 82, 84, 90, 92, 97, 105, 114, 118, 123, 125, 126, 129, 131, 137, 152, 163, 165, 173, 175, 187, 188, 190, 194, 198, 200, 201, 203, 206, 207
tüccâr, 167

U

ulemâ, 52, 141
urbân eşkıyâsı, 43, 46, 53, 57, 88

Y

YA'KŪB Paşa (Haleb valisi), 159
YA'KŪB Paşa (Sayda valisi), 166
Ya'kūbiyye, 148
Yafa İskelesi, 26, 31, 167, 168, 185
YAHYA bin Şerîf Berekât (Mekke şerifi), 36
YA'KŪB Paşa (Haleb valisi, başbuğ), 157
Yehûd züvvârlar, 161
yoklama, 37, 119, 124, 127, 130, 132, 134, 138
Yörük Kal'ası, 111

Z

zahîre, 35, 130, 134, 136, 139, 159, 163, 173, 175, 178, 180, 183, 187, 189, 191, 193, 195, 198, 200, 202, 204, 206, 208
Zala Mar Yorgi karyesi, 148
ZEYNELÂBİDİN Beğ (kethüda), 41
zeytinlik, 142
zulm ü ta'addî, 41
zü'amâ, 44, 47, 64, 76, 97, 132, 138, 143, 157, 198, 208

COPY OF THE ORIGINAL EDICTS
HÜKÜMLERİN GÖRÜNTÜLERİ

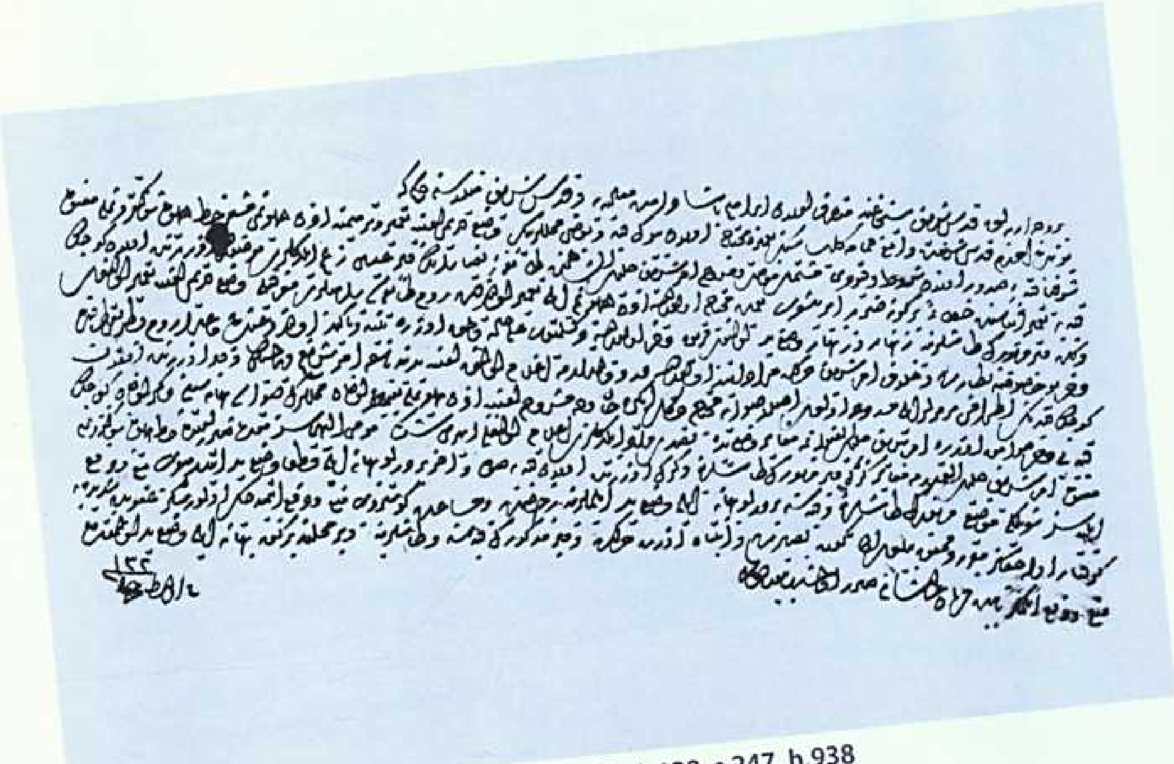

BOA, A.DVNS.MHM.d. 129, s.247, h.938

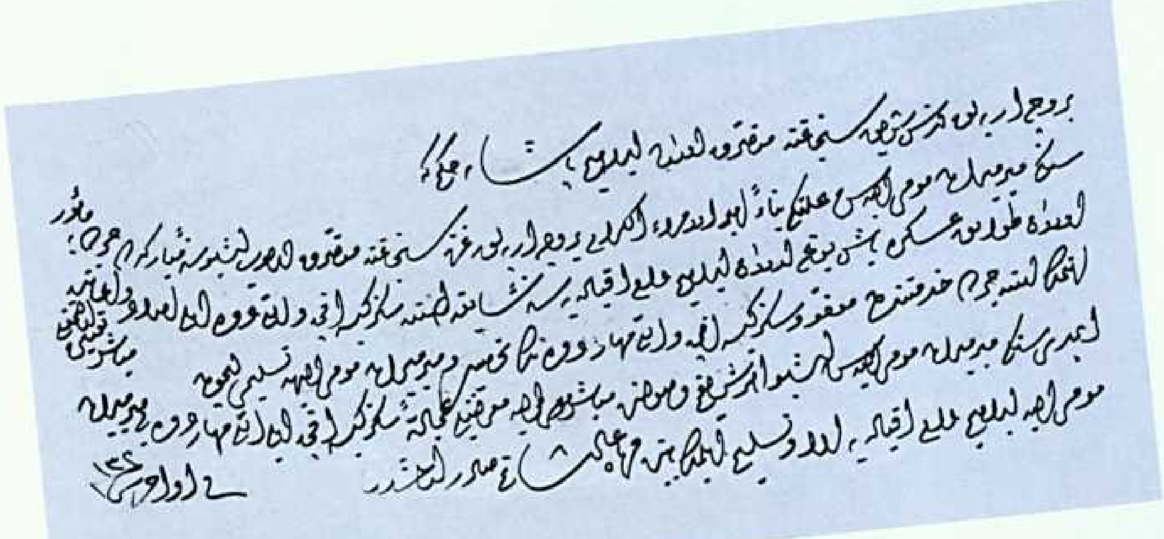

d.129, s.310, h.1142

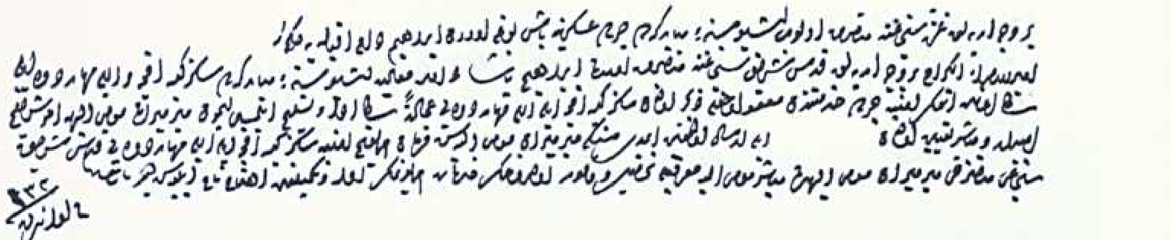

d.129, s.311, h.1144

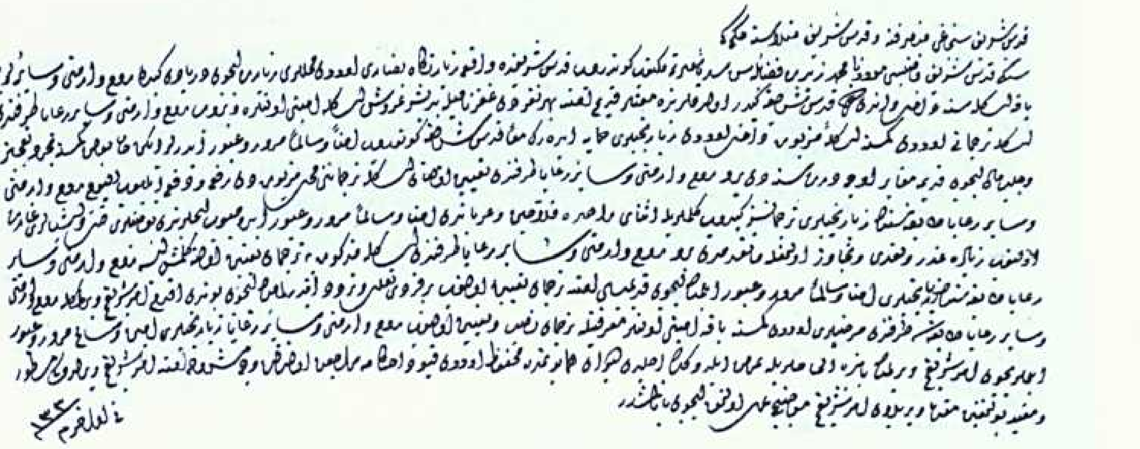

d.129, s.376, h.1344

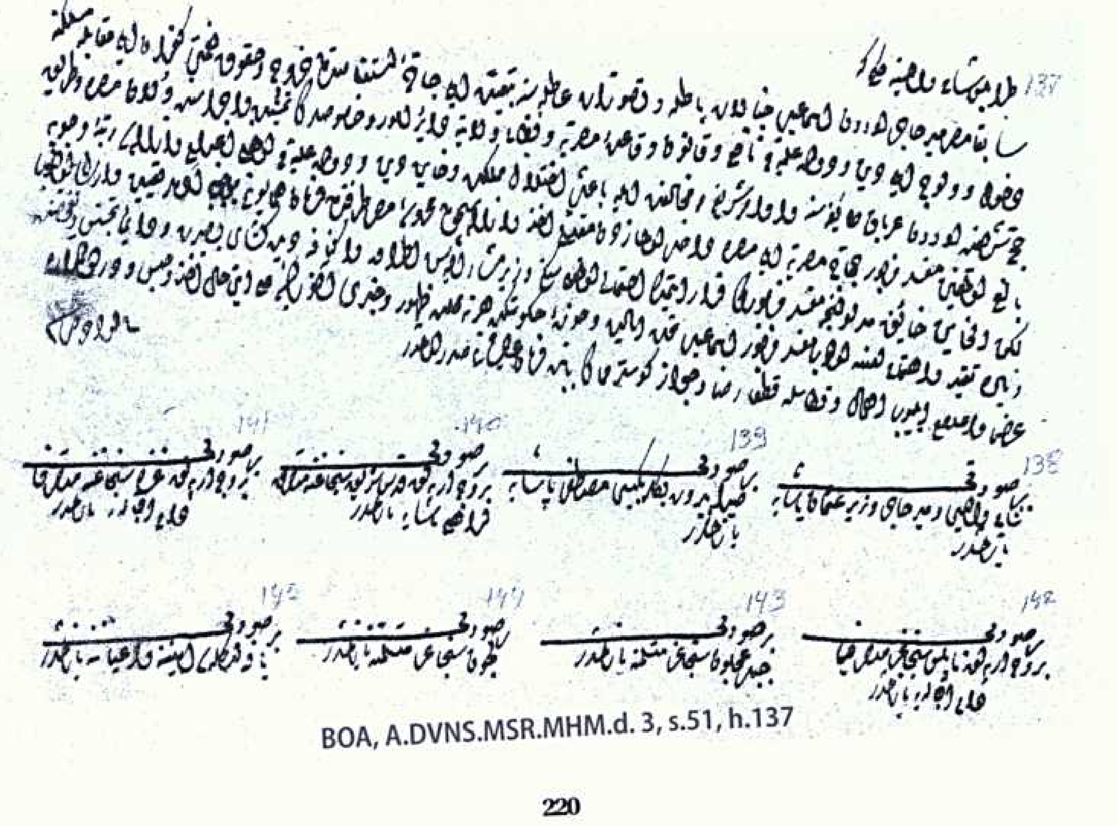

BOA, A.DVNS.MSR.MHM.d. 3, s.51, h.137

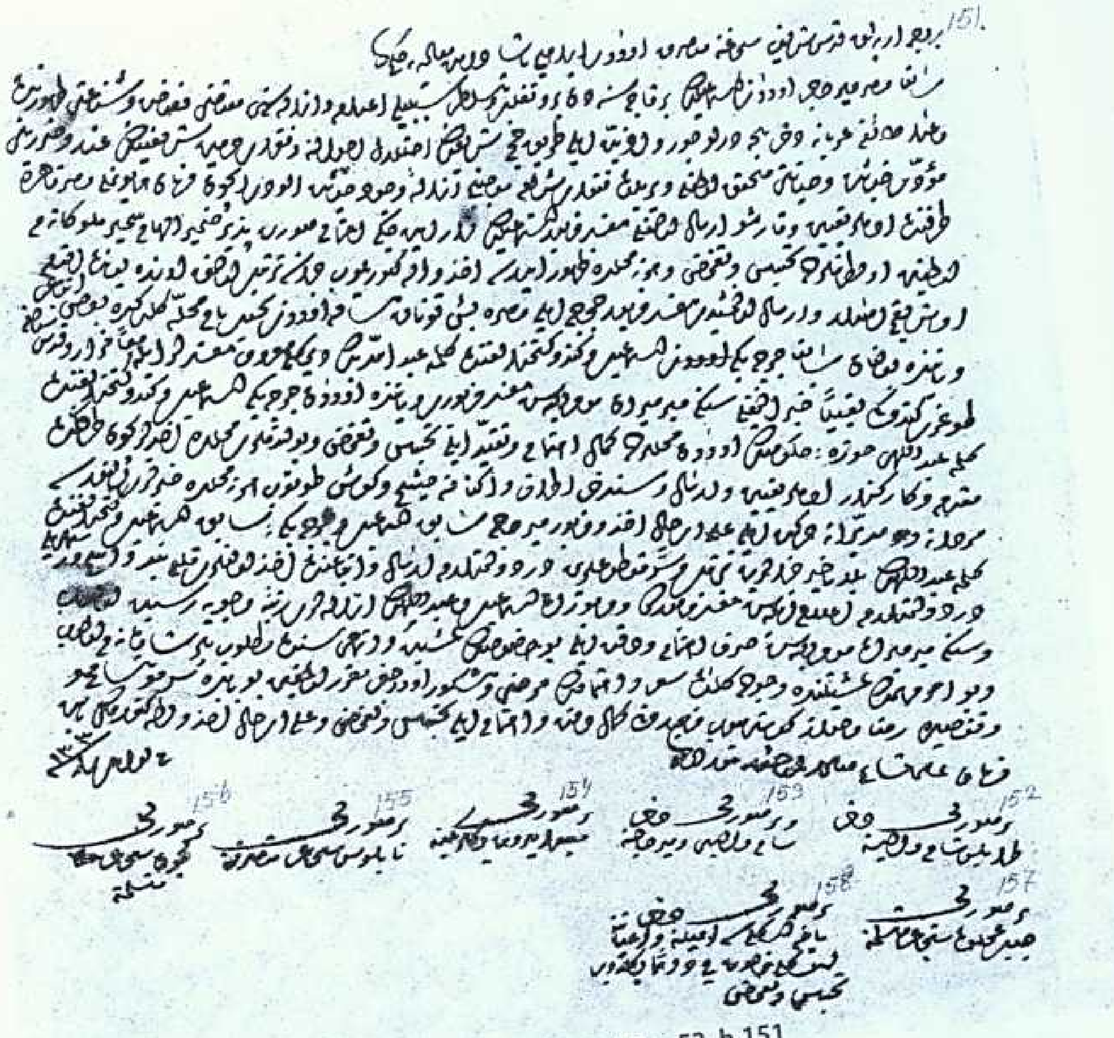

A.DVNS.MSR.MHM.d. 3, s.53, h.151

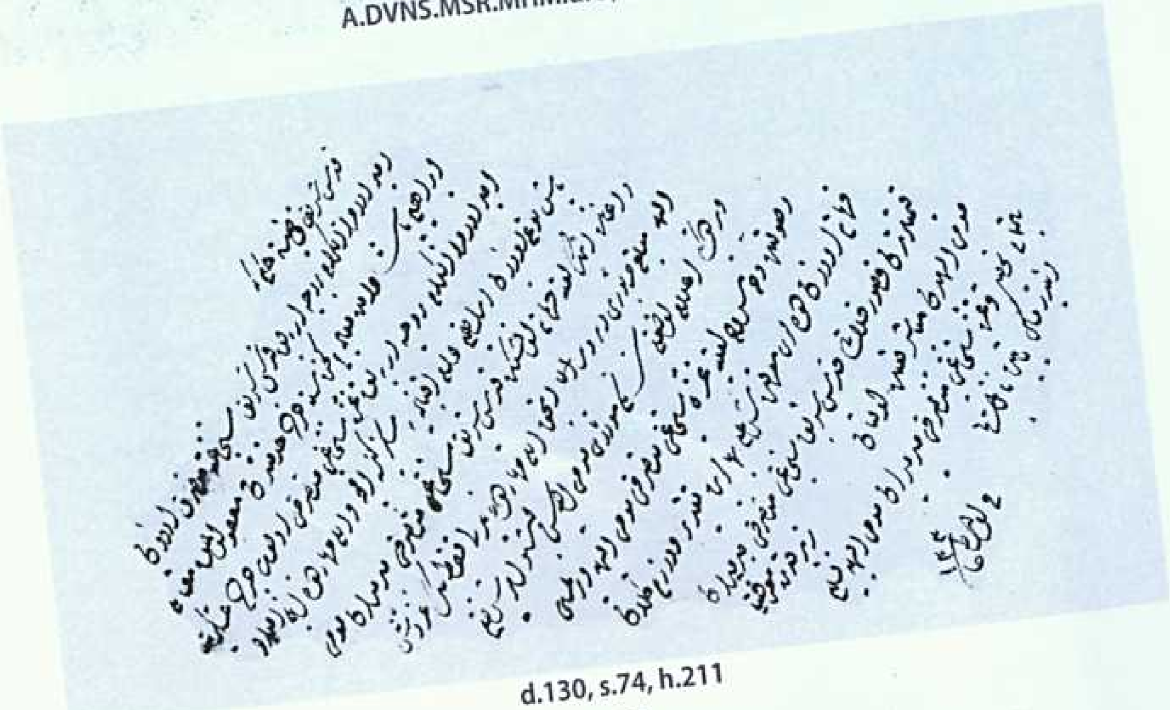

d.130, s.74, h.211

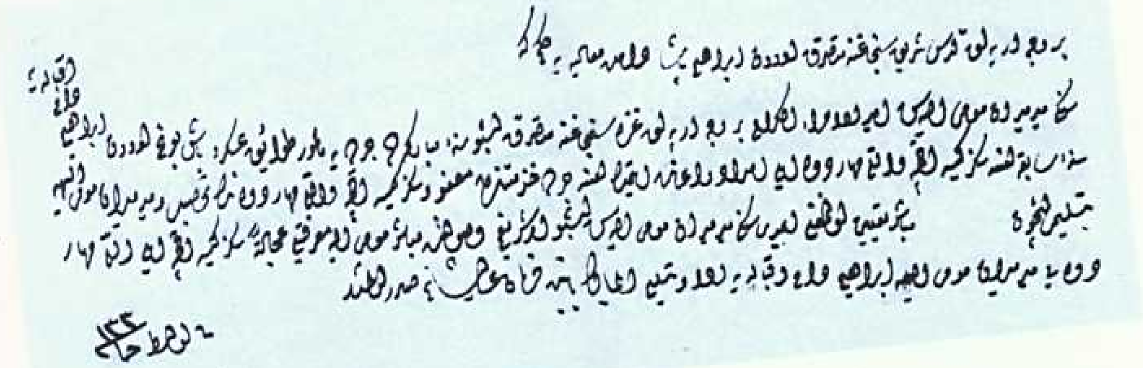

d.130, s.75, h.212

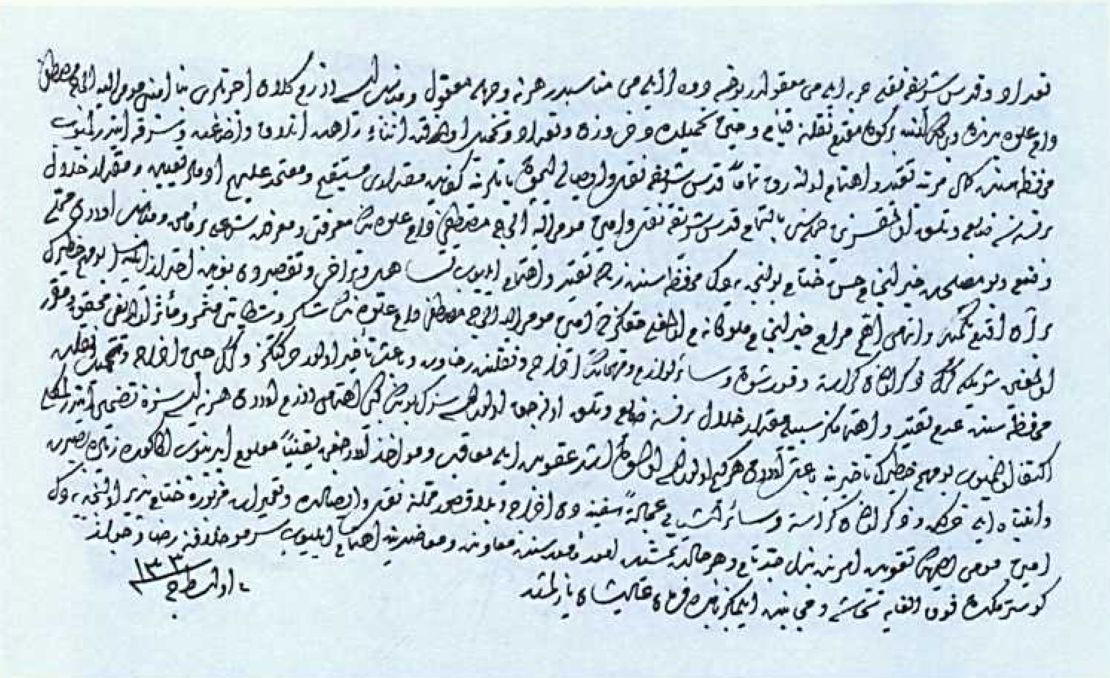

d.130, s.98-99, h.262

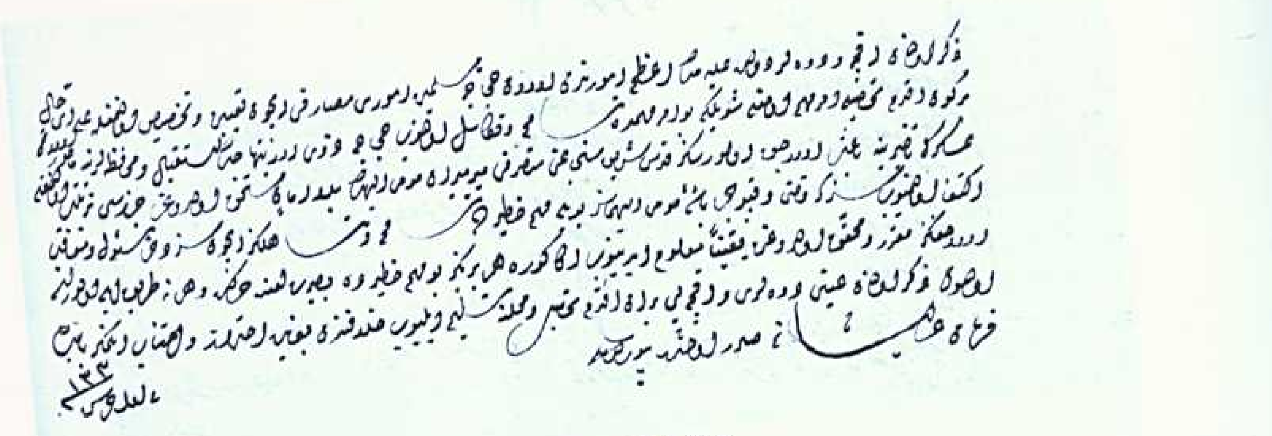

d.130, s.142-143, h.416

d.130, s.180, h.508

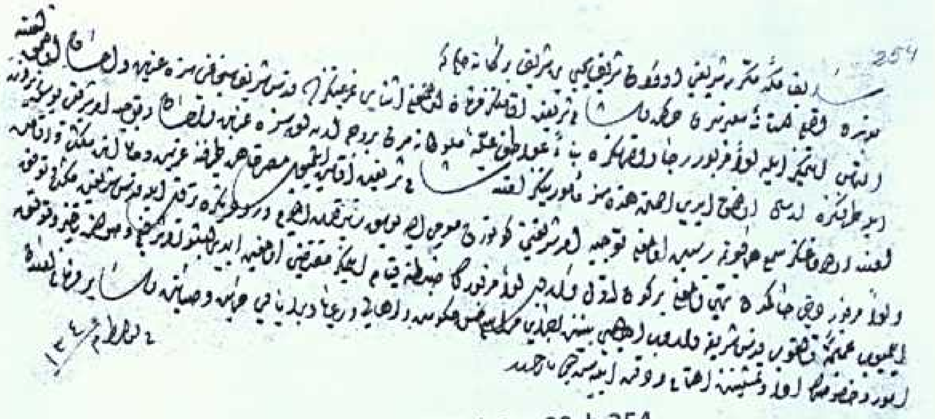

A.DVNS.MSR.MHM,d. 3, s.90, h.254

d.130, s.257, h.788

بر وجه لدی الشرع قدس شریفده سکنی ایتمکده متصرف اولدقلری اوراق اقباله ، قدس شریف مثللرینه حکم که ... مواضع شتی
اشتغال اولنمیوب ... سابقا باشی ... اولدقلری مصطفی ... قدس شریفده واقع تکیه ... وقف
بیرلر ... وصیت ... محل شریفک ... معروفه شرعیه کشف ومعاینه ...
ومصارفی ... حاصل ... ارباب وقوف ... تخمینه صحیحه ... وفقرا ... عدد ...
عصمه واصلیع ... آوایل ح سنه ١٣٠٠

d.130, s.292, h.874

حکم که

سابقا ... قدس شریفده ... خصوصنه ... مصطفی ... محمد ...
... قدس ... احمد ... اولدیغی ... مقاطعه
مالکانه ... اولدیغی ... غروش ... یوز ... قسمیله
محلولدن ... غروش ... یوز ... اولدیغی ...
غروش ... سنه ... طقوز ... غروش ... مصارف ... سنوی ...
... اولدیغی ... اولوب ... غروش ... خزینه ... طقوز ...
... غروش ... طقوز ... غروش ... مقاطعه مالکانه ... بیک
یوز ... طقوز غروش ... یوز ... غروش ... حصه ...
... مزبوره ... مالکانه ... غروش ... مالکانه ... بیک ...
... غروش ... طقوز ... مالکانه ... احمد ... قبض ... غروش
... مقبوض اولدیغی ... غروش ... یوز ... قلمیه
... غروش ... اموال ... غروش ...
... غروش ... صحیح ... اتلاف ... مقاطعه
... اولوب ... یوز ... سنه ... تمام اولوب باشی
... مزبوره مقاطعه ... ضبط ... تعدیلی ... محدوده
... قدس ... طقوز ...
... غروش ... ویرلمک ... اولوب
... وقف ... ایتدیرلمک ... یوز ... مالکانه ... قبول ...
... وقف ... مزبوره ... مالکانه ...
... مزبوره ...
... مال ... قلمیه ... قلمیه
... جمع ... وقبض ... ارباب ...
... وضع وحفظ ... مصطفی ... مال میری ... اولوب ... ایلدکلری
... مال میری ... هوا وهوسلرینه ... مال میری ... ایتلاف
... ایلدکلری ... مال میری ... ضایع ... مقدار
... مصطفی ... خصوصی ... مزبوره ... مشیر ...
... حالی ... ایچون ... اشتراک ... ولکون
... مزبوره ... مال مزبوره ... وضعه
... مال مزبوره ... وقوع بولان

d.130, s.312-313, h.978

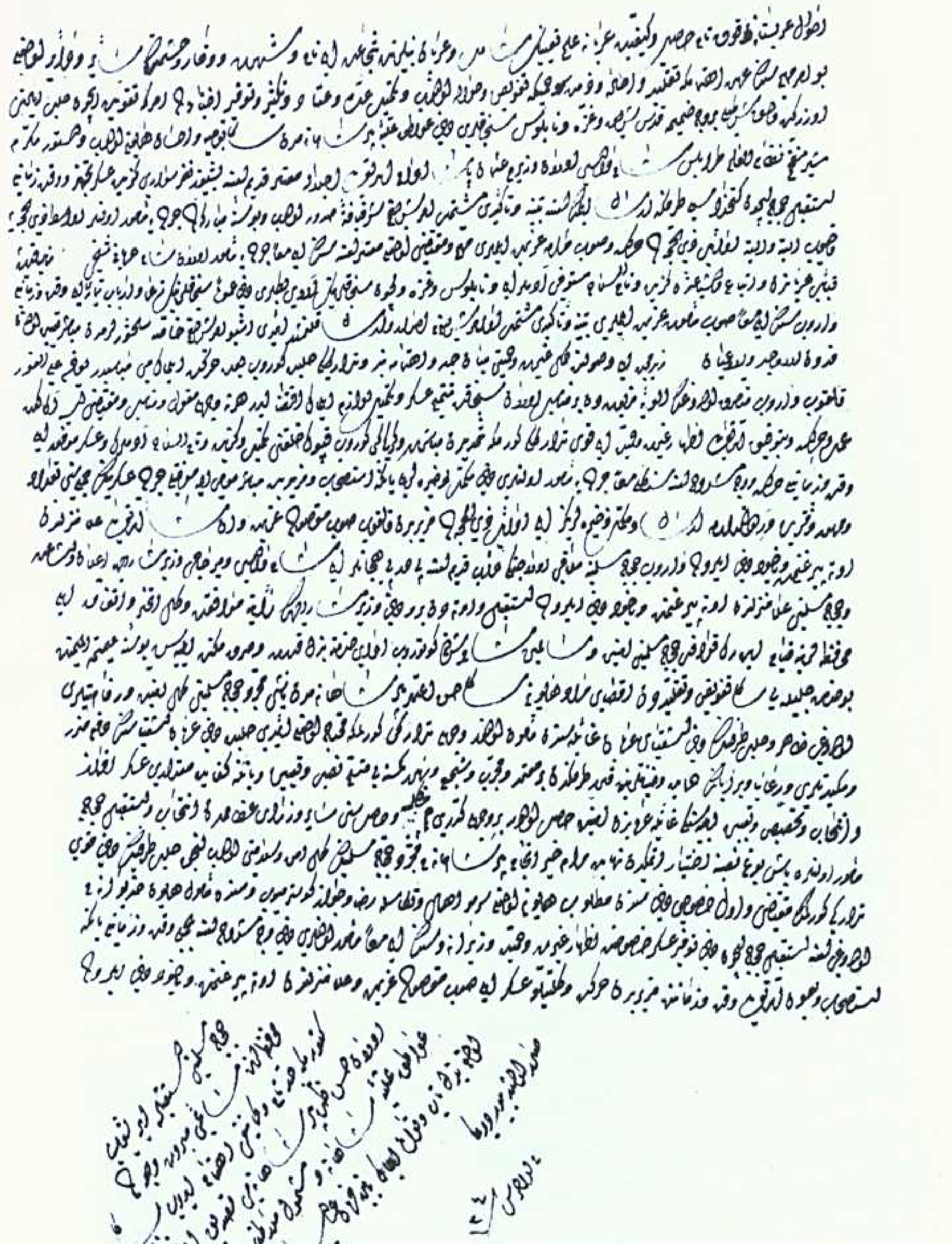

d.130, s.379-380, h.1133

[illegible]

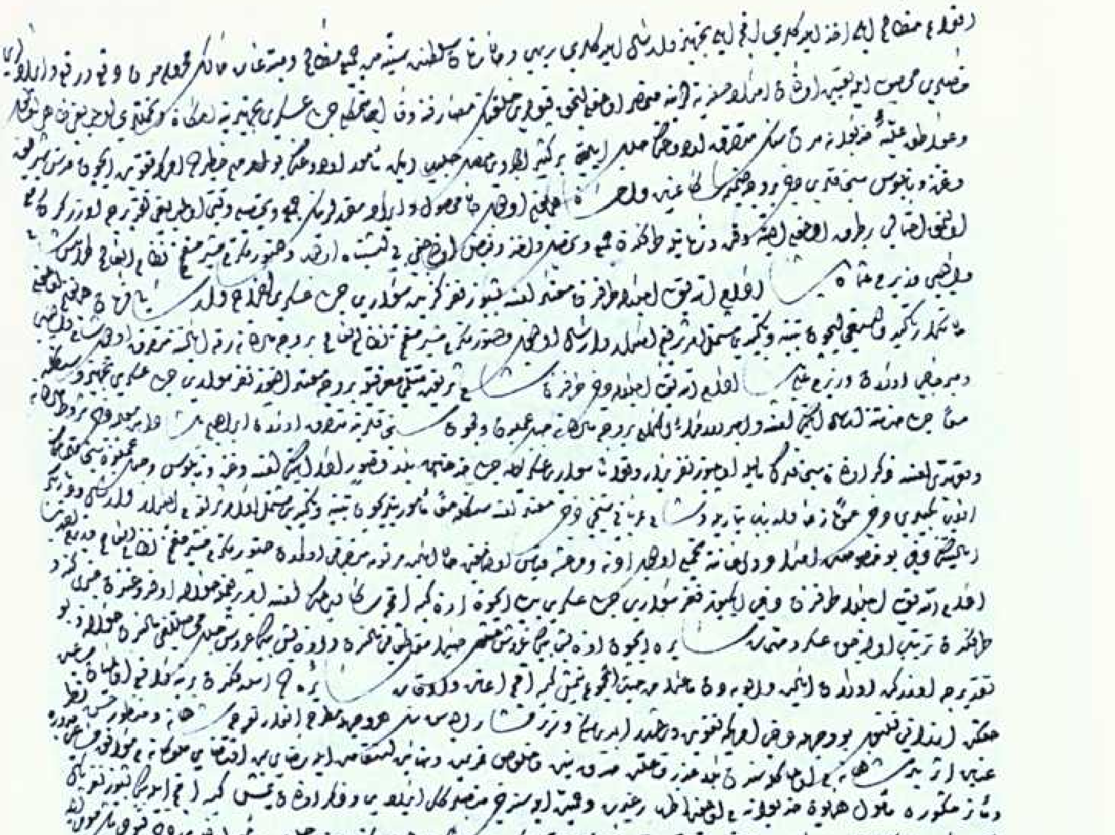

d.130, s.399-400, h.1199

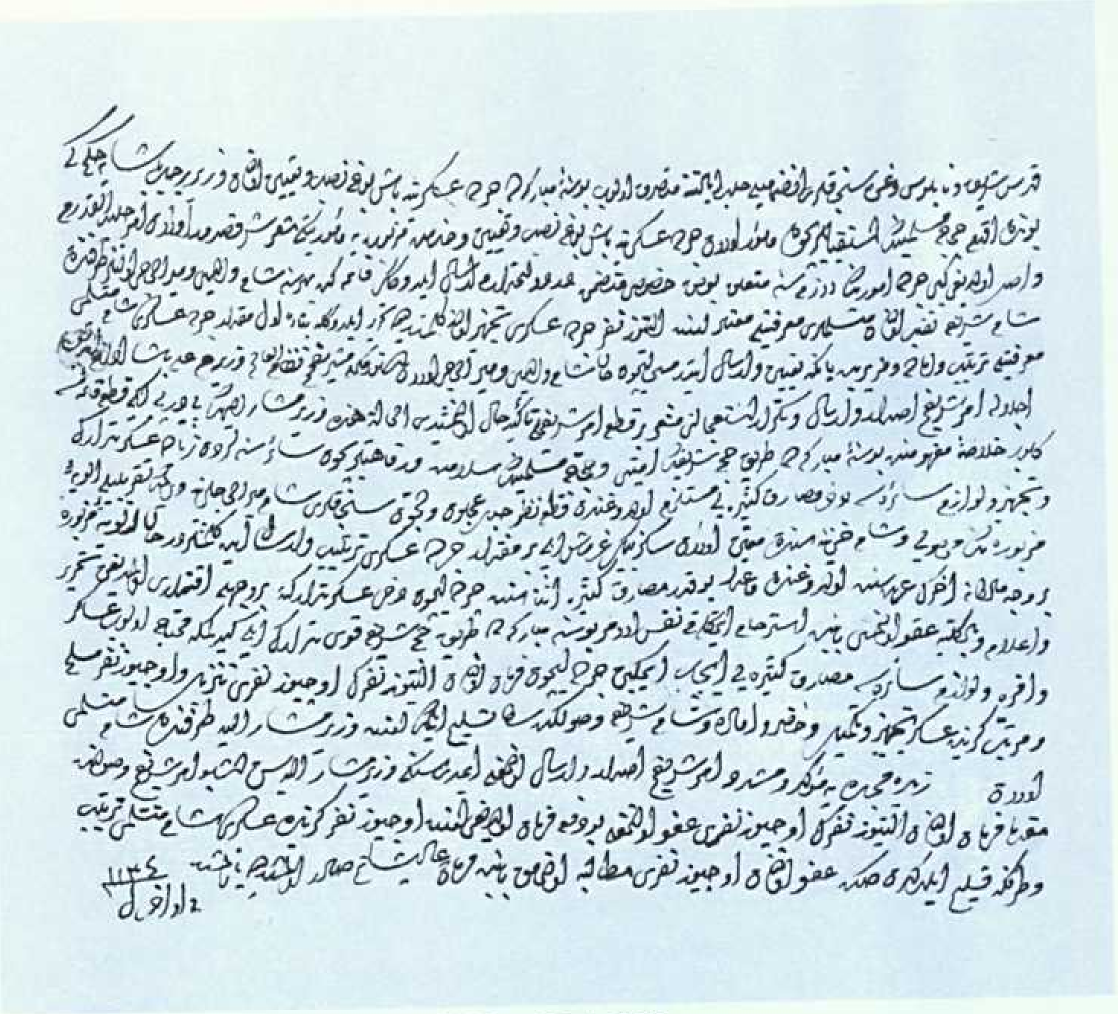

d.130, s.413, h.1225

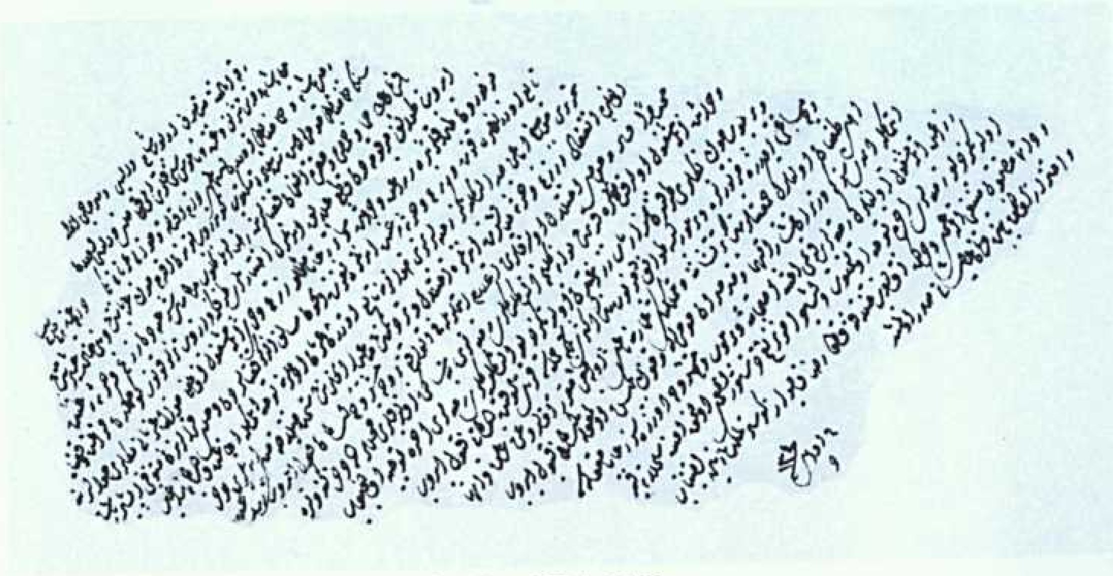

d.130, s.428, h.1259

d.130, s.476, h.1394

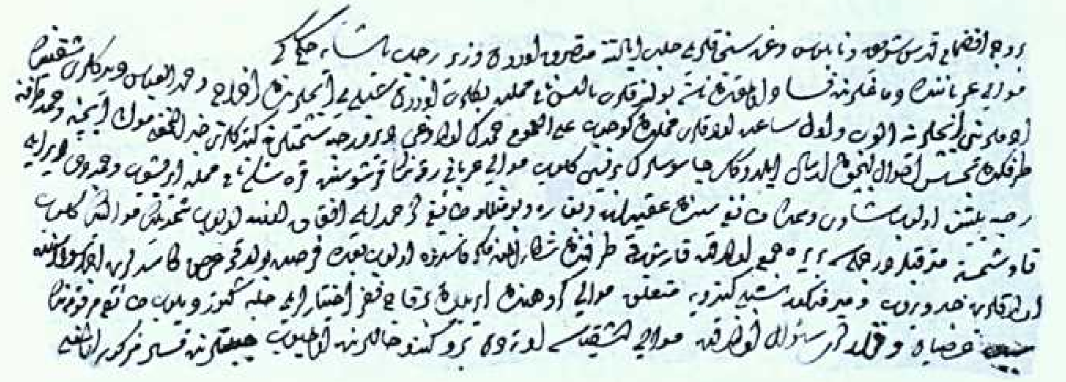

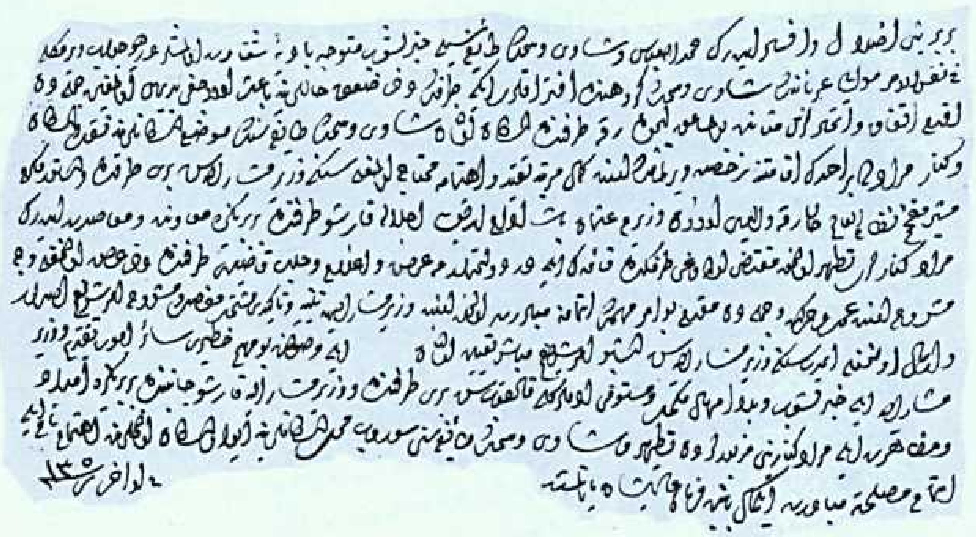

d.131, s.50-51, h.110

[illegible]

d.131, s.91-92, h.227

d.131, s.212, h.568

d.131, s.433, h.1333

d.132, s.185, h.697

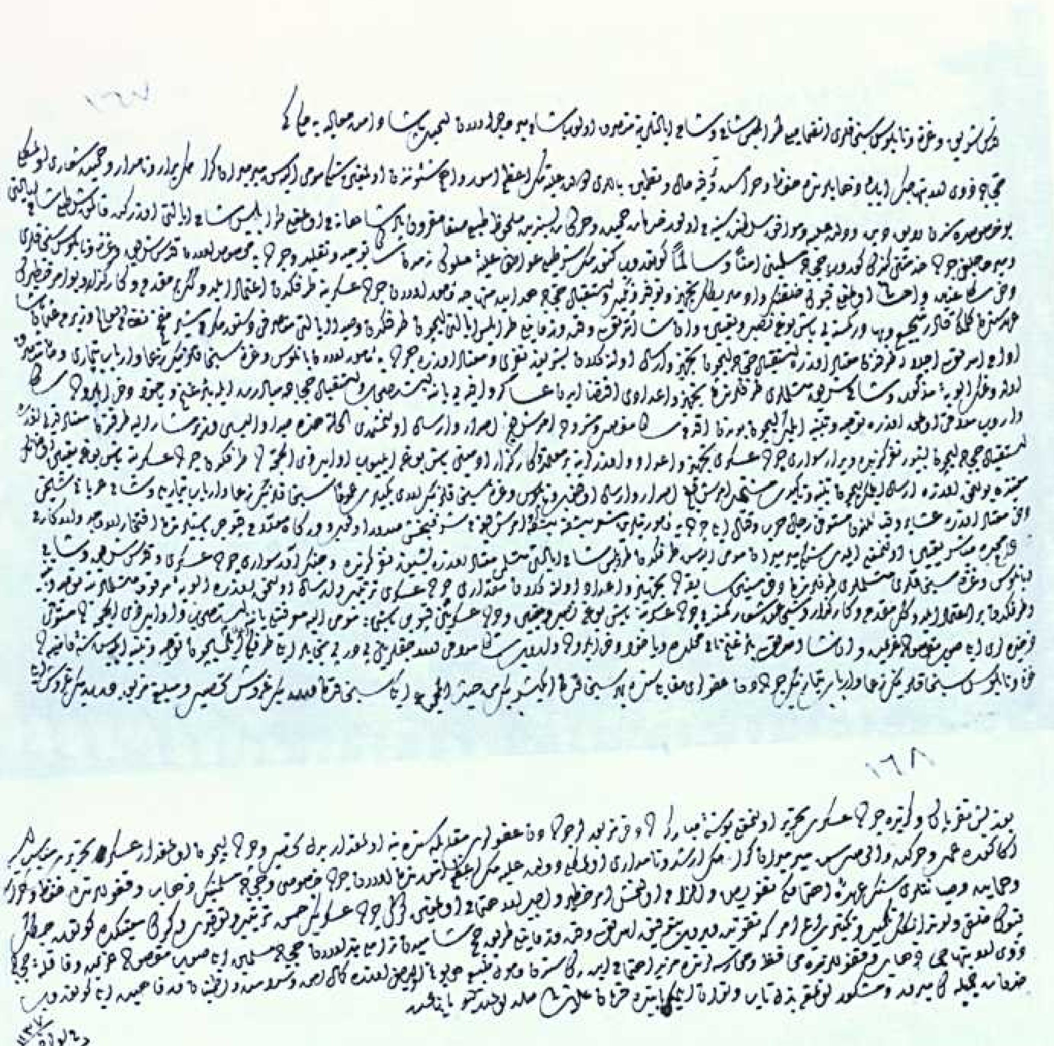

d.132, s.185, h.697

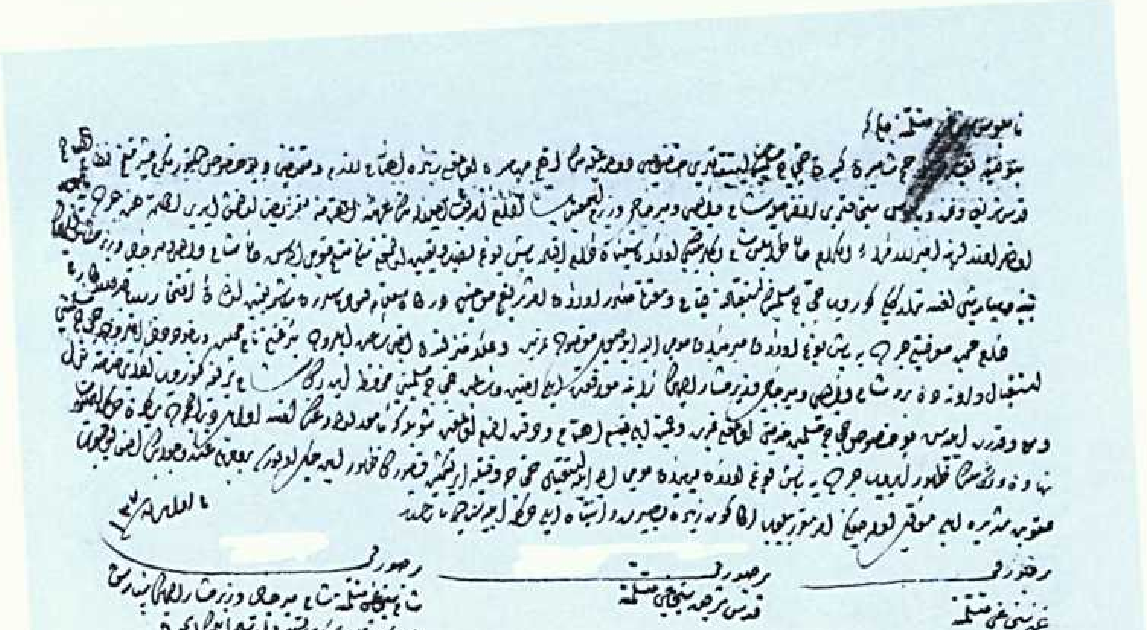

d.132, s.279, h.1011

d.133, s.56, h.208

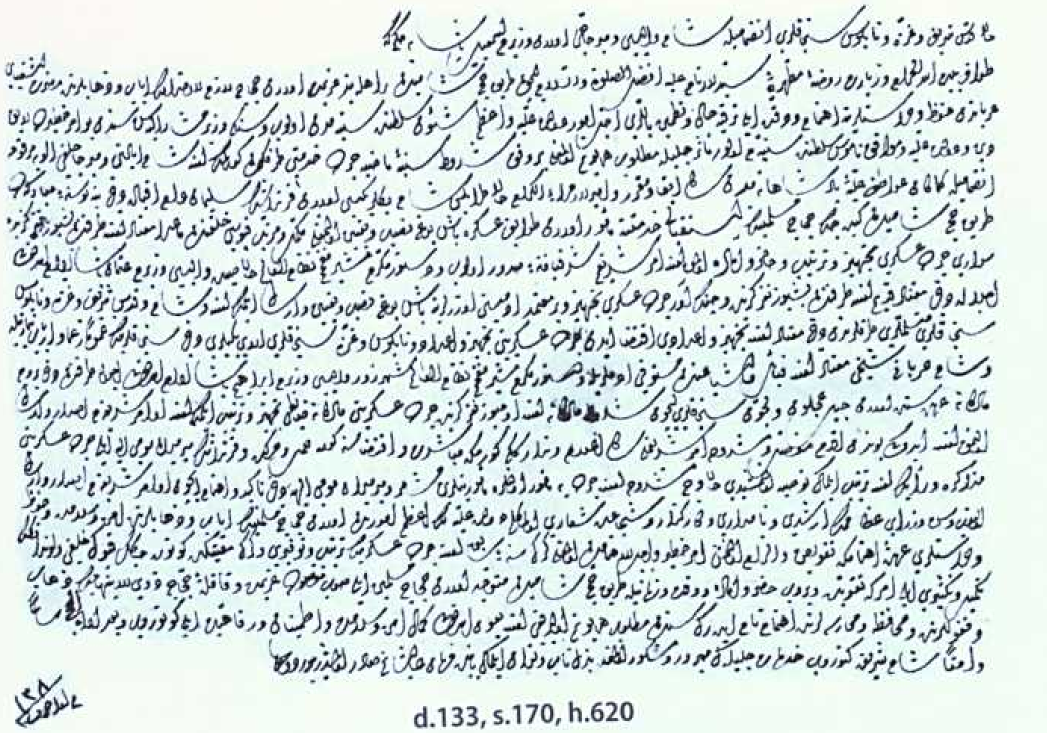

d.133, s.170, h.620

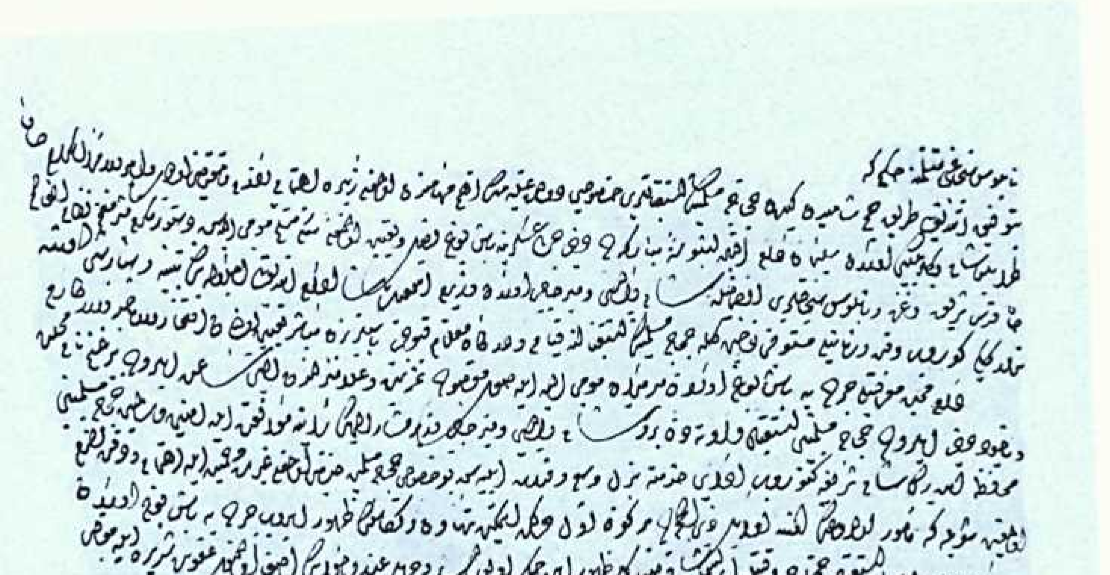

d.133, s.171, h.622

d.133, s.476, h.1598

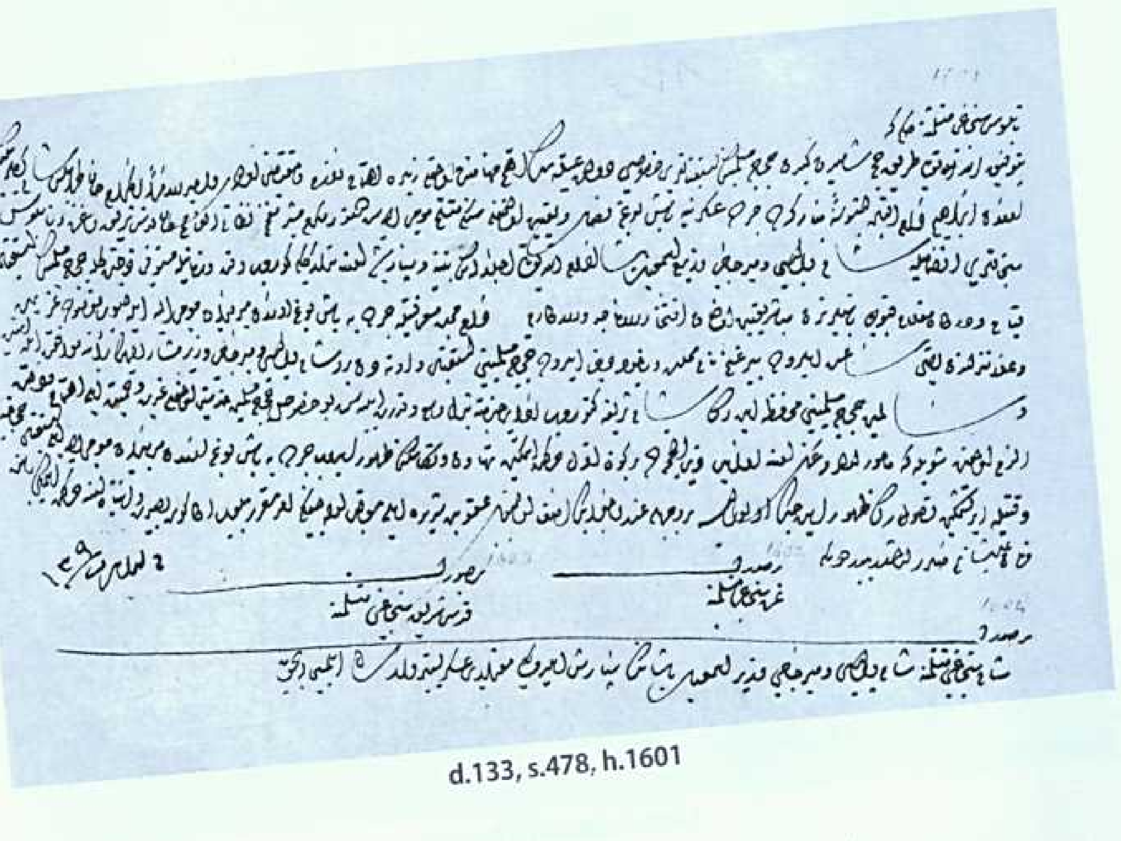

d.133, s.478, h.1601

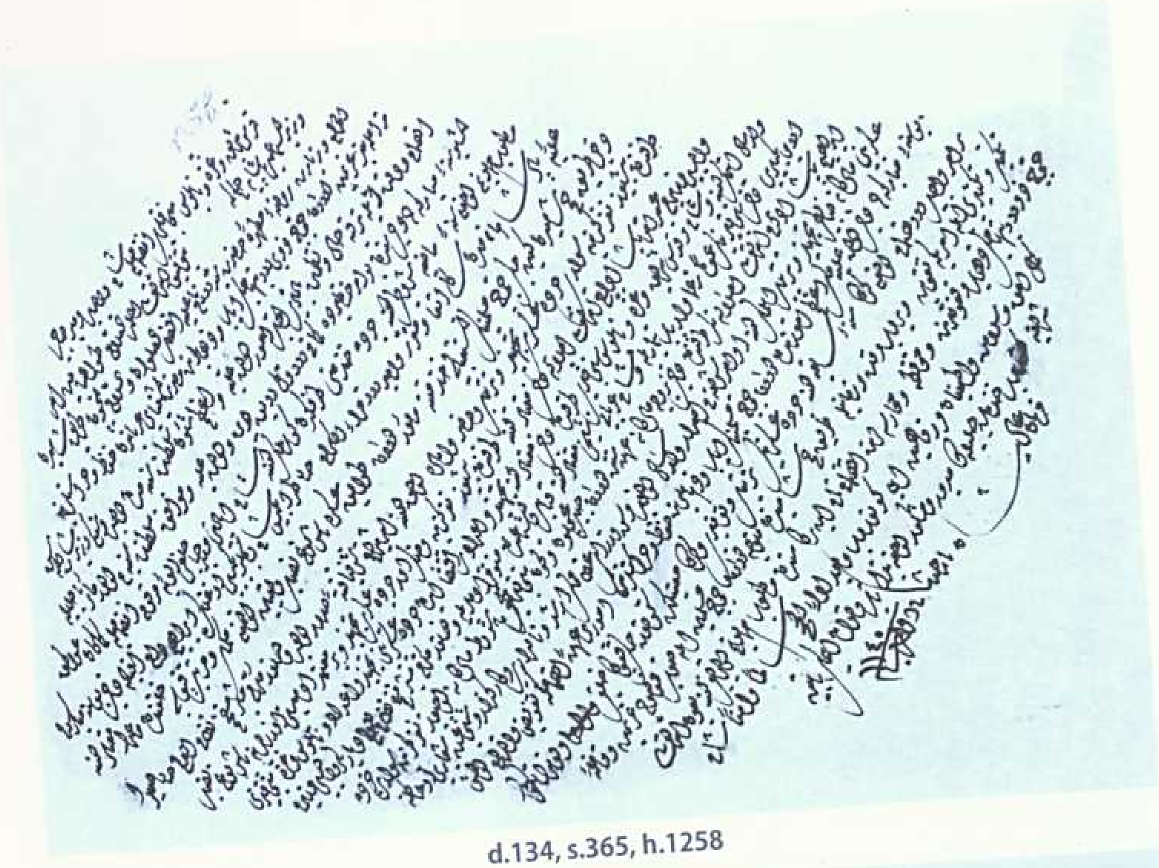

d.134, s.365, h.1258

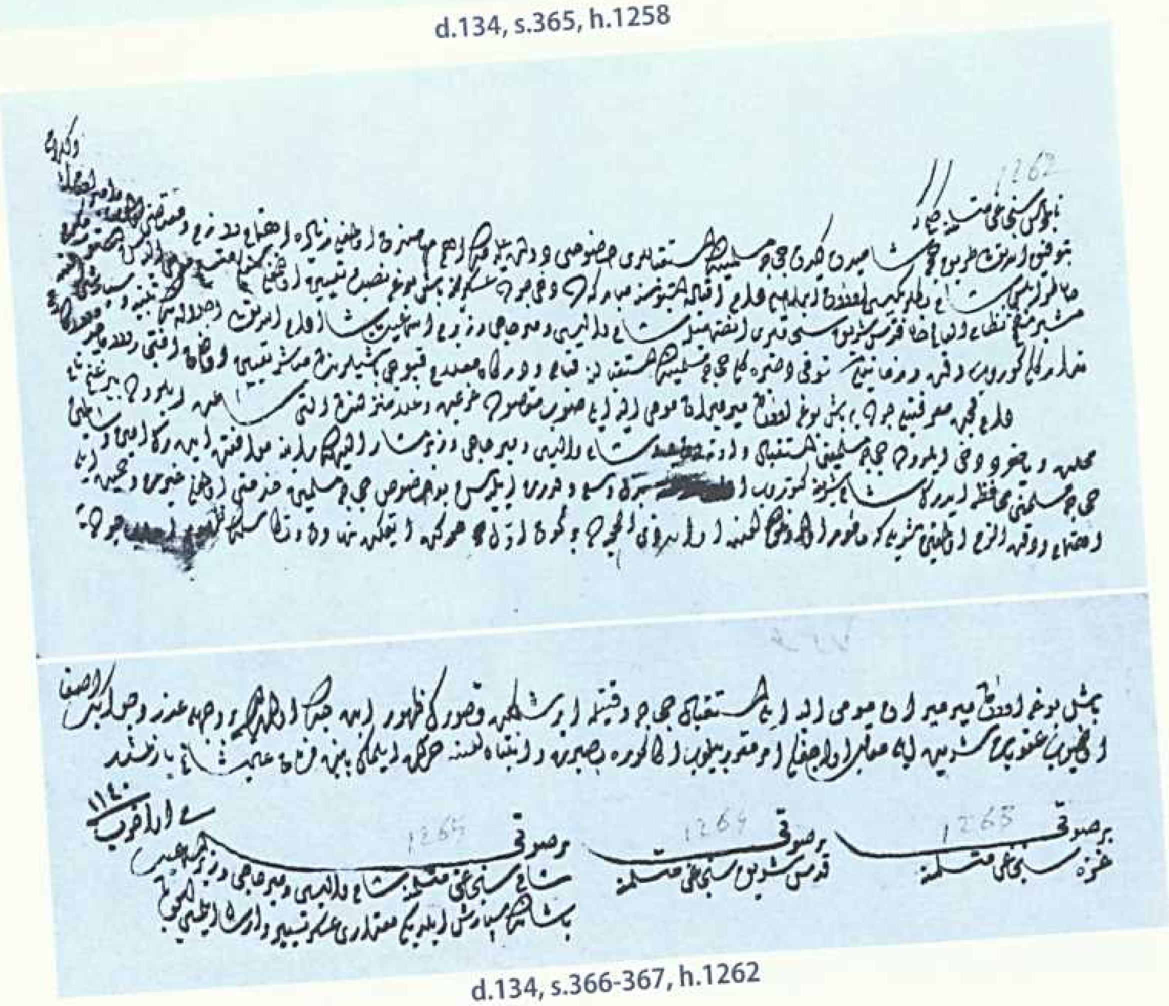

d.134, s.366-367, h.1262

d.135, s.253, h.868

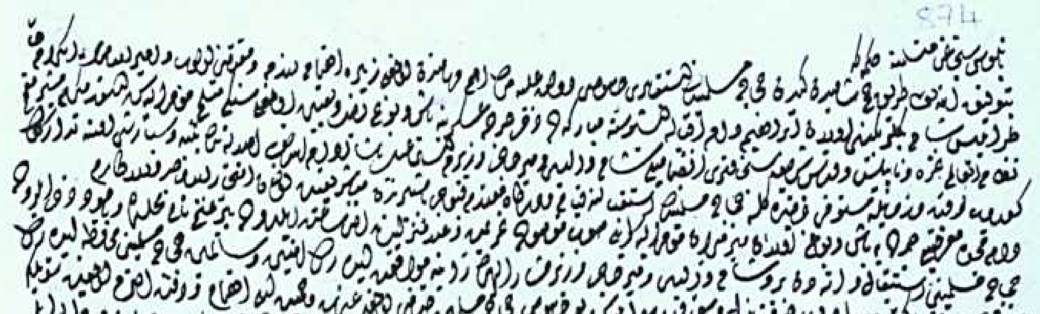

d.135, s.255, h.874

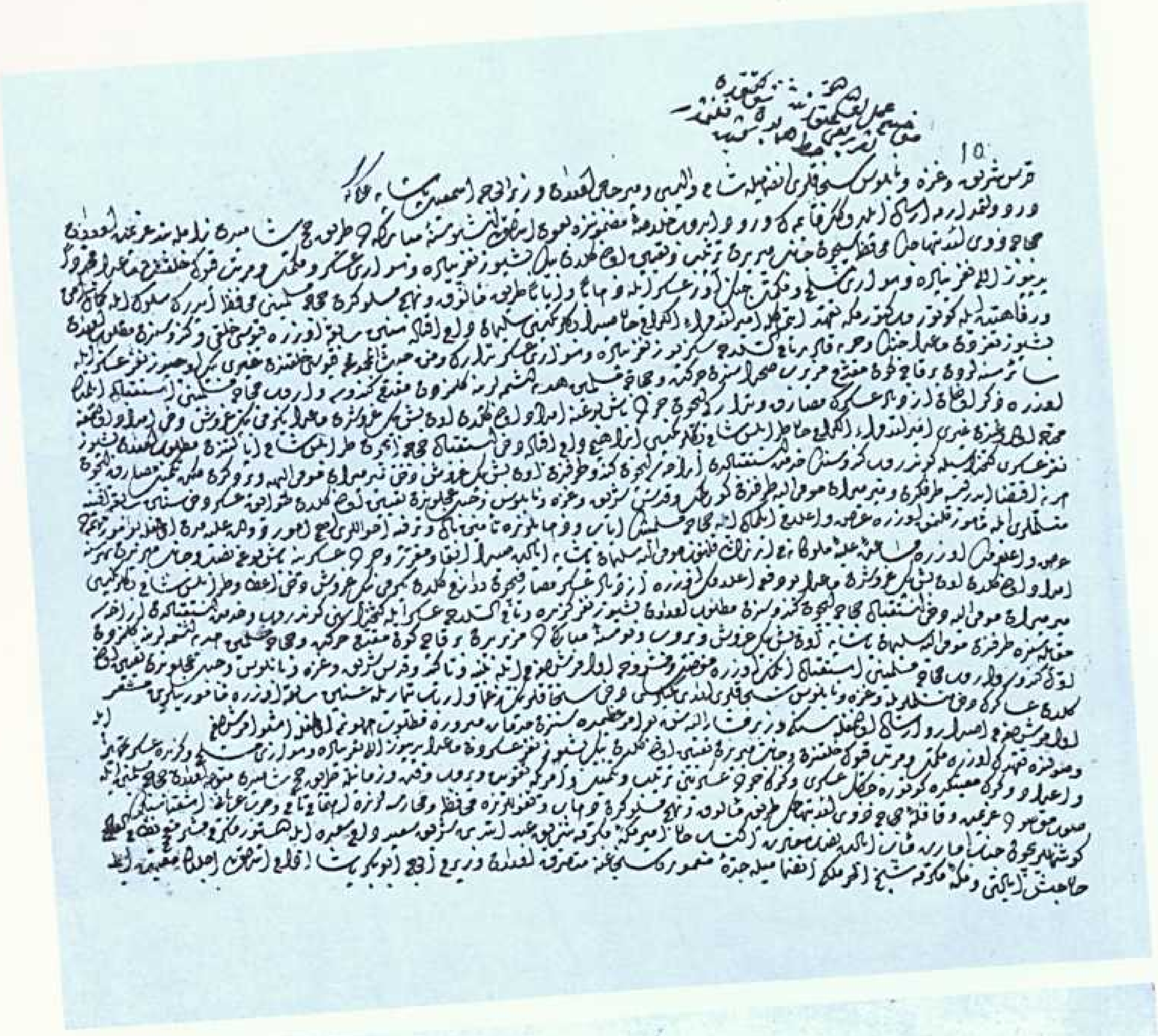

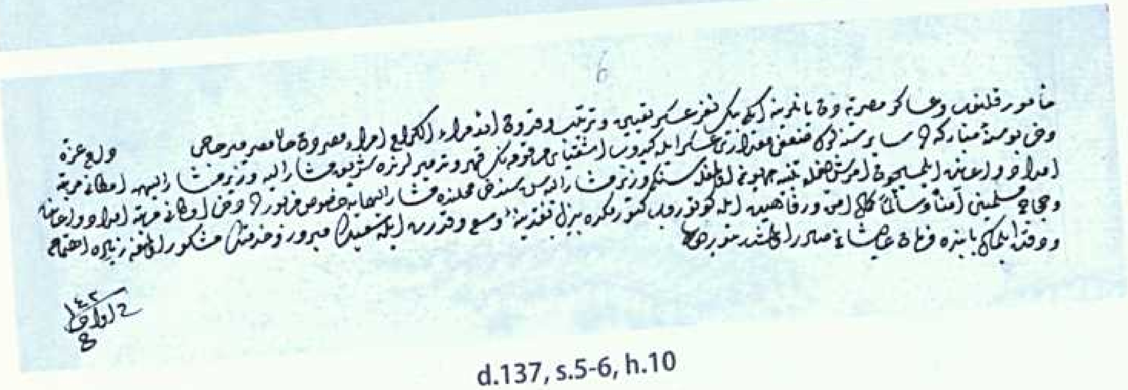

d.137, s.5-6, h.10

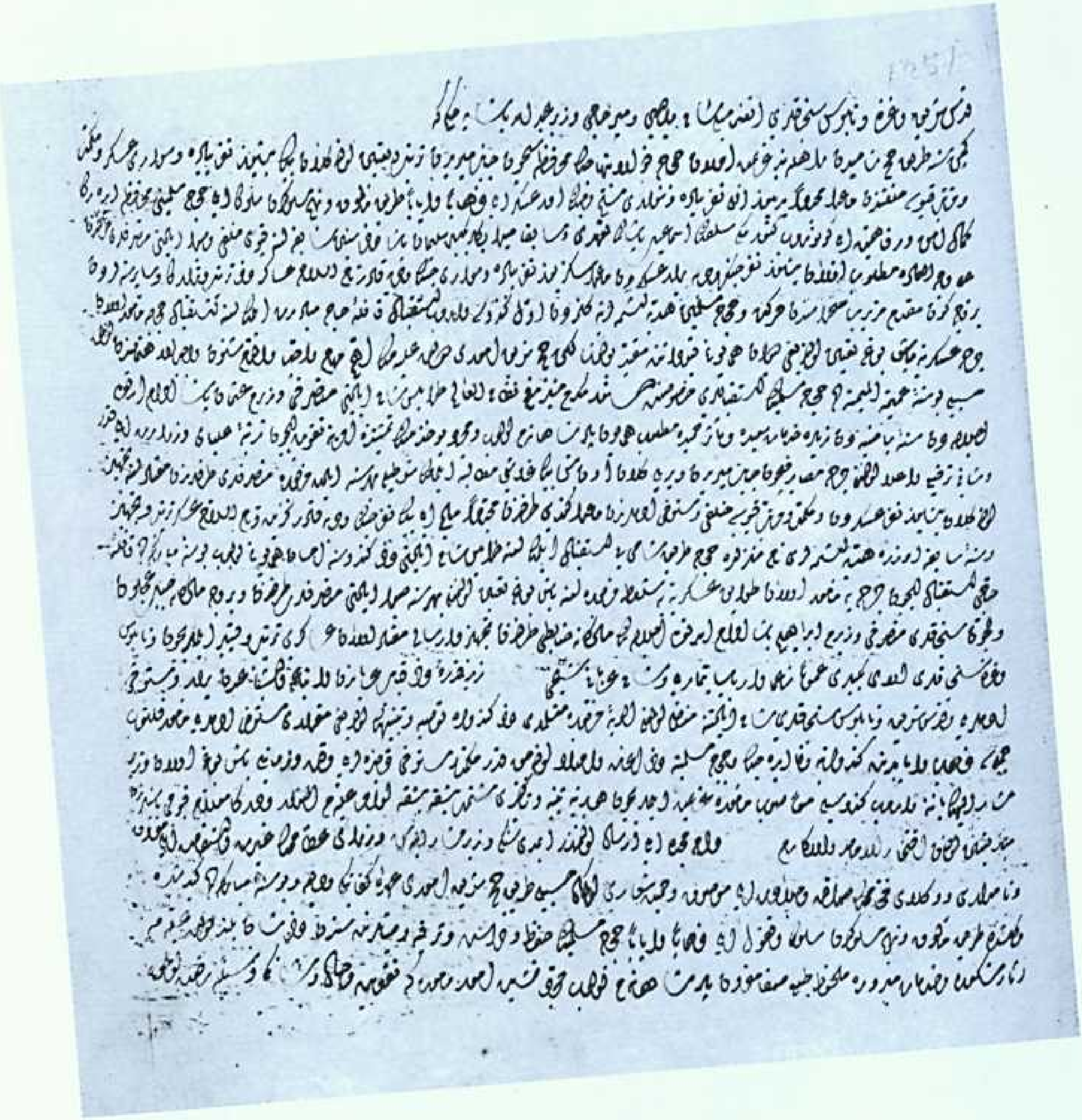

d.136, s.298-299, h.1251

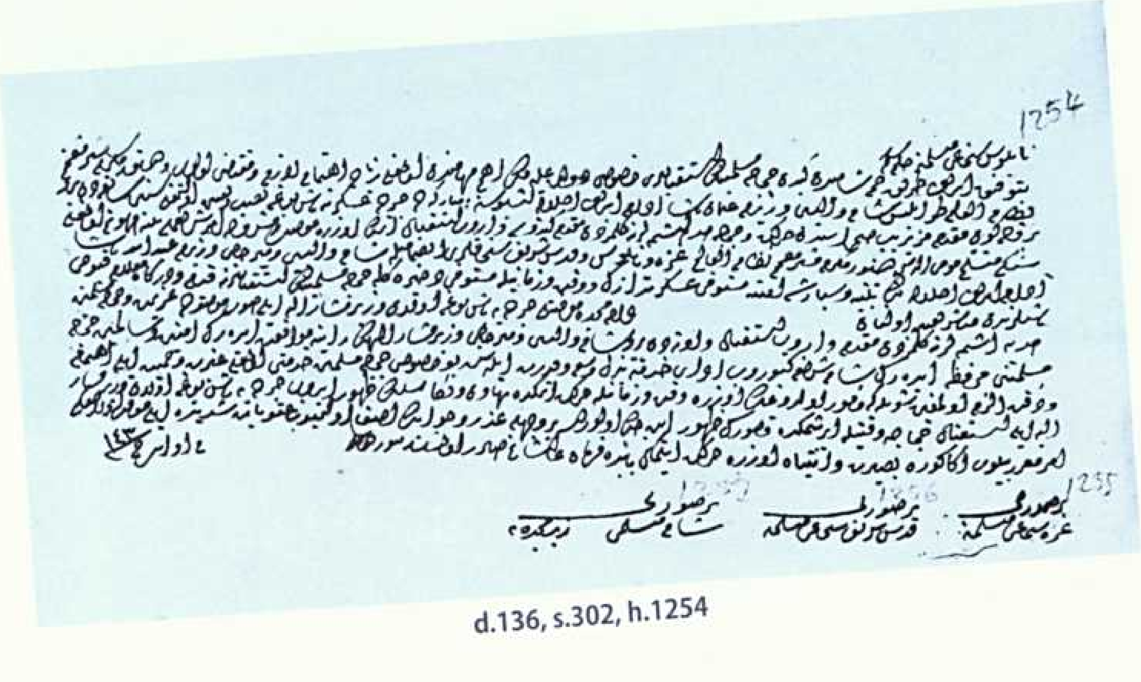

d.136, s.302, h.1254

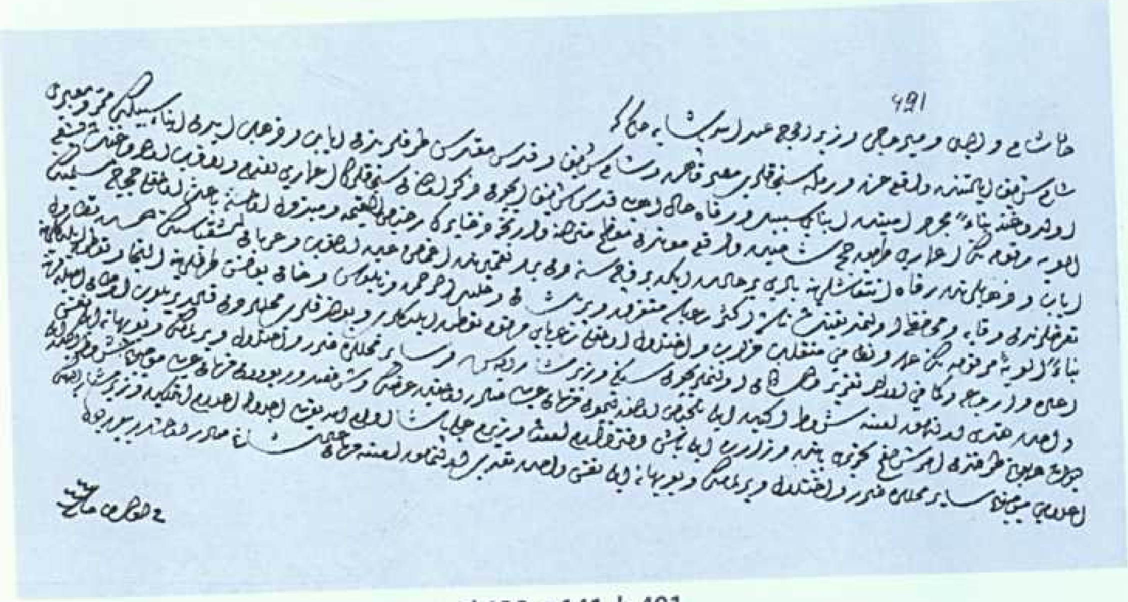

d.138, s.141, h.491

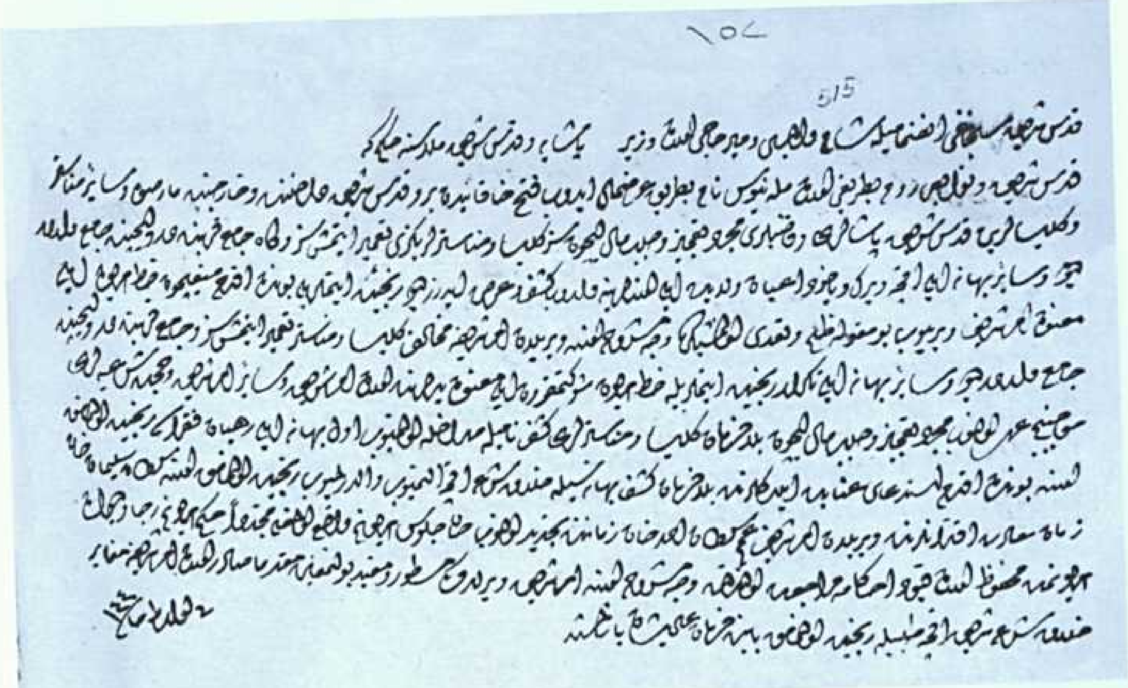

d.138, s.152, h.515

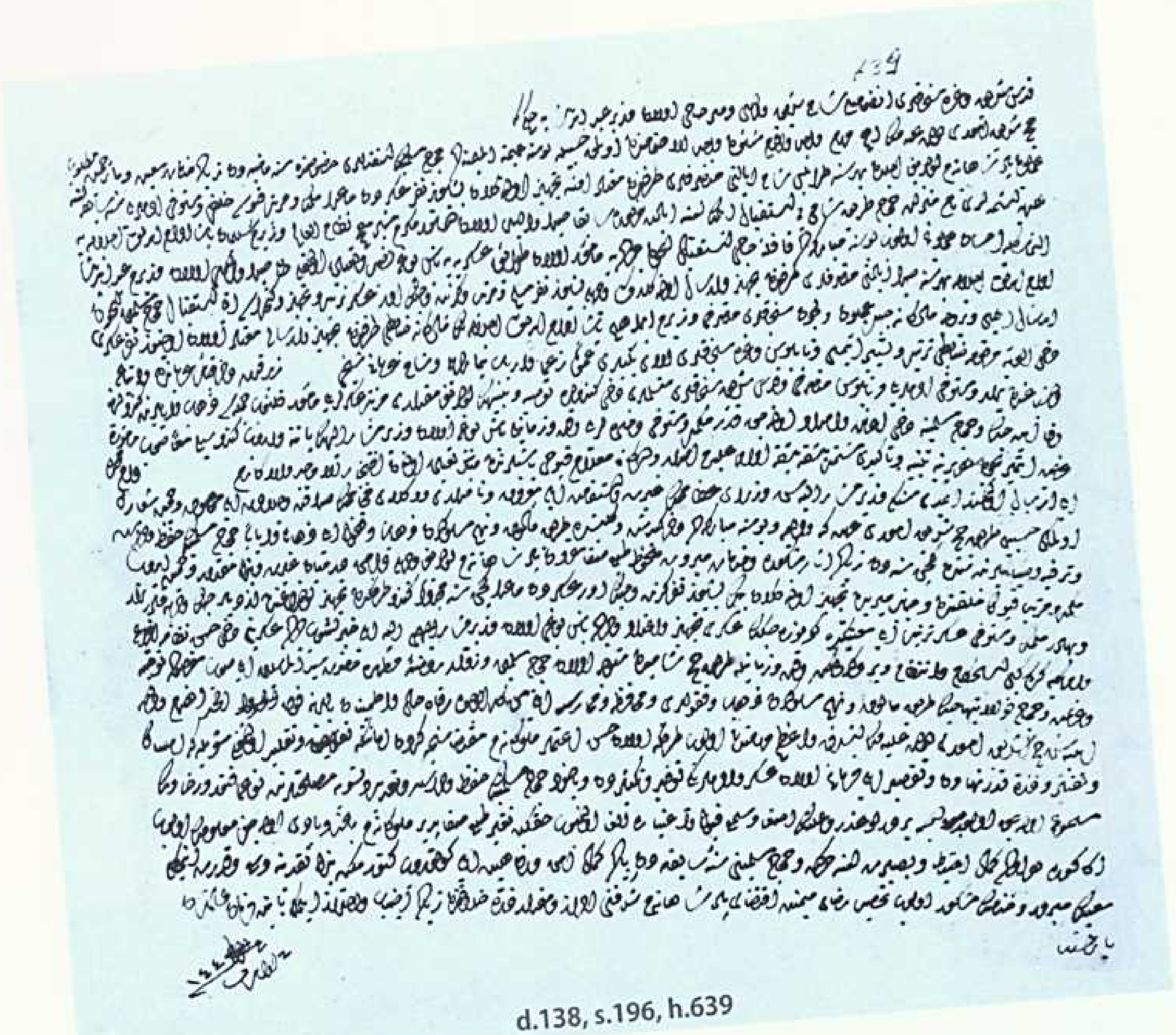

d.138, s.196, h.639

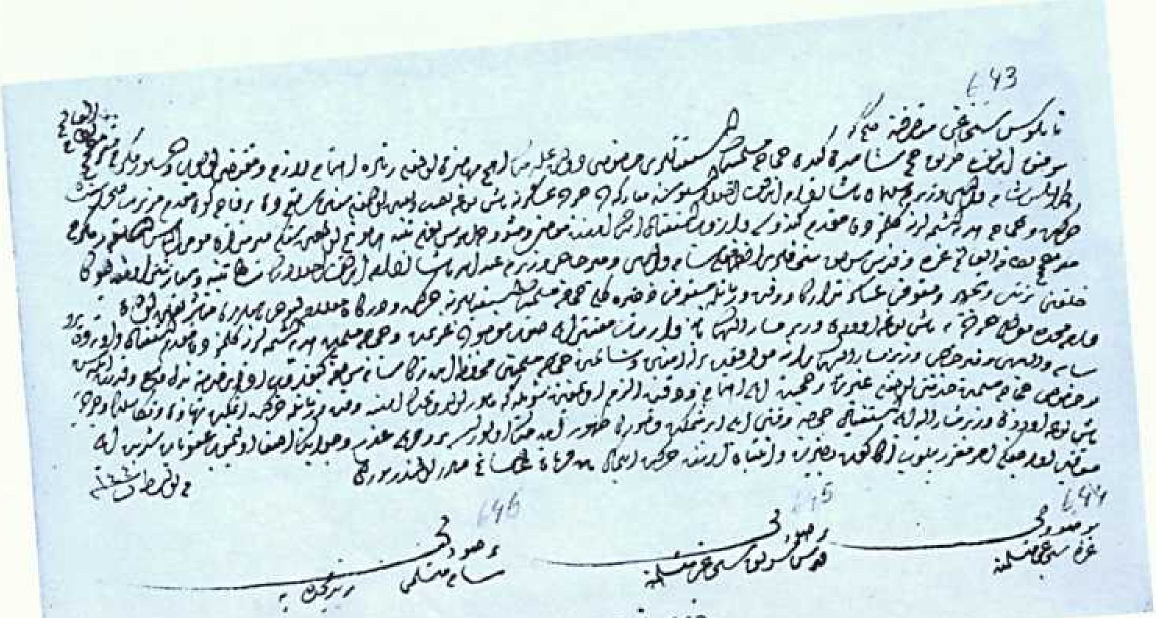

d.138, s.199, h.643

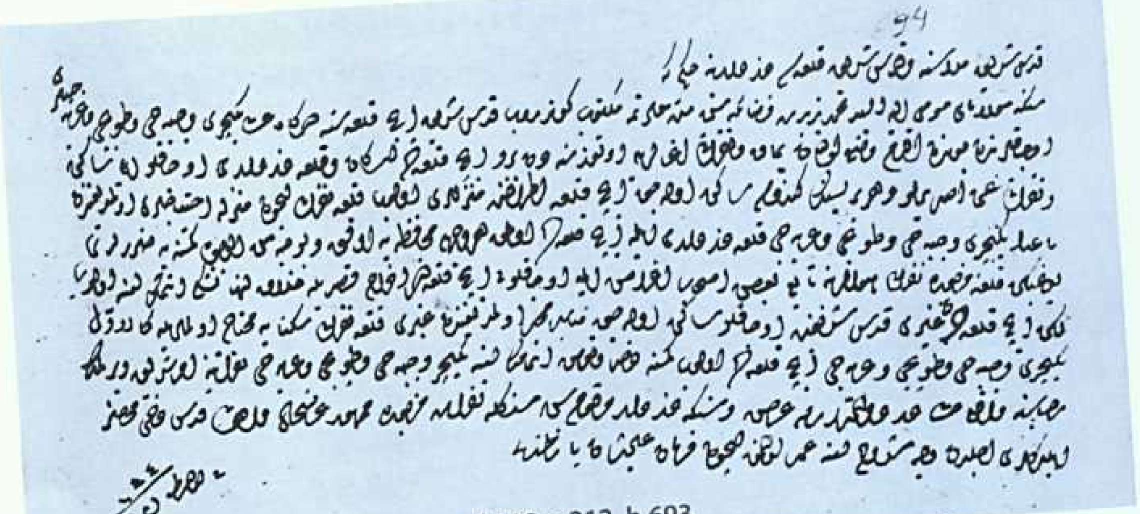

d.138, s.212, h.693

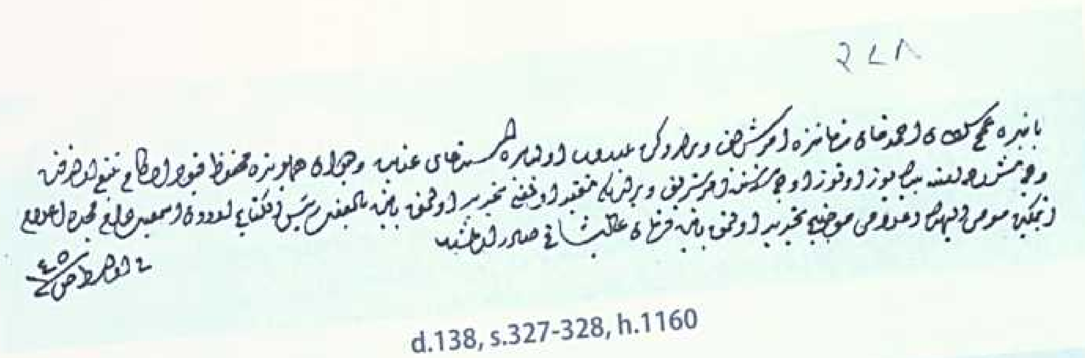

d.138, s.327-328, h.1160

d.139, s.42, h.134

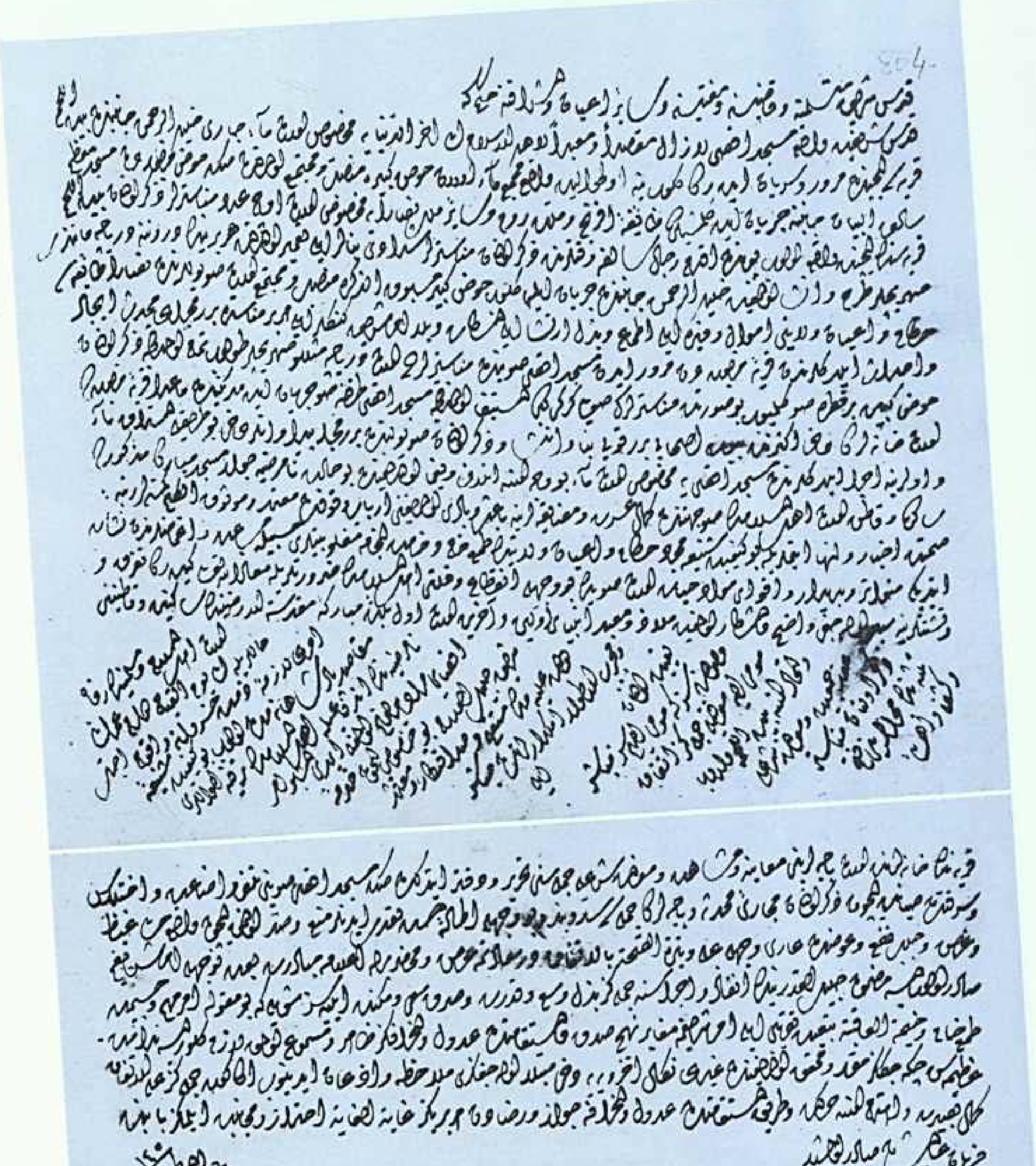

d.139, s.215-216, h.864

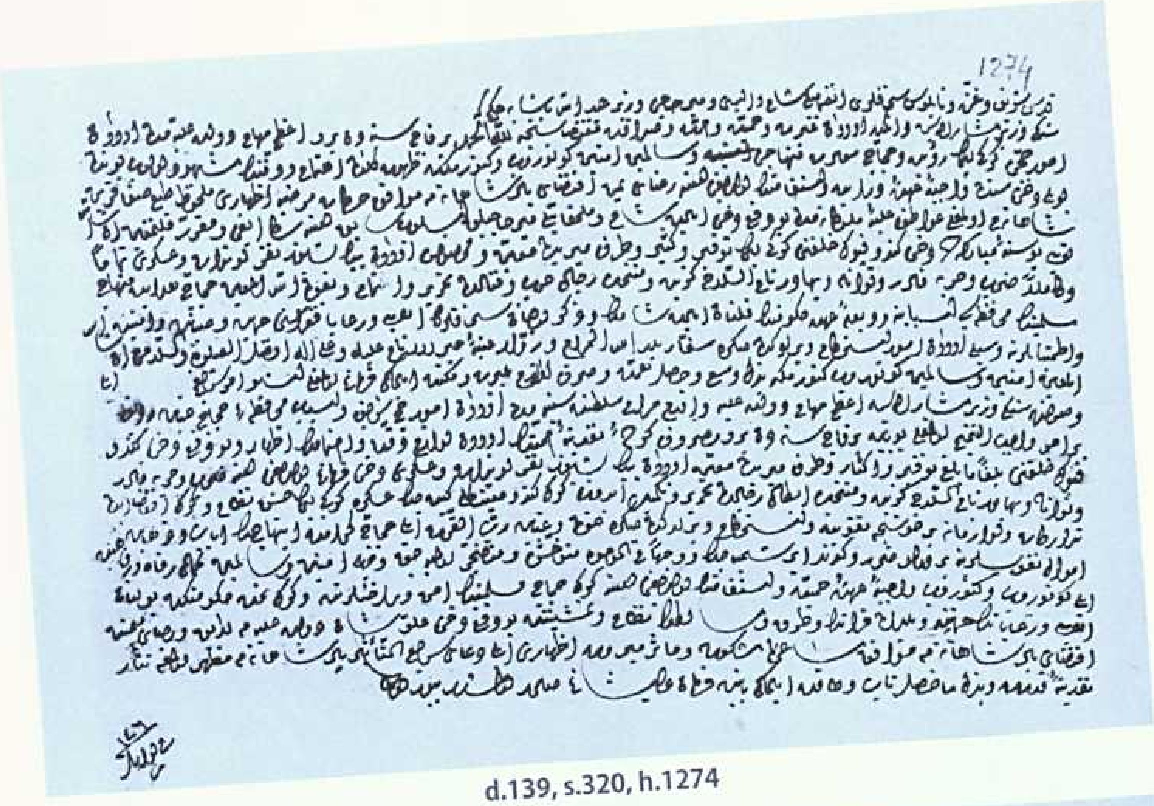

d.139, s.320, h.1274

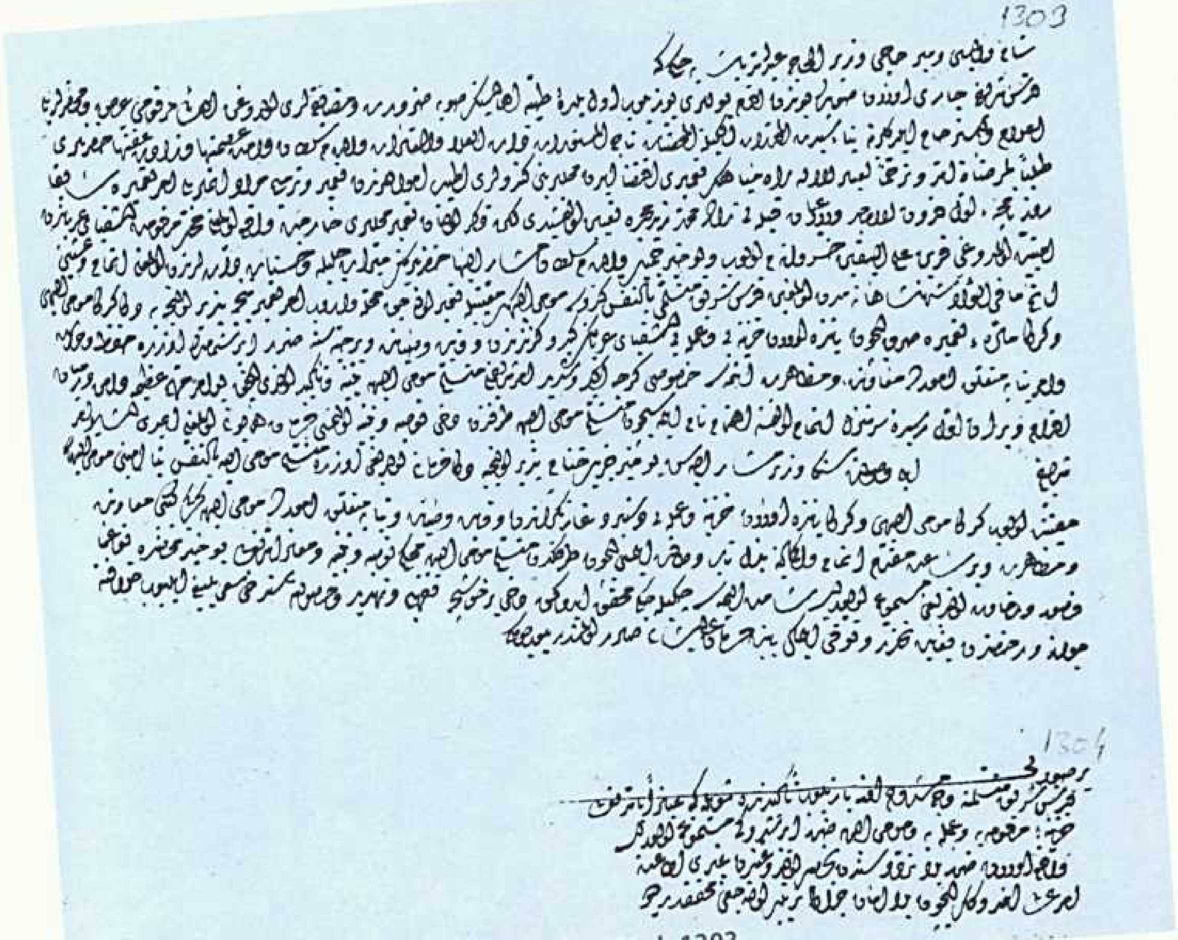

d.139, s.331, h.1303

977

قدس شریف وغزه ونابلس سنجاقلری انضمامیله شام والیسی و میرحاج [illegible] وزیر [illegible] پاشا حضرتلرینه که

[illegible]

d.139, s.251-252, h.977

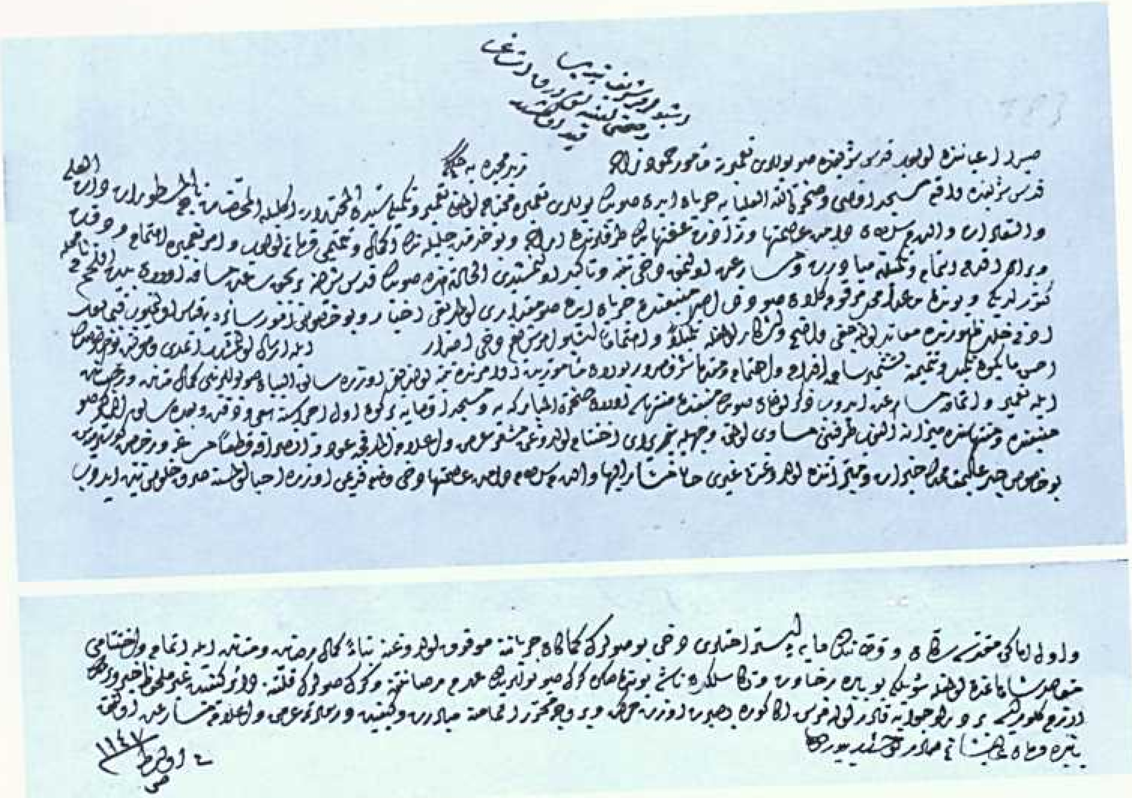

d.140, s.105-106, h.383

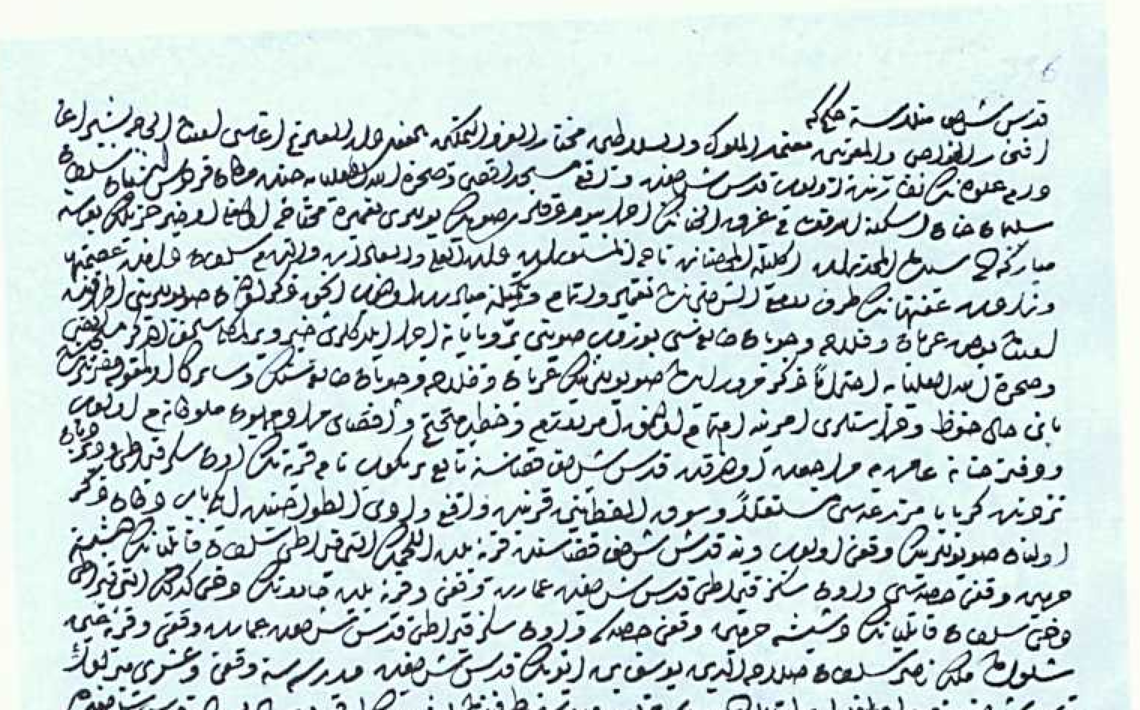

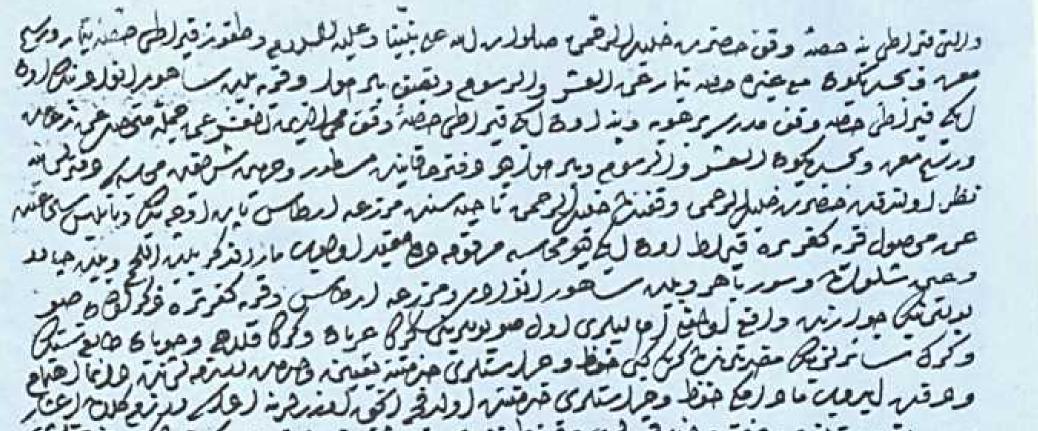

d.140, s.109-110, h.396

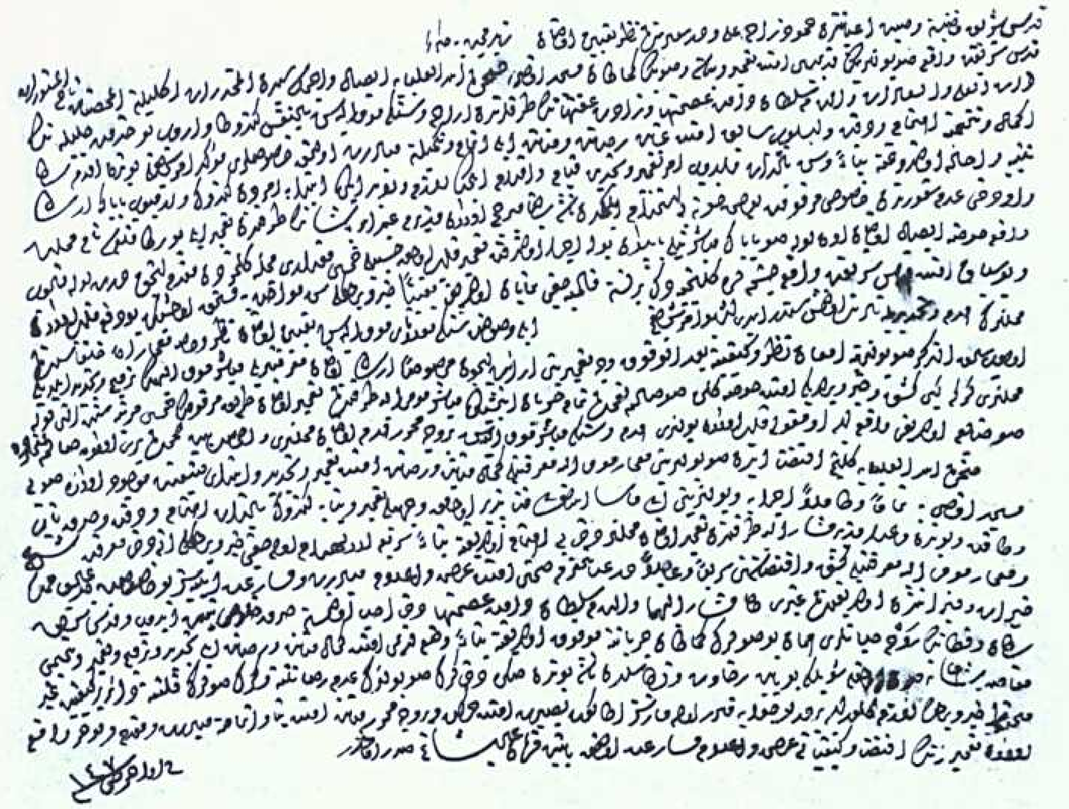

d.140, s.115, h.417

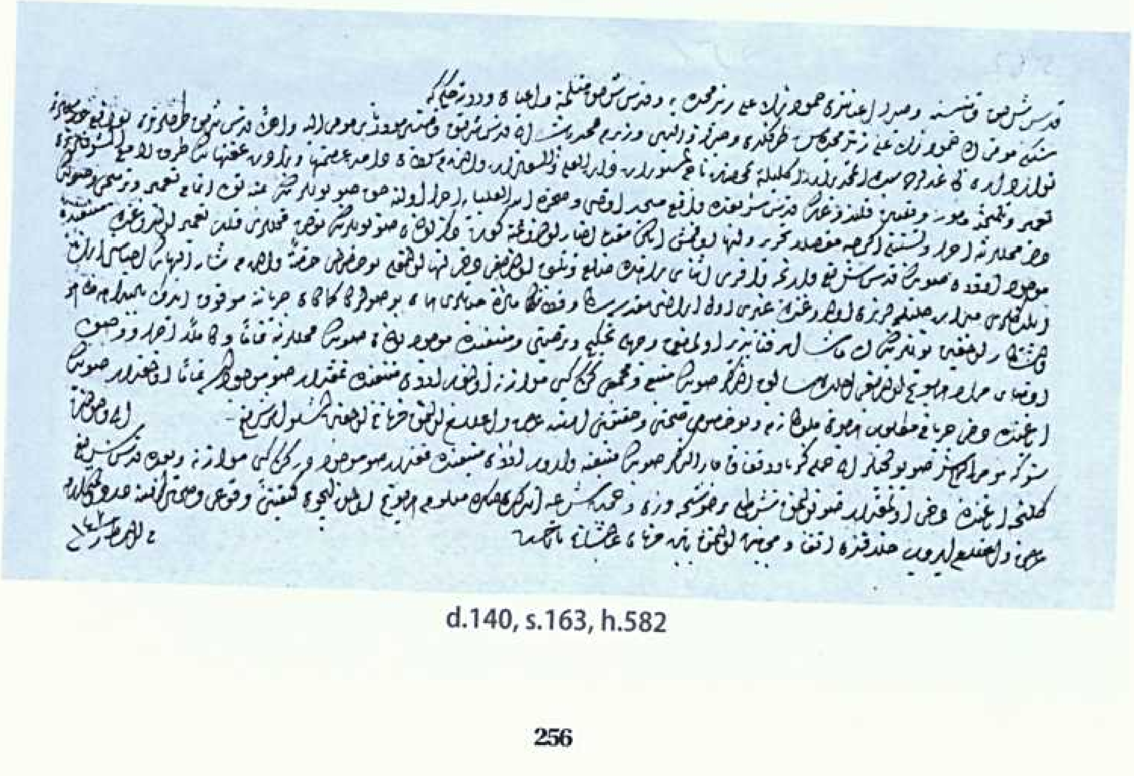

d.140, s.163, h.582

d.140, s.230, h.812

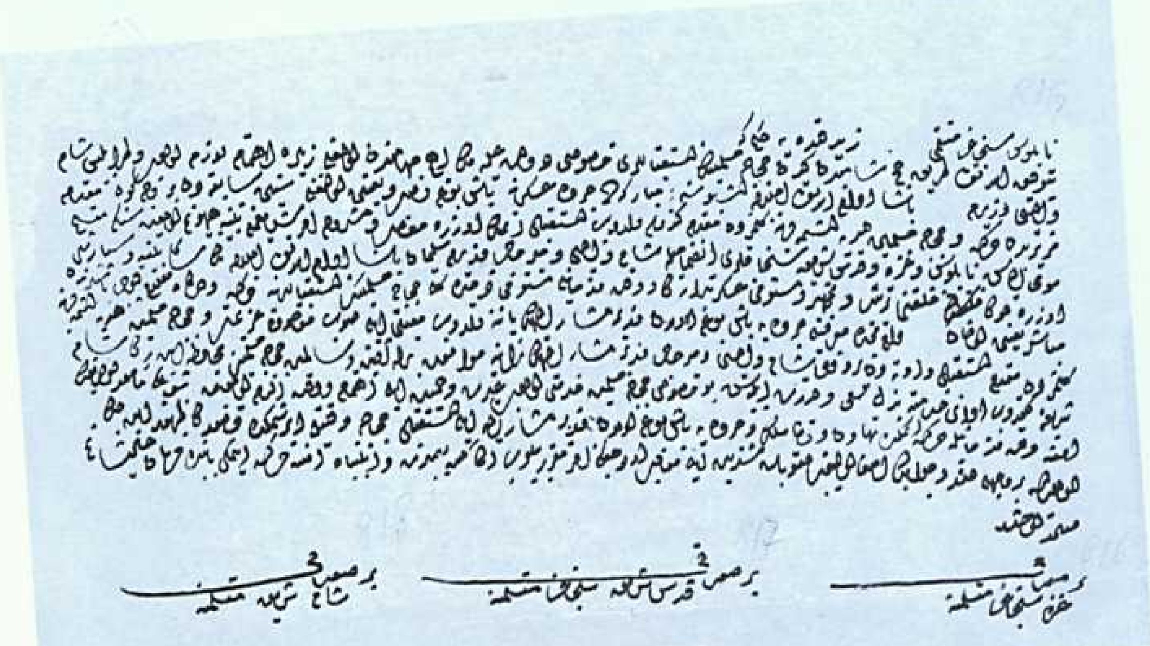

d.140, s.232, h.815

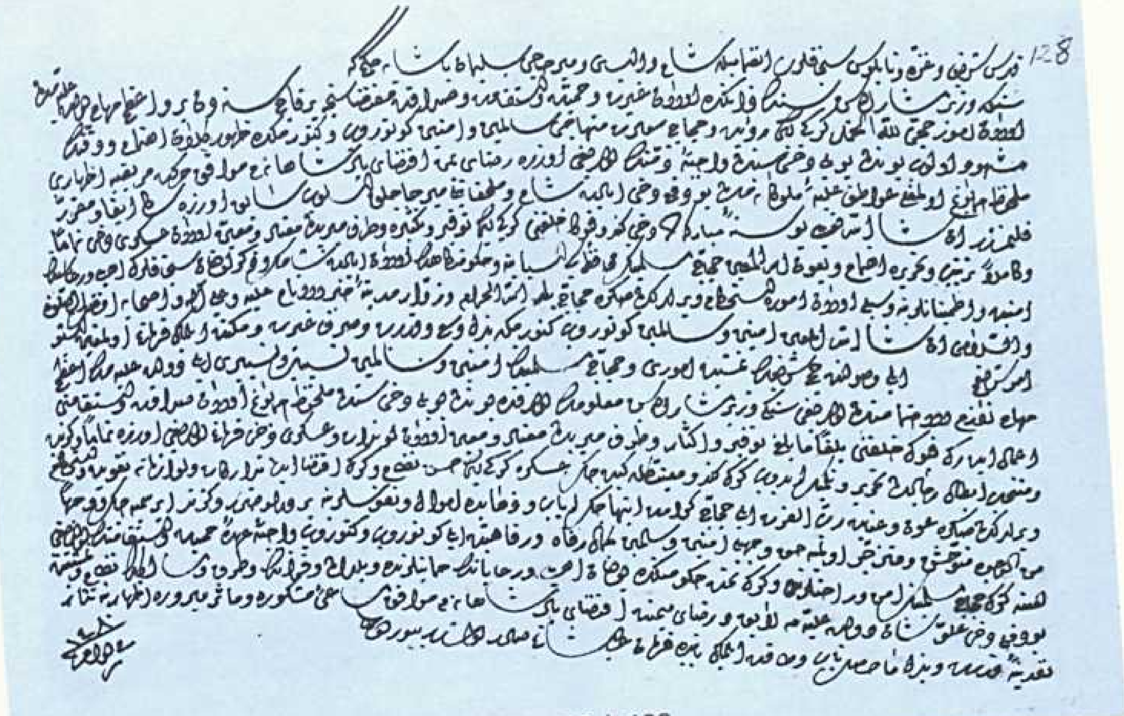

d.141, s.38, h.128

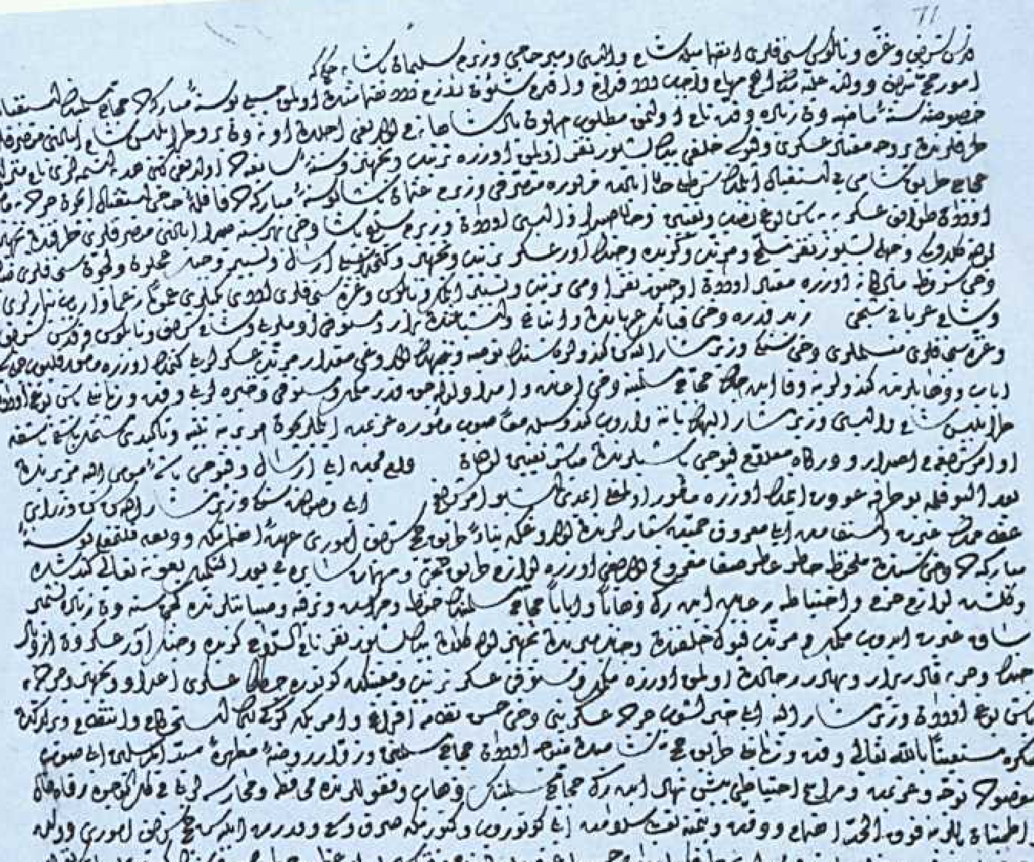

d.142, s.16, h.71

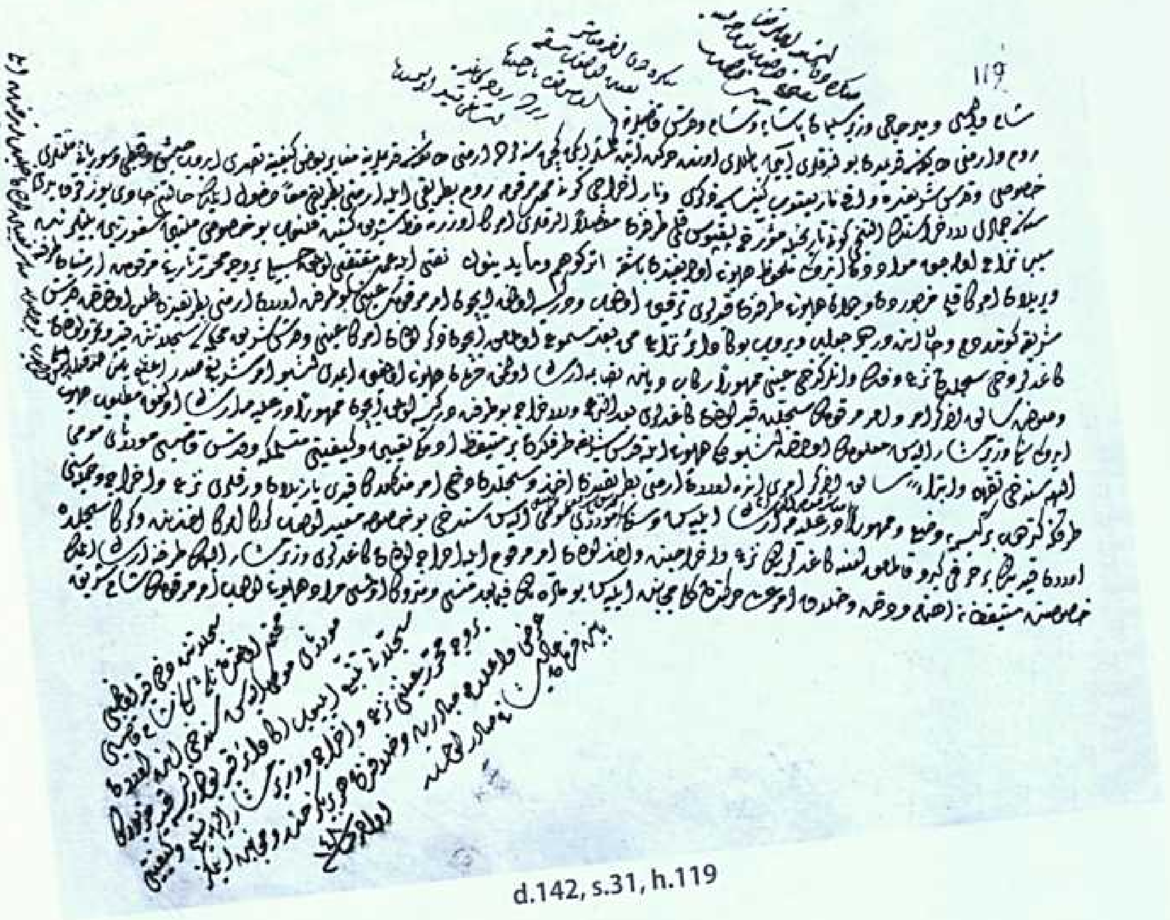

d.142, s.31, h.119

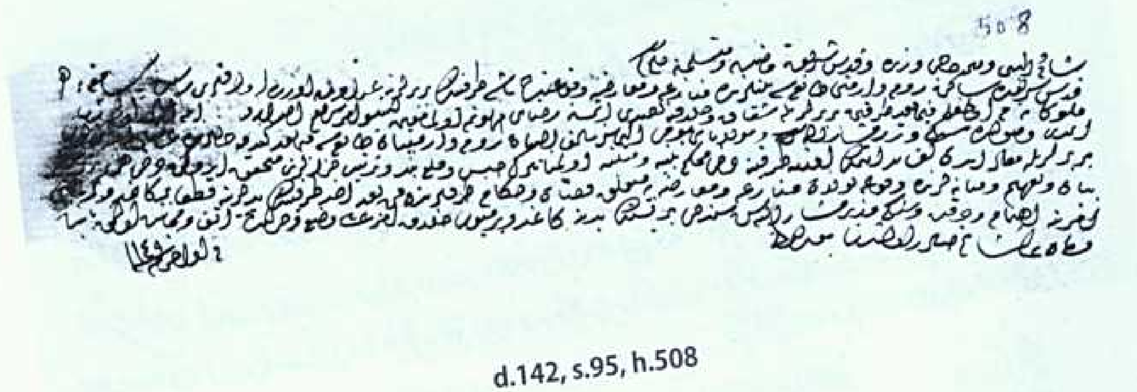

d.142, s.95, h.508

17

المنقولهدر

قدس شریف وغزه ونابلس سنجاقلری انضماميله شام والیسی وميرحاجّ اولان وزیر سلیمان پاشا يه حكم

که زمره حجاج مسلمين ذهاب وايابده عليه فتح اللّه ميرعالم دامتحتی ... ولجنه والافع شوق لازم كلّ حقيقة اولمقدن جهتة مباركه حجيج مسلمين

محروسه سنه ... وروده زياده دقت اولنمق مطلوب همايون پادشاهانم اولديغندن انجن دوره بو طرابلس شام ايالتی منصرفليكی

بوجه معاش عساكر وقيام ضبط ... بشيوز نفرلو ... اولوزره ترتيب وتجهيزی ... ساابقده اولديغی كبي ... تام منزلده

حجيج طريق شامی ده مستقبلی اولان ... خطا ايدن ... مرقومه منصوص وزيرعتماده پاشا ادام الله تعالی اجلالی سنه مباركه حجيج

قافله حجاج مستقبلی ايچون جرده ... مأمور اولدقجه طوبراو عسكره باش بوغی نصب وتعيين ... صيدا واليسی اولوب وزيرم سليمان

دام الله افضالی ... بو سنه صيدا ايالتی منصرفلری طرفلرنه تجهيز اولنه كلديكی وجه ايله بشيوز نفر مسلّح ومرتب و كزيده

وجيّد اولوب ... وتبرير جبه علوفه ولجوره سنجقلری ضبط ... مشروط ... انشا لعينه ...

اولدقده ايچيوز نفر ... ترتيب وتعيين ... اولوزره و نابلس سنجقلری اولادی بكلر ... بابا ... شام ...

... قدر ... فيما بين ... دعوی ... و ... شامده ... و نابلس و قدس شريف و غزه سنجقلری

متسلملری

متسلملری وحق سيّمده وزيرمشار اليه كنندولره ... توصيه وتنبيهی اولديغی مقدارلری مرتب عسكرلرينی كتيروب اولوزره مأمور قلنوب

جمله ... ذهاب واياب ... كنندولره وفا ايدنجك ... حجاج مسلمينه ... لوازمه ... ومستوفی ... ضبط ... ووفره

و زمینلر باش بوغی ... طرابلس شام واليسی وزيرمشار اليه ... ولدروب كنندوسيله معاً صوب مأموره عزيمت

ايلملرينی ... ولتبريعی ... اصدار ... قيو باشيلرندن ... نفيس

... ولدی ... ايله كرسی ... باشی ... بعد الوصول بو طرفه عودت اتمك اولوزره مأمور اولنمغله

ايمدی ... اوليه ... وحلّه سيمده وزيرمشار اليه وزرای عظام ... غيرت ... ايله معروفه

حميده ... اولديغی بناءً طريق حج شريف ... مباركه حسنيه

ملحوظ خاطر ... لوازمی ... بعد التكميل ...

كيديشده وكليشده لوازم حزم واحتياطی مراعات ايدرك ذهاباً واياباً حجاج مسلمين حفظ وحراسة

وصيانتلرنده ... زياده ... غيرت ايدوب ملك ... خلفقده وجانب ... تجهيزی ... كلاده

بشيوز نفر تام السلاح كزيده وجيّد اوردعسكرده ... وجوه ... برابر ... مأمور اولوزره

ملك ومستوفی عسكر ترتيب ومعيتده ... عسكری اعداد وتجهيز ... باش بوغی اولديغی وزيرمشار اليه ايله

... عسكرينی ... انفاذه اغراض ... وانتظام ... ويردكده مستعيناً بالله

... وزمینلر طريق حج شريفده ... حجاج مسلمين ... زوار روضهٔ مطهرهٔ سيد المرسلين ايله

صوب مقصوده توجه وعزيمت ... اصيلی ... ايدرك حجاج مسلمين ذهاب وعودتلرنده محافظه

وحمايه ... كمال ... رفاه حال واطمينان بال ... فوق الحد اهتمام ... سلامت ايله كتورملری

وكتورملك ... قدرت ... حج شريف ... اعظم ... طرفكه

حسن ... ملوكانه‌م مقتضاسنجه ... تفويض ... وتنفيذ ... كوره

... بصيرت ... وجوده ... مأمور ... مأموريتك بناءً

... وقلمی ... وفترلرنه ... ركاب ... وزره

حجاج مسلمين ... سابقده ... كوتوروب ... نقديه قدرته ايله ...

... رضای ... اقصای ... مقدار ...

... اولنمق ... صادر ...

اوايل ج سنه ٤٩

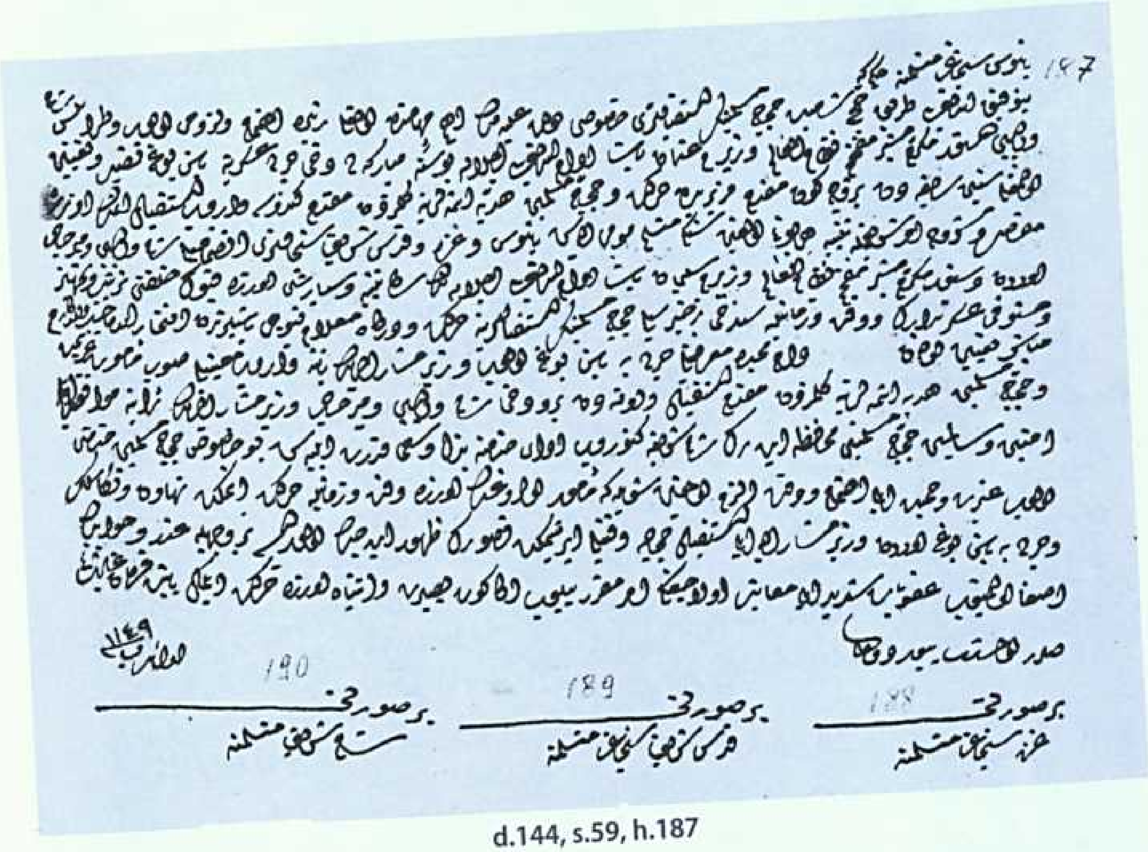

d.144, s.59, h.187

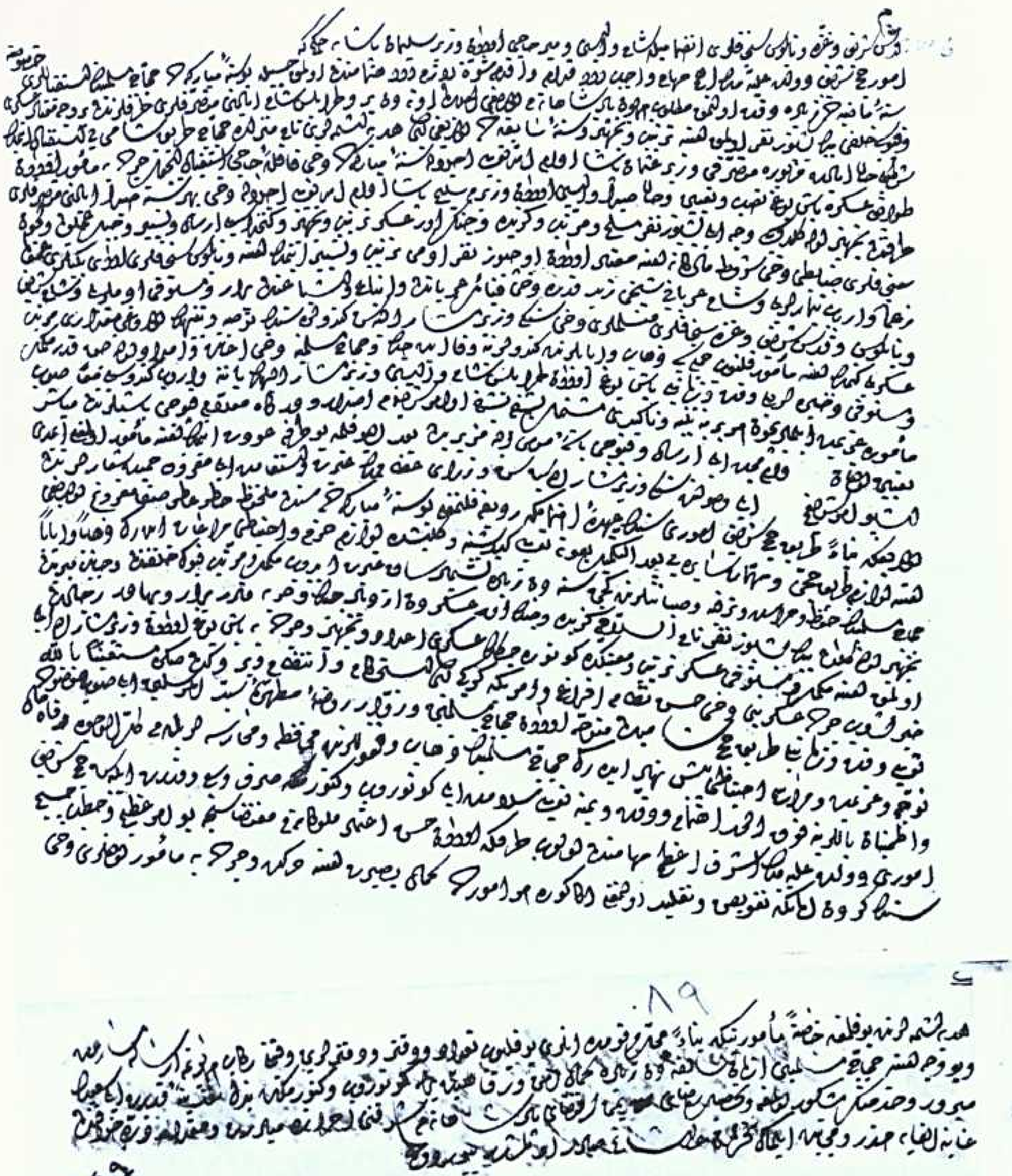

d.144, s.88-89, h.256

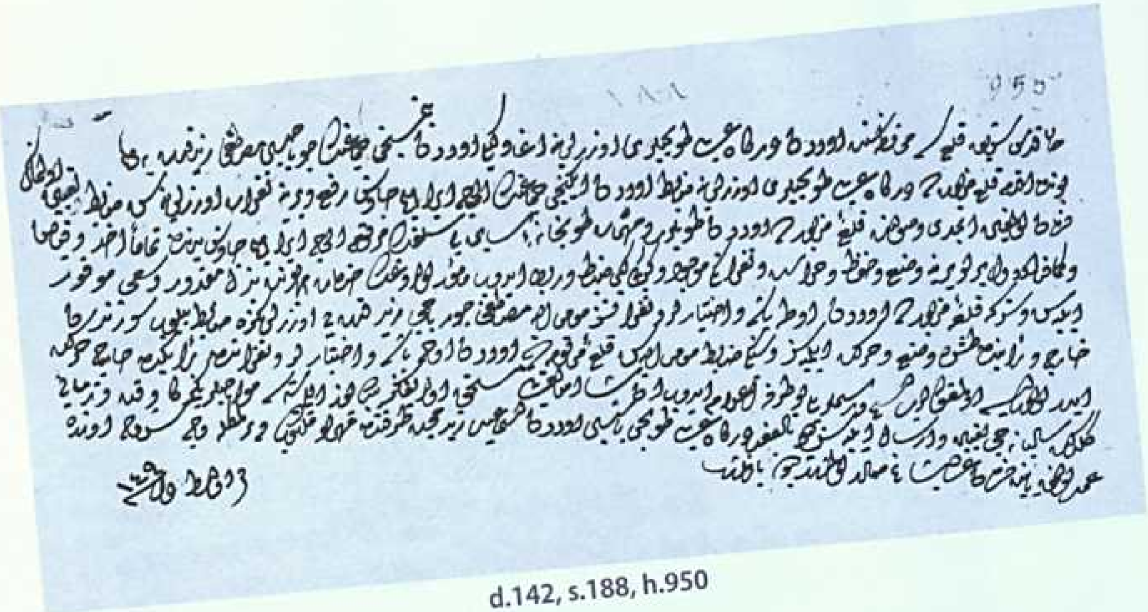

d.142, s.188, h.950

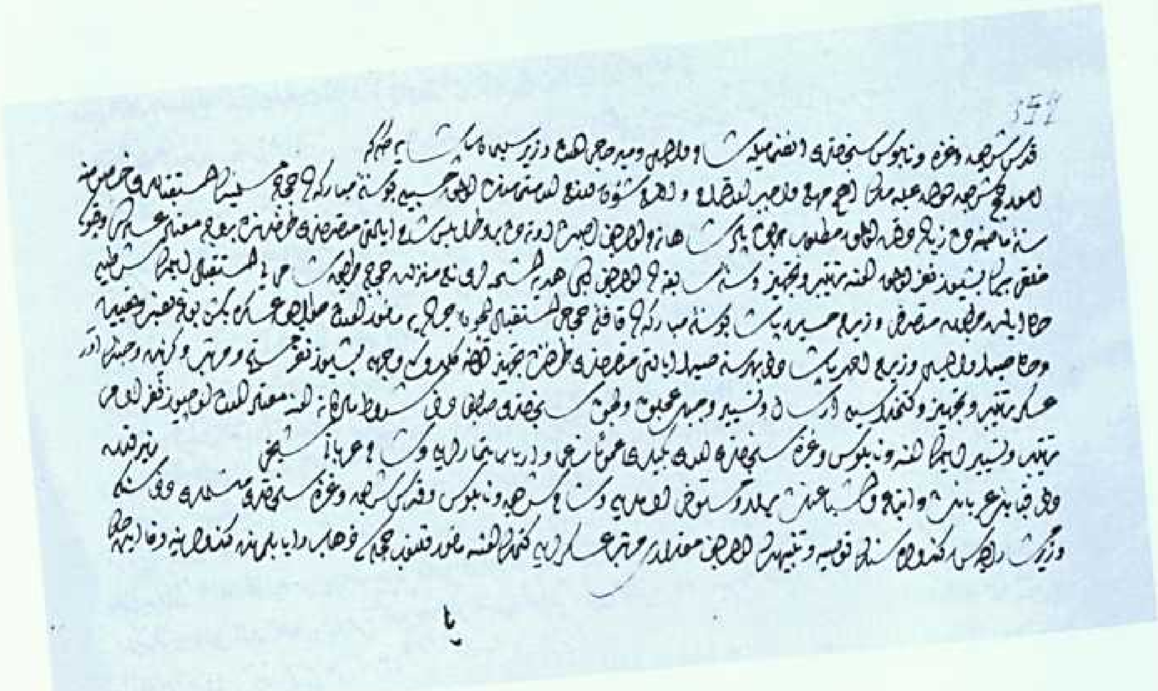

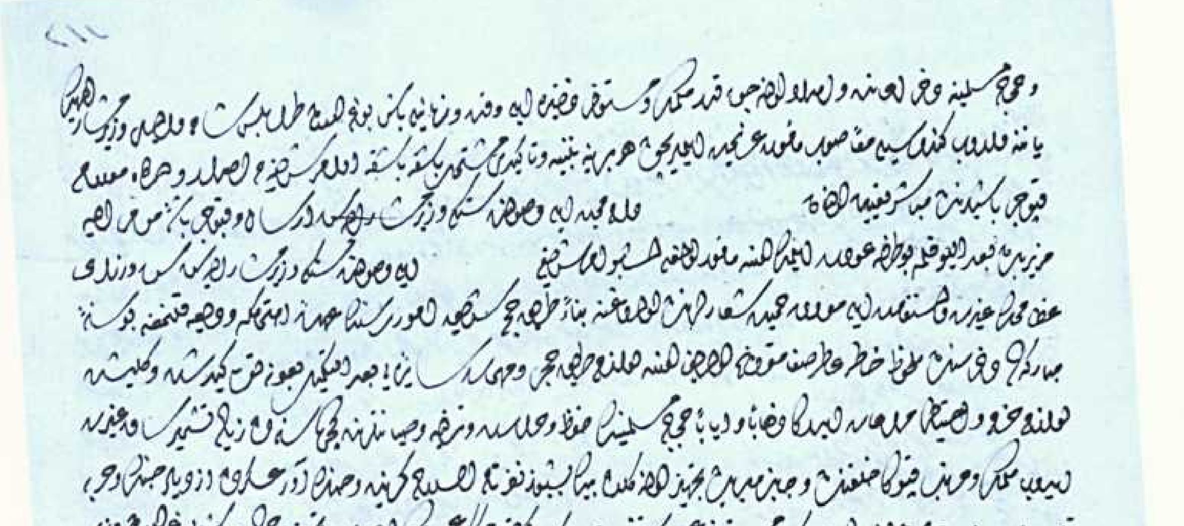

d.143, s.210-211, h.357

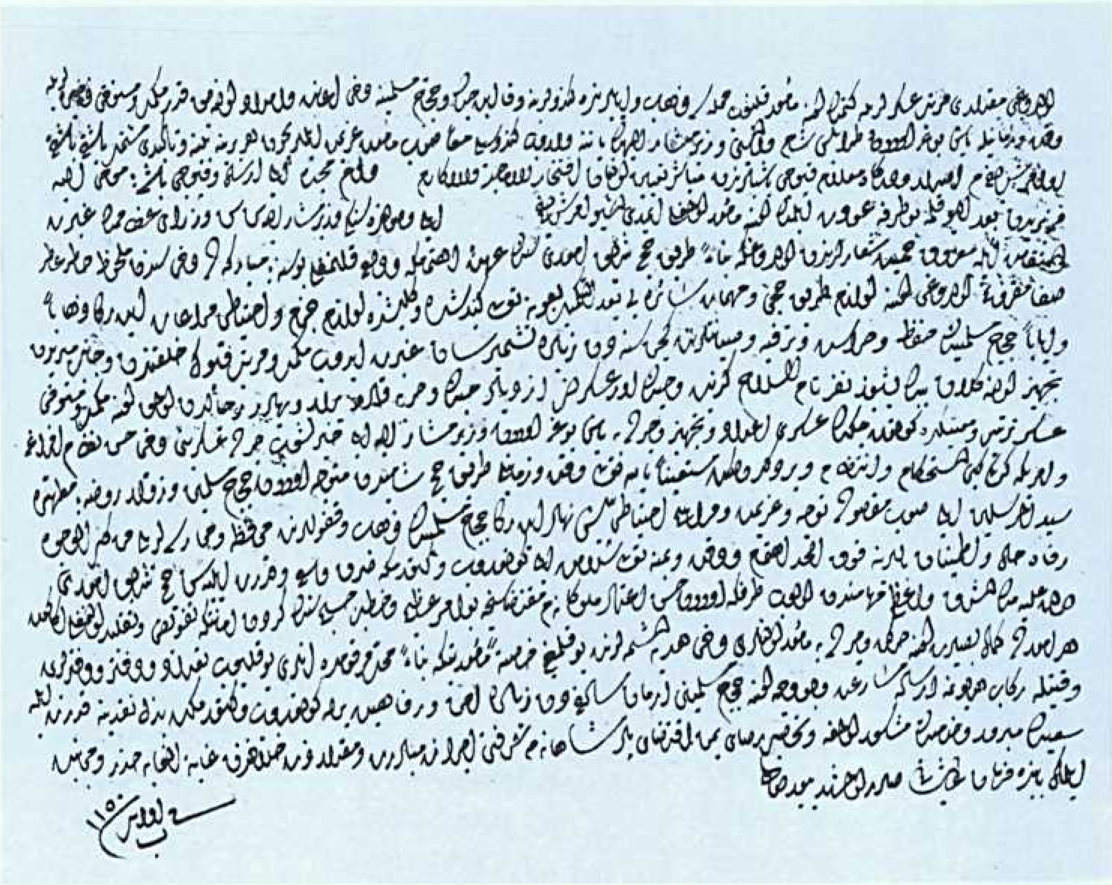

d.144, s.229-230, h.726

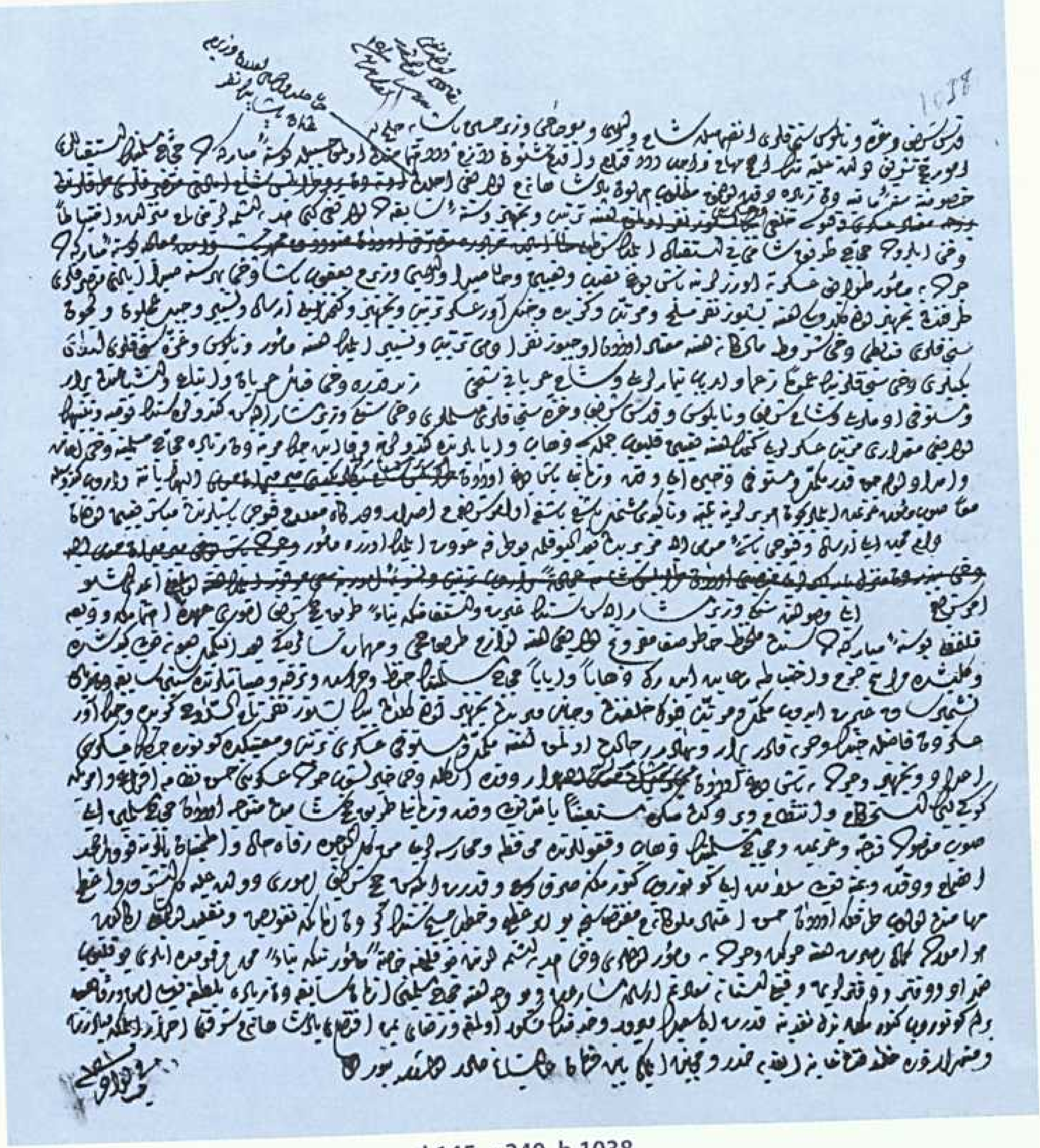

d.145, s.240, h.1038

d.145, s.243, h.1044

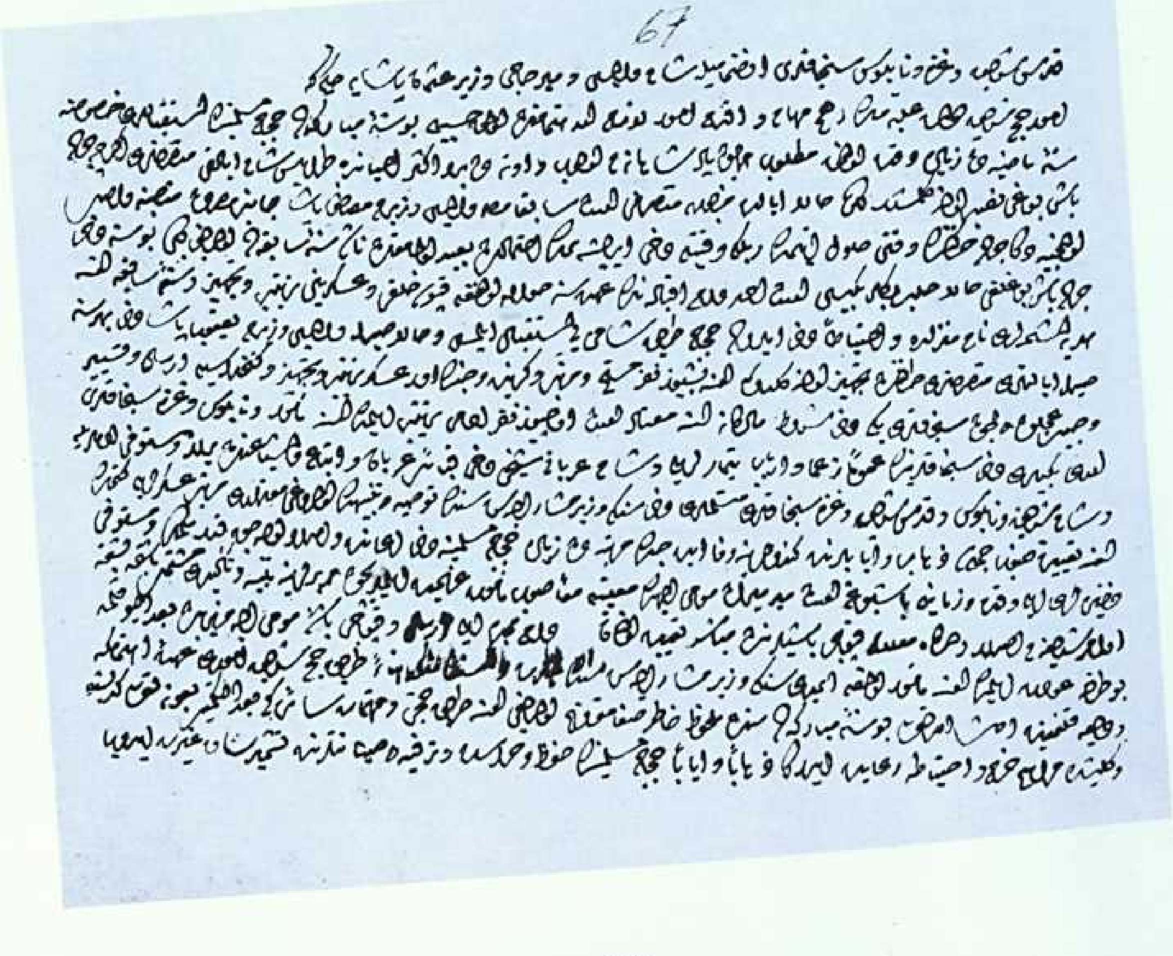

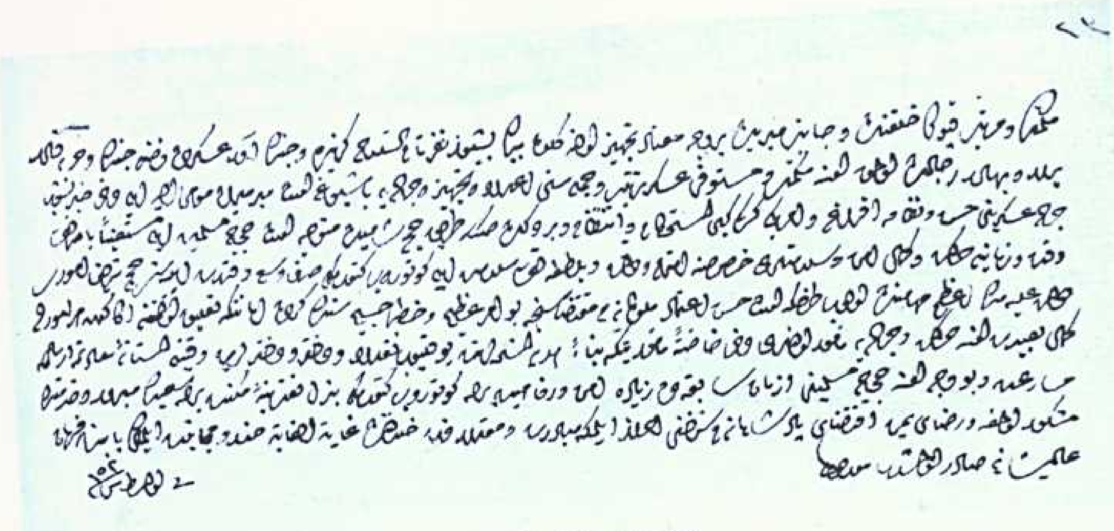

d.147, s.22-23, h.67

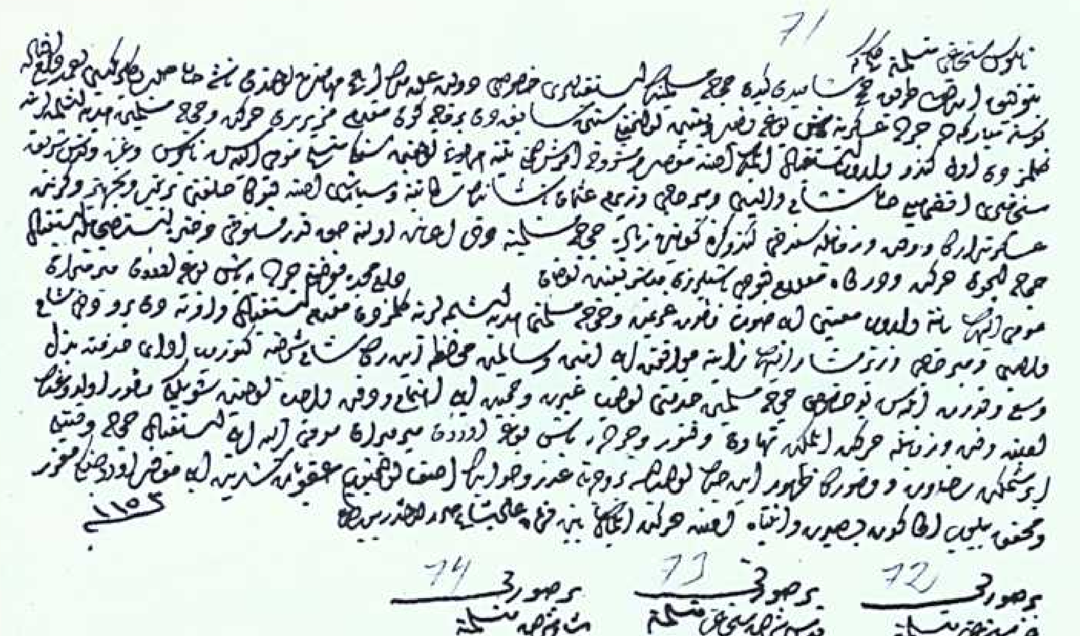

d.147, s.24, h.71

[illegible]

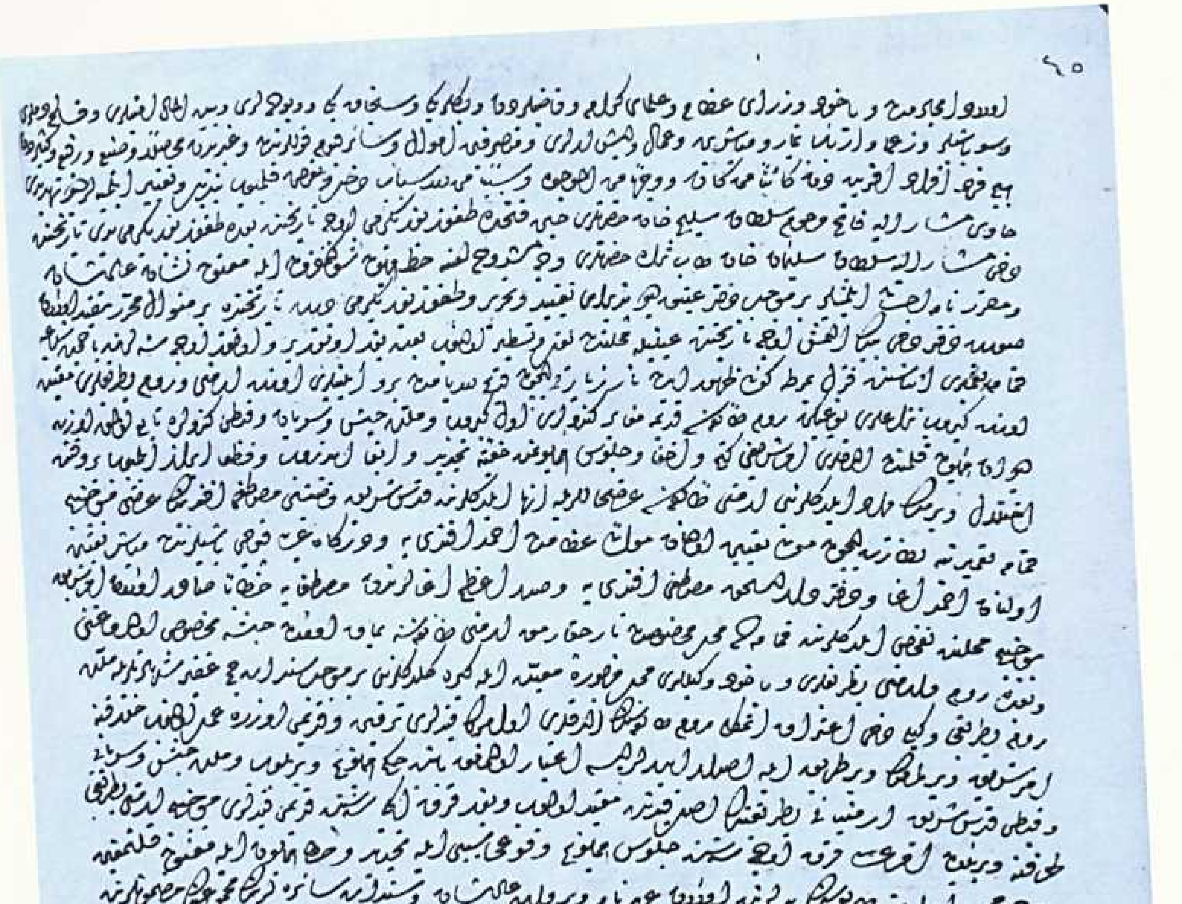

d.147, s.44-45, h.226

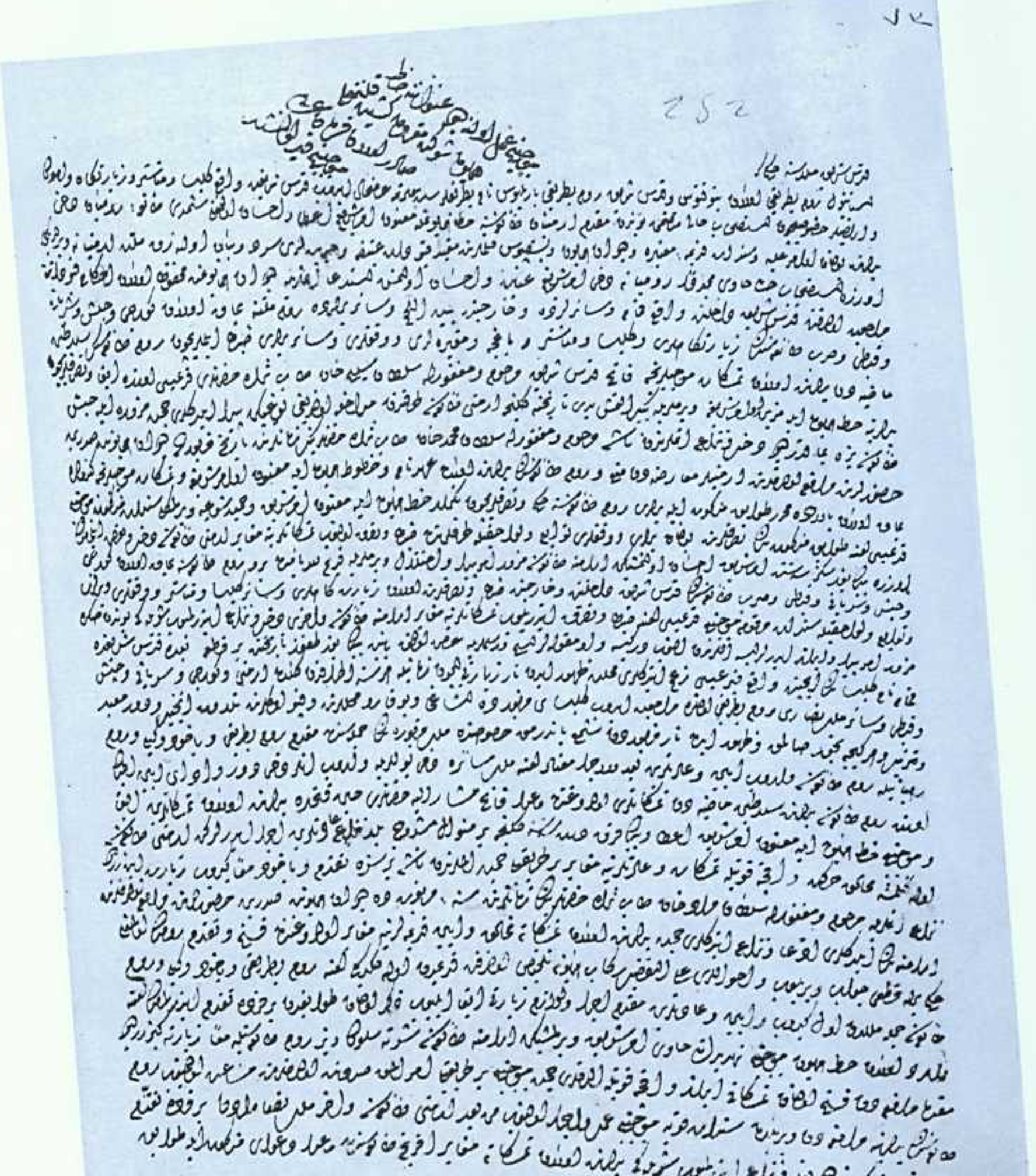

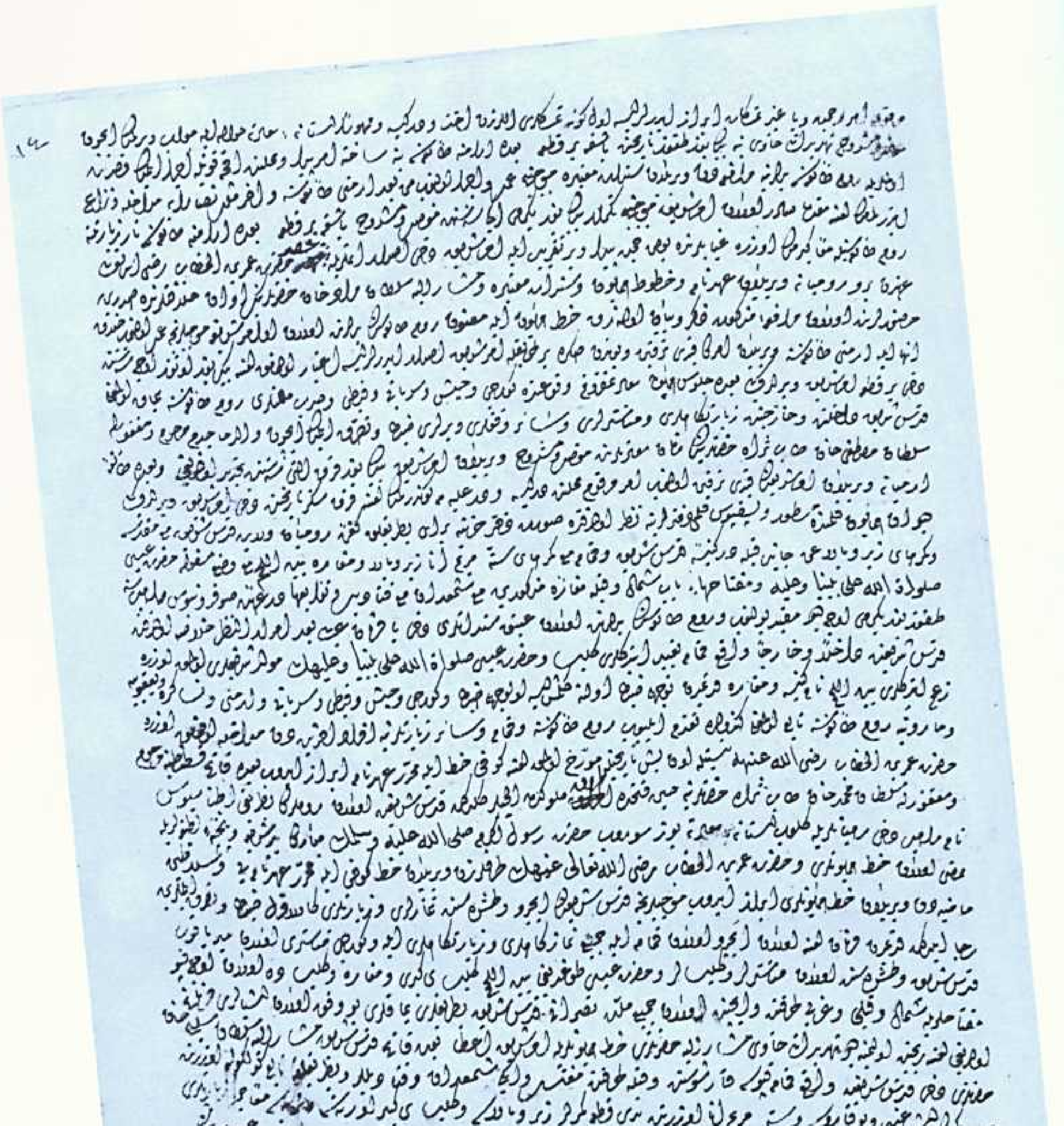

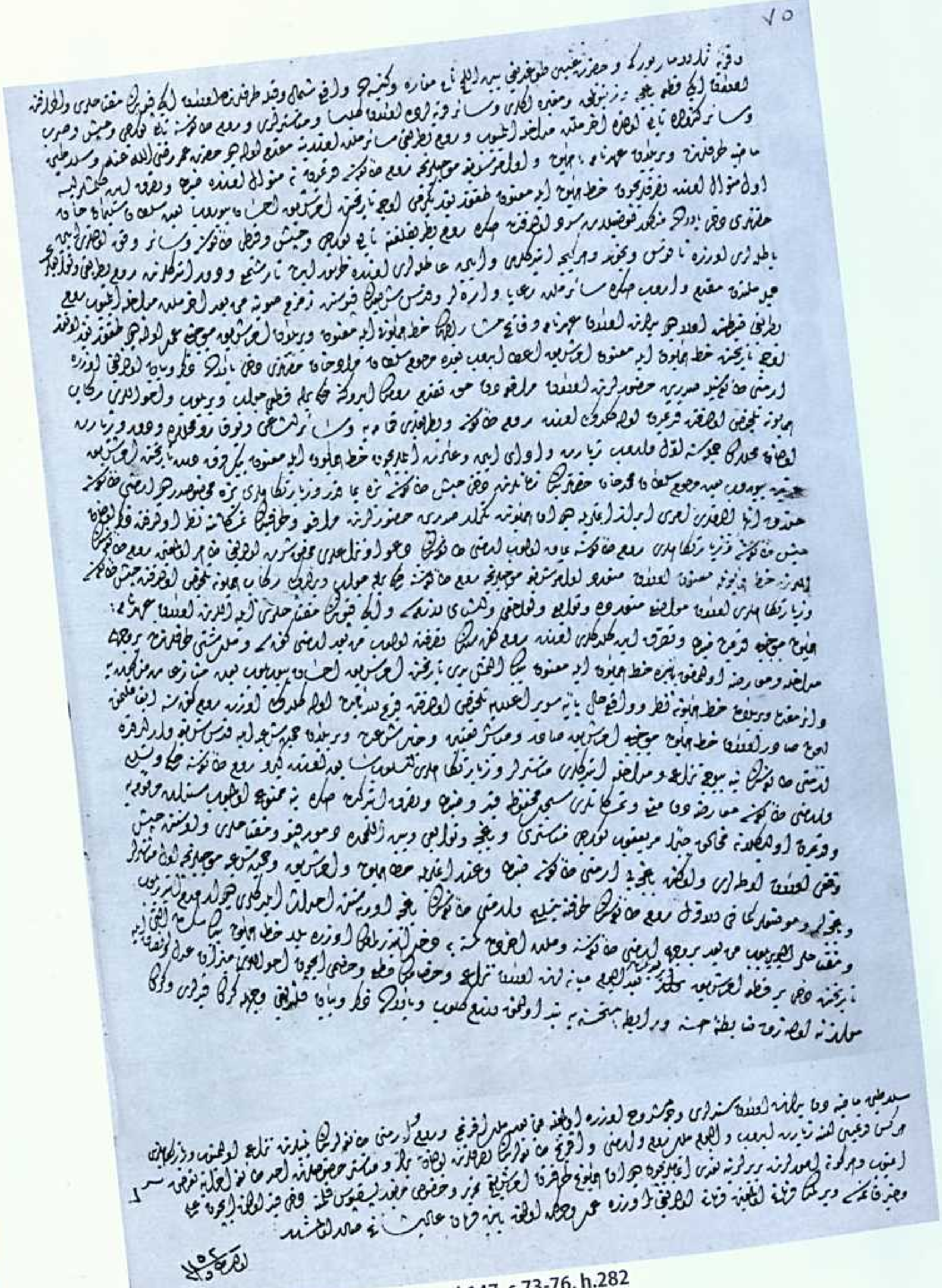

d.147, s.73-76, h.282

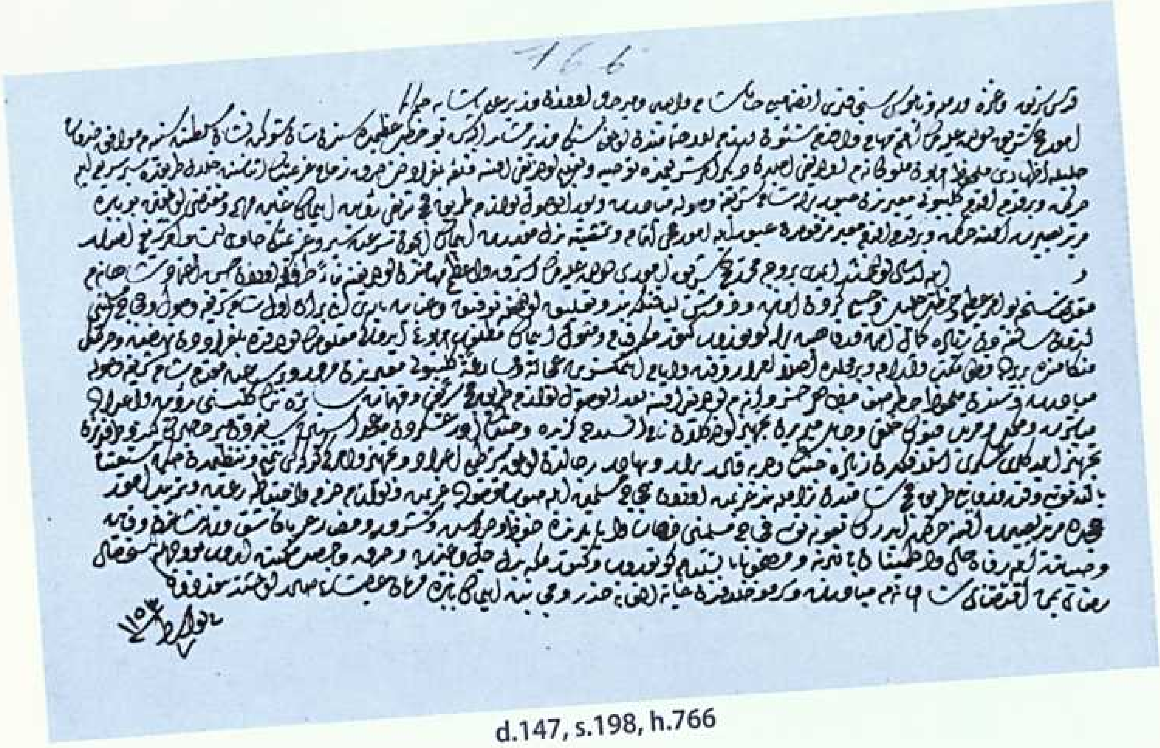

d.147, s.198, h.766

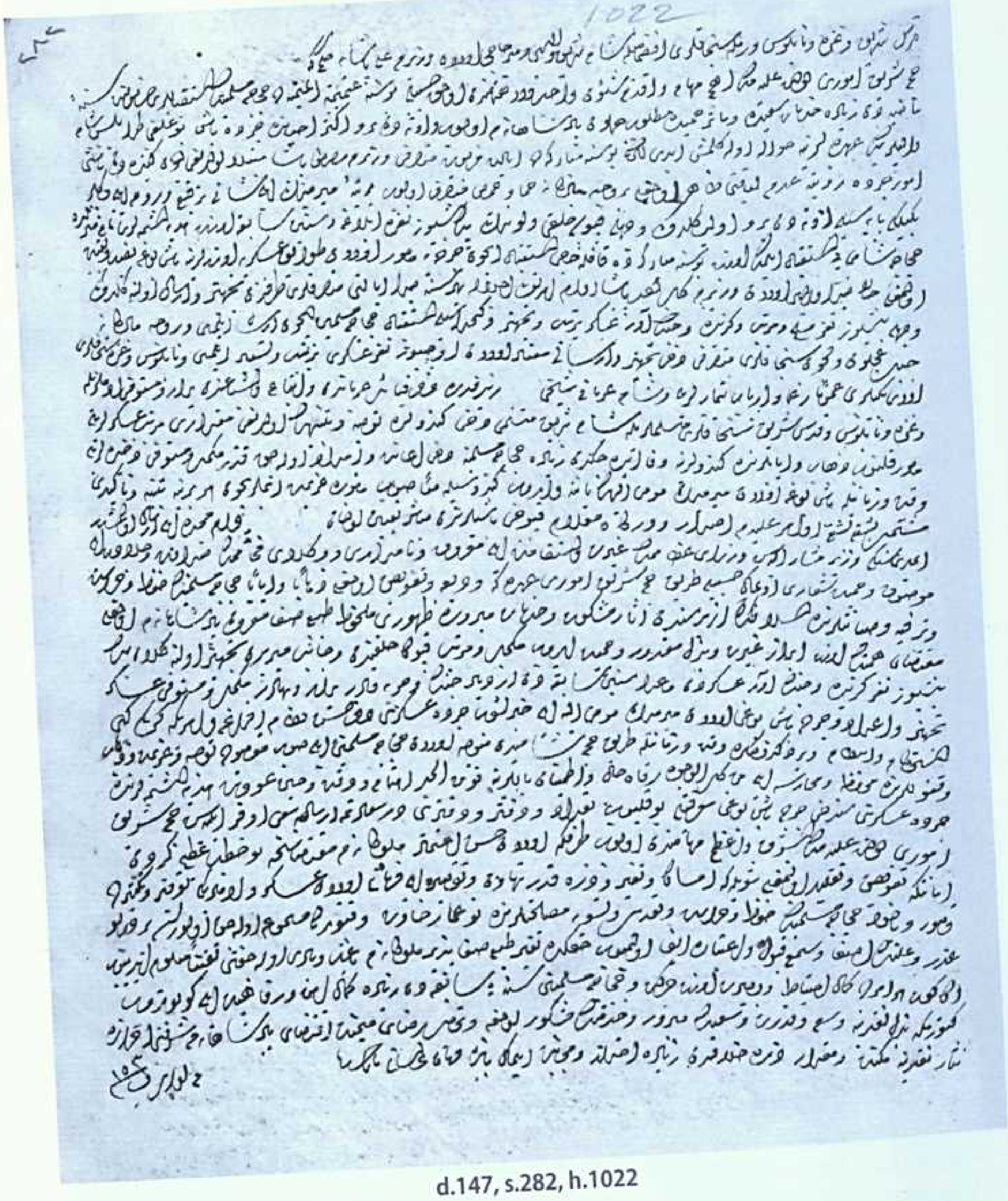

d.147, s.282, h.1022

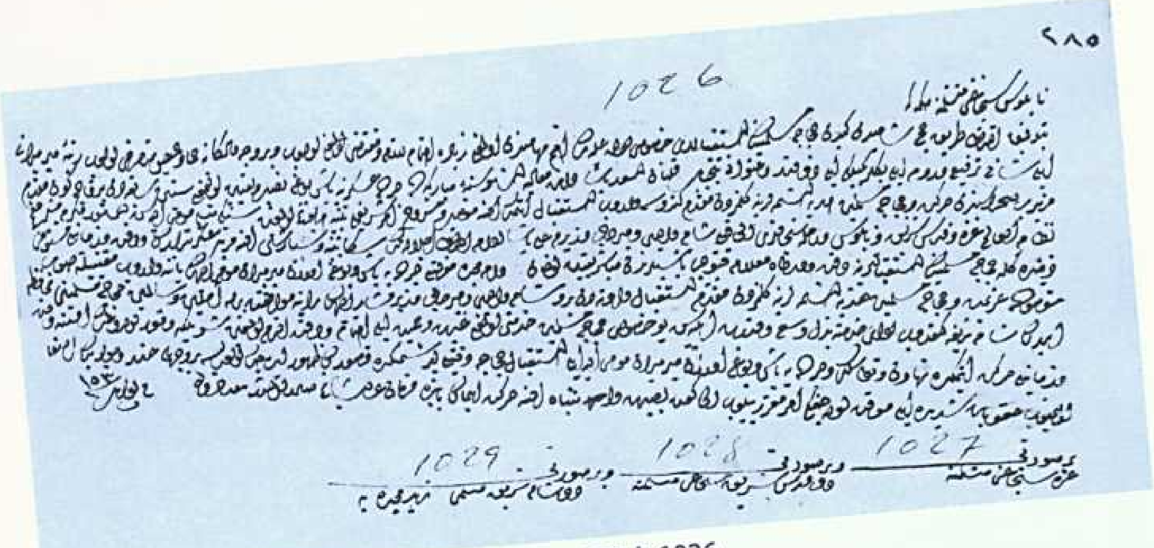

d.147, s.285, h.1026

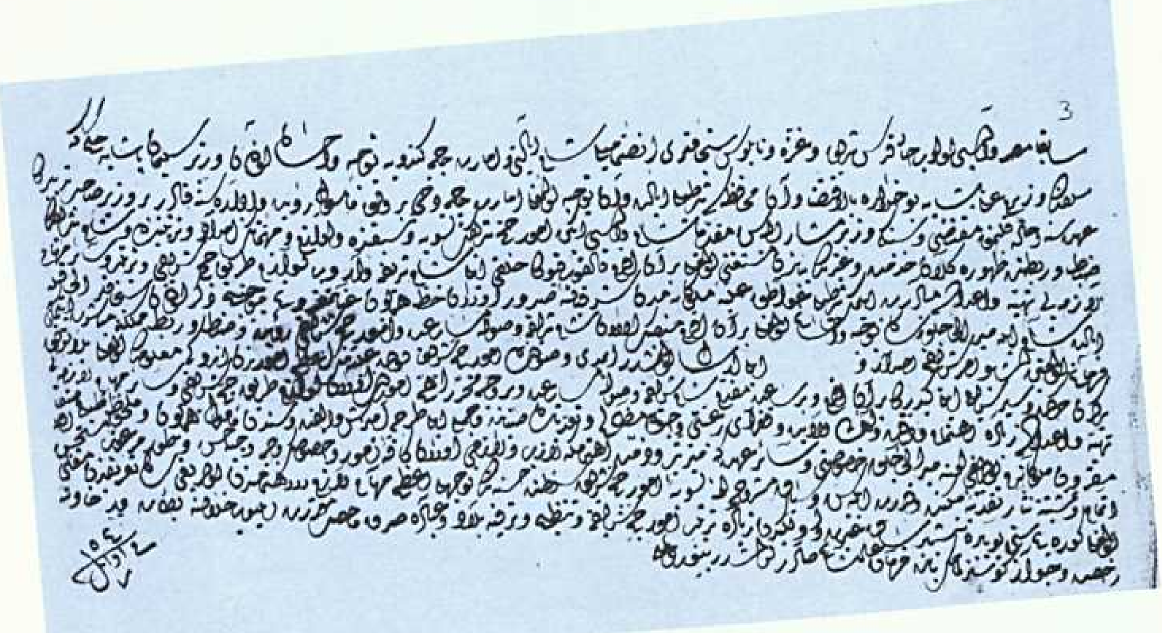

d.148, s.1, h.3

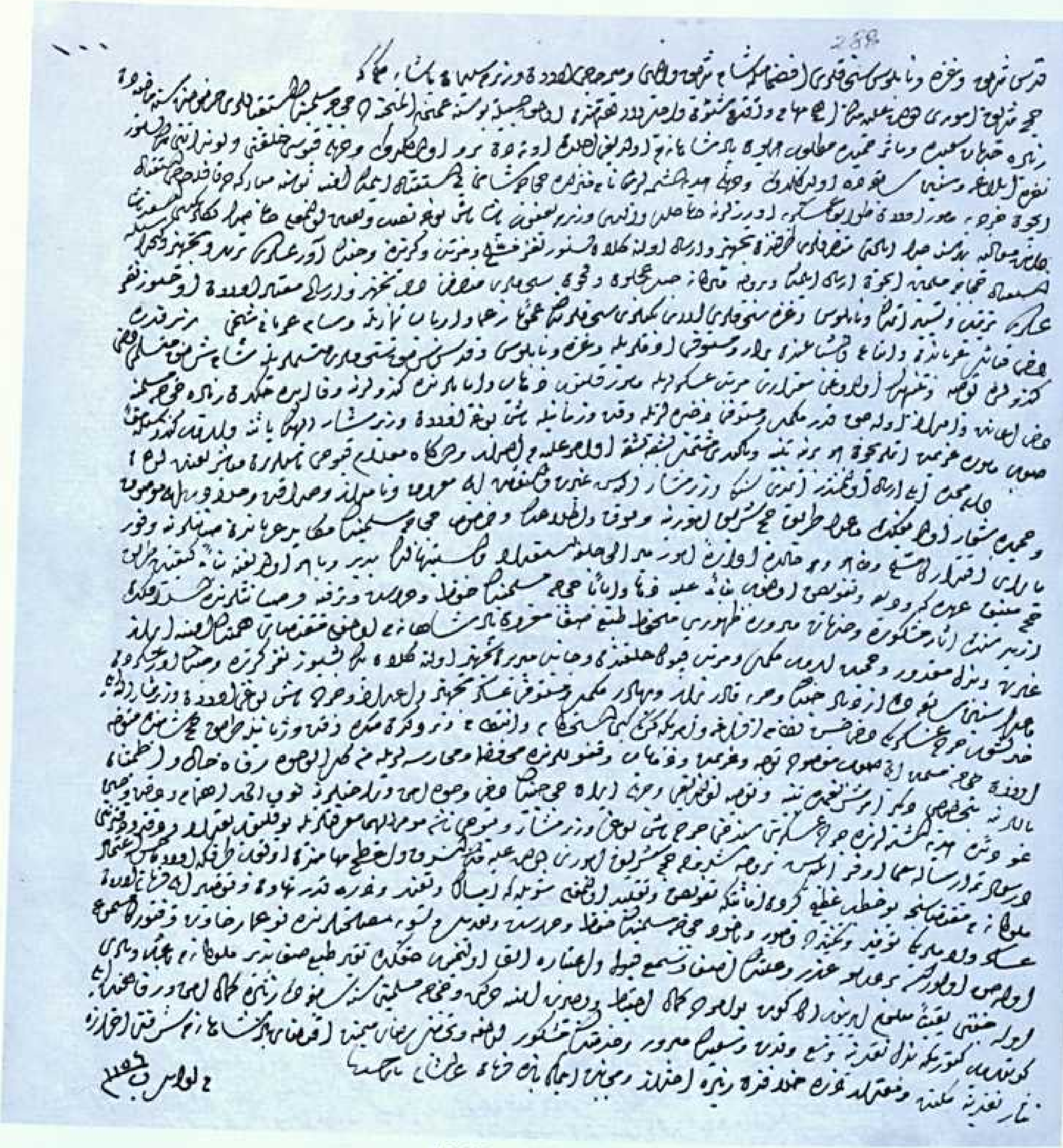

d.148, s.100, h.288

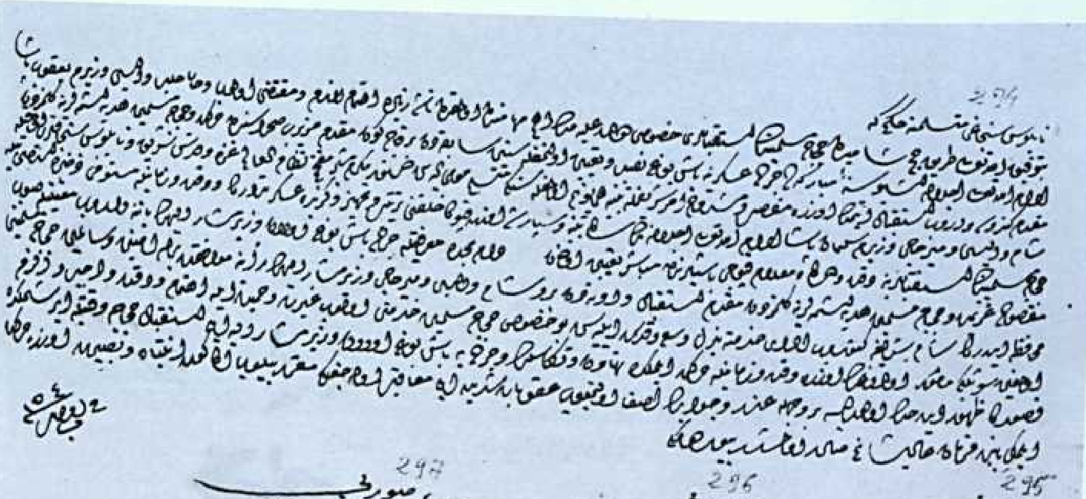

d.148, s.103, h.294

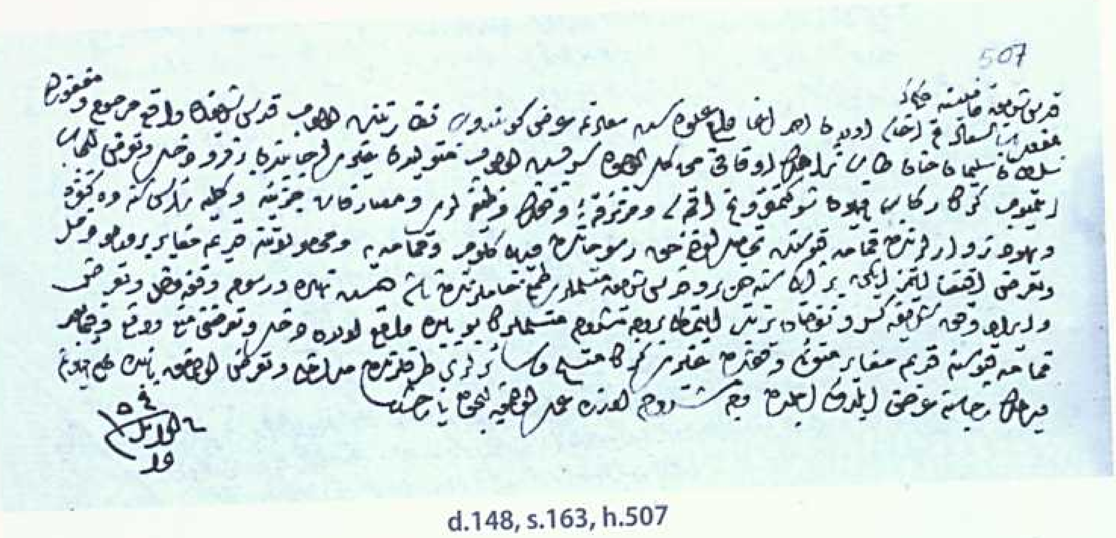

d.148, s.163, h.507

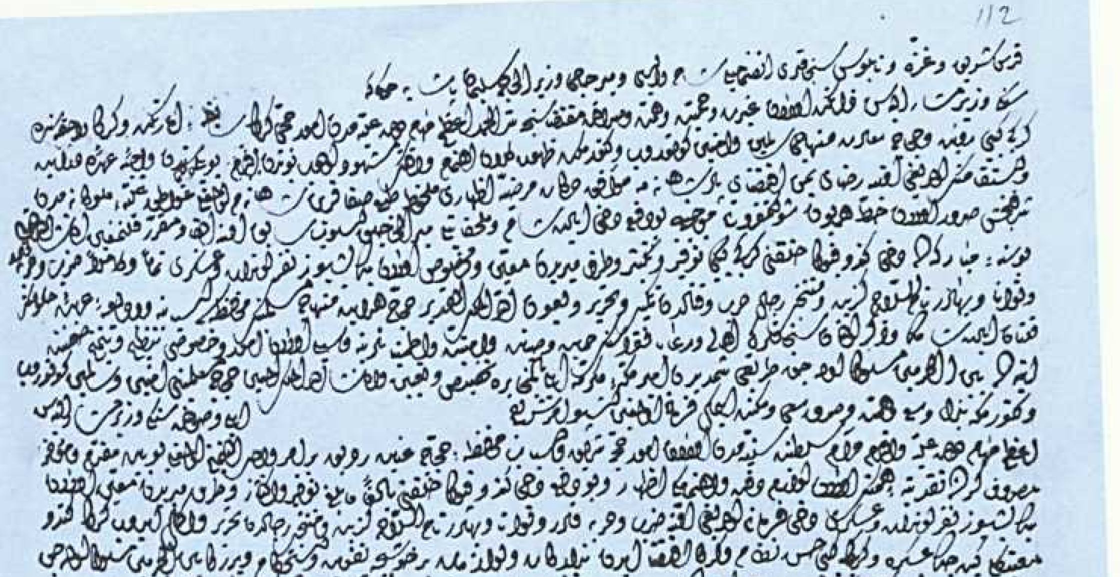

d.149, s.30, h.112

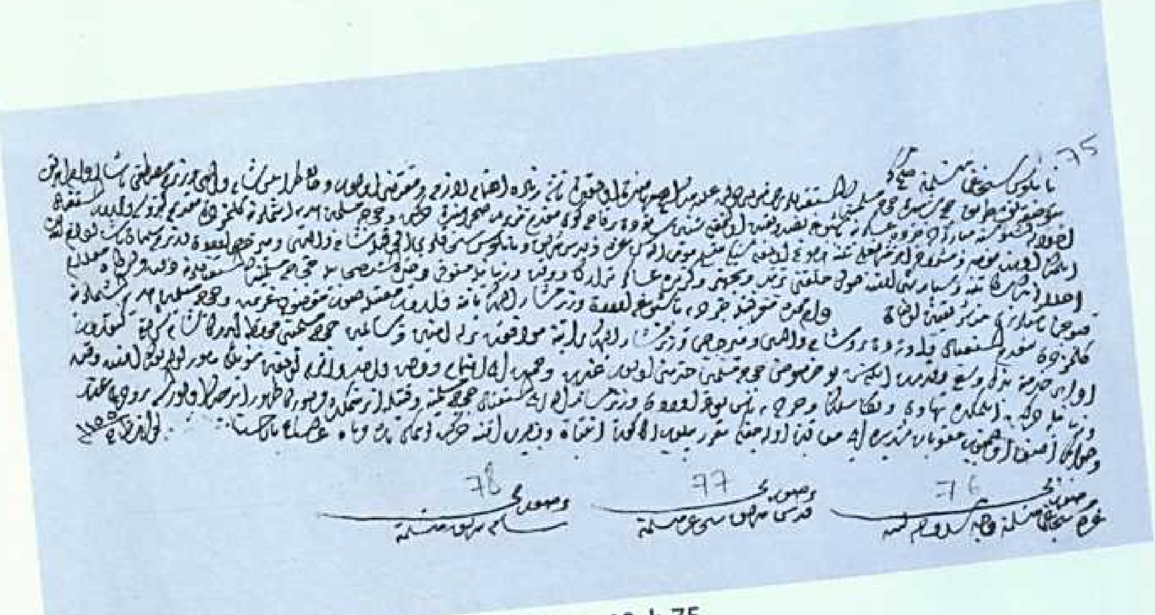

d.149, s.19, h.75

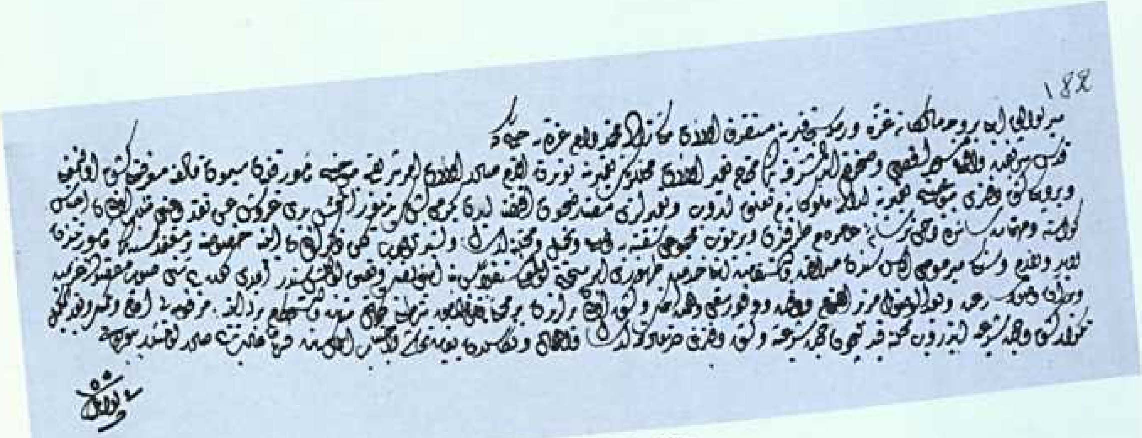

d.149, s.52, h.182

d.149, s.14, h.52

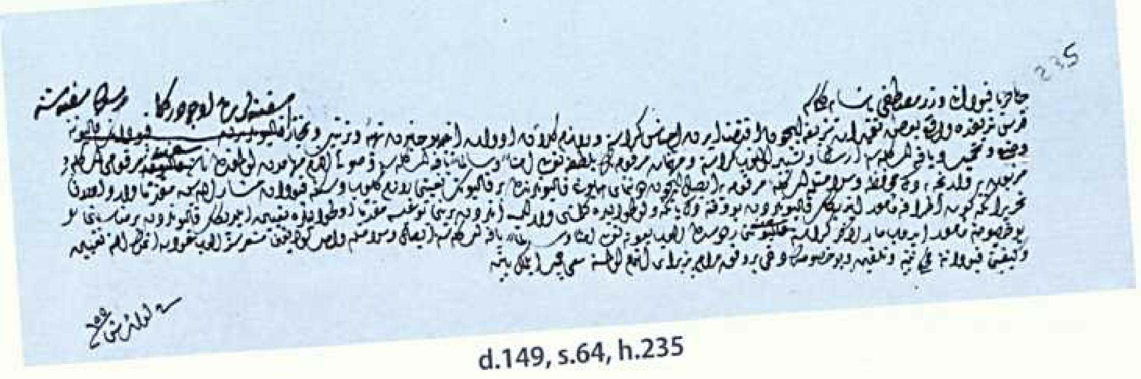

d.149, s.64, h.235

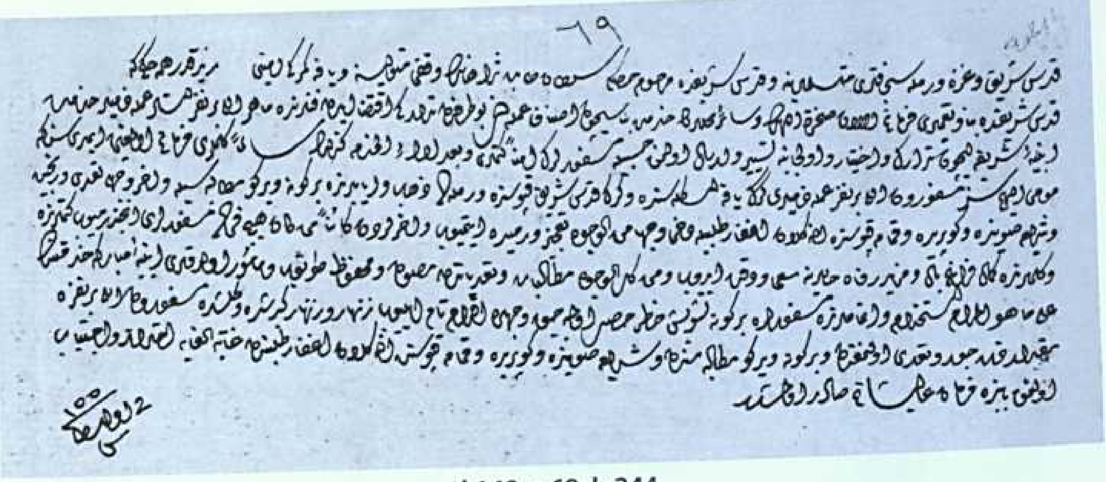

d.149, s.69, h.244

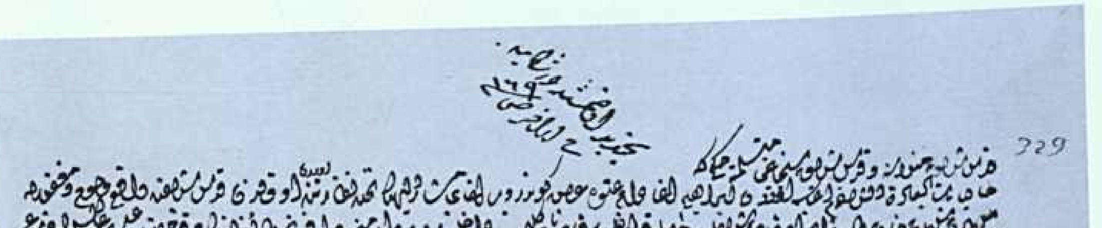

d.149, s.94, h.329

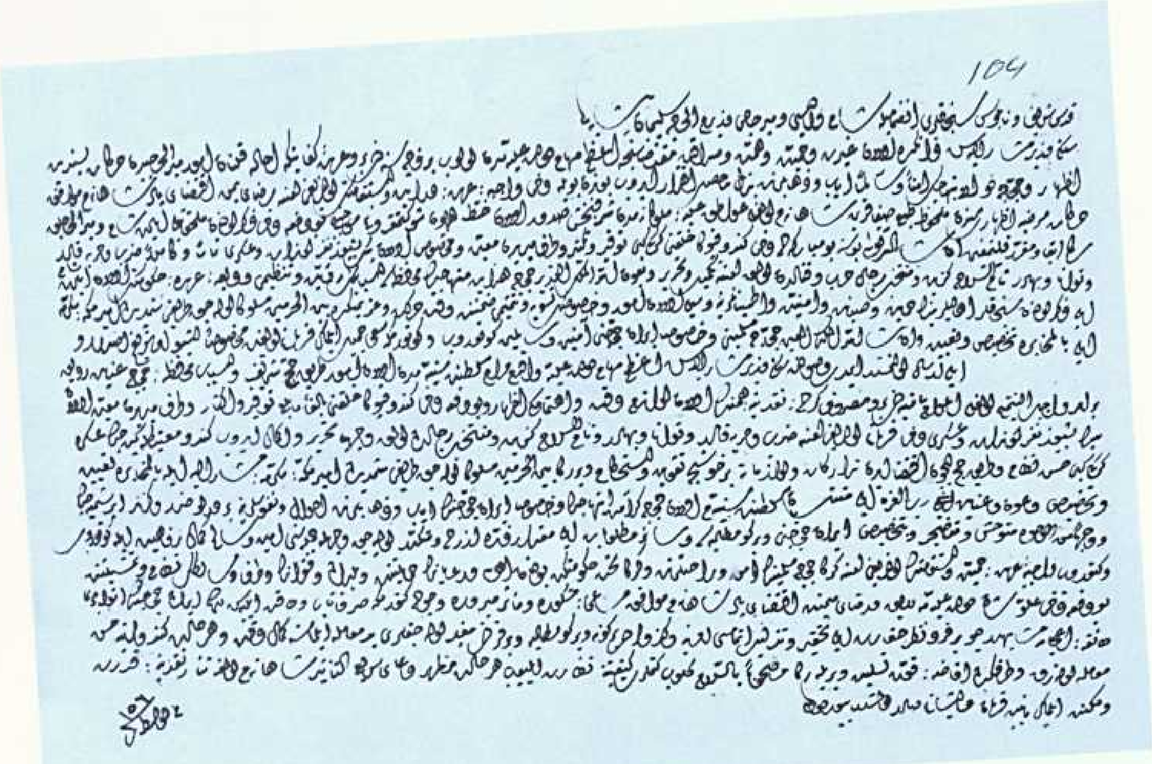

d.150, s.30, h.104

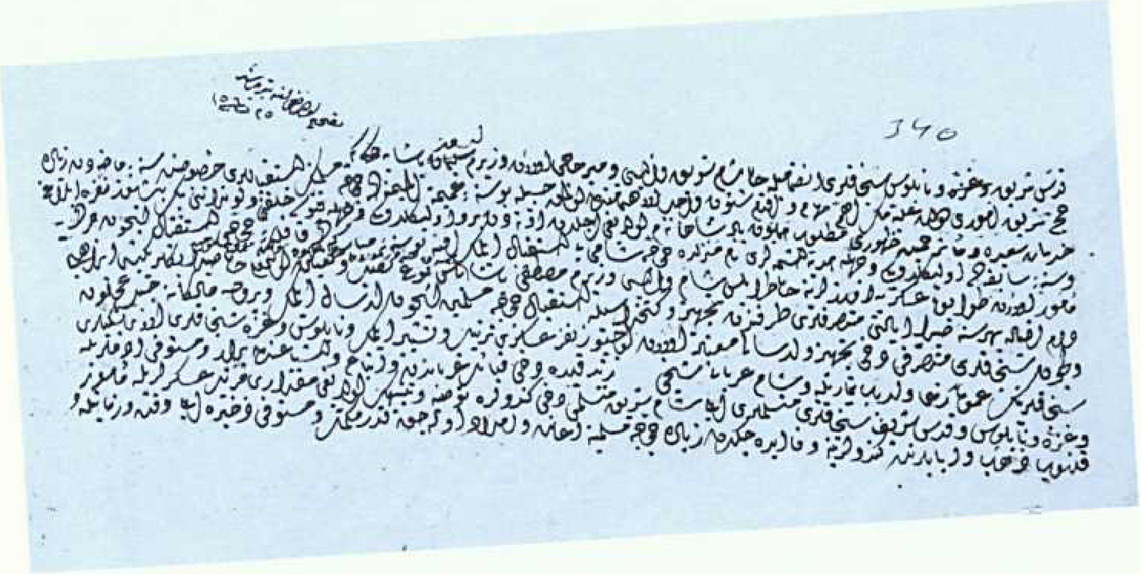

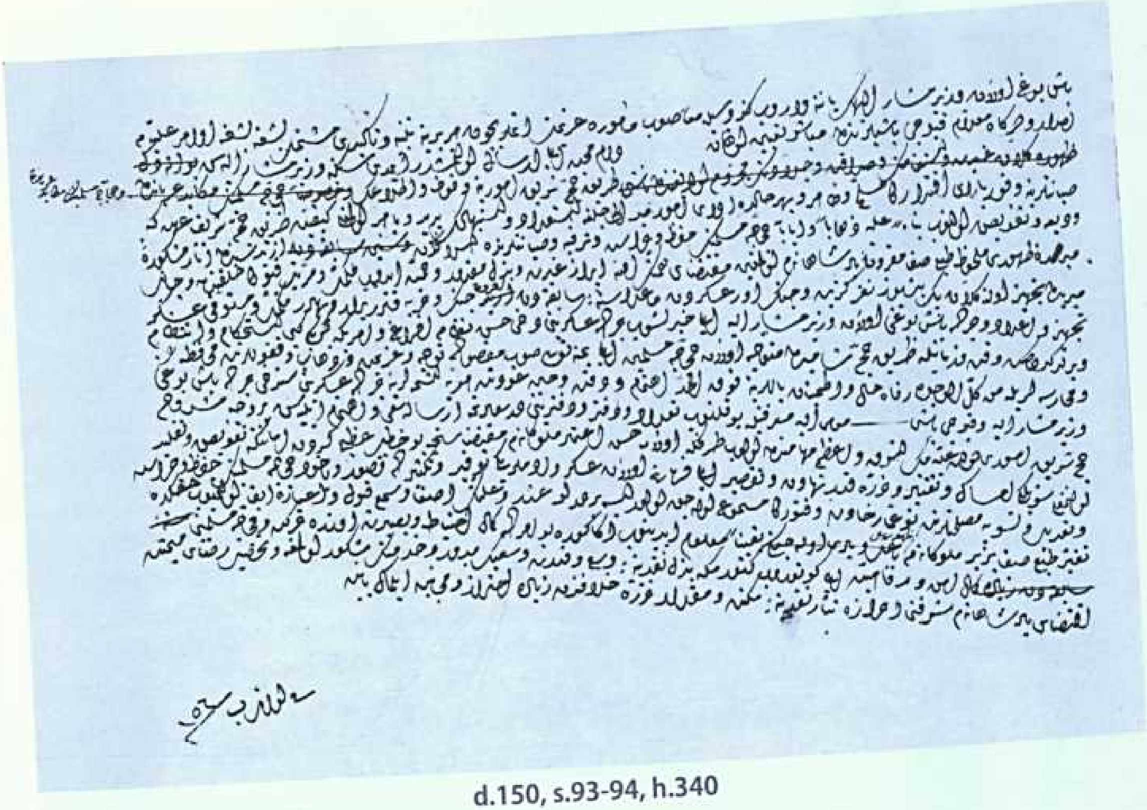

d.150, s.93-94, h.340

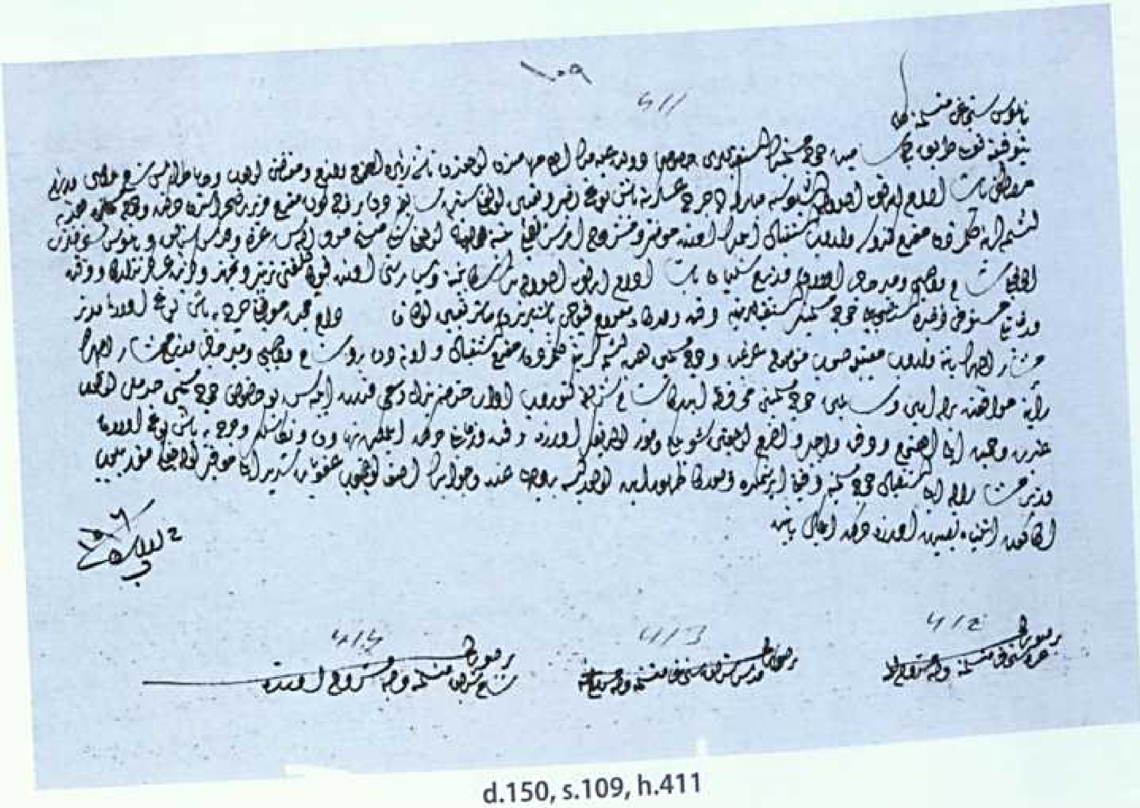

d.150, s.109, h.411

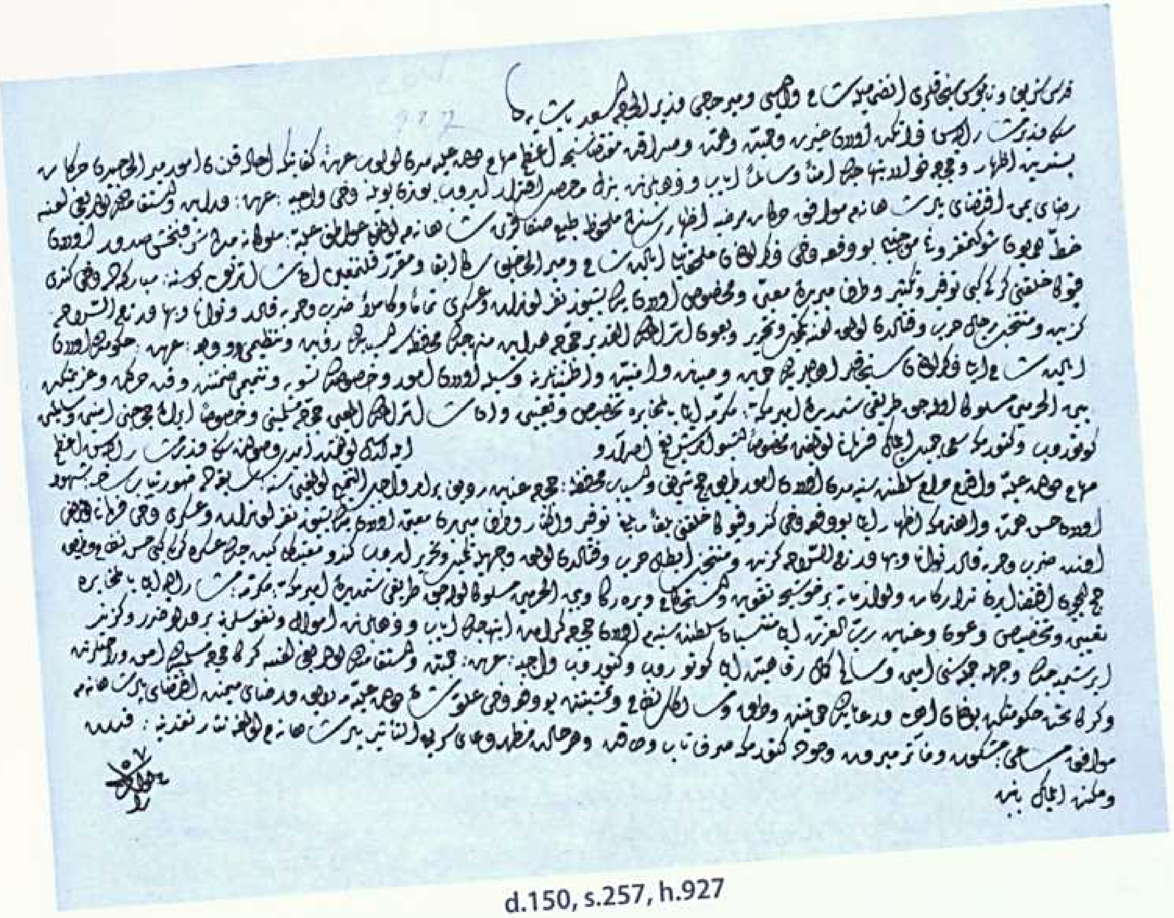

d.150, s.257, h.927

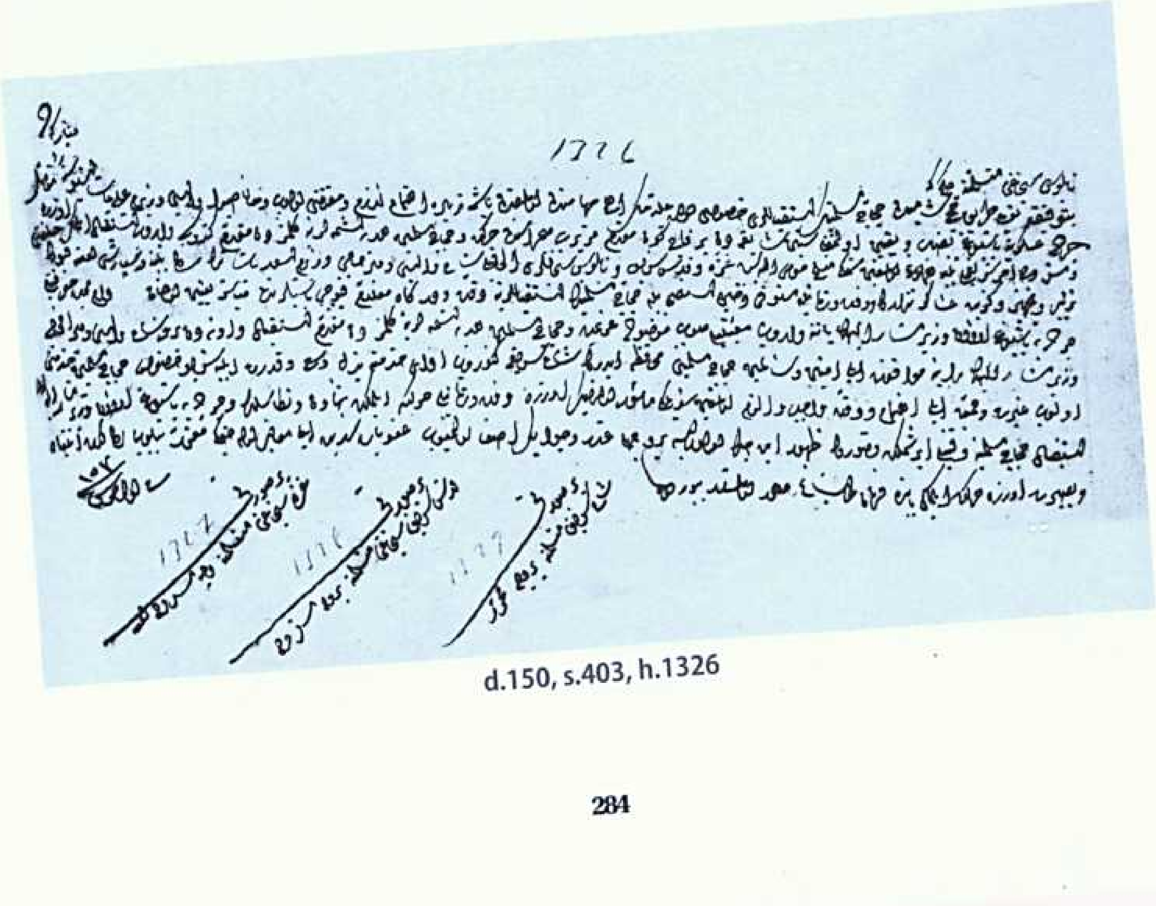

d.150, s.403, h.1326

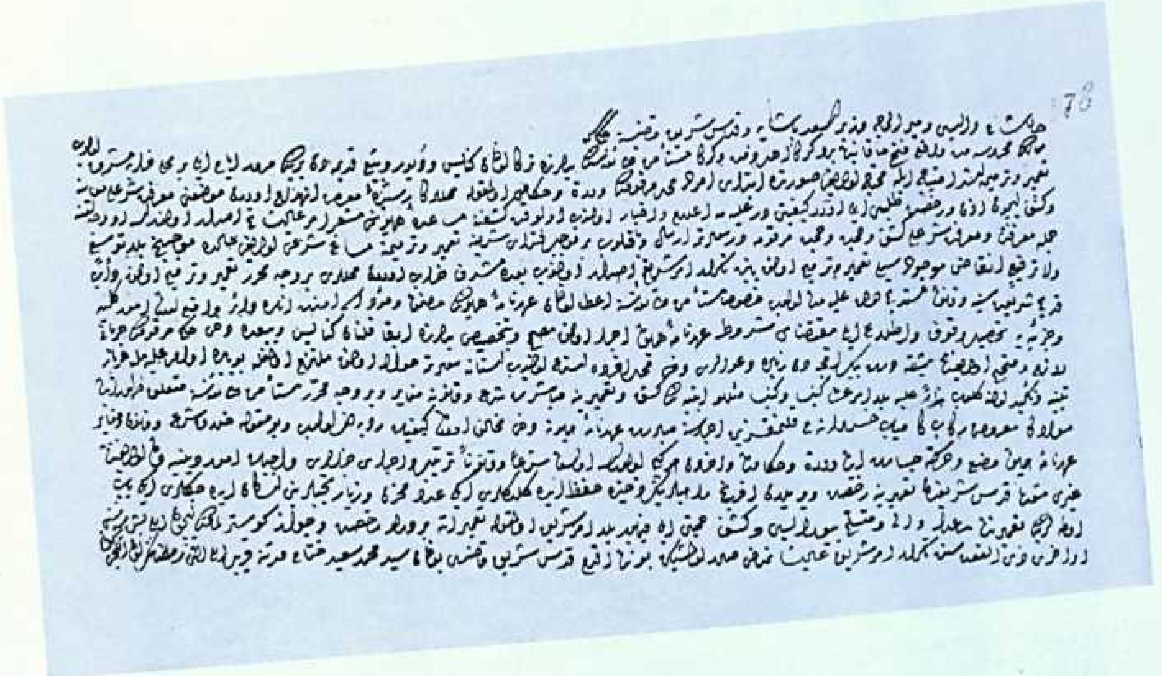

d.151, s.201-202, h.578

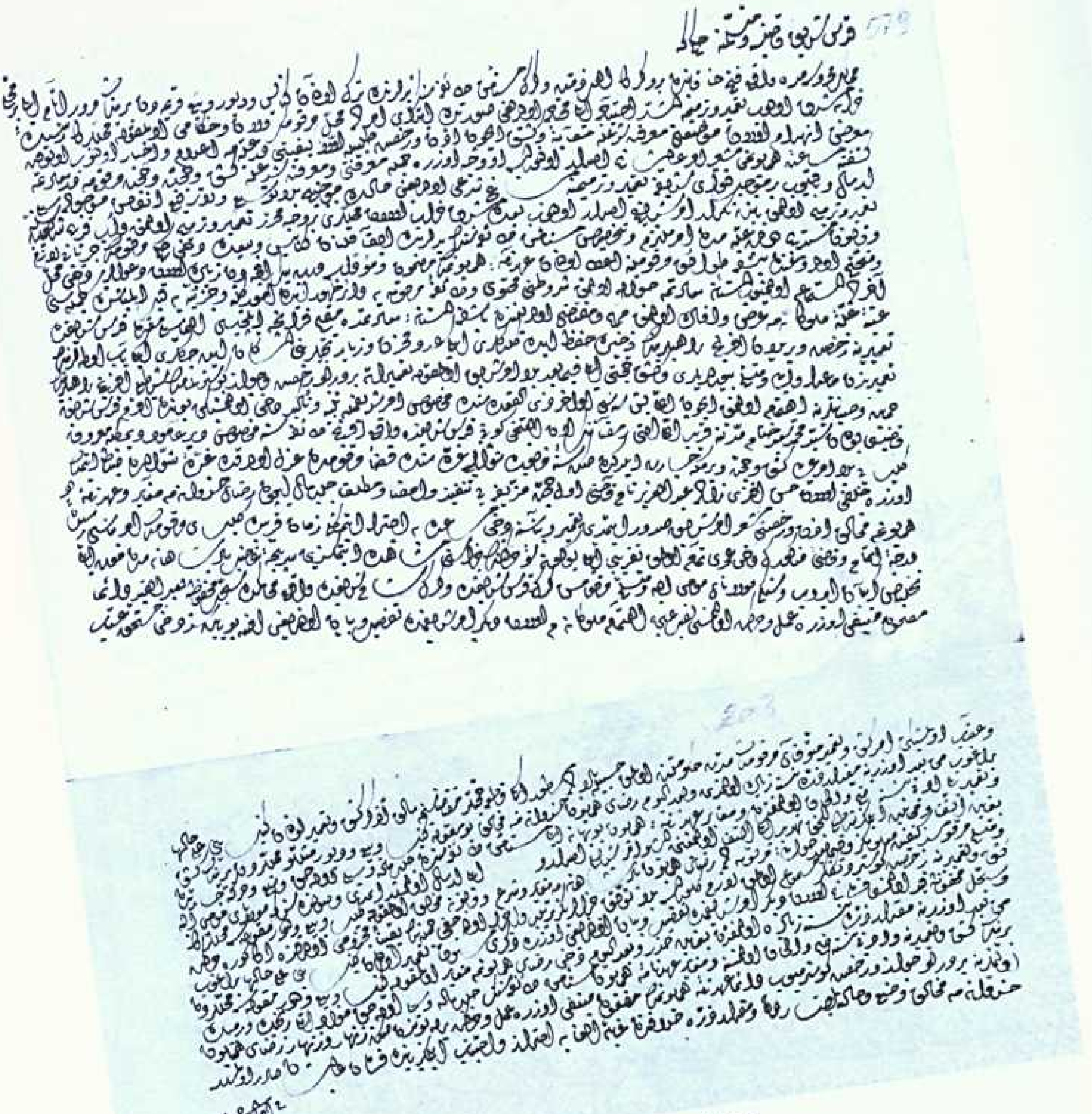

d.151, s.202-203, h.579

d.151, s.204-205, h.583

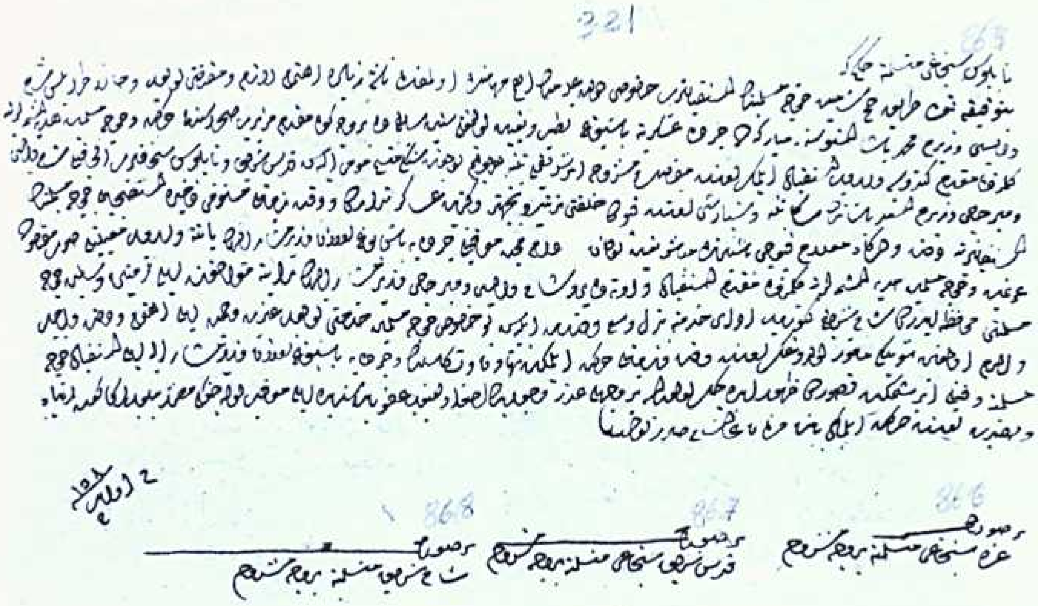

d.151, s.321, h.865

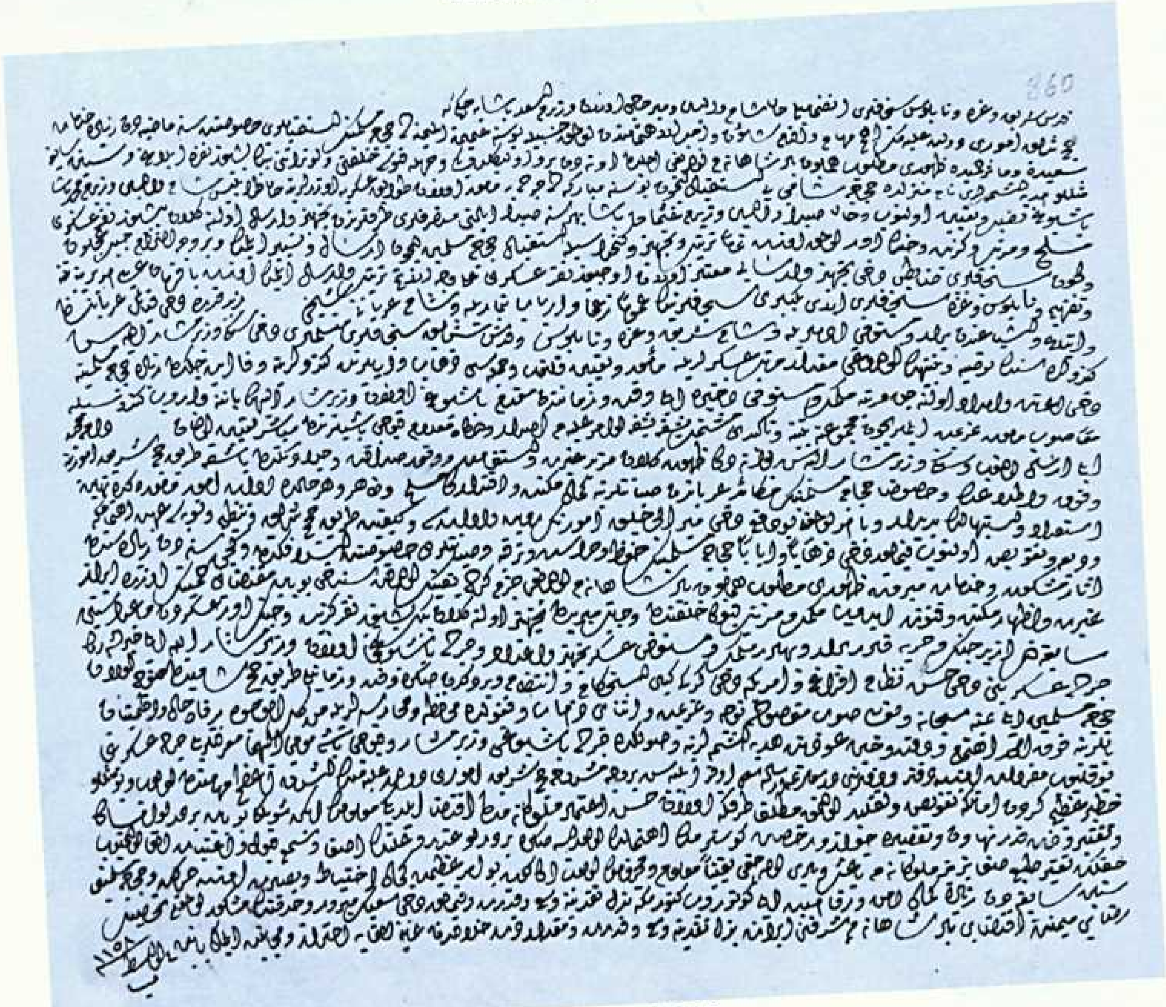

d.151, s.319, h.860

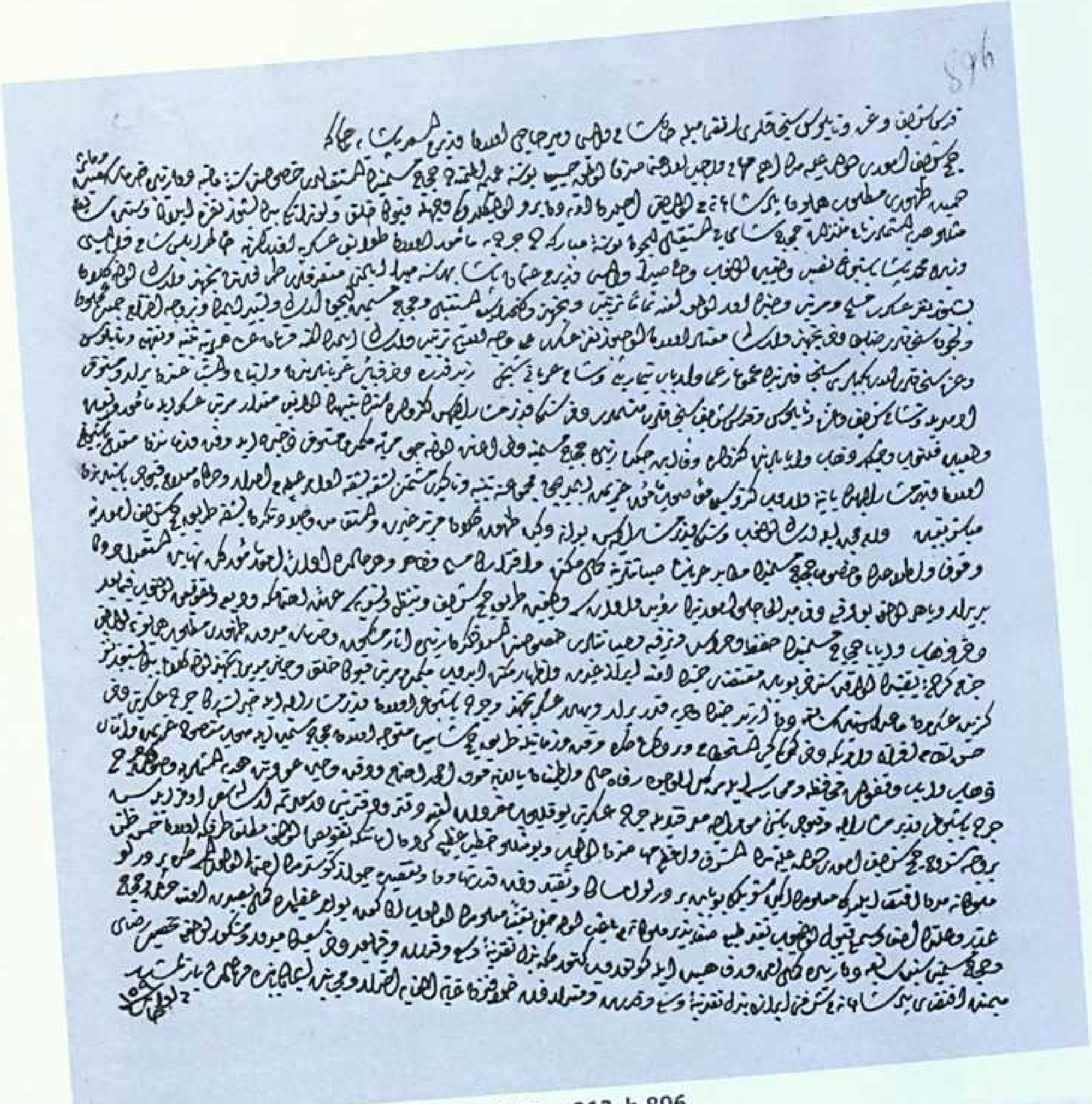

d.152, s.213, h.896

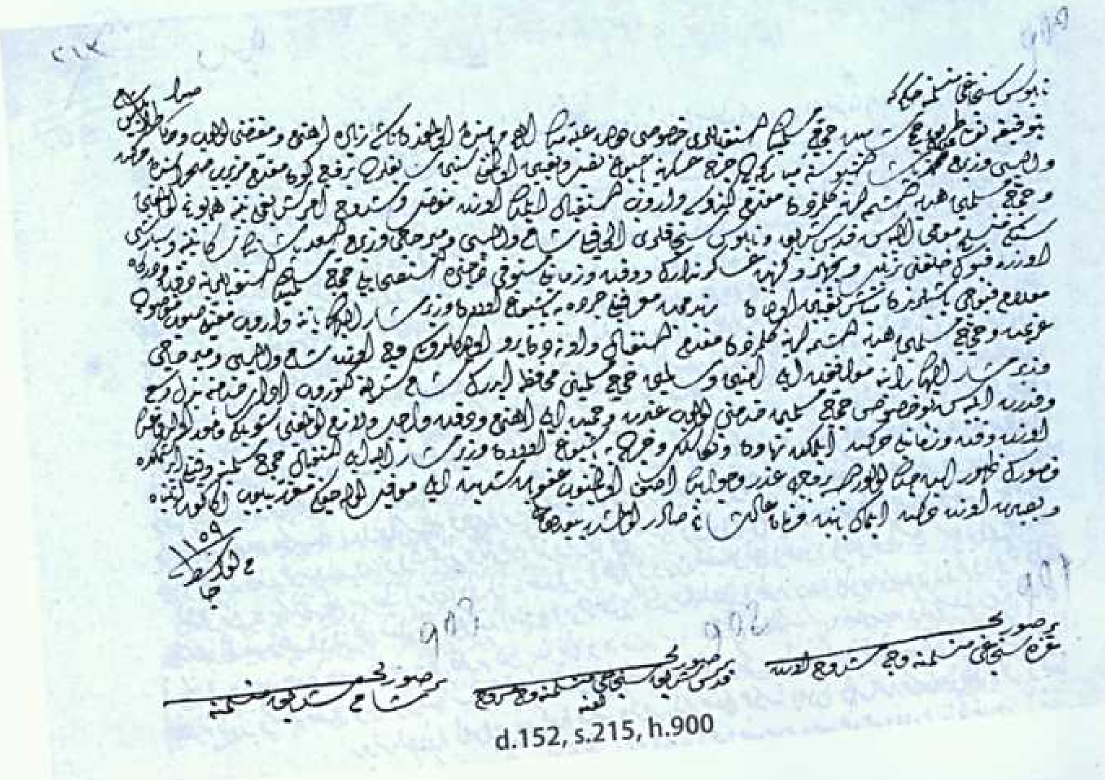

d.152, s.215, h.900

d.152, s.223-224, h.920

d.152, s.316, h.1249

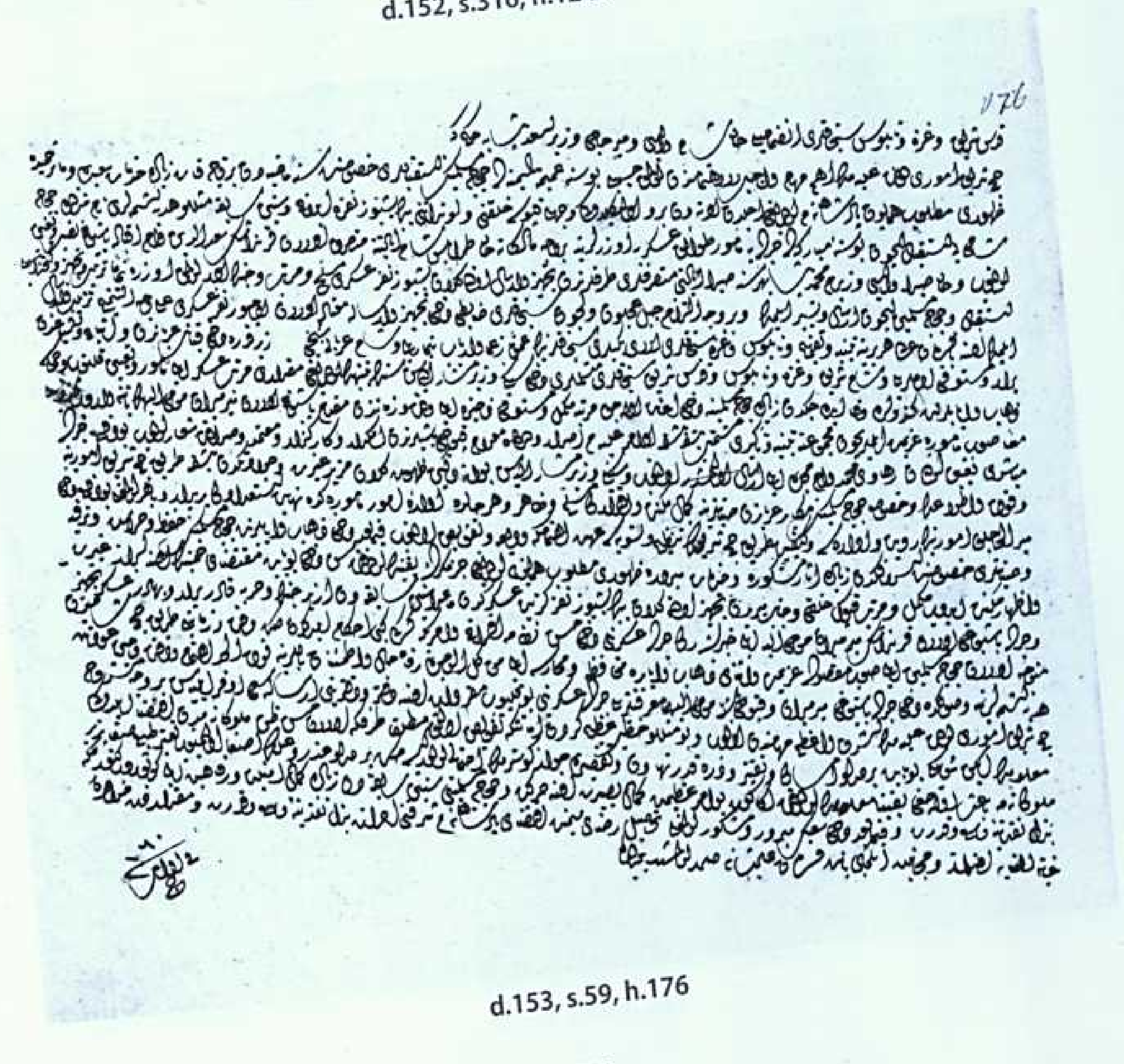

d.153, s.59, h.176

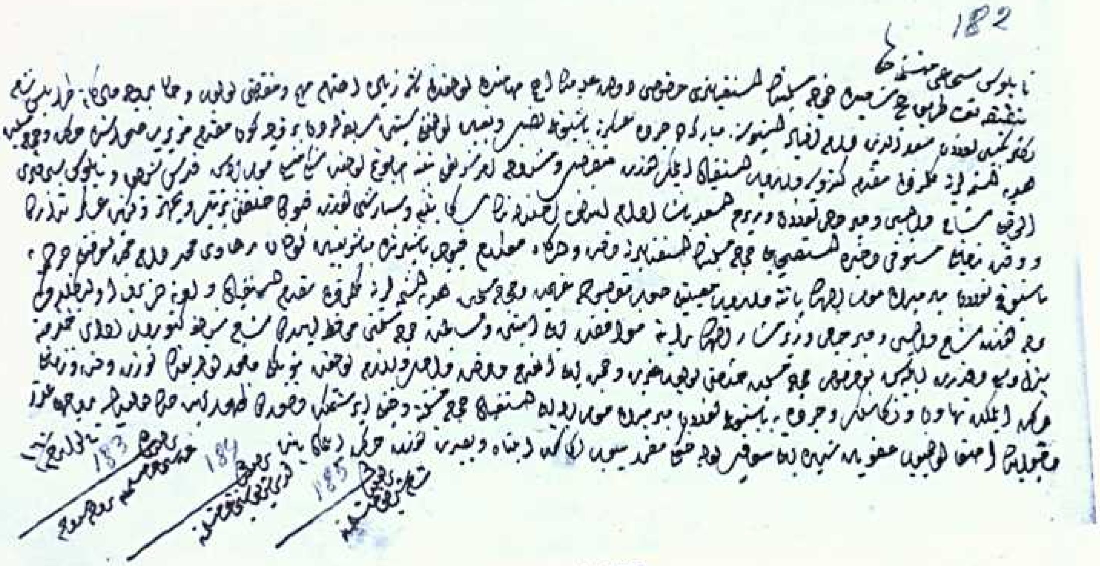

d.153, s.61, h.182

d.153, s.268, h.1072

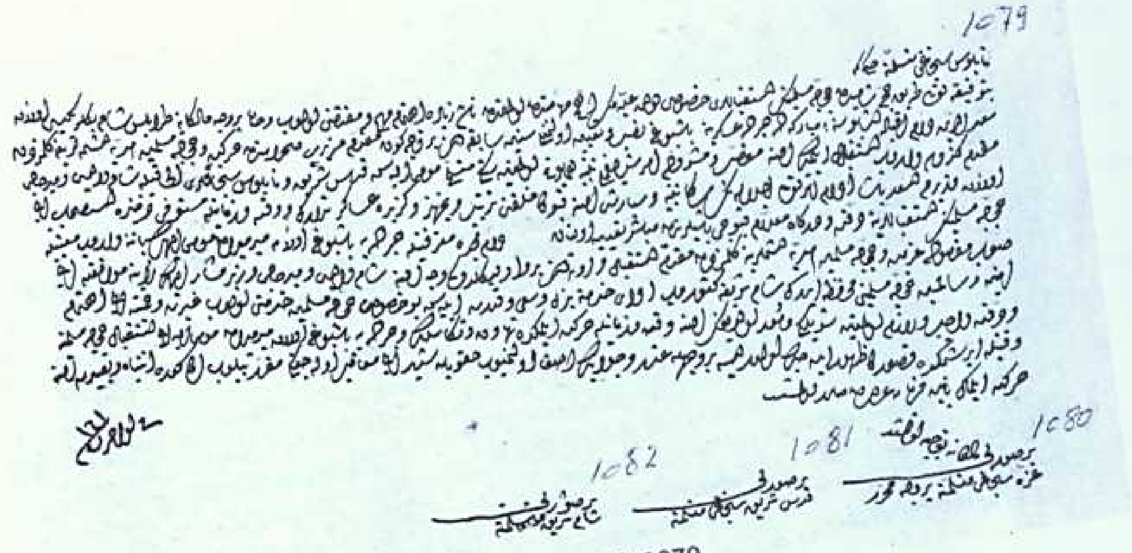

d.153, s.270, h.1079

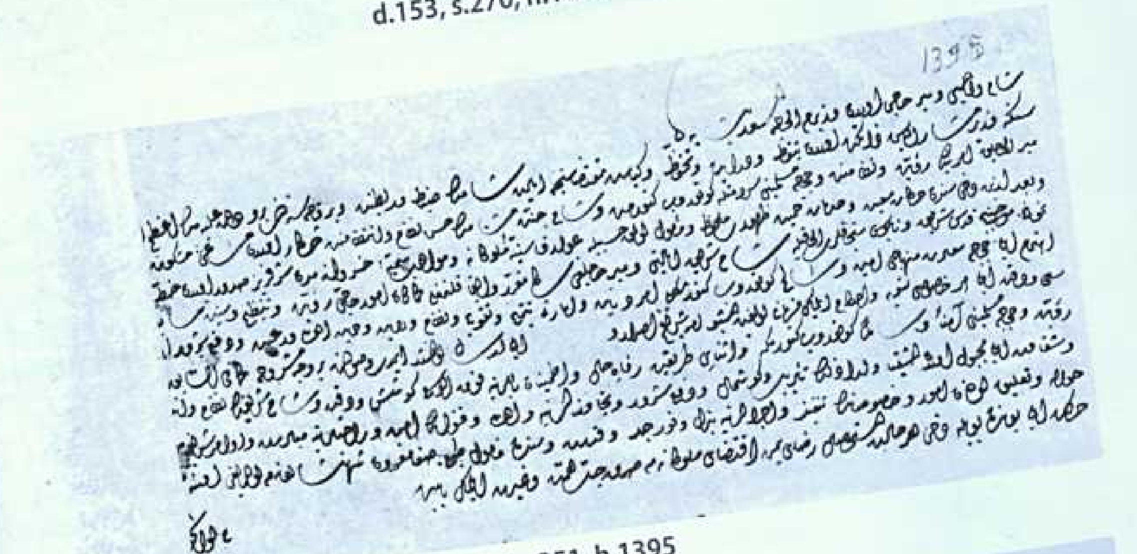

d.153, s.351, h.1395

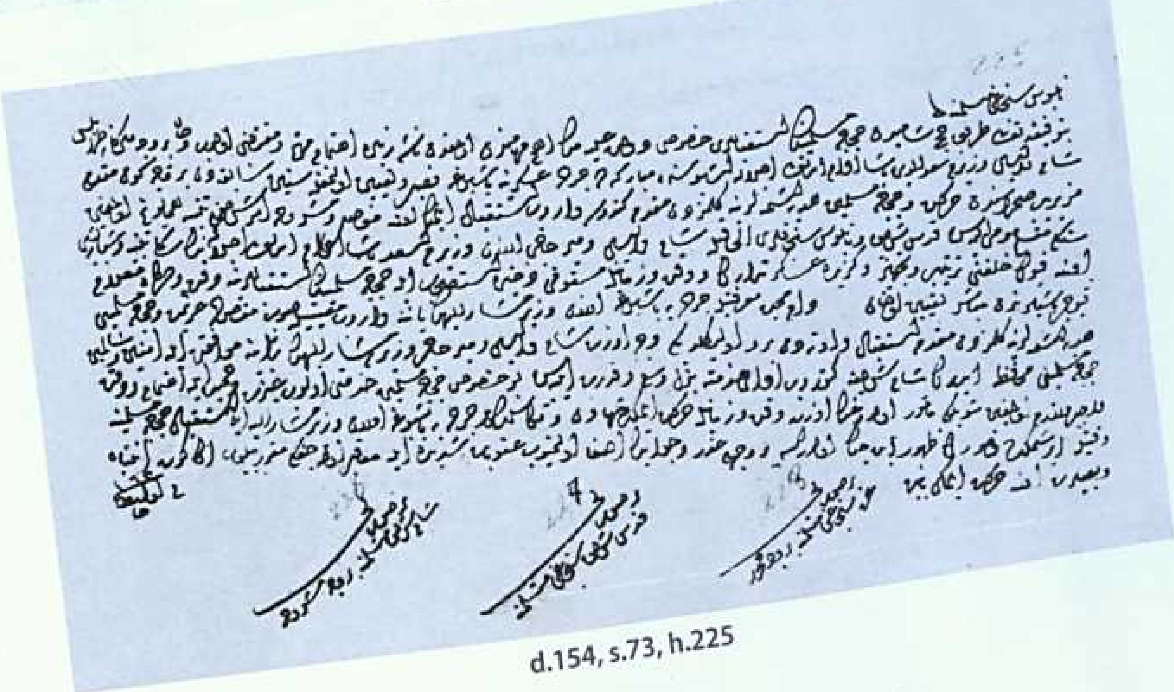

d.154, s.73, h.225

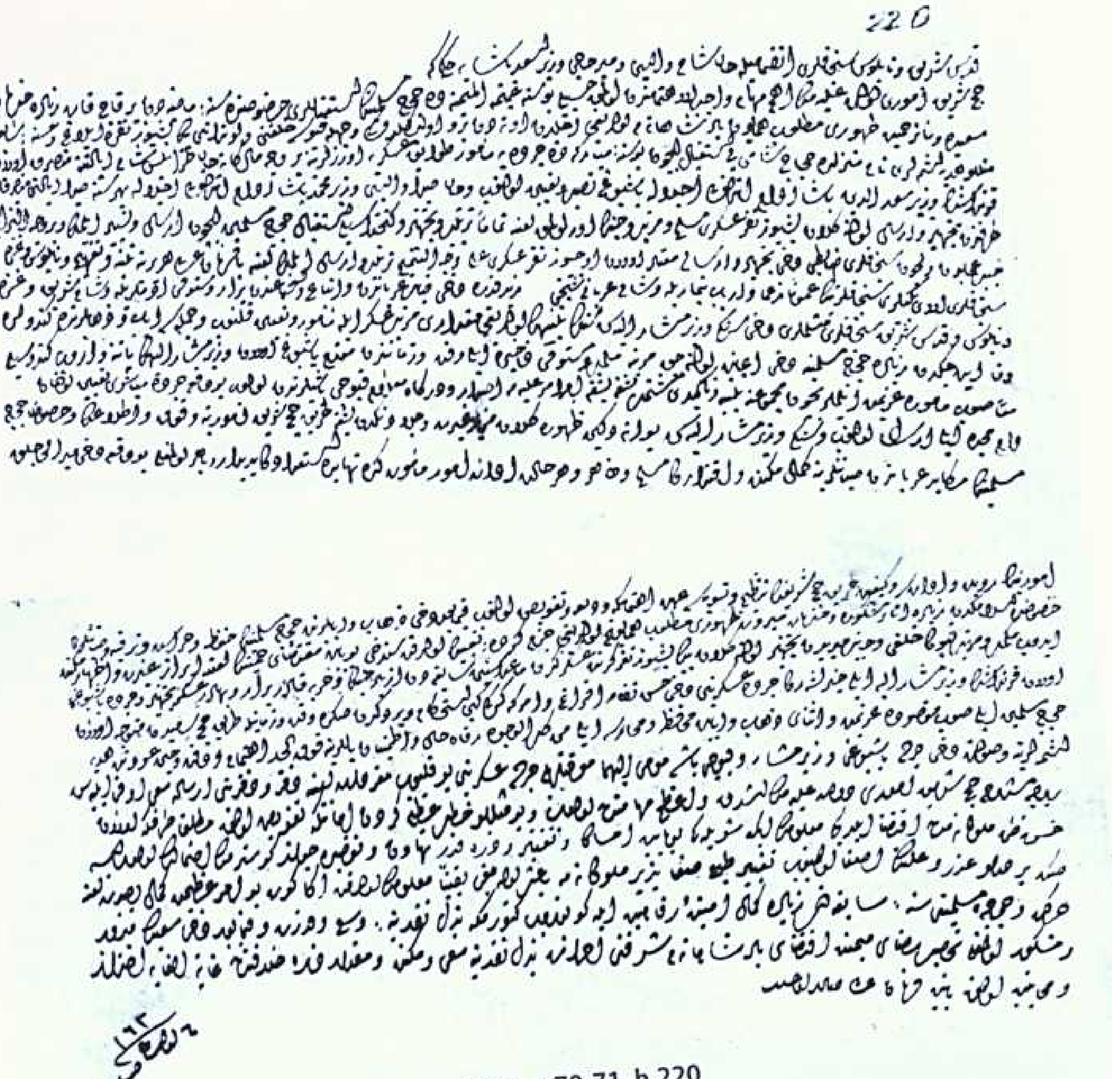

d.154, s.70-71, h.220

الرقم	التاريخ الهجري	التاريخ الميلادي	عدد الصفحات	عدد الأحكام	أرقام الأحكام
143	1149-1150	1736-1737	228	2	**p/h.** 17-18/17, 210-211/357
144	1149-1150	1736-1737	244	3	**p/h.** 59/187, 88-89/256, 229-30/726
145	1150-1152	1737-1739	486	2	**p/h.** 240/1038, 243/1044
147	1152-1154	1739-1741	467	7	**p/h.** 22-23/67, 24/71, 44-45/226, 73-76/282, 198/766, 282/1022, 285/1026
148	1154-1155	1741-1742	339	4	**p/h.** 1/3, 100/288, 103/294, 163/507
149	1155-1156	1742-1743	191	7	**p/h.** 14/52, 19/75, 30/112, 52/182, 64/235, 69/244, 94/329
150	1156-1157	1743-1744	445	5	**p/h.** 30/104, 93-94/340, 109/411, 257/927, 403/1326
151	1157-1158	1744-1745	367	5	**p/h.** 201-202/578, 202-203/579, 204-205/583, 319/860, 321/865
152	1158-1160	1745-1747	394	4	**p/h.** 213/896, 215/900, 223-224/920, 316/1249
153	1160-1162	1747-1748	380	5	**p/h.** 59/176, 61/182, 268/1072, 270/1079 351/1395
154	1162-1164	1748-1750	528	2	**p/h.** 70-71/220, 73/225
266	1127-1206	1715-1791	204	2	**p/h.** 167-168, 168/2
مجموع الأحكام				105	

دفاتر المهمة المصرية المسجلة في كتالوج دفاتر الديوان الهمايوني

(A.DVNS.MHM.ZYL.d)

الرقم	التاريخ الهجري	التاريخ الميلادي	عدد الصفحات	عدد الأحكام	أرقام الأحكام
3	1131-1139	1718-1726	300	3	**s/h.** 51/137, 53/151, 90/254

مجموع الأحكام: **108**

الأحكام المتعلقة بالقدس في دفاتر المهمة (١٧٢٠-١٧٤٩م)

الأرشيف العثماني التابع لرئاسة الوزراء (BOA)

دفاتر المهمة المسجلة في كتالوج دفاتر الديوان الهمايوني (A.DVNS.MHM.d)

الرقم	التاريخ الهجري	التاريخ الميلادي	عدد الصفحات	عدد الأحكام	أرقام الأحكام
129	1131-1133	1718-1720	385	4	**p/h.** 247/938, 310/1142, 311/1144, 376/1344
130	1133-135	1720-1722	486	13	**p/h.** 74/211, 75/212, 98-99/262, 142-143/416, 180/508, 257/788, 292/874, 312-313/978, 379-380/1133, 399-400/1199, 413/1225, 428/1259, 476/1394
131	1135-1136	1722-1723	480	4	**p/h.** 50-51/110, 91-92/227, 212/568, 433/1333
132	1136-1138	1723-1725	409	2	**p/h.** 185/697, 279/1011
133	1138-1139	1725-1726	489	5	**p/h.** 56/208, 170/620, 171/622, 476/1598, 478/1601
134	1139-1140	1726-1727	386	2	**p/h.** 365/1258, 366-367/1262
135	1140-1141	1727-1728	487	2	**p/h.** 253/868, 255/874
136	1142-1143	1729-1730	401	2	**p/h.** 298-299/1251, 302/1254
137	1142	1729-1730	203	1	**p/h.** 5-6/10
138	1143-1145	1730-1732	412	6	**p/h.**141/491, 152/515, 196/639, 199/643, 212/693, 327-328/1160
139	1145-1146	1732-1733	453	5	**p/h.** 42/134, 215-216/864, 251-52/977, 320/1274, 331/1303
140	1146-1148	1733-1735	427	6	**p/h.** 105-106/383, 109-110/396, 115/417, 163/582, 230/812, 232/815
141	1148	1735	95	1	**p/h.** 38/128
142	1148-1150	1735-1737	358	4	**p/h.** 16/71, 31/119, 95/508, 188/950

الاختصارات

A.DVNS.MHM.d	فهرس دفاتر الديوان الهمايوني، دفاتر المهمة
A.DVNS.MHM.ZYL.d	فهرس دفاتر الديوان الهمايوني، دفاتر المهمة المصرية
BOA	أرشيف رئاسة الوزراء العثماني
d.	دفتر
h.	حكم
Nr.	رقم
s.	صحيفة
TSMA	أرشيف متحف سراي طوبقابي
TSMK	مكتبة متحف سراي طوبقابي
vr.	ورق

وهدم الأبنية المُضافة المشيّدة حول العمائر المذكورة، والحصول على القوى العاملة اللّازمة ونقل مواد البناء والإشراف على العمل ومعاينته من قبل بيروقراطيين مُرسَلين من الإدارة المركزية؛ والقرارات التي اتّخذتها الإدارة المركزية لحلّ الخلافات بين مختلف الطوائف المسيحيّة فيما يتعلق بملكية الأماكن المقدّسة واستخدامها؛ ومسائل خلافيّة ترجع إلى زمن صلاح الدين الأيّوبي مثل الرُّخص الممنوحة لإصلاح الأماكن المقدّسة إصلاحاً جيّداً دون إضافةِ عمائرَ غيرِ قانونيّة إلى العمائر القديمة مثل كنيسة القمامة (القيّامة)، وقبر عيسى (عليه السلام)، والديماس الذي احتُجز فيه عيسى (عليه السلام)، وقبر مريم (عليها السلام)، ودير العمود، ودير مار إلياس، وكنيسة مار يورجي، وكنيسة مار يوحنا، ودير مار ساوا، ودير مار يعقوب، وكنيسة مار سيون وأماكن أخرى مقدّسة؛ والخلافات بين المسلمين وغير المسلمين فيما يتعلق بملكية بعض المنازل والأراضي وبساتين الزّيتون والمقابر واستخدامها؛ وعدم عرقلة اليهود والمسيحيّين القادمين من الخارج لزيارة القدس وتفادي أيّ صعوبة تتعارض مع القانون؛ والتّعيينات الإدارية والعسكريّة، والإقالة، والتّرقية والتّنزيل في الرّتبة وتبادل الوظائف.

آمل أن يستفيد الباحثون الذين يقومون بدراسات وأبحاث حول القدس من المجلد الرابع لمشروعنا "القدسُ الشريف في دفاترِ المهمَّة". ويسرّني أن أقدّم الشكر للأستاذ الدكتور مراد أولوسقان والأستاذ الدكتور داود هود والأستاذ الدكتور يوكسل جليك على إعدادهم هذا المجلّد، كما أشكر الدكتور صالح سعداوي والسيدة ديلك أورباي لترجمة ملخّصات الأحكام إلى العربية والإنجليزية، والشكر موصول أيضاً للسيّد صلاح الدين أويغور لقيامه بأعمال التنضيد وإعداد الفهارس، كما أزجي الشكر إلى المسؤولين في الأرشيف العثماني التابع لرئاسة وزراء الجمهورية التركية لمساعدتهم على تأمين الوثائق الأرشيفية للكتاب.

وسيواصل إرسيكا دراساته وأبحاثه المتعلقة بمدينة القدس

المدير العام

الدكتور خالد أرن

القِبْلَتَيْنِ وثالثَ أقدسِ المدنِ الإسلاميّة وَسَعَوْا دائماً إلى تحسينِ الخدماتِ العامّة في المدينة. وكانت القدسُ التي بُنيت بناءً جميلاً وازدهرت في عهد العثمانيين بفعل الأوقاف، تَزْخَرُ بالأمثلةِ الجميلة المعبِّرة عن التعايشِ الذي نشعرُ بغيابِهِ اليومَ شعوراً شديداً. ولعلَّ أبرزَ مثالٍ على الثقافةِ العثمانيّة القائمة على التسامح والمصالحة هو نقشُ عبارةِ "إبراهيم خليل الله" على بابِ الخليلِ عِوَضاً عن "محمّدٌ رسولُ الله" (الشقّ الثاني من كلمة التوحيد) للتأكيدِ على أهميَّةِ المدينة من حيثُ الأديان السماويّة الثلاث. ولا شكَّ أنَّ هذا الحرصَ على إبرازِ الأُسُسِ المشتركة، بدلاً من الاختلافاتِ، هو من المواقفِ الأكثرِ إيجابيةً ورصانةً التي تحتاجها البشرية أشدَّ الحاجةِ في يومنا هذا.

يُسعدنا أن نقدِّمَ المجلَّدَ الرابع من مشروع "القدسُ الشريف في دفاترِ المهمَّة" والذي يتضمّنُ ترجماتٍ بالعربيَّة والإنجليزيَّة والتركيَّة للأحكامِ الصادرة عن الديوانِ العثماني (مجلس الوزراء) حول القدسِ بين عامي ١٧٢٠ و ١٧٤٩م خدمةً للمجتمع العلمي. ونعتقد أن هذا العمل البحثي سَيُهَوِّنُ على الباحثين في الحاضر والمستقبل استخدامَ الوثائق الأرشيفية الموجودة في مجموعةٍ تضمُّ مئاتِ الدفاترِ.

ويتناولُ هذا المجلّدُ القضايا التالية: تأمين طريق الحجّ والحجّاج المتوجّهين إلى الحجاز والعائدين منه؛ وقيام الموظّفين الإداريّين والعسكريّين بواجباتهم ومسؤوليّاتهم في الوقت المناسب وعلى أحسن وجهٍ من أجل تلبية مطالب الحجّاج، وفي هذا الصدد، ضرورةُ دعم الموظّفين الآخَرين في الإيالات المجاورة لأمير الحجّ وقائد الجردة (وحدات الخيّالة السريعة المسؤولة عن تأمين الحجّاج)؛ والإدارة العامّة للقدس، والخدمات البلديّة وإصلاح المجاري المائية وسلامتها؛ والتوزيع العادل للمياه ومنع تسرّبها؛ والتدابير التي اتخذتها الإدارة المركزية لمنع تدخل القبائل المتشبّثة بأسلوب حياة البدو واعتدائها على القبائل التي اعتمدت أسلوب حياة الحضر؛ وتأمين المدينة وضواحيها، والقضاء على أنشطة العصابات والفساد والسّلب والنّهب في المنطقة؛ وعدم السّماح بتحصيل الأموال المنافية للقوانين والأعراف تحت ستار الضرائب والرسوم سواء من المسلمين أو غير المسلمين، وعدم التّسامح في الغشّ وتزوير المستندات؛ ومراعاة الامتيازات والإعفاءات التي تقرّ بها الفرمانات والمواثيق منذ الفتح لغير المسلمين؛ وحلّ المشاكل التي تسبَّبَ فيها عساكر الإنكشاريّة والمشاة وجنود البحريّة وعساكر المدفعيّة والقوّات المساعدة المكلّفون بحماية القدس وضواحيها؛ واتّخاذ التدابير للقضاء على المشاكل التي وُوجهت في إدارة الأوقاف؛ وترميم المسجد الأقصى وقبّة الصخرة،

المقدمة

لمَّا كانتِ القدسُ تحتضنُ أقدسَ أماكنِ الدياناتِ السماويّة الثلاثِ وتُعرفُ من جملة المراكزِ الحضارية القديمة على الأرضِ، فهي ما فتئت تحتفظُ بأهميّتِهَا وقيمتِهَا الروحية عند المسلمينَ واليهودِ والمسيحيينَ على حدٍّ سواء. والقدسُ كما يدلُّ عليها اسمُها هي المدينةُ المقدّسة للدياناتِ السماويّة الثلاثِ، وموطنُ الأنبياءِ، والمكانُ الذي شهد أحداثًا في غايةِ الأهميّة في أوائلِ تاريخِ البشرية. وهي عند المسلمينَ أُولى القِبْلَتَيْنِ ومكانُ معراجِ النبيِّ محمّد (صلّى الله عليه وسلّم) إلى السماء. والقدسُ الشريفُ كما اعتادَ العثمانيّون على تسميتها، هي المدينةُ الوحيدة في العالمِ المعتقدِ بأنها مقدّسةٌ حسب ما جاء في الكتبِ السماويّة الثلاثة. وقد مكّنت هذه الخلفيةُ التاريخية مختلفَ الأممِ والحضاراتِ من تركِ آثارِهَا الدينية والثقافية والمعمارية في القدسِ والتي نُقِلت إلى يومنا هذا.

لقد كانتِ القدسُ ذاتَ أهميّةٍ سياسيَّة ودينيَّة وثقافيَّة كبيرة في جميع الحقباتِ التاريخيَّة تقريبًا، وهي الميزةُ التي تسبَّبت في اندلاع حروبٍ وعداءاتٍ كبيرة. واكتسبتِ القدسُ مكانةً مقدّسة في عهدِ النبيِّ داودَ والنبيِّ سليمانَ عليهِمَا السلامُ؛ وبعدَ أن سادَ عليها البابليُّون، حَكَمَهَا الفرسُ والإسكندرُ الأكبر والبَطَالِمَة المصريُّون والسَلُوقِيُّون والرُّومان. وبعد حُكْمِ الساسانِيِّين والبيزنطيِّين، فتحَ المسلمون القدسَ سنةَ ٦٣٨ ميلادية بقيادة الخليفة عمرَ بنِ الخطابِ (رضي الله عنه). وقد حَكَمَ هذهِ المدينةَ المقدَّسَة الأُمَوِيُّون والعبَّاسِيُّون والطُولُونِيُّون والإِخْشِيدِيُّون والفاطِمِيُّون والسلاجِقَة والأيُوبيُّون والمَمَاليك وأخيرًا العُثمانيُّون في القرونِ التالية.

لقد عاشت في القدس التي فتحها ياووز سلطان سليم في حملةٍ عسكريّة بدأت في عام ١٥١٦م مجموعاتٌ دينيّة وعرقيّة وثقافيّة مختلفة على الودِّ والمحبَّةِ والأُلفَة في عهدِ السلامِ العثماني، المعروفِ أيضاً باسم .Pax Ottomana ولقد أولى العثمانيّون أهميّةً بالغة للقدس كونها أولَى

IRCICA

منظمة التعاون الإسلامي
مركز الأبحاث للتاريخ والفنون والثقافة الإسلامية باستانبول

Alemdar Cad. No. 15, Bâbıâlî Girişi
Cağaloğlu Fatih 34100 İstanbul, Türkiye

Tel | +90 212 402 00 00
Faks | +90 212 258 43 65

ircica.org
ircica@ircica.org

القدس الشريف في دفاتر المهمة (١٧٢٠-١٧٤٩م)
IRCICA © 2017
سلسلة دراسات حول القدس وفلسطين رقم ٧
ISBN 978-92-9063-293-1 (set)
978-92-9063-331-0 (v.4)
إستانبول ١٤٣٩هـ/٢٠١٨م

بيانات الفهرسة

القدس الشريف في دفاتر المهمة ١٧٠٠-١٧١٩: إشراف خالد أرن؛ اعداد: مراد اولوسقان، يوكسل جليك، داود هود؛ ترجمة الملخصات صالح سعداوي وديلك أورباي.-استانبول مركز الأبحاث للتاريخ والفنون والثقافة الإسلامية، ٢٠١٨.

[ج ٤] ٢٩٤ ص، ١٢ ص، ٣٠ سم.-(دراسات حول القدس وفلسطين ٧)

V.1: 1545-1594 -- V.2: 1601-1699 – V.3: 1700-1719 – V.4: 1720-1740.

النص بالتركية والمقدمة والتقديم والملخصات بالعربية والتركية والإنكليزية.

ISBN 978-92-9063-331-0 (v.4)

1.القدس الشريف--تاريخ--العهد العثماني، ١٥١٧-١٩١٧--I.أرن، خالد. II. اولوسقان، مراد. III. جليك، يوكسل.IV. هود، داود. V. سعداوي، صالح.VI. أورباي، ديلك. VII. السلسلة.

956.9442—dos21

ترجمة الملخصات إلى العربية: صالح سعداوي

ترجمة الملخصات إلى الإنكليزية: ديلك أورباي

التصميم وإعداد الفهارس: صلاح الدين اويغور

الطباعة والتجليد: Seçil Ofset www.secilofset.com

IRCICA
مركز الأبحاث للتاريخ والفنون والثقافة الإسلامية باستانبول

القدس الشريف في دفاتر المهمة

(١٧٢٠-١٧٤٩م)

4

إشراف

خالد أرن

اعداد

مراد اولوسقان يوكسل جليك داود هود

إستانبول ١٤٣٩هـ/٢٠١٨م

IRCICA

IRCICA

مركز الأبحاث للتاريخ والفنون والثقافة الإسلامية باستانبول

القدس الشريف في دفاتر المهمة

(١٧٢٠-١٧٤٩م)

4